

40

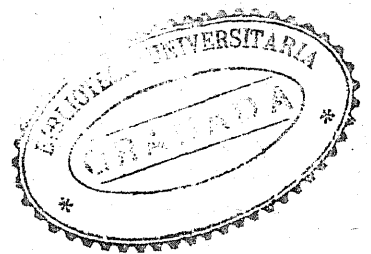
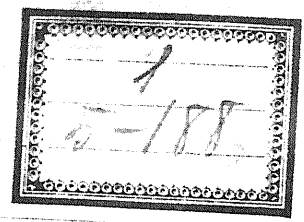
~~15 a 7~~

~~10.~~

Biblioteca Universitaria	
GRANADA	
Sala	A
Estante	51
Tabla	
Número	347

16 to 6-1

del Colegio de la Compañía de Jesús de Granada P. L.

N. 1409

MATTHAEI GA-
LENI VESTCAPPEL-
LII THEOLOGI LOVA-
NIENSIS, ET SACRARVM LITERA-
RVM PROFESSORIS ACADEMIÆ DILINGANÆ
Origines Monasticæ, seu de prima, ac
vera Christianæ Monastices origine
Commentarius ad R. in Christo P. ac
Dñ; Dñ. IOACHIMVM VVIDEMAN
lectissimum celeberrimi Mona-
sterij Staingadeñ.
Abbatem.

Indicem capitum totius libri epistolæ dedica-
toriae proximè subiectum reperies.

Cum Gratia & Priuilegio Casaræ Maiestatis.

DILINGÆ EXCVDEBAT
SEBALDVS MAYER.

Anno Domini 1563.

AD LECTOREM HVIVS
commentarij epigramma.

Qui cupis abstrusas res antiquarie nosse:
Hinc Therapeutarum quæ sit origo scies:
Hinc ipsum primos Monachos sacrasse videbis
Numen; Apostolico & perplacuisse choro.
Hinc & quantus honor sit ijs ab origine cernes
A cunctis habitus; iure nec absq; suo.
Nam disces etiam benefacta illustria in omnes
Christicolæ horum: si pia scripta legas.
His quid apostatica melius queat ergo cateruæ
Cudi, quo repetat septa relicta diu?
Cernet in hoc etenim speculo; cum crimine quanto,
Quod commutarit permiseranda decus.
Nec vereor sanè, multum confidere: quin si
Vlueret hæc, melior turba prophana foret.
Fortè & præcones conuitia parcius essent
Iacturi, his lectis seridè, in ista sacra.
Non dubium certè est; quin qui scæda illa prophananz
Vita sanari lecta per ista queant.
Deniq; qui violare fidem, vel schema laborant
Excutare: haustueros pharmaca fida reor.
Tu quoq; quisquis ades lector (mihî crede) relato
Gaudebis fructu: voluere perge librum.
Nam describenti totum (necum ille molestus
Extitit) extorsit carmina fausta mihi.

M. Andreas Ierynus Riedlinganus; quum
suis hanc commentarium descripsisset di-
gitis M. Galeno suo, pangebatur Dilingæ
Sueuorum M, D, L, XIII, Calend. April.

REVERENDO
IN CHRISTO PATRI,
AC DOMINO, D. IOACHI-
MO WIDEMAN ABBATI STAIN-
GADENSI MATTHÆVS GALE-
NVS VESTCAPPELLIVS
S. P. D.

EMIRATVROS
P. ac D. R. auguror, ac
vereor plerosq; omnes,
q; in lucubrationis nostræ
fortè incident lectionem:
quã ob rem post tam mul-
tos Monasticæ vitæ, ac
votorum adsertores, ac patronos tam priscos,
quàm recentes & ego de ijsdem rebus cōmen-
tari quippiam induxerim in animū; & cur hoc
quicquid esset operis voluerim, atq; adeò ausus
fuerim gratioso tuo dedicare, atq; inscribere
nomini. Neq; enim videbitur nostræ fuisse in-
opix falcem expedire hoc in agro, quem non
minus laboriosi, quàm periti, atq; oculati mes-
sores non semel demessuerint olim: neq; obscu-
ritatis lectissimum penè impudenter, appella-
re, aduocareq; patronū. Quocircà vt his duo-

EPISTOLA

bus scrupulis dilutis tecum orthodoxus lector intelligat nostrum consilium, & rationes huius facti non indignas beneuolentia: quam possum obnixè, ac suppliciter rogo; ut dum eas conor exponere; eadem, quam hactenus non rarò me profiteor expertum; humanitate pergas epistolam nostram euoluere. Itaq; licet Monastice tam veteribus, quam recentibus nitatur, & cõ-tenta potuerit forsitan manere patronis; attamen nõ operæ duntaxat pretium me facturum sum confisus; si hæc in publicũ darem; verum etiam oportere professionem meam, & pietatẽ in parentem Ecclesiam duxi hisce, quas breuiter exponam; de causis. Primum enim scriptores veteres, vel obiter tantum instituti huius, vel certè solius eremiticæ secessionis meminerunt; vel denicq; partem aliquam minus necessariam hac nostra tempestate attigerunt; quidam encomion, ac defensionem solummodò instituisse; alij leges, & constitutiones duntaxat conscribere videntur; postremò non nulli historiã solum amplexi fuẽre, & professi. Verum qui de ortu primo monachicorũ Sacramentorum disputaret, & seculo nostro veram proderet, persuaderetq; ex professo, clarè, & efficaciter originem; equidẽ inter veteres inuenire qui uic hactenus neminem. Recentiores autem (quos hactenus videre, cognoscereq; licuit) tantum abfuẽre;

DEDICATORIA

3

abfuẽre; ut veram institutionem eorũdem Sacramentorũ adsecuti, eamq; defendere potuisse videantur; quidam Areopagitæ testimonium produxere quidem; sed malè confirmatum hactenus, & perparum effecturum contrã osores sacratissimæ Monastices; alij Monasticen cum solitaria, omnisq; initiamẽti experte vita confuderunt; itaq; contenti videntur fuisse rem in Hieronymi, Chrysostomi, Basilij, Antonij, & ad summum Eremitæ Pauli retulisse ætatem; & non malè interim à compluribus functi adser-tionis officio sunt visi. Omitto bonam partem horum auctoritatibus hinc indè cõsarcinatis, et absq; necessaria Therapeuticorũ mysteriorũ distinctione à prorsus laica illa in desertis locis excubatione cõgestis, et confusis, atq; adeò interdũ vix historico cãmẽto inter se cõagmẽ-tatis rẽ agere voluisse: quosdã aliter quidẽ paulo, sed tamen ita barbarè, & confusè; ut nostros minimum iuuerint; hostes non nisi ad maiorem confidentiam animauerint. Plurimi nimis ieiunè rem maximè arduam, primicq; momenti esse tuiti ab omnibus pijs, et verè doctis iudicã-tur. Nam mihi videntur non pauci etiam Catholici nimis humiliter de Monastices dignitate sentire: neq; putare anxie pro ea depugnan-dum; & sat esse, si non displicuisse Deo olim

A 3 probe-

EPISTOLA

probetur. Nam hodie non infrequentes magnarum rerum molitores vitiorum, quæ vidēt alicubi ad modum inualuisse, odio, atq; argumento freti: cupere apparent Monasticen vel prorsus extinctam; dummodò speciosus scholarum prætextus successum, atq; incrementum esse habiturus videretur. Atq; hæc mihi equidē ferenda ducerem homini priuato, nulloq; pondere apud Principes viros prædito: nisi hoc affectu (vt habentur, & dicuntur) catholicorū, & historiæ, rerumq; quorundam ignorantia abuterentur inimici. Siquidem & ipsi monasteria in scholas cōmutant, & redditus, ac proventus fingunt se in ludorum magistrorum, ac literatorum stipendia cōvertere nostro exemplo: & supina nostra oscitantia pergunt abuti ad suæ quidem perfidiæ confirmationem; nostræ autem fidei euersionem, aut certè labefactionem, atq; obscuracionem. Nam ante aliquot annos (vt vno exemplo discrimen latens aperiam) Illyricus quidam, cum aduersus Ioannis Fabri opus de Missa scriberet, & quod niti plurimū animaduertet auctoritate Dion. Areopagitæ; idcirco illam imminutam, explosam uē penitus cuperet: illo potissimum ferociendum sibi putabat, & quassatum iri confidebat Apostolici viri antiquissimam fidem; quod nimis crebra,

DEDICATORIA.

4

crebra, & aperta haberetur ab eo monachorū mentio, qui 300. demum à Christo anno cœpissent auctore Paulo Anachoreta, cuius ideò nō improbable foret Dionysiu extitisse discipulum, nequaquam autem Apostoli, vt imperiti antiquitatum iactarent Papistæ. Hoc autem præclarum strategema est quidem à nobis accurate, & ex professo refutatum in extremis nostris Areopagiticis: hoc tamē tempore rursus adfirmo, ac contendo; non nisi ex nostra rerum diuinarum negligentia, & perniciosa socordia esse depromptum; & cognita ea, quam nos demonstraturos benè speramus, Monastices antiquitate; mox instar fumi sua sponte disparituum, & in nihilum iri redactum. Habes qualescunq; causas, & (nisi vehementer cæcutiam) iustas suscepti huius laboris Pater Reuerende: nunc rationes accipe eiusdem tibi potissimum inscripti. Nam Monastices alumno cuiuspiam, & quidem eximio cultori fuisse dedicandū hoc quicquid est studij; nemo iuerit (vt opinor) inficias. Primum igitur præ cæterorū (absit inuidia verbis) totius Germaniæ Abbatum commendabat mihi tuum patrocinium; candor ille Præmonstratensis instituti. Nam simul atq; diuino instinctu mihi adhuc adolescētulo perplacuisse sacerdotium, ad quod me neq;

EPISTOLA

neq; satis instruere, neq; pmouere tenuitas parentum videbatur posse; & instituti huius sectatores per vniuersam propè Valachriam Selandiæ nobilem insulam, quæ admodum olim curæ, & fidei eorum est à Principibus Selandicis commissa; probius vitā instituere animaduertentem, quàm cæteros presbyteros, & sacerdotes (quos dicimus) seculares; certa q; spes affulgeret in Abbatia Mittelburgensi diuturnioris, & diligentioris institutionis, & profectus tã in religione, quàm in literarijs studijs; principio temporis latinæ grammatices rudimentis dati cogitabam, vbi parentes forent negaturi necessarios sumptus meis cceptis sic satis fœlicibus; Præmonstratensi, imò suauissimo Christi iugo submittere humeros (adeò vt necessarii quidam religiosiores primatibus eius loci mystis me etiam desiderabilem reddiderint suis cõmédationibus, nisi p̄guelox in lingua latina addiscēda progressus Mecœnates opulētos, & pios excitasset, qui à parentibus haud grauatim permissum sibi, cū illiberales essent; primū veluti adoptauissent, & cum omni cura, & liberalitate excultum qualicunq; bonarum artium, linguarum, & literarum sacrarum cognitione ad postremum sibi, suæq; priuatæ, dum viuerent, consolationi, informationi, & id genus Ecclesiastico

DEDICATORIA.

5

co ministerio vendicauissent. Quamuis autem horū imperio, & singulari erga me fauore factū sit; vt puerile illud propositū impediret annis aliquot, quibus illis vacare iã moribundis deserta optatissima Academia Louaniensi iure gratitudinis compellebar: attamen inopinata morte illis ereptis mihi intra plus minus bienij spatiū; etiã tunc animus mihi (vt ita loquar) repuerascebat; & nisi cõsulti præceptores Louanienses Theologi ad se reuocassent, maluissentq; sacrarū literarū persequi professionem, & scholasticam hanc vitā, q̄ uel umbraticam, vel politicā illam, q̄ Christi pascit oues in quapiam cõmissa Ecclesia singulari cõplecti; laborās patria ab admisis iã ex parte aliqua tritico orthodoxo zizaniis hæreticis, quæ fidei, & tutelæ Abbatia Mittelburgēsi cū penè vniuersa Insula est olim credita, monachum creauisset. Verū prouidētia Numinis aliud de me statuerat: & sacra studia erant mihi in Sueuia pro virili adiutanda. Licet ergò istis rationibus sit factū; vt cupitis Monastices cõplexibus non sim potitus: quantopere tamen studiosos literarū ciues, & conterraneos meos ad eundem hunc animum studuerim excitare; epistola ad duos, quos Louani tū erudiebam data, & cõmentarii calci subiuncta non importunè testatum faciet. Atq; hãc etiam ob rem cum plurimis quidem

B dem

EPISTOLA

dem aliis Præmonstratensibus summa vsq; mihi intercessit necessitudo, ac familiaritas; sed et cū religiosis quorumlibet aliorū ordinū: at cū Matthæo Schvvaigers tuo discipulo, ac filio (vt maiores nostri loquebantur) omniū arctissima, ex quo in Hieronymiano hoc collegio cœpimus vnà viuere. Nam quicquid à me fieri potuit, quod vel ad suæ salutis facturum sperarem procurationem; vel ad tuendam sui vitæ generis, atq; Abbatiaë Staingadensis antiquam opinionē, & gloriā: nunq̄ piguit ei præstare; neq; destiti vnquam libentissimè in ipsum conferre. Qui licet à nobis pridem tua voluntate hinc discesserit: attamen (sicuti ne ipse quidem ignoras) crescit potius in horas sanctis radicibus nixa charitas nostra; q̄ corporū dissociatione vllam sentiat decessionē, aut diminutionē. Est porro hac quoq; ratione factū; vt nominis tui fama familiaribus illis cōgressibus nostris, & aliorum quoq; relatu propius nota, mihi de Præmōstratensi instituto venerabilem, amplius effecerit reuerendū: & cupiditate me cōpleuerit theologico pacto aliquo tibi innotescēdi, ac placēdi. Siquidē & Bauaricū Principē, Ducem non minus orthodoxia sua, q̄ maiorum imaginibus illustre audiui merito tam eruditionis, quàm religionis præcipuæ gratia te, q̄ cæteros abbates, quos permultos in ducatu suo

DEDICATORIA:

6

suo habet; plus venerari. Mitto sollicitudinem istā, qua alumnos tuos hic iubes excoli necessariis cuiuslibet animarū curioni (quales n̄ fieri debent pro instituti sui lege) disciplinis. Quid referā varia testimonia, & facta, quibus fauorem erga literatos, & literarum candidatos, & raram in principibus viris etiam Ecclesiasticis humanitatem; non ita pridem mihi, & collegis nostris declarasti? Quid dicam non candida duntaxat ornamenta Præmonstratensium propria: verum multa quoq; alia eorū insignia, ritus, & obseruationes summam habere cū prima illa monastices generositate, quā ex Philone, atq; aliis mox depingemus; similitudinē, & (quid ni dixerim) generis propinquitatem? Illud vnū cōmemorabo, quod haud minimum huc facere videtur, & me nō parū mouit: quod cū cognominis ille amicus meus, & tuus dilectus symmystes, quem dudū nominavi; per literas, quæ amicitiaë est libertas, voluisset me ad te epistolam scribere, & remissionis suæ huc ad theologicū studium causam agere; pollicereturq; non defore pondus meæ petitioni; adeo me non fefellerit; vt no solū, cui me penè ignotum putabam, rescuerim mox me cordi, & desiderio esse, & commendatissimū; verū etiam inexpectato fuerim, singulariq; donatus munere; & cū ductus benignitate, victusq; animi

B 2 gra-

EPIST. DEDICATORIA:

gratitudine timidè huius lucubrationis vicissim (si liceret) dedicandæ habuissem verecundâ mentionem; & gratâ fore inscriptionem rescribere, & adhortari ad editionē huius argumēti, & impensas operarum typographicarū polliceri, & ad sibi descriptū opusculum coram offerendum euocare non sit dedignatus. Quocircâ his, aliisq; nominibus, quæ pudor meus, & modestia tua non sinunt commemorari debitū tibi chartaceū hoc munusculū læta fronte (quæso) digneris excipere; & siquidem P. T. arrideat, & Ecclesiæ non inutile futurum iudicetur, cui eo consultū in primis volumus, et fore speramus; ius esto patrono appellato, ac delecto tibi emittere, atq; impressorio prelo descriptū proferre in lucē, & lectiōnē orthodoxorū omniū; quod si vero satellitio, & protectione aliqua videbitur indigere hac nostræ ætatis virulentia, quæ eo etiam non minimum notatur, & ex parte conuellit; non es (vt spero) clypeum, & *παρασπισμῶν* gratiosi, & laudabilis nominis tui clienti negaturus. Opto R. P. T. in multos annos valere in Christo Iesu; & in istis animi ornamentis, pulcherrimisq; virtutibus vsq; & vsq; proficere. Dilinge Sueuorū ex Hieronymo. Collegio 1 5 6 3. ad 5. cal. Martias.

INDEX TOTIVS HVIVS 7
COMMENTARII DE MONASTICES ORIGINE.

- Proamium, quo candido, & orthodoxo lectori ratio huius dispositionis, & quam tenebimus, methodi redditur.
- 1 De vi dictionis Monastices, monachi, theraputæ, philosophi, & quibusdam alijs elogijs, quibus maiores nostri, ipsiq; adeo Apostoli hoc institutum, & id professo cohonestauerunt. Cap. 1.
 - 2 Ex Philonis Alexandrini Hebræorum cum disertissimi, tum eruditissimi, & Apostolici scriptoris libro de vita contemplatiua, seu de Therapeutis vera Monastices Catholicæ origo demonstratur.
 - 3 Confirmatur hæc demonstratio ex Eusebii Pamphili lib. Eccl. Hist. 2. ca. 17. & eius imitatoris Niceph. Callisti simili Philonis intelligentia. Lib. 2. E.H. c. 17. & lib. 8. ca. 39. &
 - 4 Amplius adhuc adfertio eadem ex Epiphanijs Panario, & Ecclesiasticis scriptoribus D Hieronymi probatur; vbi etiam exordium Encomij Eremitæ Pauli ab eodem Hieronymo conscripti sano adfertur sensui. Herm. Soz. E.H. lib. 1. ca. 12.
 - 5 Post hæc ex Fl. Iosephi lib. Antiquit. Iud. 18. ca. 2. & lib. 2. de bell. Iud. ca. 12. eadem sententia hæc de Apostolico, & vero Monastices ortu corroboratur.
 - 6 Tum demum omnibus his consentanea, nec alio torquenda Dion. Areopagitæ doctrina, & Apostolica traditio proponitur, atq; explicatur.
 - 7 Descriptio atq; elogium nonnullum sacrosanctæ Monastices.
 - 8 De institutorum varietate non nihil; & regulis, quæ dicuntur,

INDEX.

- 9 De tribus præcipuis vitæ monasticæ partibus, seu votis cum ex scripturis; tū auctoribus illis Apostolicis, & fide dignissimis.
- 10 De idoneis Monasticis candidatis, & forma eius diuina, seu benedictione, qua monachi initiētur.
- 11 De monachorum officijs, & Apostolicis finibus.
- 12 De antiquis cæremonijs cum alijs, tum mutatione habitus, & tonsura. Vbi non nihil de Præmonstratenſis ordinis dignitate.
- 13 De monasticis fructibus, et meritis in catholicam Ecclesiam collatis aduersus eius calumniatores.
- 14 De illo Hieronymi dicto, quod indoctū vulgus, & malè sanum iactat contra monachorum in ciuitatibus, aut multitudine conuictum: quid agis in turba monachus?
- 15 De ætate monachorū, & reliquis temporis quæſtionibus.
- 16 De monachorum peculio, & hæreditate.
- 17 Appendicis vice cum vniuersæ monasticæ, tum Præmonstratenſis instituti epistolico præconium supremo capite attexitur.
- 18 Epilogus cum transiōne ad confutationem non nullarum calumniarum, & cauillationum aduersariorum Monasticæ.
- 19 Confutatio ipsa, benè longa, & obiectionum præcipuarum complectens solutiones.
- 20 Peroratio hendecasyllaba totius commentarij, ad veros monachos vniuersos per totam Ecclesiam catholicam; qua auctor preces eorum, & satisfactionis aliquam communicationem sibi petit.

PROÆMIVM, QVO CAN-
DIDO, ET ORTHODOXO LE-
ctori ratio huius dispositionis, & quam te-
nebimus, methodi redditur.

Vanuis non ignorem can-
dide lector graue iri visum
morosis iudicijs, me in id
peccare, quod dudum, atq;
aliàs non rarò reprehenderim in alijs;
neq; tenere religiosè semitas illas me-
thodi alioquin tutissimas cōmētationis
huius non longè à principio: attamen
æquos omnes placatum iri confido; si-
mul atq; consilij, quod secuti sumus, per-
penderint rationem. Nā licet quæstio-
nes extremis proximas proximis oīm
primis non paucas anteposuerimus, ac
discusserimus pro virili; deq; origine, at-
que auctore monasticæ prolixè dispu-
temus, antequam quid ea sit constitueri-
mus; neq; inficias eam hæc illis debere
esse priora tractatione, vbi à tritis calli-
bus

bus cursus dicendus non sit exorbitauisse: neminem tamen harum rerum gnarum existimo negaturum; consilio, prudentiæ, casui, & occasione certæ licere non nunquam à consuetis deflectere; & potius tempori præsentis inseruiendum alicubi, quam præscriptis sæper absq; omni iudicio esse ubiq; adhærescendū. Quapropter licet admodū probem, & quasi adamem cōmunem illum artis dicendi ductum; quemadmodum disputationes nostræ cū viua voce habitæ, tum scripto editæ testabūtur abundè: nihilominus cum hoc tempore de auctore, & ortus momento simus præcipuè solliciti; vti vel inscriptio arguat; idcirco mox à vocabulis antiquis, et elogiis rei, de qua differendum est, propositis, & explanatis; de origine, & auctoribus putauimus nobis esse quærendum. Etenim reliqua capita adeò nostri non ducimus propria instituti

stituti præsentis: vt non semel dubitauerim; essetne mihi commentatio terminanda, ac finienda momento ortus reperto, & mediocriter adserto. Enim verò & illud admonitum velim lectorem: me quidē græcè maluisse auctorū græcorum testimonia producere, vti in cōmentario de Missæ sacrificio, & alibi diligenter fecimus; vt astus mendacium hæreticorū refelleretur penitus, quo solent latinos scriptores ferè corruptos à Papistis, aut Papistas & ipsos fuisse clamare: verum quia hac opera cōsulimus potissimum græcarum literarum rudibus, quibus græcanica barbara, & molesta ferè solēt esse; ideò trāsflatis dūtaxat vtendū nobis duximus, vbi vocum proprietas non videretur aliud exigere. Sed nec illud hac eadem in re fallat quenquā velim: nos in testium productione non esse lacunas vulgariū translationū secutos;

cutos; idq; duplici de causa; vna, quod ad manum non essent; altera, quod Græci theologi potissimū non redditi; sed peruersi, ac deprauati mihi videantur; quandoquidem pleriq; oēs tantū modò à litteratoribus appareant trāslati, iisq; partim sanis fide; sed rerum sacrarum, quas auctores tractant, ignaris; partim fidei etiā exortibus, & cōpletis hēresibus; paucissimi à theologis sint attacti orthodoxis. Nā hæresiarchas vix nomine theologi dignor: imò ne sophistas quidē istos catholicos, aut semicatholicos, qui dogmatica salubri, & necessaria vix tincti leuissimè, ex Homeri fabulis ad Psalterium; à Demosthene ad Paulū enarrandū veluti prophetæ quidam entusiasmo subito correpti prosilire non verentur. Quia ergo isti partim inscitia, partim vitio penè necessario cunctarum translationum, vocabula theologica nimium obscuro-

obscurant in suis cōuersionibus, & vim, proprietatemq; cunctam iis ademisse deprehenduntur: idcirco passim ipse, quæ cito conuerti; securus de fide, & veritate; & cuilibet horum paratissimus satisfacere de singularum vocum vsurpatione. Nemo igitur de nostra diligentia ideò incipiat ambigere, aut sinistra suspicari; aut de veritate diffidere; si ad translationes suas recurrenti nihil eiusmodi, quale nos tradimus, fortè apparuerit: sed tum demum erit accusationi locus; quandò fonte græco non indiligenter expenso; nihil tale inueniatur, quale nos videamur reddidisse. Crimini autem huic quia nihil obnoxium hic agnosco: ista præfatus, ac stipulatus quodam modo à candido lectore; continuò rem ipsam missis hisce, aggrediar.

DE VI DITIONIS MONASTICES, MONACHI, THERAPEVT.

te, Philosophi, & quibusdam alijs elogijs, quibus maiores nostri, ipsiq; adeò Apostoli hoc institutum, & id professos honestauerunt.

Cap. I.

Ltsi via, ac ratio de natura rerũ differendi, quam Græci methodum appellant, nõ requireret; vt antè de vocibus agatur, quibus ipsæ res veluti insigniantur; quàm essentia inuestigetur, aut consyderetur: attamen vtilitas maxima, quæ ex nominũ vi, & proprietate cognita valet capi, et lux, quæ rebus ipsis adfertur; ad hoc sequendum consilium, & iniitiis huiusmodi disputationum faciendũ nos adducere debuisset. Si nanq; , haud scio quis Poëta, cum de suis, & nihili rebus nugaretur rectè dixisse videatur: nomine sæpè rebus suis conuenire;
fi

si doctissimus Romanorum M. Varro, si sanctissimus pontifex Hispalensis Isidorus, si alij operæ se facturos pretiũ nõ mediocre sunt rati diligenter inquirendis etymologiis, & literis consignandis; si deniq; in illa græcanici etymologici, et à plurimis congesti, & in molem penè quandam perducti operositate videamus frequenter naturam latere abditam sub integumentis syllabarum vocabulorum; sæpè præcipuas proprietates; aliàs insignia accidentia, deniq; quippiam, quod iuuet de re, cuius sit vox, habere perspectum, ac notatũ: quis dubitet adfirmare multo vberiolem fructũ referri posse ex sacri idiomatis ab Adamo instinctu diuino moto nomenclationibus animantibus; & fortassè aliis quoq; rebus inditis, aut à Deo ipso dictatis; ex dictionibus à Spiritu sancto noui testamēti nouis rebus partim in scriptura sa-
C iij cra;

ORIG. MONAST.

era; partim viua traditionis voce impositis; ex appellationibus deniq; sacris, ritibus, cęemoniis, virtutibus, negotiis, & (vt semel finiam) rebus quibusuis summo consilio, pro naturarum dignitate cum à primis theologis, tum Apostolis ipsis tributis. Etenim non temerè, incōsideratęue Christi discipulos, & sanctissimos, & religiosissimos Patres nostros, primosq; illos theologos epitheta, ac nomina rebus fidei, ac religionis nostrę adsignauisse: sapientia eorū satis, superq; piis oībus persuadet; & maximus Areopagita passim adseuerat, ac tradit. Qua propter Apostolica nomina, aut saltem antiquissima rerū theologicarum, ac sacrarum quarumlibet: nō oportet inanes sonos, aut fictiones esse, quas onomatopęias dicunt Gręci, opinari; sed vera elogia, & præcipuarum laudum suarum rerum compendia. Et quidem de rebus aliis

*E.H. cap. 2. 3
4. 6.*

MATTH. GALEN.

12

aliis hoc ita sese habere ostēdimus aliās, & ostensuri olim alibi: nunc de propofitis dispiciamus. Areopagita igitur Dionysius quodam loco non pauca in laudem monastices prælocutus tanquā ordinis infra clerum longè præstantissimi, & singularibus à Deo ornati prærogatiuis: tandē vndè (ait) factum est; vt diuini nostri cathegēmones seu duces (Apostolos hos esse accipiendos singulari apologia quondam etiam nos post alios plurimos tam veteres, quàm recentes scriptores ostendimus; & progressus nostrę disputationis etiam nunc satis declarabit) sacris eos, qui monasticen sūt amplexi, dignati sint cognominibus: dum partim Therapeutas, partim Monachos nominandos censuerunt; eo quod Deo pure ministrarent, ac seruirent; & indiuisi, vnitiq; cum eo viuerent; quo fieret, vt sacris complicationibus diuisibilium

*Lib. de E.H.
c. 6. med.*

» bilium quid vnum facti ; in deiformem
 » monadem, atq; vnionem, & amantem
 » Dei confirmationem transformarētur.
 Habemus igitur honorificentissimum
 Monastices, seu Monachi, & Therapeu
 tæ quoq; veriloquiū; quæ duo licet vni
 attributa sint, & eandem designent ex
 institutione, vt epistolæ eiusdē auctoris
 clarissimè demonstrant, in quibus eos,
 ad quos scribit, nunc Therapeutas, nunc
 Monachos appellat : nihilominus
 quod vnum nō videretur sufficere; duo
 vocabula Monastices cultoribus indi
 derunt; vt illius excellentia melius ab
 omnibus peruideretur. Testantur igitur
 Apostolica hæc elogia ; prius quidem
 (Therapeutes, & therapia, quæ cū mo
 nastica est eadem) Monasticen hanc nō
 esse superstitionem, non genus insanix,
 nō vesanum, & abominabilem Dei cul
 tū; sed purā seruitutem, & acceptissimū
 famu-

*Specula mihi
 hinc dignitatem
 tuam è pie mo
 nache ; & tu
 præsertim mi
 Præmonstra
 tens.*

famulatum; posterius (Monachus, pu
 ta, & monastice) eandem non modò à
 Deo alumnum suum non abducere, atq;
 alienare putandum; sed reuera à vitiis,
 et omnibus iis, quæ à Dei complexu nos
 distrahunt, adsertos arctissimæ cū sūmo
 Numine coniunctioni, vnitatiq; conse
 crare. Quæ cum ita sint: quis istorū abu
 tatur ore, qui sacratissimum hoc institu
 tum nullum faciunt calumniandi finem,
 aut modum; & cuperent haberi à cun
 ctis pro inuento diabolico; non est dif
 ficile pronuntiatiu. Interim velim & de
 fertores, atq; apostaticos, et à Satana oc
 cæcatos perfugas hic mihi aures accom
 modare: & religiosos, sanctosq; mona
 chos quoq; vniuersos hinc discere (quod
 ille ait) interpretari, quid insignia hæc
 cognomina ab ipsis postulent; & tantū
 abesse; vt appellationibus his ab hæreti
 cis opprobratis deceat eos offendi, aut

D per-

perturbari; maiorē honorē deferrī, laudemq; attribui nullā omninō posse. Cæterū hisce inopinatis præconiis stimulat⁹ fortē quispiā negabit ideō Apostolos videri debere tam magnificē sensisse de monastices eminētia; etiamsi nomina id sonent, quod dicitur: sed tantū esse modō ei cōcedendū ex eo, quod elogiis istis cōtinetur, quantū auctor hic, suiue præceptores fidei mereantur, & pōderis apud posteros oēs obtineant. Verū quid phanatici istiusmodi (quæso) dicent ad Philonis idem adserētis testimoniū? Nū nā quisquā tā perfriētē inuenietur frōtis, vel rudis antiquitatum inter monastices osos hæreticos; vt vel nesciat Philonē de therapeutis Alexādrinis Euangelistę Marci nepotibus monachis edidisse, quod etiā nūc vtraq; lingua passim extet, volumē; vel apostolicæ memoriæ, atq; ætatis virū, & quidē principē, nō disertum

fertū minus, q̄ omni philosophia, ac theologia imbutū fuisse eundē dubitet. Atq; statim in frōte libri therapeutas, & therapeutidas (erāt enim vtriusq; sexus nō secus, q̄ nunc, & tūc monachi, seu therapeutæ) appellat, & appellationē hāc eorū adserit declarare laudabile propositū, & nominis elogio prædicat eos satisfacere. Dubitat interim, & duplicem adsignat etymologiam siue encomij studio, cuius gratia tñ negat se adscribendū venisse; siue quod vel nullo tū adhuc modo; vel tenuiter admodū in religione nostra foret institutus; itaq; nequiret tā explorata habere cūcta, q̄ Areopagita noster, q̄ rationē alterā tanquā propriā (nā & prior vera est, & ab ipsomet in monachi etymologia insinuata) adsignauerit epitheti therapeutæ. Nam ita dictos vult monachos, vel quod medelam, ac curationem salubriorem profiterentur,

*Philonis es
Euseb. Pamph.
Gr. exemplaria hodiē
δεγαρευσι-
δ'ας legunt.
Niceph. p.
omittit.*

D ij. quam

quam in ciuitatibus passim soleant promittere medici, quippe quæ omnis generis vitia, ac perturbationes ex hominum animis potētissimè depelleret, & nō sola corpora (vt illi) curaret; vel (ait) quod à natura, & sacris legibus sint formati ad colēdum id, quod Est, quod etiam bono præstat, & vno est syncerius, ac purius; & monade, seu vnitate antiquius. Atq; hæc posterior sententia eadem est cum Areopagitæ dudum relata, atq; expofita huius dictionis notatione. Quos autē illis (quæso) hæc cognomina ducemus addidisse ea ætate, qua Apostoli adhuc florebant: præterq̃ Apostolos ipsos. Nā ne quis de Alexandrinis nō nullis loqui Philonem opinetur: eodem libro adfirmat per vniuersum habitabilem orbem Therapeutarum genus esse diffusum; & altero capite de solis agi christianis monachis toto volumine, demonstrabit Eusebius.

Inuit Therapentis etiā corpora curasse, fortè dono diuino. Vide infra Ioseph.

το οἶον.

Nota hic obiter Philonem inuicere Therapentis etiam corpora curasse; vt tunc domum nationis in Ecclesia vigeat: quod tamen Iosephus post radicibus, & gemmis deferret nō satis verè, qui etiam tantum corporale medicinam videtur in iis animaduertisse.

sebius; Certè obseruandū est diligenter, scriptorē disertissimū testari: solenne fuisse hoc cognomen, & eos nominis sui gloriæ respondisse sua virtute; deniq; nō grauātū esse illud accuratè discutere. Iā si hos à monachis suspiceris alios, contra q̃ noster docuerit modò Areopagita: non est primum negligendum, quod in extrema posteriore etymologia *μονάδος* fecerit mentionem; & in *μοναχίοις* seu solis agris, & hortis suburbanis versari fit testatus. Deinde cum Therapeutarū cellulas, in quibus per hebdomadem latitabant, id est, *χωρὶς μονόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ἐφιλοσόφου*: dicat *μονασήρια*, & *σεμνεία* nuncupata: quis ad-

σεμνεία ἢ veneratione, ἢ sanctitate habent nomen.

huc tergiuerfetur, nolitq; (obsecro) cōfiteri non esse therapeutas Philoni à monachis diuersos. Omitto nūc Mm. Nn. secuturas ad stipulationes; prætereo rerum, atq; historiæ in Areopagita, & Philone similitudinem conuincere; deniq;

Ecclesiasticam traditionem, antiquitatis monumenta, & rationem ipsam suo loco perspicuum reddituram. Quam igitur vetus, quorum sit auctorū, & quid sibi velit monachorum, therapeutarūq; cognomen cōfido esse apertum, & plannum. Verum enim uerò hic & illud admonuero Philonē in huius seculi inscriptionibus etiam græcis eosdem hos monachos appellare, hicetas, seu supplices. Siquidem de hicetarū seu supplicū virtutibus liber inscribitur; & cōtinenter adiūgitur, seu de vita cōtemplatiua. Licet Hieronymus in vita Philonis sua memoria titulū habuisse innuat (nisi barbaries primæuam scripturam mutauerit) de vita contemplatiua hicetarum. Vtcunq; hoc sit huius appellationis ratio est eadem, quæ therapia. Nam Hieronymus ibidem interpretatur hoc pacto eam inscriptionem: quod semper contempla-

rentur

rentur cœlestia, & Deum orarent. Oratio autem proculdubio diuinus est cultus. Adde huc Epiphanium Nazoræis *Heres. 29.* tradere idem hoc scriptū Philonis, quod Philologis (vt loquitur) vehementer cōmendat in suæ ætatis exemplaribus circumtulisse epigraphen de Iessæis, id est (ait) therapeutis. Siquidem Iascha Hebræis curare, ac seruare valeat. Atque hoc nomine insigniuisse eosdem Iosephū nō vno loco, vbi tamen hodiè partim Essenos, partim Essēos legimus: capite 5. apertius adstruetur, ac firmius. Ad postremum græcus ille titulus *πρόδι Βίῃς θεωρητικῆς*, hoc est, de vita contemplatiua, me in suspensionem adducit: eosdem therapeutas gloriosissimo encomio nominis theoretarum, seu contemplatorum fuisse principio cohonestatos. Verum præstat missis hisce coniecturis: nō nihil insuper de monastices, philosophiæ, ac phi-

ORIG. MONAST.

philosophi titulis de antiqua obseruatione, & sanctorum patrū, & maximè græcorum theologorū vsu creberrimo subtexere dictis; atque ità hinc discedere. Quamuis igitur iam confessum opiner Apostolos in monachi, & monastices vocabulo solitudinem, & turbæ fugam nullam spectauisse; & multo minus dicendum putem eos antiquorum philosophorum vsum eiusdem vocis posterioris imitatos esse: attamē quod posteri, ac successores eorū græci theologi ad tale aliquid alludere subinde videantur in suis monumētis; nō abs re fuerit rei eius quoq; gustū studioso lectori obiter præbere. Ergò philosophi tam latini, q̄ græci, qui de moribus præceperunt; monasticen sic voluēre subiectam ethicæ: vt œconomicen politicę. Siquidem ethice generatim fert præcepta, atq; informat suos candidatos, hoc est, quoslibet mortales

MATTH. GALEN.

17

tales de virtutibus: Monastice est priuati cuiusq; hominis, & eum seorsum, ac priuatim instituit, ornat virtutū cognitione, et amore; et absterret à vitijs prius deformatis, & malè ei commendatis. Hic autem ad subiecti, ac materię solitudinem, hoc est, vnitatem potius; quàm ad vnionem cum obiecta re haberi respectum; nemo nō videt: cum in Apostolica illa etymologia hoc verius, quàm illud spectetur. Nam nihil tale significauit indicato dudum loco Dionysius mētem Apostolicam referens: qui licet postea à initio theoriæ stationis initiandi figurā aiat adumbrare eum in se cum Deo coniungendo acquiescere posse; neque oportere instar cleri secū alios ad Deum adducere; itaq; non obscurè ad monastices Ethicæ, respicere putetur significationē: attamen si hoc quoq; Apostolicę fuisse cōtendamus intētionis, quod

E symbo-

symbolum innuit; ac non tantum commentationis Areopagiticæ; certè illud prius fuerit ijs necesse erit, & saltem vitiationis consortij, & ab hominum consuetudine secessionis nulla est habita ratio. Quapropter in Apostolica illa nomenclatione existimo catachresin interuenisse, & flexum nō mediocrem: dum morale hoc monastices vocabulū ob similitudinem aliquam studij plebem reliquam superandi, & enitendi ad summum bonum in monachis, ac philosophis ad therapiam hanc, & sacro sanctū institutū significandū transfertur. Porrò cum monastice (vt modò declaratum est) sit pars ethices, atq; ità etiam philosophiæ: videri possit, & philosophiæ epithetū Christianæ monasticæ accommodatum per synecdochen, qua partes pro toto, & formæ pro generibus nusquam non ponuntur. Verum cum
 nostra

nostra monastice negata sit iã esse pars, ac species philosophiæ: malo & hic metaphorā, vel certè metaphoricam agnoscere synecdochen. Vt enim hæc nostra exercitatio, seu ascesis (vt etiã nonnunquã vocatur à veteribus vndè ascetæ, id est, exercitati seu exercitatores etiam monachi vocantur) per tropū istum nomen monastices partis alioquin ethices, quæ (ethice) philosophiæ pars est, sortitur: ita non grauatim concessero eodem rhetorico modo, hoc est, metaphorica synecdoche philosophiæ epithetum quasi totius, attribui veluti parti suæ (quæ tamē minimè est) monasticæ. Philosophia nanq; vix vnquã simpliciter dicitur monasticum institutum: sed additur vera, aut simile ex insignioribus attributis. Exemplum est apud Chrysostrum j. lib. de arduitate fūctionis Episcopalis initio: vbi cum paulo antè beatorū monachorum
 E ij vitam

vitam fuisse amplectendā dixisset; mox idem referens verā philosophiam nuncupat. Vndè facilè apparet flexus metaphoricus, qui sacris monasticis philosophiæ communicet nomen. Nam philosophia totū monachi denotat munus, & officium: & φιλοσοφῆν, seu philosophari facere hoc omne officium non semel in ipso, quo de locuti sumus dudum, Philonis de therapeutis libro significat. Sed de epithetis, atq; elogijs sacratissime monastices hactenus: & tempestiuum est; vt ad originem demonstrandam ex ipso met vetustissimo, et certissime apostolico scriptore transeamus.

EX PHILONIS ALEXANDRINI HEBRÆORVM CVM DI-

fertissimi, tum eruditissimi, & Apostolici scriptoris libro de vita contemplatiua, seu de Therapeutis vera Monastices catholice origo demonstratur.

Cap. II.

Itaq;

Itaq; videatur quidem fortassis alicui hinc pars bona Philonis voluminis aduerbū à nobis proponenda; ac tum ex ea, quod adfertur volumus, deducendum: verum quia id longū foret; Eusebius, ac Nicephorus mox producendi, quod satis est, fecerint; & quia oporteret nos singula replicare, quæ suo quæq; loco erunt adferenda; nobis satis fuerit non nulla ab illis præterita decerpisse, quæ mox nobis seruiant in monastice suæ antiquitati adferenda. Ac primum quidem in confesso nobis esse videtur, eū de fidelibus, & vnus Dei synceris loqui cultoribus, sicuti paulo ante etymologia ab eo tradita vel sola contestetur: ac deindè (vt ex insecuturis capitibus liquebit) oīa ea, aut certè præcipua, de quibus cum aduersarijs nobis est disceptatio prædicat ab illis obseruata, ac
E iij peracta,

peracta, quæ Areopagita tradit Deum,
 & Apostolos instituisse; & etiam nunc
 Ecclesiam retinere, & exequi in mona-
 sticis mysterijs cernimus. Quapropter
 illa modò restat, & necessariò discutien-
 da est quæstio: de Iudæis ne quibusdã illa
 ab eo dicantur; an de Christianis Mona-
 chis, quod nos secuti Mm. Nn. placita
 adseueramus. Primũ enim præter mona-
 steria, & priuata vniciq; semnia, hoc
 est, cellas quoddam aliud cõmune, & sa-
 cratius agnoscit historia siue *σεμνῆνον* (vt
 græca hodiè typis excusa habent exem-
 plaria) siue *σεμνῆνον*, cuius partem antero-
 rem *τὸν ἁγίου πρῶτου* (vt illud etiam *ναὸν* fuisse
 intelligas) appellat, in qua *ἱεραὸν τραπέζαν*, sa-
 crã mensam, seu altare fuisse refert, quæ
 panes, & salem cõtinuerit, quorũ parti-
 cipes nõ fuerint omnes; sed quibus opti-
 mi quiq; duntaxat tanq̃; quibusdã mini-
 sterij, obsequijq; sui præmij sint fruiti,
 quos

λευτεργίας.

quos etiam præstantissimam sacrorum
 nuncupat partem, non obscure sacerdo-
 tes, & sacra nostra (nam *λευτεργίας* nomi-
 nat, quod est nomen missæ nostræ apud
 græcos, et Lucam Euangelistã propriũ, *Acto. 13. 4.*
 sicuti alibi accuratius demonstraui-
 mus) circumloquens. Nam panes huius men-
 sæ azymos fuisse adfirmat: mentio salis
 videtur ad cõsecratum illum referenda, *Tertull. de*
 quem traditio Apostolis fert acceptum. *cor. milit.*
 Quãq; infecutura testimonia arguant *Aug. lib. 5.*
 eum non exactè omnia arcana nostra *confes. c. 11.*
 habuisse explorata, quod nec dum satis
 initiatus admitti nõ potuerit ad propius
 contemplandum, quæ vetus erat seue-
 ritas disciplinæ in arcendis prophanis;
 itaque eminus illa conspiciatus, vel solo
 relatu edoctus nequierit cuncta præfer-
 tim interiorum sacramentorum certò
 addiscere, literisq; mandare. Non autem
 se monem esse Philoni hoc loco de parte
 Ierosolymitani templi: primum probat,
 quod

Paul. ad Heb. quod mensa propositionis non in prima
9. 4. parte seu sancto seculari fuerit; sed parte
 media, proxima antè sancta sanctorum;
 deindè quod in illa sales nulli fuerint; po-
 stremò quod à solis panibus illis dicat
 abstinere cæteros, sale præterito, quasi is
 communis fuerit omnibus; vt sanè exti-
 tit ille priscus; & superuacaneè videretur
 Philo istis panibus, ac sali nullum præte-
 rea opsonium, delectamentumq; acce-
 dere seriò, ac sedulò monuisse. At verò
 ista esse secus intelligenda, quàm de syna-
 goga aliqua, aut Iudaico quopiam alio
 templo, quàm Ierosolymitano, Alexan-
 driæ fortè extructo, quale apud Sicimi-
 tas extruxit Sanaballetes tēpore Ale-
 xandri Macedonis, & Onias nō procul
 ab Alexādria Aegyptiaca, & nō paucis
 locis alijs superstitioni Iudæi alij: Philonis
 eruditio, & zelus legis patriæ, cum cuius
 sincera obseruatione hi pluriū templo-
 rum

*Ioseph. anti-
 qui. lib. 11.
 cap. 8. ex-
 tr. & lib. 13.
 ca. 17. gr. lat.
 16.
 Antiqui. lib.
 13. ca. 4. &
 lib. 7. de B.I.
 ca. 30. ac pe-
 nit.
 Antiqui. lib.
 13. cap. 4.
 lat. gr. 6.*

rum stolones apertè pugnant (quod Io-
 sephus etiam Ægyptium vidisse narrat)
 non sinunt, vt quis inducat in animum
 credere, qui ijs, quibus audiuius; stru-
 cturas illas cohonestat nominibus. Nā
 meram ambitionem tam Oniam, quàm
 Manassem prophano contaminatū cō-
 iugio contrā apertissimas leges impulif-
 se; & priorem Esaiæ vaticinium pueri-
 liter detorsisse ad suam machinā: sanus
 (vt arbitror) nemo iuerit inficias. Nam
 quis nescit disertissimè non vno loco à
 Mose esse cautum lege: ne vsq; sacra ab
 ipso præscripta fierent, quàm in loco,
 quem Dominus elegisset; et eò ter per
 annos singulos fuisse cunctis cōuenien-
 dum? Quapropter rudes, & idiotas fal-
 lere fortassis potuisset hæc pietatis um-
 bra; cōtemnere impij legis diuinæ san-
 ctiones, & probare transgressores sui nō
 dissimiles quibāt: at in Philonis singu-
 larem

*Esai. ca. 19.
 c. d.*

*Deuteron. 12
 A. B. C.*

F larem

larem doctrinam, eximiam pietatem, generosissimam libertatem vitiofitas hæc, & crassissima ignorantia cadere profectò non valuit. Neceffe est igitur; vt de Apostolicis alumnis, quos monachorū diximus eos ornauisse titulo: Philonem historiam hanc literis mandauisse nobis persuadeamus. Ad hæc cum satis cōstet Hebræos in bona beatitudinis à Deo legis obseruatoribus promissæ habuisse parte opes, & rerum, quas fortunæ bona dictitant rhetores, abundantiam; sicuti Mosi verba sonare videntur: quomodò persuasioni isti cēsebimus cōsentaneam (obsecro) voluntariam illam paupertatem, quam therapeutas enthusiasmo quodam afflato prius facultatibus omnibus, vel amicis, vel quibusuis indigentibus erogatis ait amplexatos Philo? Præterea virginitatem perpetuam, & maxime votam nemo nescit genti illi auaræ

auaræ posteritatis fuisse inuifitatam, atq; inuisam. Deiparæ virginis cōfessa sponsalia, & mandata à sacerdotibus nō consilio tantum, sed & oraculo monitis sunt nō leues testes: Elizabethæ tametsi præstantissimæ matronæ pudor, & cognominis infamia (iam enim inquit hic sextus est mensis ei, quæ vocatur sterilis) est quoq; testis: testis est deniq; pudor similis, & grauior nota, quæ seruatoris auum, atq; auiam B. B. Ioachimū, & Annam exercuerant: nationi Iudaicæ persuasissimum fuisse illud, nulliq; de vulgo fuisse ignotum; maledictū esse, qui semen non procrearet in Israël. Nam de necessitate suscitandi semen illiberibus fratribus, aliisq; propinquis vita functis ex derelicta vidua, & crimine, & opprobrio, quòd detrectantes excipiebat vltoribus iudicibus: nihil dicā. Atqui Philo suos istos therapeutas, ac therapeutidas omnis

F ij ætatis:

*Epiph. Collyrid. Hæres. 79
Damasc. lib. 4.
o. F. c. 15.
Niceph. lib. 1.
E. H. cap. 7.*

Luc. 1.

Epiph. Dæsc. Niceph. vbi supra.

Deuter. 25. 6.

ORIG. MONAST.

ætatis: virginitatis, castimoniæq; expe-
 tiuisse antè omnia lauream, & (quod no-
 strum est, ac semper fuit) aureolam con-
 tendit. Nam continentiam pro funda-
 mento suæ therapiaë seu monastices ve-
 luti iactã, ac præstructã ab ipsis esse nar-
 rat: liberorum nullam fuisse curam, aut
 desyderium, imò contempsisse amore
 virtutum, & veræ, intimæq; notionis
 Dei post ex ipso Philone, Eusebio, et Fl.
 Iosepho suo loco probabitur. Huc acce-
 dit Philonem eundẽ adseuerare, & mul-
 titudine quidẽ, & mentis, pietatisq; vi-
 gore therapeutas Alexandrinos vehe-
 mẽter excelluisse: nihilo minus per vni-
 uersum orbem bonum hoc fuisse expor-
 rectum, per nomos Ægyptios cunctos,
 Græciã, & Barbaros; & (vt vno verbo
 complectar) vbique gentiũ, ac terrarum
 etiam tum, Apostolica (inq̃) ætate vi-
 xisse therapeutas, & monachos. Iam cū
 miraculo-

MATTH. GALEN.

23

miraculosum sanctimonia sua vitæ hoc
 genus nusquã defuerit teste historico no-
 stro: permirũ sit necesse fuerit; neq; ho-
 stes, neq; præcones vltos prætereã fuisse
 nactum. Nam vt gentes tacuerint: no-
 stri historici, in quibus Papias, Hegesip-
 pus, & Iustus; non presissent silentio
 insigne decorũ hoc synagogæ reliquæ,
 cuius pleriq; ex professo texebant histo-
 rias. Nam quod Plinius alicubi Esseno-
 rum quasi cuiuspiam Gentis antiquissi-
 mæ in Iudæa ad Asphaltiten, & Engad-
 di versantis inter palmas, cõtinentiæ, &
 tamen frequentia, ac turbæ simul eorũ
 meminerit: ex Iosepho, et fortassis etiã
 Philone hausit in explebilis quorũuis li-
 brorum iste heluo, quos mirum non est,
 non satis esse adsecutum. Nisi quis de
 Hebræis, ac Rechabitis iam Pythago-
 ræis malit simpliciter scriptorem hunc
 intelligere: quorum sanè permulti tunc

*Lib. 5. ca. 17
 nãlis historia.*

F iij in

in hęc, & aliàs gręcas sectas philosophię
 cęco studio aberrarant. Nam & Herm.
 Sozomenus, & post eum Nicephorus
 Callistus, ipsum quoq; Philonem nō du-
 bitant Pythagoręū nuncupare. Verum
 cum fortunę fluctus dicat vita lassos ad
 eorum mores agitare; & aliorū vitę pę-
 nitentiã illis esse fęcundã: nō possum nō
 Philonis Iessęos, & therapeutas agno-
 scere. Presertim cū Iosephus Essenos su-
 os pręclaros quidē fuisse philosophos ve-
 lit: nihilominus gentiū omniū osores, &
 earum non modò magisterium, verum
 congressum quoq; omnem execratos.
 Quid quòd pręter alios dudū nomina-
 tos, & post enumerandos Papias quoq;,
 & noster Areopagita euidentiũs de iisdē
 scribant, & religioni nostrę ipsos vendi-
 cent, verosq; monachos esse declarent:
 quàm vt locus sit inficiationi? Contuli-
 mus nuper, quòd ad posteriorem horū
 attinet;

Lib. E. H. 1.
 6. 12.
 Lib. 8. E. H.
 6. 39.

Antiq. lib. 18
 6. 2. 87.

attinet; nomina: cętera disputationis
 progressu, destinato ei rei capite, perfe-
 quemur. Papiam autem Hierapolitanū
 Antistitem, Ioannis Euangelistę audito-
 rem, perhibere illis testimonium ger-
 manitatis, & antiquitatis Apostolicę,
 Marciq; extitisse filios, & discipulos: Iacobus
 Ianuensis in Euangelistę istius vi-
 ta, vbi & Petrum Damascenū collaudat
 suffragatorem alterū; idoneus mihi exi-
 stit auctor. Taceo fidem grauium histo-
 riarū non ferre: vt Iudęos non dico tam
 religiosos, sed quales, quales volueris cre-
 damus tam latē fuisse dispersos. Si nanq;
 istius extitissent sanctimonię Iudęi, cu-
 ius fuisse constat Therapeutas; profectò
 tantò omnium amore, & veneratione
 fuissent affecti; quanto nunc cōtrà odio
 flagrasse vbiq; gentium sub idem tem-
 pus, nulli valet esse dubiū. Nam Philo-
 nem restinguendi incendij huius apud
 Alexan-

ORIG. MONAST.

Alexandrinus excitati spe, Romam profectum, & repulsam suam ultum Caio suo, figurato eius Imperatoris elogio: & scriptum ipsum, & Iosephus testatissimum faciunt. Quin & illud equidem sentio: non ob aliam causam therapeutas tantopere predicatos a Philone, quam ut serpentem passim execrationis Iudaeorum flammam speciosissimo hoc fonte extingueret, vel quoquo modo reprimeret; quicquid alij de deceptione eius per Alexandrinam Ecclesiam Iudaismum comminiscantur, quem (si quis fuerit, ut de Ierosolymitana confessum est) potius lectoribus, atque alijs quibusvis, ad quos forte perueniret eorum fama, quam Philoni imposuisse, ut eorum merito Iudaeis minus essent infensi; existimo. Atque hoc idem consilium Flavius Iosephus Iesaeos coegit Synagogae haeresin unam deputare: & Christianam religionem Iudaicis obscurare umbris.

Nam

*Antiq. lib. 15
c. 10. gr. lat.
15.*

MATTH. GALEN.

25

Nam Christianum fuisse disputationes contra Platonem, quas Io. Zonaræ historia ad nos transportavit ostendunt: ut de testimonio Christo, Baptistæ, Iacobo, atque alijs perhibito nihil commemorem. Verum de hisce plura suo loco: reliqua capite proximo Eusebius Pamphili prosequetur, in cuius longiore nostra adsertione caueamus his nostris contenti incurere vestigia, & ingeniosa eius inventa hic videri sublegere.

*Tom. 1. Annal. non procul a fine.
Antiq. lib. 18
c. gr. 4. lat. 6.
Ibidem li. 18
c. gr. 7. lat. 10
Ibidem li. 20.
c. gr. 8. lat. 16*

CONFIRMATUR HÆC
DEMONSTRATIO EX EUSEBII

Pamphili lib. E. H. 2. cap. 17; & eius imitatoris Niceph. Callisti simili Philonis intelligentia.

*E. H. lib. 2.
cap. 16.*

Cap. III.

Itaque cum Eusebius paulo ante retulisset Marcum Evangelistam primum Alexandrinorum fuisse Apostolum, & ijs

*Lib. 2. c. 15.
E. H.*

& ijs à se conscripto adnuntiato Euan-
 gelio tam multos cōuertisse non modò
 ad fidem, sed etiam maximè philosophi-
 cam, et arduam Ascetin seu exercitatio-
 nem; vt eloquentissimus Philo literarū
 monumentis vitam, conuietum, conui-
 uia, & cunctam vitæ eorum rationē non
 fit dedignatus; adfirmassetq; hoc scriptū
 arguere, ac probare, quod tunc habebat
 traditio cum Petro Romę Christum ad-
 nunciante congressum eū tempore Im-
 perij Claudij Reip. Iudaicę (vt diximus)
 legatum, quod posterius sit elaboratum;
 et nostros Ascetas, et viros Apostolicos
 nō nouisse modò, & institutum proba-
 uisse; verum etiā eos pro diuinis homi-
 nibus habuisse, & veneratum esse: tan-
 dem capite 17. eiusdē libri totius volu-
 minis huius proponit sūmā partim suis
 carptim vtens verbis; partim ipsas ele-
 gantissimas Philonis dictiones citans, &
 de no-

*ἡ ἀποδοξία τῶν
 διωρισμῶν,
 σεuerissimam.*

*E. H. lib. 2.
 cap. 16.*

de nostris monachis interpretans; quod
 nos diligenter à Græco nostra opera cō-
 uersum nō grauabimur totum hīc nunc
 subijcere; vt omnis scrupulus è lectoris
 animo penitus eximatur. Primū igitur
 (inquit Eusebius) nihil præter veritatē,
 & de suo additurum se ijs, quæ esset nar-
 raturus, data fide: in libro quē inscrip sit
 (Philo videlicet) de vita contemplatiua,
 vel supplicibus; therapeutas eos, & quæ
 cum ijs versarentur, therapeutridas vo-
 cari ait; appellationis eius causas adsi-
 gnās huiusmodi; vel quod animos eorū;
 qui ad ipsos concederent. instar medico-
 rum liberatione ab incōmodis vitiorum
 curarent, ac medicarentur; vel puræ, &
 syncerę seruitutis Numini debitæ, ac re-
 ligionis ergò. Siuè igitur suo arbitrato
 hanc ipsis indiderit appellationem, ac
 cōmodatè ad ipsorum mores attributo
 nomine; siue reuerà primi illi sic eos prin-

*Eusebij, ac
 Philonis gr.
 exemplaria ho-
 die in fami-
 nino p. non
 omittunt; at
 Niceph. (id
 quod ma-
 lim) thera-
 peutidas
 absq; p. ef-
 fert.*

*ἡ ἐξ ἑστῶτος
 λεγομένου.*

» cipio vocauerint; cum haud quaquã ad
 » huc nomenclatio Christianorum vbiq;
 » innotuisset: minimè oportet cõtentiõsẽ
 » adseuerare. Enimuerò in primis de re-
 » nuntiatione substantiã eorum testatur
 » in hanc sententiam: Philosophari inci-
 » pientes cedere suis facultatibus; deindẽ
 » remisso nuntio cunctis huius vitẽ solici-
 » tudinibus egressos muros: in solis agris;
 » & hortis versari, non ignaros inutilia, ac
 » perniciofa eorum esse cõmercia, qui dis-
 » similibus præditi sint moribus; cum ipsi
 » eo tempore (vt vero est simile) illud fa-
 » cerent partim animosa, & ardentissima
 » impulsu fide; partim exprimẽdi Prophe-
 » ticam vitã, atq; exercitationem studio
 » incitati. Etenim & in confessis Aposto-
 » lorum actis est inuenire vniuersos Apo-
 » stolorum notos possessiones, & substan-
 » tias diuẽditas diuississe prout quisq; opus
 » haberet; ita vt nõ esset quisquã inter eos;
 » qui

Hoc Epiph.
 Nazorais
 contendit.

μὴ ἀγρίοις
 Nota argu-
 mentũ, quo
 therap. Mo-
 nachĩ pro-
 bentur.

Act. 4.
 extrem.

qui egeret. Quotquot enim possessores »
 agrorum, aut domorũ essent (vt ait ser- »
 mo) venditorum à se pretia ad Aposto- »
 lorũ deposuerunt pedes; vt cuiq; prout ei »
 opus esset distribueretur. Per similia au- »
 tem hisce testificatus Philo de therapeu- »
 tis, de quibus modò nobis est sermo: ad »
 ipsas syllabas hæc subiungit: Hoc genus »
 hominũ est quidem vbiq; terrarũ (opor- »
 tebat nanq; perfecti boni participẽ eua- »
 dere Græciam, & ipsos quoq; barbaros) »
 maxima autẽ multitudo in Ægypto per »
 singulos, quos vocant, Nomos, & præ- »
 cipuè ad Alexandriam. Optimi vero »
 quiq; vndiq; veluti in therapeutarum pa- »
 triam instituũt peregrinationem ad lo- »
 cum longè omnium aptissimum, qui vi- »
 cinus incubat Mariæ paludi in humilio- »
 re situs colle admodum opportunè, siue »
 securitatem spectes, siue aëris etiã tem- »
 perie. Deinde vbi ex ordine qualesnam »

ὁ λόγος
 scriptura
 sacra
 Actorum.

G iij habi-

» habitationes eorū fuerint descripsit: de
 » Ecclesijs, quæ per regionem passim ex-
 » tractæ erant hæc dicit: In qua; verò est
 » sacrum habitaculū, quod vocatur sem-
 » nion, & monasterion, in quo *μονόμεινοι* seu
 » soli agentes venerandæ illius vitæ initi-
 » antur mysterijs; nihil secum conferentes
 » neq; potum, neq; cibum, neq; quicquam
 » aliud eorum, quæ corporis videtur exi-
 » gere necessitas: sed tantum leges, & ora-
 » cularia prophetarum monumenta, &
 » hymnos, & quædam alia, quibus & do-
 » ctrina, & pietas adaugetur, & perficiun-
 » tur; & post alia quædam: spatium verò
 » (inquit) à manè in vesperum vniuersum
 » est ipsis exercitatio. Nam cum sacras le-
 » gant literas: Philosophantur patria phi-
 » losophia allegoricè enarrata. Quando-
 » quidem persuasi sint verborū, vt sonant
 » expositionē, continere symbola recon-
 » ditæ naturæ, quæ allegoricis coniecturis
 pate-

patefiant. Sunt verò ipsis scripta quoq;
 virorum antiquorum, qui instituti eorū
 Duces, & auctores extiterunt, & monu-
 menta non pauca, in quibus ratio est ex-
 posita instituendarum allegoriarū, post
 se reliquerunt, quibus veluti exemplari-
 bus quibusdam vsi sequuntur instituti sui
 morem. Hæc autem videntur ab hoc
 viro dicta; quod eos, qui interpretaren-
 tur sacras scripturas, audiuisset. Fortè
 verò non absurdum fuerit: si scripta ve-
 terem, quæ ijs cōmemorat, fuisse; Euan-
 gelia, & scripta Apostolica, imò & ex-
 positiones quasdam fortassis priscorum,
 quos interpretantur non rarò, prophe-
 tarum, quales ea, quæ ad Hebræos data
 est, & plures aliæ Pauli complectuntur
 epistolæ; intellexerimus. Deindè rur-
 sum de nouis psalmis, quos confecerunt,
 prosequitur in hanc porrò senten-
 tiam: Itaq; non interpretantur tanum:
 sed

ἐκείνη.

Videtur (ut ante obseruatum est) hic ad monachorum alludere nomen; itaq; vertendum esset ex sententia Arcepagite Deo se coniuugentes.

ἄσκησις.

ὑπνοίαις.

αἰετοειδούς

πρὸς αὐτὸν σὺς uide- tur referē- dum ad id, quod dixit aucto- res hærese- os, seu in- stituti q. d. faciunt pro- sua, et suo- rum patrum hæresi, et allegoricè enarrant scripturas

*θεωροῦσι
per cōtem-
plationem
enarrant.*

sed & ipsi suo Marte faciunt cantica,
& hymnos, quibus Deum celebrent,
omni metrorum, & modulationum ge-
nere, & numeris grauioribus necessariò
vsi. Et quidem multa insuper alia, de
quibus à nobis habetur sermo, ibidem
persequitur: illa autem oportere visum
est referre, quibus lineamenta adumbrat
vitæ Ecclesiasticæ. Quod si autē dicta
hactenus cuiquam nō videantur institu-
tæ ex Euangelico præscripto vitæ pro-
pria; sed posse etiam alijs, quàm ijs, de
quibus nos sumus interpretati; accom-
modari: persuadeatur vel ab ijs, quæ cō-
tinuò sequuntur, ipsius vocibus, quibus
certam cuius æquo arbitro facit de hac
re fidem. Sic enim scribit. Vbi conti-
nentiam quasi quoddam fundamentum
in animo suo præstruxerint: reliquas
deinde superstruunt virtutes. Cibum,
aut potum nemo eorum ante solis occa-
sum

*De solis
Christianis
hæc esse ac-
cipienda.*

sum adferat. Siquidem philosophari lu-
ce dignum censent: tenebris verò neces-
sitates corporis; vnde illi quidem diem;
his verò exiguam quandam noctis par-
tem attribuere. Quidam autem tertio
quoq; die meminerunt demum alimēti,
quibus maius eruditionis insedit desyde-
rium; non nulli verò adeò exultant, ac
deliciantur à sapientia deliniti abundè,
& copiosè præbente documenta: vt eti-
am in tempus duplum sustineant, & vix
post sextum diem necessarium degu-
stare alimentum soleant. Has Philonis
claras, & quibus contradici nequeat de
rebus nostris existimamus esse dictio-
nes. Si quis tamē his adhuc contradicat,
nec adducatur, vt credat: is sic etiam exi-
matur ab incredulitate, fide haud ne-
gata efficacioribus demonstrationibus,
quas nusquam, præterquã in sola Chri-
stianorū inuenire est secundum Euan-

*ἐπιώμε-
νοι τὰ δ' ὀ-
γμᾶται.*

H gelium

Nota vir- 22 gelium religione. Nam ijs, de quibus lo-
ginitatem 22 quimur ait adesse etiam mulieres, quarū
perpetuam 22 plurimæ essent virgines anus castimo-
esse iudice 22 niam non necessitate (quemadmodum
Eusebio cō 22 quædam apud Græcos sacerdotes custo-
sentanciam 22 dientes verius, quam animo voluntario)
Euangelio. 22 & propter zelum, & sapientiæ cupidita-
 22 tem, cum qua dum viuere optauissent,
 22 voluptates corporales pro nihilo duxe-
 22 rint nō mortalis posteritatis, sed immor-
 22 talis cupidæ, q̄ per se solus valet amans
 22 Dei animus procreare. Post hæc in pro-
 22 gressu euidentius eadem explanat. Ex-
ἐπινοιών. 22 positiones verò sacrarum literarum fiūt
 22 ab ijs per allegoricas coniecturas. Nam
 22 tota lex his viris videtur similis esse ani-
 22 mali. Et corpus quidem habere ipsas nu-
 22 das dictiones, & literam, animum verò
 22 recōditam dictionibus ipsis inuisibilem
 22 mentem, quam orsa est excellenter hæc
 22 ipsa eadem religio contemplari veluti
 per

per speculum ipsorum verborum infue- 22
 tas pulchritudines sensorum eminentes 22
 conspicata. Quid necesse est his adjicere 22
 eodem conuentus, & quomodò in ijs, & 22
 viri, & mulieres seorsim degerint, & 22
 quæ vsq; ad hunc diem de more à nobis 22
 perficiuntur, Ascetes, seu exercitatio- 22
 nes, quas præcipuè sub salutaris perpessio 22
 nis festum, inedia, compunctione, et au- 22
 scultationibus sermonū diuinorū transi- 22
 gere consueuimus? Quæ sanè cum ex- 22
 actissimè ad eundē, qui à nobis solis huc 22
 vsq; obseruatur, modum explicasset hic 22
 vir: in proprium contulit scriptum, & 22
 maximè magnæ solennitatis peruigilia 22
 celebrans, & in ijs Ascetes seu exercita- 22
 tiones, & hymnos à nobis dici solitos; 22
 vtq; vno numerosè, ac decenter psallen- 22
 te reliqui cū silentio auscultantes hym- 22
 norum extremas modò succinuerint, 22
 clausulas; quomodò per dictos iam dies, 22
 H ij humi

διαφθερόν
τως f. di-
uersis mo-
dis.
ὁνομαστ.

Exercita-
tiones apo-
stolica, &
primorum
Christiano-
rū sub Pa-
scha.

ἀσκησις
de bonæ
hebdoma-
dæ duris
operibus,
et vitæ ri-
gore.

σιεδωμ

» humi cubauerint in herbaceis stratis; vi-
 » num quidem penitus (ut ipsis verbis du-
 » dum expresit) non gustauerint, sed ne-
 » que quicquam eorū, quæ sanguinis sunt
 » participia, aquam autem solum potā ab
 » ipsis, & opsonium fuisse memorans cum
 » pane salem, & hyssopum. Ad hæc descri-
 » bit etiam præfecturę modū eorū, quibus
 » Ecclesiasticę erant cōmissæ functiones,
 » & ministeria, & omnium supremas Epi-
 » scopatus dignitates. Horum autem cui
 » desyderium fuerit exactioris cognitio-
 » nis: ex nominata huius viri petat histo-
 » ria. Philonem verò de primis doctrinæ
 » euangelicę præconibus, & moribus prin-
 » cipio ab Apostolis traditis hæc comme-
 » morauisse: nulli non est manifestū. Hoc
 » prolixum quidem, quod hæctenus addu-
 » ximus, Eusebij Pamphili testimonium,
 » necessarium tamen euidentius rem om-
 » niam probat, quam ut ex demonstra-
 » tione

tione sua euangelica eandem simplici-
 » ter expositam libeat insuper asserere: ni-
 » hil ominus vt secundus testis, & quasi in-
 » terpres partim confirmet, partim magis
 » declarat nostram sententiam; ex Calli-
 » sto Nicephoro Xanthopulo libet Thera-
 » peuticam eandem adscribere denuò hi-
 » storiam. Nam libri secundi decimo-
 » quinto cap. extremo: Dicunt præterea »
 » (ait) diuinum hunc Marcum (Euangeli- »
 » stam videlicet) primum in Ægyptum, »
 » & Alexandriam missum Euangelium, »
 » quod conscripsit, prædicasse, Ecclesias »
 » ordinasse, atq; ei, quæ ibi est Christiano- »
 » rum Monachorum, solitariae vitæ leges »
 » dedisse. Tanta autem virorū, & mulie- »
 » rum à primo statim initio confluit mul- »
 » titudo: vt exercitij, studijq; eorum phi- »
 » losophiam, institutum, mores, vitam, ra- »
 » tionemq; cōuersationis omnem in scri- »
 » ptum retulerit, in vtroque Philosophiæ »
 » H iij gene-

Lib. 1. cap. an-
 tepen. & pe-
 mult. extr.

» genere celeberrimus Philo, quem ad col
 » loquium Petri Romæ diuinum verbum
 » concionantis, fama est peruenisse. Non
 » tantū verò is quasi numine afflatus pro-
 » sequitur institutum eius temporis Apo-
 » stolicorum ex Iudæis (vt videtur) proge-
 » nitorum virorum: sed id quoque iudicio
 » suo comprobat, quanuis etiam tum plu-
 » rimæ veterum Iudæorum cōsuetudines
 » obtinerent. Aſſeuerat quoq; verbis diser-
 » tis, nihil se veritate ducere prius, aut an-
 » tiquius, neq; quidquam ex se ipso rei ipsi
 » addere constituisse. Quapropter scriptū
 » id, canones, & regulas, quæ etiam num
 » in Ecclesia seruantur, liquidò continet.
 » Inscriptio autem libri, & titulus De vita
 » contemplatrice, siue de supplicibus. Eos
 » autem qui vitā eiuscemodi amplexi ef-
 » ſent, *θεραπευτὰς*, hoc est, cultores seu curato-
 » res vocat, vel quod ita tum appellaren-
 » tur, nondum Christianorū nomine latè
 » diffuso:

Niceph. lib. 2. cap. 16. et lib. 8. cap. 39. et Sozom. li. 1. E. H. cap. 12.

παιδι βίη θεωρητικῆ. παιδι ικετικῆ.

diffuso: vel propter purum, syncerumq; »
 Dei cultum: vel quod tanquam medici, »
 exercerent, curarent, atq; colerent eo- »
 rum, qui ad eos venissent, animos, omni »
 eos vitiorum perturbatione liberantes: »
 vel aliam quamcunq; ob causam. neque »
 enim de eo contendere necessarium est. »
 Hos à principio, quum Christiana philo- »
 sophia initiarētur, dicit rem familiarem, »
 facultatesq; suas relinquere solitos esse: »
 ac deinde nuntio omnibus vitæ huius cu- »
 ris, & sollicitudinibus remisso extrà mu- »
 ros in semotis aliquibus agris, & hortis, »
 aut etiam montibus versari, atq; viuere, »
 dissimiliumq; omnium consuetudinem »
 tanquam perniciosam auersantes, vitam »
 propheticam flagranti, atq; feruenti fi- »
 de meditari, atq; emulari. Non solum au- »
 tem in eo loco, verum etiam alibi in or- »
 be hoc genus fuisse scribit. Decebat quip- »
 pe summi boni & Græciã, & Barbariam »

par-

*σπις cibi
hic potius.*

» participes fieri, in Ægypto tamē, & ma-
 » ximè circa Alexādriam institutum hoc
 » frequētari. In vnaquaq; autem solitaria,
 » (inquit) mansione sacram domum repe-
 » rias, quam *σεμνείου*, hoc est, honestatis, gra-
 » uitatisq; locum, & monasterium uocāt:
 » in quo scilicet ab alijs seiuncti, & solita-
 » rij, honestæ, sanctæq; vitę mysterijs im-
 » buuntur. Eò nihil infertur vel frumenti,
 » vel potus, vel etiã alterius rei, ad necessa-
 » rium corporis vsum pertinentis. Sermo-
 » nes tantum, & leges, dictaq; Prophe-
 » tã, atq; hymnos diuinitus inspiratos ibi
 » meditãtur, atq; etiam alia quibus doctri-
 » na, & pietas augescens summum conse-
 » quitur bonum. Interuallum porrò tem-
 » poris ab ipso diluculo ad vesperam usq;
 » in exercitio eos cõtinet. Sacris enim in-
 » cumbentes literis, in patria sedulò desu-
 » dant philosophia. Ac quasi fundamentũ
 » primum iacentes ipsam continentiam,
 » reli-

reliquas ei superstruunt virtutes, neq; an-
 » te solis occasum, alicui ex eis panem, aut
 » potum sumere licet. Virtutis enim studi-
 » um luce dignum, ita vt par est: contrã au-
 » tem ad tenebras pertinere eas, quę ad ne-
 » cessarium corporis vsum sumuntur, cu-
 » ras iudicãt. Sunt autem qui post tres, aut
 » plures dies demũm cibi reminiscuntur,
 » quibus videlicet maior doctrinę inest cu-
 » piditas. Nonnulli etiam ita lætantur, de-
 » licijsq; affluũt circã sapientiæ epulas, plu-
 » rimas suppeditantes doctrinas; vt dupli-
 » catum etiam id tempus se abstineant, &
 » sexto vix die de necessario alimento par-
 » ticipare cõsueuerint. Expositiones por-
 » rò sacrorum oraculorum per allegorias
 » arcanas, occultasq; sentētias, & anago-
 » gas siue cõtemplatrices, & mysticas in-
 » telligētias instituũt. Studium siquidem,
 » & quasi lex philosophorum istorum ani-
 » mĩ per simile est, cuius corpus dictum

I literæ

33 literæ, anima autem sit abstrusa in ea, at-
 33 que inuisibilis mens, & intelligētia. Sunt
 33 quoque apud eos, & mulieres solitariae,
 33 *de partu viridis*, hoc est, cultrices dictæ, quæ sa-
 33 crā hanc vitā, et institutū sectantur: qua-
 33 rum pleræq; modesta, ac sobria, senectū-
 33 te ornatae, puritatem, & virginitatē non
 33 necessitate, sed spontanea animi destina-
 33 tione colunt, nullamq; corporis volupta-
 33 tum curam, aut rationem habentes, non
 33 mortalium, sed immortalium liberorum
 33 gignendorum cupiditatem obtinent,
 33 quales liberos sola ex se ipsa Dei amans
 33 animā procreare potest. Verūm e-
 33 nimvero quum duo sint hominum vi-
 33 tæ instituti genera: vnus nimirum, eius-
 33 que inferioris coniugalis consuetudinis:
 33 alterius autem supermundanæ, & ange-
 33 licæ Deo videlicet dilectæ virginitatis,
 33 ac solitariae, puriorisq; conuersationis:
 33 si quis legitimum, ac impollutum sequa-
 tur

*Coniugale
 institutū in
 ferius vir-
 ginali, et
 monachico.*

*Vita An-
 gelica.*

tur matrimoniū, longē ille quidem à re-
 prehensione abest, sed pauciora ei cōtin-
 gunt charismata, & dona. Sobriè enim,
 pudicèq; & is viuere dicitur, & trigecu-
 plum virtutis fert fructū, difficulter cer-
 tē quidem sexagecuplum. Cui verò sin-
 cerē Angelicā vitam degere sit datum,
 etiam si ea aspera sit, & ardua, facilē ta-
 men ei fuerit sexagecuplum, atq; etiam
 centuplum ferre fructum, certō scilicet
 ad perfectionem, & summum bonū col-
 limanti. Scripta autem ijs dicit esse vete-
 rum, qui authores, & duces professionis
 eorum extitere, & multa monumenta
 ideæ, & formæ eius, quæ allegorijs dele-
 ctatur post se reliquerūt virorum, ijs illi
 quasi archetypis, primisq; exēplaribus
 vtentes, morem modumq; eum imitan-
 tur. Ea porrò monumenta, diuina Apo-
 stolorum Euangelia, & Pauli epistolas
 esse puto, interpretationē antiquarum

*Diversitas
 præmiorum
 virginita-
 tis, et con-
 iugij.*

*In Euange-
 lijs, et Pau-
 li epistolis
 V. T. inter-
 pretatio re-
 etia contin-
 tur.*

33 scripturarum rectam continentēs. Non
 33 solum autem (inquit) contemplationi
 33 vacant, sed nouos etiam hymnos, carmi-
 33 na, & laudes in Deum omni genere gra-
 33 uiorum numerorum, atq; rhythmorum
 33 componūt. Videbitur fortasē cuiquam,
 33 Philonem non hęc de euangelicæ vitæ
 33 institutis dixisse, vt quæ alijs quoq; accō-
 33 modari queant: sed is certum, indubita-
 33 tumq; esse sibi persuadeat, nostrā illum
 33 depinxisse viuendi cōsuetudinem. Quū
 33 ad hodiernum vsq; diem, non apud alios
 33 quam apud nostros homines, regulas ta-
 33 les, viuendiq; mores conseruari comper-
 33 tum sit: conuentus scilicet in vnum, &
 33 seorsim quidem mulierum, seorsim eti-
 33 am virorum, frequentatas conuersatio-
 33 nes, solitaq; & stata exercitia, quę etiam
 33 nunc nos soli, & maximē unā cum ine-
 33 dia cibiq; abstinentia, cum precibus &
 33 cum diuinorum oraculorum meditatio-
 33 ne,

*Veteris
 quadragesi-
 ma, et su-
 prema heb-
 domada
 modus, et
 ritus.*

ne, in peruigilijs, & orationibus salutife-
 ræ passionis ferijs, atq; etiam ante eas fe-
 rias celebrare consueuimus. Addit insu-
 per Philo et illud: solere apud nos ita can-
 tari hymnos, vt quum vnus certis cōser-
 uatis numeris, ritē atq; decēter præeat,
 reliqui tacitē illū audientes, hymnorum
 tandem extremas partes cōcinant. Prę-
 terea temporibus suis illos humi in her-
 ba stipadio iacere solitos, vinū prorsus,
 vt ipsius verbis vtar, non attigisse, neque
 quidquam sanguinei gustasse refert. Po-
 tum quippe illis fuisse aquam tantum, ci-
 bum aut cum pane salem, & hyssopum.
 Ad hęc morem quoq; Ecclesijs præsi-
 dentium magistratum describit: atq; in
 ijs, quum cæterorum ministrorum mu-
 nia, tum summę omnium Episcopalis di-
 gnitatis sublimitatem. Quod verò hęc
 Philo de primis pietatis præconibus, &
 traditis ab eis antiquitus moribus scripse-
 rit,

I iij rit,

rit, satis ei persuasum fuerit, qui diligenter, & accuratè, quã diximus, historiam eius viri legere voluerit. Hactenus Xanthopulus Nicephorus.

AMPLIUS ADHVC AD-
SERTIO EADEM EX EPIPHANII

*Heres. 29.
Libr. de Eccl.
Script. in Phil.
vita.* Nazoræis, & ex D. Hieronymi lib. de Eccl. Scriptor. probatur; vbi etiam exordiu Eremite Pauli eiusdem sano adseritur sensui; & ex Niceph. cap. 39. lib. 8. & Sozomeni lib. 1. cap. 12. originali huic veritati contra apostaticam defectionem, & dolos subsidium orthodoxum mittitur.

CAP. IIII.

Vanuis iã ergò his ita constitutis me potius grauẽ eorundem inculcatione existere lectori metuam; quam certitudine vniuersalis traditionis gratificari cuiusquam scrupulis confidam: at tamen non possum hoc loco; quin hæreticæ pertinaciæ quantũ à me fieri queat omnem præcludam rimam. Ergo cum Epipha-

Epiphanio in peruidendis antiquitatib. nihil sit magis oculatũ; in prodendis memorię traditionib. nihil fide dignius: aduocandi huc erunt parumper sui Nazoræi; cum vt auctoris sui spectatissima fide dicta omnia confirment; tum ijs, quæ proximo sequentur capite, atq; alibi lucem quã maximam adferant. Postquã igitur sanctissimus, & reconditissimæ eruditionis iste pater Christi sacerdotiũ, & regnum vindicasset à Nazoræorum caligine: & multa (ait tãdem) liceret hac de re differere: attamen quandoquidem in hunc locum delatus sum; vt dicerem, quam ob causam Iessæi vocarentur, qui in Christum crediderũt, priusquam dicerentur Christiani; idcirco diximus Iessæ patrem fuisse Davidis; & vel ob nomen Iessæ; vel ob nomen Iesu Domini nostri vocatos fuisse Iessæos; eo quod ex Iesu dicerent disciplinę suę originẽ, suiq; essent disci-

discipuli; vel quod veriloquium nominis
 Domini illis quoque congrueret. Iesus
 nanq; Hebraica dialecto vocatur The-
 rapeutes, vel medicus, vel seruator. Inte-
 rim huius nominis, priusquam Christia-
 ni appellarentur: sortiti fuere nomencla-
 tionem. At Antiochię quemadmodum
 supra meminimus, & vt habet rei veri-
 tas: coeperunt discipuli, & vniuersa Ec-
 clesia Dei vocari Christiani. Inuenias
 autem o philologe & huius cōfirmatio-
 nem; si Philonis perlegas monumenta:
 in libro ab eo de Iessæis inscripto, qui ho-
 rum vitam, & encomia persecutus etiam
 ipsorum monasteria in palude ad Mari-
 tam suburbana historico complexus est
 stylo; neq; de vllis alijs vir hic, quàm de
 Christianis illa scripsit. Cum nanq; ver-
 saretur in ea regione, qua parte eam Ma-
 reotin vocant, & deductus esset in loci
 istius monasteria nō paruum cepit ea ex-
 re

*Iesus He-
brais medi-
cum etiam,
& Thera-
peuten, &
seruatorem
significat.*

Acto. 11.

*ἰπὸθεσις
ἀληθείας.*

*ἰπὸθεσις
fortè funda-
mentum.*

*Liber Phil.
ab ipso met
de Iessæis
inscriptus,
qui nunc de
Therapeu-
tis; & pro-
bant sequen-
tia.*

re vtilitatem; cum in diebus Paschalibus
 illic esset, & vitam agendi rationes eorū
 foret contemplatus; & quomodo quidā
 sanctam paschalem hebdomadē totam
 dilata refectione corporali traducerent;
 alij alternis vescerentur diebus; alij deni-
 que saltem in vesperam cuiusq; diei tene-
 rēt ieiunium; didicisset. Conscripta sunt
 autem hæc omnia ad fidei, & vitæ Chri-
 stianorū adsertionem. Quemadmodum
 igitur tunc vocabantur Iessæi ad tempus
 non ita multo post adsumptionem ser-
 uatoris, & à Marco Ægyptiacæ regio-
 ni adnuntiatum Euangelium: ita sub idē
 tempus nōnulli egressi sunt rursum, qua-
 si quidam Apostolorū comites (hi nem-
 pe, quos dudum sese indicaui appellauif-
 se Nazoræos) cum essent & genere Iu-
 dæi, & legi addicti, & circumcisi. Ex his
 autem dictis Epiphaniij liquet, quod Eu-
 sebius supra non satis constare sibi adfir-

*Hebdom.
7 paschōy
seu pascha-
tis, quæ à
nobis dici-
tur bona, ab
Eusebio du-
dū magna.*

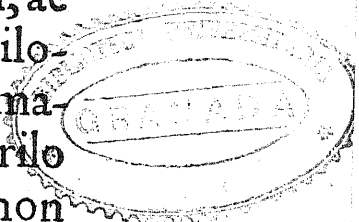
*ἰπὸθεσις
Philo stu-
dio adseren-
di Christia-
nismum li-
brum il-
lū scripsit.*

ἀπόστολοι.

K mabat:

mabat: nempè Christianos omnes principio hoc Therapeutarum, seu Iessæorū nomine fuisse ornatos; quod prius quidē per antonomasiā Monachis peculiari- ter attributum; tādē verò ad eos solos per antonomasiam, vbi iam Christiano- rum appellatio increbresceret; esse dela- tum, ac derelictum postrema hæc dispu- tatio est demonstratura. Deindē fuisse monasteria, in quibus etiam Philo versa- tus sit; ne quis dubitet inter eosdē fuisse Monachos aliquos: clarissimis verbis tradit Epiphanius. Tantum de recta He- bræi, & Syri vocabulī etymologia, & causa impositionis non secus, quā prio- res dubitat: nū videlicet sint à Iessæ Da- uidis parēte sic appellati, cuius seruator noster erat nepos; an potius à Seruato- ris ipsius nomine Iesua, idque vel quod illius essent discipuli, qui solent à præce- ptoribus mutuari cognomina; vel certē quod

quod significatio notata hoc etymo e- tiam illis congrueret. Quæ Dionysius habens exploratissima, & ad hoc tradi- ta; vt literis mandata propagaret ad po- steritatem: absque serupulo vnicum, ac certissimum Therapeutarum, à Philo- ne quoque posteriore loco (vt quod ma- gis probaret) attactum assignauit verilo- quium. Verum de his omnibus non multo post iterum loquemur: nunc Bea- ti Hieronymi de Philone, libro hoc e- ius, & Therapeutis proferamus senten- tiam. Sic igitur is in Philone scribit: Phi- lo Iudæus (ait) natione Alexandrinus de genere sacerdotum, idcirco à nobis inter scriptores Ecclesiasticos ponitur: quia librum de prima Marci Euange- listæ apud Alexandriam scribens Ec- clesia in nostrorum laude versatus est. Non solum eos ibi, sed in multis quoque prouincijs esse memorans, & habitacu-

*Hieronymus
in vita Phi-
lonis de the-
rapeutis sen-
tentia.*

33 la eorum dicens monasteria. Ex quo ap
 33 paret talem primum credentium fuisse
 33 Ecclesiam, quales nūc Monachi esse ni
 33 tūtur, & cupiūt: vt nihil cuiusquam pro
 33 priū sit, nullus inter eos diues, nullus pau
 33 per, patrimonia egentibus diuiduntur,
 33 orationi vacatur, & Psalmis, doctrinæ
 33 quoq; & continentia, quales & Lucas
 33 refert primum Ierosolymæ fuisse creden
 33 tes. Aiunt hunc sub Caio Caligula Ro
 33 mē periclitatum, quo legatus gentis suę
 33 missus fuerat. Quum secūda vice venis
 33 set ad Claudiū: in eadem vrbe locutum
 33 esse cum Apostolo Petro, eiusq; habuif
 33 se amicitias; & ob hanc causam etiam ec
 33 clesiam Marci discipuli Petri apud Ale
 33 xandriam sectatores ornasse laudibus:
 33 & paulò post enumeratis aliquot alijs e
 33 ius lucubrationibus: & de vita nostrorū
 33 (ait) librū scripsit, de quo suprā diximus,
 33 id est, de apostolicis viris, quē & inscri
 psit

Psalmidia,
 Doctrina,
 et continē
 tia 3. Mo
 nachorū of
 ficia anti
 qua.

psit *πρὸς τὸν Βίον θεωρητικὸν ἱερῶν*, quod videlicet coe
 33 lestia contemplentur, & semper Deum
 33 orent. Plana est quidem Hieronymi sen
 33 tentia, & reliquorum traditioni conso
 33 na: nisi quod videri possit opinatus cun
 33 cta, quæ Philo narrat de quibuslibet sen
 33 sisse Christianis, & nō meliore parte tan
 33 tum, hoc est, Monachis; & Christiano
 33 rum omnium ædes fuisse dicta monaste
 33 ria. Verūm secus accipiendum Hierony
 33 mum: extremum alterum caput mox
 33 perspicuum (vt spero) facturum audita,
 33 & probè intellecta prius Fl. Iosephi de
 33 Essæis sententia. Cæterum illorum supi
 33 na, & malitiosa est hoc loco reprehēden
 33 da inscitia, qui vt cucullis suis per sum
 33 mum nefas positis, ac proiectis specio
 33 sum concilient prætextum: iactant in ru
 33 di plebecula Hieronymum testari Ere
 33 mitam Paulum omnium fuisse primum
 33 Monachum; itaque humanum esse eius

viri inuentum, metu persecutionum auctum, nullis votis adstrictum, & à quo liberum semper mystis fuerit poenitentia ductis, aut tædio victis ad aliud genus vitæ, coniugiumque ipsum absq; piaculo redire. Neque enim intelligunt, aut aduertunt voluptatum, & licentiæ occæcati libidine primum Hieronymū quærere; à quo potissimum monachorum eremus sit habitari cœpta: ac deindè concludere sententijs alijs reiectis; cum discipulis Antonij Amatha, & Macario Paulum Thebæum istius rei principem fuisse; ab Antonio autem omnium studia fuisse incitata; nequaquam verò huius propositi extitisse caput. Quod non tam nomine horum Antonij discipulorum puta, quam opinione se quoque ad extremum comprobare adfirmat, & plenè persuasum fuisse ostendit. Hieronymus igitur de eremiticæ vitæ origine agit,

git, & hoc elogio Paulum ornat, eremitam nuncupans: non de monachorum seu Therapeutarum, hoc est, propriè dictorum monachorum, & certis mysterijs initiatorum prima origine, atque institutione. Nam Paulum, Antonium, Macariū, Hilarionem, & id genus solitarios Heroās non fuisse Monachos, & certis mysterijs Deo, & generi isti instituti dedicatos: nemo ignorat vel certè pernegare valet. Nam sacerdotem esse oportere, qui sacramenta illa conferat Monasticis candidatis: liquet ex Areopagitæ traditione. Sed de eo opportunus postea agemus: illos autè à Sacerdotio extitisse alienos, & exortes; neque cuiusquam sacerdotis alterius eguisse, aut vsos in sectatorum, suo uè auspicio; opera; in confesso est. Vocantur autè ab Hieronymo Anachoretæ, & solitarij eodè loco, & alibi quoq; Monachi: sed

*Vide Sextæ
Synodi can.
42; & 43.*

sed non absq; flexu metaphorico; nimirū quod exercitatio, & studia essent per similia, & eundem præ sese ferrent collimare se scopum. Quanquā verius sit anceps esse Monachi in veterū scriptis nomen: & recentiores rarius vsurpare ea illud significatione, quam Macarius ille Dionysius ab Apostolis acceptam prodit; sæpius noua, quam à solitudine deductam haud scio quis Anachoretis, & Eremitis præconij singularis vice primus attribuit. De his ergo Monachis statuunt desertores isti quicquid libuerit; cum neque ipsi tales fuerint vnquam; neque vlli supersint ferè in Europa; neq; de huiusmodi nos vnquam contenderimus. At quod horum siue licentiam, siue libertatem, siue recentem, & humanum ortum illis affricare audeant, quo sibi patrocinentur: non tantum indoctè; sed impiè quoque faciūt. Illi ergò apostolici Monachi,

nachi, qui & soli veri sunt Monachi, neque à solitudine, sed vnione cum Deo, ac monade habent nomen: minimè cogendi sunt ad nouitiam, & ab istis fugitiuis, ac perfidiosis mancipijs confictam ignobilitatem, & falsissimam originem. Quod enim diuinum esse, & apostolicum partim demonstratum est; partim vberius demonstrabitur: non est stemmatis sui gloria despoliandum; vlliue tribuendum homini quantumcunque sancto, & illustri; tantū abest; vt omnis pietatis, ac virtutis hosti sacrilegum non sit per blasphemiam illud affingere. Hanc autem differētiam Monachorum si vel obseruasset, vel probè (vt oportebat) meminisset Nicephorus: nequaquam veluti prioris sententiæ nuper prolixè allegatæ, & ex eruditissimo Eusebio Cesariensi mutuatæ oblitus, aut retractator; in Sozomeni aberrasset dubitationes; & Phi-

L Ionis

Niceph. Cal
list. libr. 8.
cap. 39.
Sozom. li.
E. H. 1. c.
12. et 17.

lonis authenticam eleuasset leuitatis specie hac fidem. Nam post illam Philonis historiam cum Eusebio approbatam, & cum eodem intellectam, atq; enarratam lib. 2. cap. 16. post lib. 8. cap. 39. beneficijs, ac meritis in Ecclesiam catholicam à Monachis collatis verbis Sozomeni prædicatis; tandem posita de Monastices ortu quæstione, triplicem opinionem adfert vnam referentium ad Heliam, & Ioannem Baptistam; alteram Philonis; tertiam eorum, qui persecutionum formidinem, & latendi spem in desertis locis somniant occasionem dedisse ortui Monastico. Quanquam horum sententia, si de eremitis, & solitarijs, qui improprie etiam Monachi coeperunt vocari, accipiatur (vt equidem accipiendam censeo) non sit reprehendenda. Sozomeni autem, & Nicephori exposita posteriore loco æquè defendi non possit, qui Philonis

lonis meminerunt, & eius Therapeutas cum solitarijs Pauli, & Antonij sectatoribus confundunt, & pro iisdem conuincuntur habuisse. Intellexit interim rectè Philonem etiam Sozomenus, & de Monachis nostris est interpretatus; sed minus propriè dictis, hoc est, solitarijs duntaxat similitudine studiorum vtrorumque (vt apertè profitetur) & fortassis vocabuli quoq; in speciem communionis deceptus, nullaq; sacramentorum habitatione. Et dici quidem valeat cuiusque arbitrio rem sibi non satis liquidam voluisse permittere Sozomenus; quod sibi non rarò indulgere videmus historicos; at Philonis auctoritas maximè ab Eusebio tractata, atq; adserta, quam proculdubio non ignorabat; non erat tam nihili putanda satis etiam ab ipsomet paulo prius excussa. Sed Nicephorus fortè adhuc videbitur quibusdam minus excusa

L ij tionis

*Niceph. lib. 8.
cap. 40. Sozo.
lib. 1. cap. 13.*

tionis, atq; adeò veniē mereri: nisi quod
fas ille autemet in longo opere scriptori
somnum alicubi obrepere. Interim ca-
pitis proximè sequentis initio vterq; hi-
storius videtur subindicare: se quidem
à nobis non dissensisse; sed quod alios pu-
taret non item subscribere; eo loci nihil
adfirmare certò, ac præcisè voluisse.
Quod & ex capitis præcedentis, & nar-
rationis iam relatæ extremo non minus
apparet. Sozomenus nãq; de solis Chri-
stianis Philonem intelligendum conte-
statur: *ὁ θεὸς συμβάλλω (ait) ἐξ ἐκείνης παρὰ ἀγνοητικῆς ἀκ-
μάσσε τῶν τῆνι πλὴν φιλοσοφίαν*: quæ Langus in Ni-
cephoro sic retulit; equidem ab illis Æ-
gyptijs tantopere hoc viuēdi genus in-
ualuisse conijcio. Sozomeni sanè verba
hoc potius modo debent transferri. Vn-
de conijcio ex illo tempore in Ægypto
philosophiam hanc floruisse. Vterq; ve-
rò suæ opinioni aliorum de persecutio-
num

nū formidine continenter subiungit.
Verum de his viderint istorum studio-
si, & patroni: nobis Eusebij Pamphi-
li sola auctoritas, atq; adsertio abundè
sufficit.

POST HÆC EX FLAV.

IOSEPHI ANTIQ. IYDAIC. LIB.
19. cap. 2, & lib. 2. de B. I. cap. 12, eadem sententiã
hæc de Apostolico, & vero Monastices
ortu corroboratur.

CAPVT V.

Via autem permultis pri-
ma frōte mirum videbor
fat scio paradoxū hic mo-
liri, atq; aggredi persua-
dere: idcirco primo ad verbum Iose-
phi de Essenis (sic enim exēplar Græ-
cum Basiliense, quod vnum licuit ha-
ctenus cernere legit) sententiam 2. in
locis expositam oportet nos profer-
re; ac tum eandem nostræ adsertioni

L iij per

lib. arb. cū gratia prædicatio Christiana. Nouæ legis sacrificia, & misæ præter quas ad tēpus etiam Paulus ex Iacobi cōsilio Iudaica quādā obseruabat, templū adibat, & collectas Iero solymā mittebat, et vota reddebat. Acto- rum 21. Vide Act. 21. & cū Cerinthianis Epiph. confer. Hæref. 28. vbi Paulus templo exturbatus ab his capitur. Nisi tamen ad Hebræos Pythagoreos, seu Rechabitas tandē Pythagoricis imbutos placitis referre malis.

ἀγνέω.

pra omnes, qui iustitiam virtutis sibi vendicauerunt: nullis neque Græcis, neque barbaris existere inferiores; imò neque ad momentum vllò tempore congregari cum ijs de antiquo more sustinuisse; neq; ob id tamē, quo minus in studijs proficerent, fuisse impeditos. Bona autem habēt communia; neq; quicquā amplius fructus ex proprijs redit ad diuitem, quam ad eum, qui nihil possideat. Et hæc fiunt à viris suprā quater mille numero: qui neque vxores ducunt, neque seruorum quicquam morantur acquisitionem; eo quod hoc trahere secum opinētur iniustitiam; illud verò discordiarum occasionem. Ipsi verò secum viuentes ad mutuuum obsequium, ac ministerium sunt promptissimi. Villicos autem prouentuum constituunt, & omnium eorū, quæ fert terra; viros bonos sacerdo-

Donas. S. Matt. 18. sit tibi sicut ethnicus, &c.

Memento 3. milium baptizatorū 2. Act. extr. quib. omnia dicitur fuisse communia; interim nō simpliciter omnium Christianorum fuisse testatur Petrus Acto. 5. Nōne manēs tibi manebat & act. 4. ext. de Barnaba quæ ratio venditi agri. Acto. 4. extr. & 5. a. & 6. a. de dispensatoribus.

Et hoc arguit de monachis, & satisfactionem hæc dicit. Vide apud Nicep. libr. 9. ca. 14. de Pothomij institutis hominum similis.

cerdo-

cerdotes ad cibi, & alimentorum para-
 tū. Viuūt verò haud diuersè, sed simi-
 limè ijs, qui in Dacis Plisti nuncupan-
 tur. Sic Iosephus priore loco; at poste-
 riore libri de B. I. 2. cap. 12. prolixissi-
 mè de ijsdem differit, quem locum sic
 à græco conuertèdum putamus: Ter-
 tium philosophiæ genus apud Iudæos,
 quod honestatem quoq; videtur exer-
 cere, Esseni dicuntur, Iudæi quidem ge-
 nere, suorum autem etiam cæteris a-
 mantiores. Hi voluptatē perinde, atq;
 vitiositatem abominantur; continen-
 tiam verò, & perturbationū cōpres-
 sionem virtutem arbitrantur. Et nu-
 ptiarum quidem contemptores sunt;
 alienos autem liberos suscipiunt; dum
 adhuc teneri, flexilesq; ad disciplina-
 rum existunt perceptionem, eosque
 cognatos censent, & suis moribus
 imbutos informant. Neque tamen
 nuptias,

nuptias, & earum fructum posterita-
 tem sublatum voluit. Vitant autem
 mulierum lasciuiam, quas nullam cui-
 quam soli fidem seruare sibi persua-
 dent. Despiciunt autem opes, & ad-
 mirabilis est apud eos cōmunicatio;
 neq; inuenire est quenquam eorum,
 qui facultatib. reliquos superet. Nam
 pro lege est ijs, qui ad hoc se conferūt
 institutum substantiam suam collegio
 communicare: vt in nemine vel hu-
 militas paupertatis appareat; vel opu-
 lentia præcellentia animaduertatur;
 sed cuiusque diuitiæ cū cæterorum o-
 mnium permistæ sint vna quasi fratrum
 quorundam substantia. Maculam au-
 tem arbitrantur oleum: & si quis inui-
 tus fuerit vnctus corpus abstergit. Si-
 quidem squallorem honestum ducunt;
 vt & iugè candidarū vestium usum.
 Constituti verò cōmunium bonorum

*Vel ex sua
 cōiectura,
 vel suspicio-
 nibus vul-
 gihoc dicit;
 vel certe
 id veterū
 Essenorum
 Pythagori-
 corum fue-
 rit.
 Votū pau-
 pertatis vo-
 luntaria.
 Anusvicy*

Act. 6.

M cura-

*Alterū Io-
 sephi de ijs-
 dem Thera-
 pentis seu Es-
 senis testimo-
 nium.*

*Matth. 19.
 qui potest
 capere capi-
 at ex 1. Co-
 rinth. 7.*

*En qui gar-
 ris prima
 monasteria
 tantū fuisse
 Christianas
 Scholas.*

*1. Corint. 7.
 Hebr. 13. a.*

χρῆστος τῶν τοῖ *vide-* *curatores singuli ad vsus necessarios*
tur esse *Christiani* *et ab Esse.* *mutuatim* *vocabulū,* *quo clerus superior fuerit ordi nari etiam tū dictus.* *Rom. 12.* *Hebr. 13.* *de commu nicatione & hospita litate.* *Vide Iusti ni. 2. Apo log. Episc. dispensato rem fuisse oblationū.* *1. Tim. 6.* *Habētes vi ctū & ami ctū his con tenti si mus; vide Cæciliū in Octau. Mi nutij Felici s.* *Hoc nō est Sa marita riu Es senorū.* *Hoc nō est Sa marita riu Es senorū.* *Intelli ge ex tra tē pus iei unio rum.* *Ephes. 5. sub iecti in uicem in timo re Chrē sti.*

Hebr. *13. o- bedite* *praposi tis ve- stris et subiace te ijs.* *Neque hoc Essenis Sa maritanis conuenit.* *Antelucani Christia norū hym ni apud Pī nium Ter tull. Apol. & Pilon. Therapeu. 2. Theff. 3. b. c.* *Qui non la borat, non manducet: operamini manib. vt habeatis unde, etc.* *Epip. Mes salian. Hare. 80.* *χρῆσται* *f. prædium* *quia du dum agri cultura dē cebantur dediti, sed de mona sterijs pro priè intel ligitur.* *Confer cū Phil. cena tionibus.* *τῆμας*

M ij qui

*Tertullia. Apolo. de dominicis conuiujs. ed' εσμα-
τος. edulij L. Vall.* 33 qui diuersis sint præditi opinionibus,
33 & ipsi quidem puri iam veluti in san-
33 ctum quoddam templum intrant su-
33 um cœnaculum; dumq; taciti confe-
33 derūt, pistor quidem ex ordine appo-
33 nit panes; cocus verò vas vnum singu-
33 lis generis vnus opsonij. Cæterū pri-
33 usquam tamē cibum capiant sacerdos
33 preceatur; & nefas censetur; vt quisquā
33 quicquam degustet ante precem pera-
33 ctā: sed & sumpto rursus prandio pre-
33 catur; itaq; & dum incipiūt, & dū desi-
33 nunt venerantur Deum tanquam ali-
33 mentorum præbitorē. Tum veluti sa-
33 cris positis vestib. rursus ad opera sua
33 vsq; in solem occidentem regrediū-
33 tur. Reuerfi autem cœnāt vnā secum
33 accumbentibus hospitibus, si qui fortē
33 accesserint. Porro neq; clamor vnquā
33 domum illam, neq; turba vlla inhone-
33 stat. Copiam aut loquendi ex ordine
33 sibi

*Nota sa-
cerdotes ef-
se etate
Apostoli-
ca Christia-
norum pro-
prios.*

*Hæc eadē
Philo The-
rapeut.*

sibi faciunt in vicē: & ijs, qui foris ver-
santur, eorum, qui intus sunt silentiū
quasi quoddā horrendū mysteriū ap-
paret. Causa verò est perpetua sobrie-
tas; quodq; inter eos & cibi, & potus
administratio intra satietatis cōsistat
modum. Porro nihil est in rebus alijs,
quod haud iussi à curatoribus agant:
tantum duo hæc apud ipsos cuiusq; li-
bero permiffa sunt arbitrio, subuētio,
& cōmiseratio. Iuuare nanq; dignos,
sicubi indigeāt ope; etiam suo arbitra-
tu possunt, & inedia laborātibus præ-
bere, quod edāt. At verò in cognatos
quicquam conferre: illicitum censent
absq; curatorū permiffu. Iræ iusti di-
spensatores, cupiditatū moderatores,
fidei vindices, pacis adminiftri; & quic-
quid ab ijs dictum fuerit firmiter est iu-
re iurādo. Iurare autem refugiūt; per-
iurio id rati esse deterius. Iam enim o-

*Num tibi
hoc epithe-
tum non in-
gerit suspi-
cionem rei
diuinæ?
Sic Ter-
tul. Apol.
contra gen-
tes.*

*En mona-
sticam obe-
dientiam.*

*Ephes. 4.
irascimini.
& nolite
peccare.*

*Matth. 9.
Iacob. 5. no-
lite iurare
omnino.*

*Ταμίας
custo-
des.*

M iij mmino

De παρ. videtur in nuere etymon nomi nis Eff. seu Iess. quod Ioseph. videtur de-torque-re ad corpus. πειρασ- τῶν θεοῦ. ἄνθρωποι πειρά- ζονται.
 33 minò condemnatum adseuerāt, cui
 33 citrà diuini nominis contestationem
 33 non habeatur fides. Vehementissimè
 33 autem incumbunt veterum scriptis; *Eph. 5 Col. 3.*
 33 maximè tamen iis malūt vacare, quæ
 33 tam corpori, quàm animæ salutarem
 33 cōtinere doctrinam putent. Vndè ad
 33 curandum egritudines, & salubres ra-
 33 dices, & lapidum proprietates perscru-
 33 tantur. Candidatis autem disciplinæ
 33 suæ non statim patet aditus: sed totū
 33 annum foris remanenti victū præbēt
 33 eundē, dolabellam quoq; et cinctoriū
 33 prædictum, & candidā vestem. Cæte-
 33 rū postquā eo tempore specimen edi-
 33 derit suæ continentiæ: accedit quidē
 33 propius ad conuictum, & puriorum
 33 lustrationi destinatarū aquarū cōmu-
 33 nione potitur; in cōuictū tñ ipsū nec-
 33 dū recipitur. Post enim perseuerantiæ
 33 fidem factam: tum aliis quoq; adhuc
 33 duo-

duobus annis mores explorantur; ac
 si idoneus visus fuerit sic demū ad con-
 gressus admittitur. Priusquam verò
 communem attingat cibum: horri-
 bilia iis præstat sacramenta: primum
 se Numen piè culturum; deinde cuiq;
 etiam mortalium iustè, quod suum fu-
 erit, redditurum; adeoq; neminem
 voluntate sua læsurum; vt ne ex impe-
 rio quidem; iniquos porrò semper osu-
 rum, & pro iustis vsq; facturū; fidem
 cunctis seruaturū, & præcipuè iis, qui
 sint cum potestate quapiam. Nā absq;
 Dei nutu nulli obtingere credunt im-
 perium. Et si eum præesse contingat;
 nequaquā vnquā abusurū potestate;
 & neq; vestitu, neq; vlllo singulari cul-
 tu subditis velle præfulgere; veritatem
 vbiq; amaturum, & mentientes re-
 prehensurum; manus prohibitorum
 à furto, & animam ab iniusto lucro
 ser-

Fortè etiam exorcis- mus et abrenū- tiatio cū pro- fessione bap- tismali intelli- gitur.

Volorū ma- nasticorum in- icupatio.

Professio.

Luc. 6. Quod vul- tis vt faci- ant vobis hoies, &c.

Rom. 13. Omnis ani- ma, &c.

Correptio fraterna. Ephes. 5. 1. Thes. 5. 2. Thes. 3.

1. Pe. 5 et Iob. 3. epist.

Memento disciplinae veteris in sacramentis celandis *Areopag. E.H. extr. Innoc. 1. ep. ad Decent. ca. 8. Liturgia graeca sub coione.*

,, seruaturum puram; & neq; quid celaturum consortes disciplinae; neq; aliis quicquam eorum indicaturū, etiamsi mortifera admouerentur ipsi tormēta. Ad hęc iurant se nulli dogmata aliter tradituros, quā quisq; acceperit; vitaturos latrocinia, & custodituros similiter, & disciplinae suae libros, & angelorum nomina. Ergo hisce quidem sacramentis, quos in disciplinam suam recipiunt, ab omni adserunt suspicione puros securitati suae: deprehensos autem in grauibus criminibus exterminant e suo coetu. Eiectus autem miserabili frequenter exitu consumitur. Etenim sacramentis, & moribus constrictus alimēto cæteris mortalibus familiari nequit uti: vescens autem herbis, inedia tabescente corpore occidit. Quapropter nō paucos miserati in extremo constitutos halitum

Gal. 1. et 1. Io. 1.

Excōico. Memēto ferē vsq; ad mortē actū olī poenam, et ne tunc quidē inter dūreceptos. Itē Xerophagiae prisca. Vbi satana traduntur quidā, et ne tristitia absorbeatur quidā recipi iubetur; et sufficere dicitur correatio ea, quae facta sit a pluribus.

1. Co. 5 et 2. Corinth. 2. et 1. Timot. 1.

Data pax in periculo mortis.

tu

tu dignati sunt gratia; graue satis opinati ipsorum supplicium ob admissa, quod tantum non mortem intulisset. In iudiciis autem seuerissimi sūt, & iusti. Iudicant autem non pauciores congregati, quā cētum, & quod decreuerint; prorsus est immutabile. Venerationi autem praecipuē post Deū est legislatoris nomen: quem si quis maledictis vexet, morte luit poenas. Senioribus verō obedire, & pluribus; in laude ponunt. Quocirca confidentibus decem: nemo ex iis vnquā loqui in animū inducat inuitis nouem. Cauent praeterea, ne vel in mediū expuant, vel in dextrum latus, & ne septem diebus quibusq; opera attingant omniū Iudæorū religiofissimē. Nā nō alimenta modō sibi pridie apparant; quod ne ignem quidem illo die accendant: verū etiā neq; vas vllū transferunt.

Cypr. in praenuntijs publicis, et earum impositione semper plebem aduocat. Lege 21. act. et contra Cerint. calumnias hoc praesentulisse patres nostros videbis.

Voti obedientiae, et Episcoporum iurisdictionis.

Iudaismus ecclesiarum Palaestinae, et Ierosolymitanae praecipue.

N re

Fortè He- re quoquam audent, neq; deambula-
bionis, Na- re. Cæterum diebus aliis foueæ altitu-
zoræorū, et dinis vnus pedis factæ sarculo (talis
Cerūthi hæ- nanq; est dolabella, quam porrectam
refes ista ab iis diximus supra nouitiis) & vesti-
Christianis mento vndiq; circumposito, ne Dei
affricue- offendant lumina; insident, & deinde
rit: vel cer- erutā terrā regerunt in foueā, & quidē
te Rechabi electis ad hoc secretioribus locis. Et
ta Pythago licet naturalis sit fordium corporaliū
rici iā facti ea excretio: attamē veluti cōtamina-
 ti post eam sese cōsueuerunt abluere.
 Distinguūtur autem ratione tempo-
 ris asceseos seu exercitationis in par-
 tes tres: & tantū priores posterioribus
 censentur præstare; vt si hi illos fortè
 cōtigerint necesse habeant isti sese lu-
 strare perindè quasi externo sese ad-
 miscuissent. Sunt autem adeò longæ-
 ui: vt plurimi centū excedant annos;
 idq; propter victus simplicitatem, &
 (vt

Ascesis.
Hoc est He-
bioniticū;
vel certè
Pythagori-
cum.

Ioan. Enā.
Simeō Cle-
opha, Are-
opagita.
ἰσὶ αἱ εἰσὶ.

(vt mihi videtur) etiam optimum in
 rebus omnibus ordinem. Contemnūt
 autem mala, & cruciatus quidem su-
 perant animositate affectuum; mor-
 tem autem si cū gloria accidat, putant
 immortalitate præstantiorē. Animos
 verò eorū in omnibus probauit, quod
 contra Romanos gestum est bellū; in
 quo vincti, & distorti, vsti, & cōfracti,
 & omnia tormentorū genera perpe-
 si: cogi tamen nequierūt; vt vel legis-
 latorē blasphemis proscinderēt cōui-
 tiis; vel insuetis vescerentur; aut aliud
 quippiam metu agerēt, quod nefas fo-
 ret; imò neq; adulari vnquā iis, qui fla-
 gris ipsos cōciderent, neq; lachryma-
 ri induxerūt in animū; sed in dolorib⁹
 subridebāt, & tormēta ipsis adhibēti-
 bus dissimulatione delusis læti emitte-
 bāt aīas tanq̄ eas denuò recepturi. Nā
 inualuit apud eos hæc opinio, corpora
 N ij qui-

Fortè
samen
de Py-
thago-
rae
Hebra-
is ista
tradit.

Rom. 8.

Suspitor est
istud de Is-
darzātibus
Cerūthia-
nis dici, si
qua fides
Epiphano
her. 29.
Act. 7. de
calumnia
Stephano
intentata.

Delectus
ciborum.

1. Cor. 15.
Matth. 22

33 quidem esse interitui obnoxia, & ma-
 33 teriam nō esse ipsis perpetuā; animas
 33 verò immortales semper permanere;
 33 & cōpositas quidem illas ex tenuissi-
 33 mo prodisse æthere; corporibus autē
 33 veluti quibusdam carceribus naturali-
 33 bus illecebris deuocatas esse inclusas.
 33 Postq̄ aut dimittūtur ex his, quibus in
 33 carcere cōtinētur vinculis: tū veluti à
 33 longa adsertas seruitute; gaudere, &
 33 sublimes ferri; & bonas quidē (qua in
 33 re Græcis suffragantur) adfirmāt pro-
 33 meritis vitā degere supra Oceanū, &
 33 locum sortiri, neq; imbribus, neq; ni-
 33 uibus, neq; æstibus infestatum; sed quē
 33 ex Oceano lenis sēper Zephyrus re-
 33 frigeret. Malas verò manere caligi-
 33 nosum, & frigidum adserunt latibulū,
 33 quod interminatis abundet suppliciis.
 33 Aqua sentētia mihi neq; Græci vidē-
 33 tur abhorrere; dū fortib⁹ suis, quos he-
 33 roās, & semideos vocarunt beatorum

Quorundā
 Christiano-
 rum theolo-
 gorū olim
 sententia
 iā dānata.

Vident^r
 hinc vt su-
 deat genti-
 bus com-
 mēdare suā
 gentem?

Alterū e-
 usdē studij
 argumētū.

infulas dedicauerunt: prauorū autem 33
 animabus in inferno impiorū locum, 33
 vbi quosdam etiam puniri fabulantur, 33
 Sisyphos; & Tantalos, & Ixionas, & 33
 Tityos; primum quidem immortales 33
 innuentes esse animas; deinde permul- 33
 tum quoq; persuasionem hanc factu- 33
 ram rati, cum ad virtutis commenda- 33
 tionem, tum vitiorū detestationem. 33
 Siquidem sperasse videntur fore; vt & 33
 boni vitæ euaderent laudabilioris ex- 33
 pectatione præmij etiam mortem se- 33
 cuturi; improborum verò metu com- 33
 primerētur impetus; eo quod, etiam si 33
 in hac vita fortē laterent; post migra- 33
 tionem à corpore æternam sint subi- 33
 turi vltionē. Atq; hæc est Essenorum 33
 de animo Theologia; qui eos, qui se- 33
 mel degustarūt eorum sapientiam, in- 33
 eluctabilibus inescant illecebris. Sunt 33
 porrò inter eos qui futurorum profi- 33

En vt fi-
 dei necessi-
 tatē ad hu-
 mana per-
 trahat con-
 silia in gra-
 tiam item
 gentium.

Notent
 hoc Apo-
 stata: ex
 enthusia-
 mi initia-
 lis apud
 Philonē ve-
 niat in mē-
 tem, nec nō
 impetus præ-
 morum
 Christiano-
 rum apud
 D. Areop.
 E. H. c. 2.

Ioa. 6.
 ad quē
 ibimus
 verba
 vitæ
 habes
 & Io.
 4. &
 Ro. 8.

ORIG. MONAST.

1. Corinb. 12. 13. >> teantur prænotionem sacris libris, &
14. a. Philo quoq. id de suis The rapeutis tradidit & π ο φ θ ε γ μ α ρ ο ι . >> diuersis lustrationibus, & propheticis sententijs innutriti. Rarius autē (si ta- men vnquam) in suis prædictionibus deprehenduntur errare.

Ergo habite nis miscu- it res mona sticas cū lai cis; & ita dicta sunt mixtē (vt ostēdimus) accipiēda. Hæc sem- per studio- rum con- iugij causi- casio fuit; a Iosepho ta- men potius quā primis Christianis excogitata 1. Corinb. 7. Vir uxorem non dimittat. Cōgressus cum uxore grauida il- licitus olim uisus. >> Est verò & aliud Essenorū genus, quod victum quidem, & mores, & le- ges haud secus, quā priores illi appro- bet: tantū dissentit in opinione de ma- trimonio. Nam maximam vitæ par- tem censent præcidere, nimirū poste- ritatis successionem eos, qui coniugio non utantur; & insuper si cuncti eodem persuaderentur pacto, citissimè huma- num genus vniuersum iri extinctum. Vxores triennio toto explorant, quæ ubi tertia purgatione approbauerint se ad generationem idoneas: tum de- mum ducuntur. Neq; tamen cum gra- uidis rem habent: vt ostendāt non vo- luptatis causa; sed liberorum necessita-

Ephes. 2. adif- cati su- per sum- damētū prophetarū. 1. Pet. 1. & 2. Petr. 1. 1. Cor. 14. 34.

Hoc ve- re anti- quū, & Chri- stianū est.

MATTH. GALEN. 58

te se nuptijs implicari. Porrò mulie- res lauantur integumentis amictæ: v- ti & viri perizomatis tecti. Tales sunt mores huius cœtus.

Balnearis honestas, et pudor.

Hactenus à græco in latinum con- uertimus Iosephi de Essenis sentētiam si non summa elegātia certè fide opti- ma, & verbis ad omnium intelligenti- am aptissimis. Quanquam ergò non videatur historia luce maiore nobis in digere, quā ex superioribus illata iam est capitib: attamen ne quicquā ab vl- lo desyderari qat insuper à nobis; par- tim totius huius conuersionis margi- nes verā præ sese ferent historici anti- quisissimi mentē; partim his quædā sub iungemus, quibus instructus orthodo- xus lector perspicere queat proximè, hic esse sermonem de duplici illo Chri- stianorum genere, quorū vnum casti- moniā colit sacerdotio, & ordinatio- ne

ne sacra; vel mysterijs therapeuticis insignitum; alterum nuptijs vtitur nulla peculiari dedicatione post baptismũ initiatum. Disertè namq; Essenorum dupliciũ meminit, qui sola de vsu matrimoniali cõtrouersia diffederint; ad cætera verè (vt ille aiebat) gemelli. Qualis dissensio apparere queat etiam inter clerum cum Monachis, & plebem orthodoxam: si quis parũ attētus, vel peritus rerum nostrarũ arbi- ter rogaretur. Sanè Philo vtrunq; genus singulari dignatus est libro, & eos, quos Iosephus posteriores fecit; ille priores posuit, fecitq; libri de actiua vita argumentum; vt alterius, quo de prolixè dudum, & sæpè locuti sumus; voluminis materiam cõstituit hinc apud Iosephũ Essenos priores, quos ipse Therapeutas, & Hicetas, & fortassis etiam Theoretas nūcupat. Nam in eo libro quem

quẽ Basileẽ. annis ab hinc non ita multis euulgarunt cum micropresbytici titulo, & in quo plurima antiquissima habebantur fragmẽta: reperire erat quoddam fragmentũ libri Philonis de Essæis in Latium translati quõdam, yndè quod dicimus meridiana luce cognascatur clarius. Adde quod initium libri de Therapeutis hodie inscripti id ipsum primis dictionib. cõfirmet euidentissimè, quæ sunt *Ἐσσαίων ποδι διαλεχθεῖς*, &c. id est, Cũ de Essæis iã differuerim, qui positã in actione adamarunt, ac persecuti sunt in omnibus vitam, vel (quod cum minore dicatur inuidia) plurimis sanè partib. excelluerunt: statim & de contẽplationẽ amplexis ductum secutus instituti operis, ea, quæ ad rēfacere videntur dicã. Nam cætera in Eusebij, & Nicephori sententia exponẽda supra retulimus. Iã ex Epiphanio constat librum de Therapeutis Philonis; de

O Iessæis

Ieffeis à Phil. ipso fuisse principio quoq;
 inscriptum, atq; adeò Ieffæos esse eosdē
 cum Therapeutis; nisi quod illud syrū,
 hoc gręcū habeat etymō. Neq; sanē offi-
 cit quicquam huic sententiæ, & veritati;
 quod Epiphanius Ieffeos nūcupet, quos
 græca exemplaria Philonis, & Philonis
 illud latinū de cōpluriū exemplariū ma-
 nuscriptorū fide expressum fragmentū
 prioris adeò libri (nisi antiqua me fallat
 memoria) Essæos quoq; vocitet: nequaquā
 aut Ideos (quod tñ Tritem. in Philon. vi-
 ta putat) aut Iudeos; vt in Hieronym. Phi-
 lone visum fuit quibusdā. Nam varietas
 ista proficiscitur ex ambiguitate literæ
 iod apud Hebræos: quę à quibusdā cōso-
 nās, à nōnullis habetur vocalis; & ab ho-
 rū aliquibus vt (e) ab alijs vt (i) profertur:
 itē ex eo quod nonnulli hebraicū elemē-
 tum ם schin pronuntient vt sigma seu s.
 simplex cū adspiratione germanica, alij
 vt

vt duplex sigma, seu latinū ss. Nam qui
 Essæos appellant Therapeutas iod vt e-
 legerunt, & schin vt sigma duplex. Qui
 verò Ieffæos iod pro consonante habue-
 runt, & vocalem e adijciendam censue-
 runt; at schin eodem modo, quo priores
 s. duplex putauerunt. Quę obseruatio i-
 gnorata à quibusdam multas peperit in
 quorundam cōmentarijs ineptias: quod
 vno, atq; altero exemplo declarādū est;
 cum vt vitentur à lectore nostro; tum vt
 quod hic adserim⁹, fiat probabilius. Er-
 go à Gręcis tam noui testamenti scripto-
 ribus, quā 70. ac patrib. veteribus etiā la-
 tinis patrē Davidis Iesse seu Ieffe, seu Ies-
 sai dici nemo ferè ignorat: at eundem in
 vulgata nūc, seu Hieronymiana veteris
 testam. editione passim Isai appellari est
 notissimū omnib. Quę varietas non est
 putāda binominē facere Patriarchā illū
 (vt non paucis Hebraici idiomatis rudi-
 bus

bus est persuasum) sed adscribenda est natura, & ambiguitati eorundem elementorum. Nam 70. cum suis iod consonantē fecerunt adiecta e vocali, & schin duplex sigma cōstituerūt; diphthongū autē hebræam (ai) non satis gnari hebraicę lectionis in græcam diphthōgum (ai) cōmutauerunt, quæ cum haud secus, quam (e) vulgo sonet, inde factum est, vt dixerint Iesse; cum 70. scripserint cum Apostolis hebræis genere, & lingua Iessai seu *יֵשׁוּעַ* voce dissyllaba, non trissyllaba, vt vulgo frequenter hanc diphthongū hebræam solent distrahere in vocales duas distinctas. Hieronymus autē iod idē pro pura amplexus est vocali, & iota siue (i) latinum sonare iudicauit, & schin literā esse debere simplex s. cum sibilo suo. Posteriorem verò syllabam rectè, & similiter alijs expressit: sed lectores hebraismi exortes eā in duas syllab. & vocales diui-

diuiserunt; ita vt ex dissyllabo nomine fieret trissyllabum, vt etiam nunc vbiq; audimus sanctum hunc ab indoctis vocari. Idē dicendū foret de nomine prophetæ euāgelici beati Esaiæ, & de 600. alijs; nisi ista huc non pertinerent, & lōgius nos forent abductura à nostro proposito. Etenim quidā hodie puncta ista rabbinica secuti malunt iod literam primam prophetici nominis consonantem arbitrari, & (e) subiectum subintelligere; quàm cum veteribus vocalem (e) esse putare, & adspirationem græcanicam præfixam efferre. Porrò quod Iosephus non Essæos, vel Iessæos, sed potius Essenos nuncupet, quos eosdem intelligi tamen volumus: duplici suspicor factum esse ratione; vel quod nomen quorundam Samaritarum hæreticorum Christo antiquiorum imposuerit scribis, qui tamen & genere, & sententiis à Therapeutis

*Samaritana
hæresi prima
ordine totius
operis 10.*

*Lib. de B. I.
2. cap. 12.*

peutis toto cœlo diffederunt; si B. credamus Epiphanio. Siquidem hi schismatici fuerunt, perfidi, nulla virtute insignes, & origine Chuthæi. At Esseni prædicantur ab ipso Iosepho Iudæi, & Iudæorum præstantissimi cuiusmodi profectò extiterunt primi illi à Iudaismo ad Christum per gratiam adducti. His accedit ipsummet Iosephum tam in latina Basileens. translatione, quàm græco fonte libro antiquitat. decimoquinto, capite decimo tertio, testari apud Iudæos istos dictos esse Essæos: licet ibidem paulò post semel atque iterum Essenos utrobique appareat nominavisse; vel scribarum incuria, vel certè quod idem utrunque putaret auctor valere. Quanquam mihi suspicari veniat in mentem: callidè primo loco nomen religionis nostræ, hoc est, Essæorum positum à Iosepho; ac deinde cum narret antiquiora, mox quasi idem Esseno-

Essenorum vetus subiicere vocabulum, quos satis constabat Iudæos fuisse; eodemq; consilio, & pia cautela (non enim hîc errori puto locum) passim nomina, & personas confundere, atq; ubiq; adeò locis aliis tantum Essenorū mentionem habere. Atq; hoc adeò non existimo futile videri cuiquam posse: ut penitus persuasum sit mihi cunctos, qui perpendere secum voluerint; pedibus in hanc ituros nobiscū sententiam. Quin & aliud indidem suggerit Iosephus, quod huc facit non parum: Essenos illos nempe vîos genere vitæ Græcis à Pythagora tradito. Id quod & alibi non semel attingit. Nam licet de Essenis ibi loquatur, qui Herode puero viguerint; itaq; Christi ortū præcesserint: his cetn̄ verbis Hebræos Pythagoreos se Essenos dicere, et horum nomine res, ac virtutes nostrorum venditare subinde. Etenim Essen.
alicubi

*Antiquitatum
lib. 3. cap. 8.
gr. lat. 11.*

*Essæi Suidæ
Theoretici.*

Jerem. 35. ca.

alicubi rationale interpretatur : unde eos tanquam maximè rationi consentaneè viuentes Essenos appellatos fuisse licet coniecere. Quam ob rem illorū potius erunt fortè putanda, quæ minus laudabilia fuerint visa: quàm Iudaizantium primorum hæreticorum cōmenta, quæ dudum sunt notata. Nō ignoro interim Suidam Essen regem, propriè apud interpretari. Nisi quod is hos, de quibus nunc disputatur, & ipse Essæos (cum tamen verbis ipsius Iosephi eos depingat) tantum nominet, & interpretetur theoreticos, seu præditos vi contemplandi; & posteros, ac nepotes S. Ionadab fuisse contendat. Quod quonam nitatur vetustiore auctore; mihi necdum liquet: ut cunq; autem sit admodum parum consensionis est inter Ionadab placita, et decreta ea, quæ Essenis affingit Iosephus. Quod si autem posteriores seculo ponamus

mus in quibusdam à seueritate patrita discussisse: illud equidem malim adserere in ipsorum mores, & opiniones multum Pythagorici fermenti irrepfisse; sicuti & in reliquum Iudaismum ex aliis quoque Græcis hæresibus, ut Iosephus passim de sua testatur ætate; & horum quailiumcunq; nomine Christiana merita gentibus esse à Iosepho deprædicata. Nam Sozomenus, & Nicephorus non dubitarunt vel ipsum Philonem nuncupare Pythagoricum: ille Ecclesiasticæ historiæ suæ libro primo capit. 12; hic libro octauo capit. 39. Vel si coniectura ista cuiuspiam minus faciat ad stomachum; fortè non inficiabitur sectationis, atque imitationis in disciplinæ cuiuspiam professione vocabula terminationem hanc (enus) amicus completi, & usurpare libentius, ac significantius, quàm (æus) licet frequenter hoc sit

P anti-

ORIG. MONAST.

antiquius, verius, nec minus aptū. Nam Christum à nutricia ciuitate Nazoræum appellatum vulgo, & post eodem nomine primum cunctos Christianos, deinde supersticiosos quosdam legis, & euangelij caupones, & permistores; græca exemplaria, & Syra testamenti noui probant; & Diuus Epiphanius Hæresi vltima libri primi extremi panarij, & rursus fusius vigesimo nona in Nazoræis plenissimè docet: verum tamen nos latini passim Nazoræorum nomen in Nazarenorum olim admodum transformauimus. Cuius rei causam equidem hanc ipsam puto: nimirum quod posterior vocis exitus apertius, & familiarius Christi Nazoræi denotaret sectatores. Nā licet in plerisq; omnib⁹ latinis, & græcis vocibus terminus (anus) & (ista) sit vsitatio: attamen in Syris, & Hebræ-

MATTH. GALEN.

38

bræis contra (enus) magis videtur antiquitati placuisse. Vnde sunt apud Epiphanium hæretici Gortheni, & Ossenistorum Essenorum Samaritarum Symystæ, & fœderati cōmuni schismate. Huc adde Philonem initio libri de Therapeutis dudum conuerso, ac proposito; dum se iam historiam Therapeutarum aggressurum post sermonem de Essæis, seu vita actiua expositum ait instituti operis ductum, seu *ἀποδοχίαι τῆς θεωρητικῆς* profecuturum: perspicuè satis declarare se de eiusdem quidem disciplinæ hominibus scripturum, nonnihil tamen inter se discrepantibus vitæ genere. Nam vt cognatæ sunt disputationes, quæ de vitæ generibus istis suscipiuntur: nempe eius, quæ in actione, & eius, quæ in contemplatione versatur; ideoque etiam ab externis scriptoribus

P ij con-

coniungi solent : ita Philo quoque fecisse se testatur ; dum se in proposito ait oportere pergere ; & de actiua executum persequi debere de contemplatiua. Quid quod idem illud exordium palam duplices Essæos adsignet : priores de quibus ante egerit , qui vitam actiuam excellentissimè excoluerint , & præstiterint ; alteros , de quibus acturus sit , quos Therapeutas ostendit nuncupatos , & pro idea vitæ in contemplatione positæ se sumpturum adfirmat. Fuit enim studio huic Platonico philosopho : vt non simpliciter præcepta ferret nullius exempli condimento , ac lumine simul admoto ; sed vt monita , ac documenta ex historia religiosa viderentur profluere , non ab ipso confingi ; & vt exemplaris , & speculi calcar ad imitationem , & expressionem lectorem incitaret. Quæ cum ita sint de iisdem loqui Philonem ,
&

& Iosephum inter se tamen ritu non nullo , & vnica opinione de cōiugali necessitate discretis , ijsque Christianis partim clero , & monachis , partim laicis : credo esse satis , superq̄ ; dilucidum. Illud tamen his adiecerim , quod & dicta est confirmaturum , & lucem illaturū his , quæ sequētur : primum Iosephum in antiquitatibus , vbi vehementer Essenos extollit , Lib. 18. ca. 2. nō meminisse alterius generis , quod rei coniugali daret operā ; & simpliciter adfirmare contemni ab illis nuptias ; deinde in belli Iudaici historia nō semel allu- Libr. 2. capite 12. gr. dere ad nomen græcum vtrunq̄ ; , quod Philo inditum illis testatur , & quidē parte illa , qua adhuc de therapeutis , & monachis loquitur tanquam præstantioribus , & ornamento cognominis eius dignioribus , & quibus ad extremum remansit Apostolica impositione , & voluntate . Nam cum Philo libro postero
P iij re

re seu de vita in contemplatione posita
aiat Therapeutas præter hoc elogium e-
tiam Hicetas vocatos; dum ita librū in-
scribendum sibi est ratus: Iosephus matu-
tinas Christianorum monachorū pre-
ces perstringens, dicit patrijs quibusdam
preçibus solem videri compellare, &
ὡς πὲρ ἰκετόντων ἀστέρων, id est, & perinde a-
gere, ac si vt oriretur sol; supplicarent.

Vbi versus orientem apostolicum pre-
candi morem attingit, & antelucanos
hymnos, ac peruigilia à Philone etiam
celebrata; & euidenter ad Hicetarum al-
ludit epithetum, quod non ignorabat il-
lis attributum; dissimulandum tamen o-
pinabatur sibi magis patrocinandī stu-
dio genti suæ, cui vt inuidiosissimæ res
nostras, ac virtutes, sedulo adscribit. Sed
& paulò post studia Therapeutarū ex-
positurus ibidem; vbi dixisset eos illis
maximè incumbere libris, qui non tam

corpo-

corpore, quàm animo conducerent: vn-
de (ait) *αὐτοῖς πρὸς θεραπεύειν παθῶν*, &c. quæ nos
modò sic transtulimus; vnde ad curan-
dum ægrotudines; & salubres radices, &
lapidum proprietates perscrutātur. Hic
Therapeutici instituti nomen poni in
significatione altera duntaxat; & id non
temerè: persuasuri sumus nobis; si me-
minerimus & Philonem medicinæ spi-
ritualis in etymologia constituēda me-
minisse; & Epiphanium seruatoris no-
stri nomen Therapeuten quoq; , & *ιατροῦ*
seu medicum valere in Nazoreis conten-
dere, quo peritiorem exoticarum lin-
guarum, maximè sacrarum nullum in
maioribus nostris post Apostolos ha-
bemus. Cuius etiam (vt & hoc obiter
adijciam) tanta fuit antiquitatum pe-
ritia, & tam curiosa hæreseon inue-
stigatio: vt nisi Essenos cum Essæ-
is, & Iessæis suis sciuisset eisdem; ne-
qua-

nequaquã fuerit præteriturus in Iudaif-
mi formis, ac differentibus sectis, quas pe-
nè verbis iisdem cum Iosepho initio an-
cyroti, anacephaleoseos, & postremò
panarij descripsit accuratissimè. Verũ
his omnibus non grauatim forèt subscri-
pturi (vt puto) eruditi, atq; attenti lecto-
res cuncti: nisi vererentur fortè, nõ ab-
que probro Christiani nominis ea attri-
butũ iri Christianis monachis, & laicis,
quę Iosephus narrat, & sunt partim super-
stitiosa, partim falsa, partim etiam ridicu-
la. Id quod tamen neq; ego iuerim infi-
cias: licet vix videatur fieri posse absque
lectissimi alioquin testis nostri detrimẽ-
to, atq; adeò causæ, quam agimus nunc,
incommodo. Quanquã enim Iosephus
à Mm. Nn. passim commèdetur à fide,
& præsertim in narratione excidij Iero-
solymitani: nihilo minus (quod res est di-
cam) maiorem diligentiam iudicium de
rebus

*Euse. li. E.H.
3. c. 9. & Ni-
ceph. libro 2.
c. 18. & libr.
3. cap. 8.*

rebus quibusdam, atq; adeò fidem cogor
in eo desyderare. Non proferã insignia
aliquot exempla ex antiquitatibus; licet
ad manum sint; quibus apertè cum lege,
& sacris historijs pugnancia eum referre
ostendam; qui tamen vbique se ad seue-
rat veritatem oracularem persequi; ne
existimationi eius plusquam oportet of-
ficiam: tantum illum ipsum testem pro-
feram: Regem Agrippam historijs ex-
pugnata, ac vastata Ierosolymæ perle-
ctis ad ipsum rescripsisse; se quædam illi
data opportunitate communicaturum,
quæ eatenus comperta non habuerit.
Ex Hegesippo nihil adsciscam patrocini-
nij; nihil de Christi seruatoris tempore;
de Cyrenij legatione tempore descri-
ptionis, de Iudæ Galilæi, & Theudæ he-
resibus secus, quàm fides euangelica ha-
beat, memorię ab eo proditis: ne de lau-
datissimo historico plus, quàm cogat ve-

*Lib. 1. aduer-
sus Appionem
& in præfat.
in lib. antiq. et
peroratione.*

*Iosephian vita
sua.*

Q ritas

ritas detrahere videar; neue ingratus in optimum testem, tametsi incautiorem in dictis quibusdam; appaream caustidicus. Tantum enim verò illud mihi fas adferere existimo: eum in hac Therapeutica, & Christiana historia coniecturis, & humanis iudicijs de rebus sibi ignotis, & solis rumoribus nixis nimium indulgisse. Cum enim ipsemet narret tam arcana, & secreta fuisse eorum, de quibus loquitur, mysteria; vt nemortis quidem periculo potuerit adigi ad illorum enuntiationem; neque fas esse persuasi fuerint, secus, quàm accepissent dogmata alijs tradere (ne quis mendacio, aut dissimulationi putet esse locum) imò id vel in primis eierarint initiationis momento; & diris sese, nisi fidem hic liberarent; deuotos esse norint: qui poterimus (obsecro) grauissimum, & eloquentissimum alioquin scriptorem vel à leuita-

leuitatis nota defendere; vel in horum, quæ tam prolixè, & confidenter commemorat peruenisse certitudinem adstruere? Mihi equidem præter externa officia comperti nihil videtur habuisse Iosephus: cætera vulgaribus rumoribus iactata, aut parum fidelibus testibus cõmunicata quam fieri ab ipso potuit verisimiliter esse perscripta, & præcipuè quæ de conuiujs arcanis, religione, & dogmatis non dubitauit referre. Nam licet in prima vita sua adfirmet se adolescentem cum aliarum synagogæ sectarum, tum Essenæ capere voluisse experimentum; atq; adeò singulas peruagatũ (quo vtitur nomine) hæreses: attamen quantum addiscere ei licuerit hinc estimetur; quod intra triennium primum Essenos referat tyrones suos, ne ad alimentum quidem commune admisisse; & initio vite aiat se decimo sexto ætatis anno istud

Q ij egisse

*Li. 2. de B. I.
cap. 12.*

egisse, & triennium in disciplina cuiusdam Bani consumpsisse; ac tum 19. anno aetatis in patriam urbem reuersum Remp. capessuisse. Hæc enim si vera sunt: vix singulos visisse Iosephum, & familiariter cum iis congressum fuisse (mysteria sanè prodere nequibant) palam conuincunt. Audendum autem sibi istud, hoc est, prodendas Essenicas virtutes literis, putauit non omninò malo proposito, licet (pace eius dicatur) absoluto indigno historico: non tamen meritate sua, aut leuitate. Vt enim certius constat ex omnibus eius monumentis, quàm vt negari, aut facilè dissimulari queat ab eius studiosis, in quibus & ego nomen meum positeor, sed vsque ad aram modò; dedisse eum vnicè operam, vt Hebræorum, Iudæorumq; inuisum diuina vltione nomen minus odiosum redderetur gentibus, inter quas degere

gere necesse habebant, & potissimum Romanis, atq; Græcis, à quamente, & in patriâ pietate neq; Philonem fuisse alienum liquet, & non semel dictum est: ita & in hac historia cum sibi persuaderet (vt clarissimis verbis posteriore loco ipsemet indicat) Iudæorum esse præstantissimos, qui in Christum credidissent cum laicos; tum therapeutas, & monachos; non esse nefas est ratus colore hoc post Philonis similem artè abuti ad tribulium, totiusq; gentis suæ nonnullam commendationem, & ab inuidia, qua premebatur aliquam releuationē. Accedit eodē, quod licet ad extremum Christianū fuisse reprehensiones eius Platonicæ, quarum Ioan. Zonaræ historiæ primæ fragmentum quoddam in nostrâ conseruauerunt ætatem: attamen quia, cum illos de bello Iudaico conficeret commentarios, manifestum sit ex ipsis libris

is, necdū fuisse initiatū Christianis sacramentis; itaq; nequiuisse nostra mysteria, ritus, & cæremonias pernouisse, & ritè interpretari (vt & de Philone quosdam alibi diximus sentire) propter illam seuerissimam Mm.Nn. cælationis arcanorum stipulationem, efflagitationem, & prouidentiam; tametsi fatear eū videri, & tunc non malè erga nostros homines fuisse affectum; neq; multum abhorruisse à religionis nostræ professione. Nam et illam dissimulare voluisse eū propter gentes, quibus sua scribebat, aut etiam infideles Iudæos: necdum ausim adserere; nec tamen ita sentientiū opinionioni minus Iosephi laudi fauorabili velim præiudicare. Nobis sanè cognitum tunc Essæorum, vel Essenorum horum nomen, & (quod in vulgi notitiam facile quibat venire) quorundam nuptiarū vsus; aliorum verò continentia professio

sio sufficiunt in præsentè disputatione; vtq; monasticè intelligatur diuinæ institutionis, & apostolicæ antiquitatis. Præstituto nanq; hoc antidoto notæ primi Christianismi marginalibus annotatiunculis satis indicabuntur: collatio autem reliquorum cum aliorū testimonijs dudum adhibitis, & mox prætereà adsciscendis; per se satis indolem eorum, scopum, & auctoris mētem aperient; & suis locis à nobis deniq; præcipua iterum aduocabuntur. Quapropter hæc hæctenus de Iosephi suffragio cognouisse; iudicamus lectori nostro sufficere.

**HIC DEMVM OMNIBVS
ISTIS CONSENTANEA NEC**
aliò detorquenda Dionysij Arcopagita doctrina, &
apostolica traditio proponitur atque explicatur

CAPVT VI.

Cum

Vm igitur iam tot lectis testibus monastice vindicasse se meritò videatur ab obscuritate his supremis sibi temporibus offusa; & contra omnem nouitiam, atque imperitam vim isto heroico satellitio pulchrè munita, & secura appareat: Dionysium nunc Areopagitam tempus erit ei non tam subsidio iam adhuc, quàm ornamento mittendi; qui de apostolica traditione iam satis adsertum monastices decus magis explanet, quàm pleriq; dudum auditorum testium potuerint siue temporum iniuria, & periculis impediti; siue pietate in patriam, & religionem prohibiti; siue deniq; necessaria ipsorum rerū peritia, & exactissima destituti veritate. Quia nanq; Areopagita nō solum notitiam singulorum capitum solidiorem, & certiore, quàm isti alij sibi coæui fuerat consecutus; verum
 etiam

etiam in mandatis habuerit; vt illa literis commissa transmitteret ad omnis posteritatis eruditionem, & vtilitatem (sicuti in Areopagiticis nostris demōstrauimus) idcirco mirum habere debet neminem; eum & distinctius, & certius, & magis perspicuè de toto hoc argumento potuisse pronuntiare; & in monumentis suis esse locutum. Priori ergo loco referemus apostolicam seu diuinam institutionem ex Hierarchia eius Ecclesiastica: deinde nonnullis partibus repetitis suffragiis ex antegressis capitibus vel lucis, vel firmitatis quoque (si ita loquendum est) non nihil adiciemus. Itaque postquam diuinus hic scriptor cæteras quasi classes quasdam Christianæ plebis enumerasset, & suis designasset elogiis; & ad postremum eorum meminisset, quos familiariter nuncupat sacros, nullo videlicet crimine notatorum, &
 R ad

*Apostolica
traditio de
monasticis
origine ex
Dion. A-
reop. li. de
E.H. cap.
6 parte 1.
et 2.
Disce hinc
an. mona-
stice situl-
tus Dei ex
piatorius.*

ad pœnitentiam illam publicam, vel sa-
cerdotali auctoritate, vel sua conscien-
tia ad actorum: tandē ad monachos de-
uenit, de quibus hunc ad modum scribit.
» Ordinum autem omnium eorū, qui cō-
» summantur sacramentis à clero summus
» est sacer ille, & præclarus monachorum
» ordo: ut potē non modo omni iustratio-
» ne expurgatus tota vi, & perfectissima
» propriarum actionum sanctorum monia; ve-
» rum etiam (quantum ipsi fas est rerum di-
» uinarum contemplari) addita menti sue
» vi cum speculandi, tum communicandi
» præditus, & sacrorum pontificum con-
» summatricibus potentijs eo prouectus,
» & diuinis eorum illuminationibus, &
» pontificalibus traditionibus edoctus spe-
» ctatos sacrorum iniciamentorum, quæ
» quidem ei competunt, ritus, & à sacra-
» eorundem notione quantum fieri po-
» test, in perfectissimam promotus con-
summa-

summationem. Quamobrem diuini illi
nostri duces sacris eos cognominibus
sunt dignati; & quidam eos Therapeu-
tas, alij autem Monachos nominarunt;
eo quod Deo & purè ministrarent, ac
seruirent; & vitam præstarent indiui-
sam simul, & unitam, quæ eos veluti
vniret sacris quibusdam complexibus
in rebus diuisis, transformaretq; in dei-
formem unitatē, & amantem Dei con-
summationem. Quare & sacra lex per-
ficiendi facultate præditam largita est
iis gratiam: dignataq; est eos quadam,
quæ valeret candidatos idoneos conse-
crare, inuocationis forma non quidem
pontificali illa (hæc enim in solis sacra-
tis usurpatur ordinibus) sed sacerdoti-
li, quæq; à sanctis sacerdotibus ratione
sacra, & initiationi pontificali secunda
peragatur.

*Heus tu,
qui mona-
chi nomen
opprobrias
cuiquā, aut
erubescis:
apostolici,
sacrum, et
gloriosum
esse cogno-
men hinc
addisce.*

*Gratiā con-
fert suis a-
lumnis mo-
nastice.*

*Nō episco-
pus, sed sa-
cerdos pro-
prius est hu-
ius mysterij
minister.
episcopalis
quasi dicat:
sacrifica,
quod mox
exponit, cō-
sit abiguitis
à sanctis sa-
cerd. etc.*

Sacramentum initiationis monachorum.

» Et quidem sacerdos adstat ante diuinũ
 » altare; dum pro eo, ac decet formulam
 » inuocationis, qua monachi initiantur
 » pronuntiat: is verò de cuius initiatione
 » agatur, & perficiendus sit, stat ponè sa-
 » cerdotem, neq; utroq; neq; altero genu
 » flexo, neq; etiã capiti suo impositis diui-
 » nitus editis oraculis; sed tantum modò
 » adstat sacerdoti, qui decenter super eum
 » sacramentalis inuocationis pronuntiat
 » formam. Qua finita sacerdos ad can-
 » didatum accedens primò ex eo quærit,
 » remittatne nuntium diuisis non modò
 » vitis, verum etiam mentis figuratio-
 » nibus. Deindè perfectissimam ei ex-
 » ponit vitam: contestatus oportere eum
 » medium ordinem sanctæ plebis ex-
 » cellere. Hæc verò omnia initiatum
 » mox palam recipientem se facturum,
 » & insignitum figura signi crucis tondet
 trina

λογια.

Vota.
Disce verè
Monache
quid tibi sit
præstandũ.

Regula.

Professio.
ἐμολογή-
σαντῶ
profitemē.

trina interim persona diuinæ beatitudi-
 nis inuocata; & detractis ei vestibus cun-
 ctis, alias ipsum induit, & vnà cum cæte-
 ris sacris viris, qui adsunt eum de oscula-
 tus participem facit à summo Numine
 institutorum sacramentorum. Hacten-
 nus Dionysius. Nam reliqua, quæ sequũ-
 tur, quibusque interpretatur harum cæ-
 remoniarum significationes: minus vi-
 dentur ad præsens facere institutum; &
 inferius paulo loco opportuniore, quod
 satis erit, ex illis decerpemus. Itaq; nunc
 sequitur; vt quemadmodum supra ety-
 mologiæ Areopagiticæ, origini, & qui-
 busdam alijs rebus ad monastices glori-
 am pertinentibus quàm plurimos adsci-
 uimus suffragatores contra nouatorum
 istorum inscitiam: sic deinceps nonnul-
 lis maximi momenti huius capitis Areo-
 pagitæ partibus ex nuper ordine longo
 productis testibus gratiæ, securitatisque

Mutatio
habitus.

paululum in super conciliemus. Nam ipse auctor fide non eget: ritè & ab alijs olim; & à nobis quoque ad postremum non ita pridem dignitati suæ restitutus.

Monachos esse tota plebe reliqua præstatiores ex alijs quàm Areop. probatur.

Primum igitur quod Areopagita monachos cleri omnis exortes Apostolica contendat institutione vniuersam dignitate vincere plebem, cui plurimum adulantur recentes impostores; monastices coniurati hostes: videtur de aliorum illorum iudicum aliàs adhibitorum concordibus adserendum calculis. Et quidem quia Flavius Iosephus proximè sententiam dixit superius: libet ab illo primum expetere fauorabile iudiciũ. Nã priore loco eorũ, quos allegauimus, cum de patrijs institutis sermonem institueret: monachos, & continentés duntaxat celebrat; coniugum nulla subducta ratione. Quo loco non modò illos mortalium optimos pronuntiat:

Ex Iosepho.

Antiq. li. 18. cap. 2.

tiat: verum etiam inter eos, qui iustitiæ laudem sibi arrogauerint; non esse vlllos, qui cum ijs conferri possint, affirmat disertè. Iam altero capite item proposito supra facit quidem nuptiarum studioforum Essenorum mentionem; sed sub finem, & vbi alteros prolixè celebrauisset. Etenim præter ea, quæ exigere eorum (vt modò loquimur) professionem commemorat; & vix præstari videntur ab homine posse: maiorem religionem in ijs, quàm in vllis Iudæis alijs agnoscit. Non est necesse verba nuper allata, ac proposita repetere iterum superuacaneè; neque officere censendum est, illum pro sua incertitudine virtutes has non nihil superstitione, quam Iudaizantium hæreses Christianis affricabant, quod Christiani vellet dici & ipsi deformare: quandoquidè id cæteri facilè diluant, & reliqua etiam ipsius

Libr. de E.J. cap. 12.

ipsiusmet narratio. Quapropter quæ de inæqualitate quadruplici refert, & inter se distinctione pro tēporis exercitatio- nis longitudine, & incremento virtutū: profectò si sanè, & verè accipiantur, incomparabilem istorum sanctimoniam arguunt. Quid multis Pharisei, & Scribæ pleriq; erant præstantissimi; vsq; adeò vt Paulus lectissimã, ac probatissimã Hebraicæ religionis sectam eorum ipse adfirmauerit, & se eius alumnū dicitauerit: attamen Iosephus, qui ad extremum sectatus fuit Phariseos, hoc loco sententiam ferens modis omnibus præstare cæteris institutis Essenos pronuntiat; vt vel hinc intelligamus Paulum huiusmodi Iudaicam sectam nullam agnouisse; et Iosephum Hebræos Christianos, & præcipuè monachos pia quadam calliditate synagogæ, vnde illi erāt orti; cum essent natione (vt ait) & genere Iudæi; admiscuisse

*Act. 23. 26.
& ad Phil. 3.*

scuisse; itaq; meritò ab eo cunctis Iudæicis hæresibus prælatos fuisse. De charitate igitur mutua eorum, & ergà alios quod tanta; vt cognatos arbitrarētur, eorum filios adoptarēt, docerēt pietatem, & literas vtrasq; sobrietate, abstinentia, constantia, fortitudine, obedientia singulari, & quæ prætereà speciatim refert eorum præconia Iosephus: nimis verbum foret non nihil duntaxat velle delibare. Porrò Hermias Sozomenus, & Xantopulus Nicephorus non tantum præferunt simpliciter Christiano vulgo: quod aduersarij haud secus, quã contumeliam exaggerant, & damnant; angelicum vitæ genus monasticen, ac philosophiam hanc (quam libenter appellāt) nominant, & esse demonstrāt. Nā licet in Anachoresin (vt nuper monuim⁹) subinde dilabantur: attamen cum laudes hæc tributas velint Therapeutis, & eorum

*Ex Sozom. ep̄
Niceph.
Sozom. li. E. ff.
1. cap. 1. 2. N^o
ceph. lib. 8. ca-
p. 39.*

S rum

rum successoribus à Philone collaudatis; quos esse nostros monachos propriè dudum ostendimus; patet easdem non immeritò ad hos transferri. Etenim & alio in loco Nicephorus post Eusebium nihil ad commendationem Therapeutarum fecit reliquum: dum ex Philonis sententia monasticè enarrat primæua encomia. Primum enim dum Philonem institutum monasticū perfectum nuncupauisse bonum contendunt, cuius orbis vniuersus debuerit euadere particeps: quid amplius dici à quoquam potuit? Deinde quandò paulò post optimum quenque ad Therapeutas se vndique conferre correptum veluti enthusiasmo quodam ait: nonnè præstantiam summam declarat eorum, ad quos etiam spectatissimè virtutis mortales cõfluere narrat; animo plus adhuc eorum exemplo, ac magisterio proficiendi?

Nam

*Lib. E. H. ca.
16. Niceph.
ad Euseb. libr.
2. cap. 17.*

Nam mox post ista commemorata addit iam receptos à Therapeutis: in monasterijs vitæ perfectæ mysterijs initiari. De Epiphanio quid dicã suprà quoque teste adducto: non dubitat is Philonem ex eo, quod Therapeutarum intrauerit monasteria, adfirmare vehementer adiutum, & vtilitatem cepisse non mediocrem; quippe qua sit ad libri de Iessæis conscriptionem adductus. Enimverò cum totum Philonis volumen nõ sit nisi vnicum, & perpetuum Therapeutarum encomion: nominandum modò videtur potius, quàm quippiam singulare indè decerpendum. Siquidem post Epiphanium Hieronymus eum in nostrorum dicit laude versari. Exordium solum suffecerit, quocum prius cæteris Iessæis seu Essæis prætulisset Therapeutas, seu monachos tantum, quanto actiua vita posterior

*Ex Epiphanio
Epiph. Nazo-
reis. Hæres.
29.*

*Hieron. de Ec-
cles. Scriptor.
Philone.*

*Paraphrasis
exordij Philo-
nis encomiasti-
ci, ac vehemen-
ter demonstra-
tium Therapeu-
tarum.*

S ij est

est contemplatiua : negat se quicquam
 pro laude his afficturum; quod eorū esse
 ait, qui copia rerum laudabilium destituntur,
 sed nudam expositurum veritatem; quādo
 quidem illi eius sint virtutis; vt ea merito
 contenti sint; vtq; profiteatur alioquin
 summam eloquentiam suam nihil honoris
 ijs addere valere; & oportere se tenere
 silentium; si par eorum maiestati requireretur
 oratio: ad laboraturum nihilominus pro virili,
 & enixurum; vt pro eo, ac deceat heroēs
 illi cohonestentur, edicat; cum in ijs nomē
 suum cupiat numeratum, qui nullum bonum
 arbitrentur in glorio premendum silentio.
 Ac deinde etymis continenter subiectis
 sic rem habere se, quē ad modū adfirmasset,
 ostēdit. Hoc autē tāti viri, & incōparabilis
 præconis testimonio; qd magnificētius optari,
 cogitariue à quoq; valeat. Laudarat enim
 Philo priore operis

ris eius parte Effæos, seu Christianam
 plebē vniuersam, & pro idea, atq; effigie
 insigni actionis præfixerat suis lectoribus;
 neq; videtur ea in re multum laborauisse,
 & sibi etiam facile satisfecisse: at progressus
 ad contemplatores, et Therapeutas; ibi demum
 diuinam suam eloquentiā, & doctrinam succumbere
 oneri, & nihil posse statim in ingressu, &
 quasi limine ipso profiteretur; tentaturū
 nihilominus rem, quod decus, & meritū
 illorum non patiatur virtutes eorum inuolui
 vllō silentio. Quare inuidiosū hoc Dion. Areopagitæ
 caput non malè his adsertum, comprobatumq;
 existimo: de altero autem illo non nihil addendū:
 nempe quod ibidem, & epistola ad Demophilum
 penè tota clero inferiores faciat ex apostolica
 traditione Therapeutas; quos iterum infinito
 laicis adseuerat ibidem superiores. Est nanq;
 admodum

Monachos Clero esse inferiores; vt plebe superiores. Epistola ad Demoph. ordine 8.

mihi probabile Euāgelicos, hoc est, monastices inimicos depulso iam de formula extollendæ contrā illius dignitatem plebis: non secus quàm pro aris, & focis depugnatos pro gloriæ cleri depressione, & sacratorum omnium in ordinem (quod dici solet) reductione. Qua propter quid testes isti, ut seculo, ita & fide primi de hac commissione sentiant: breuiter videamus. Et quidem Iosephus agnoscit sacerdotes quosdam suorum Esse norum, qui priuata illis facerent sacra; præirent precibus, & ante cibum; & cibo iam sumpto tam vesperi, quàm meridie; denotat senes quosdam, quibus obedire primæ existimatum fuerit virtutis; principes, ac rectores quoque; & his qui pareant recenset; habet & iudices plures; denique curatores, ac dispensatores communium bonorum non semel inculcat. His autem nominibus licet negare non

Ex Iosepho de Cleri præstantia.

aufim

aufim eum inuoluisse quoque; Episcopos, sacerdotes, diaconos, & cæteros clericos, & ecclesiarum quarumlibet ministros (ut post Eusebium Epiphanius, & Nicephorus tradunt; & nos alibi confessi simus Iosephum hæc confundere cum rebus terapeutarum propriis) at tamen cum in cœnobiis nunquam sacerdos defuerit cum diaconis, & ex Philone id historiam therapeuticam habere sit notissimum, & iis vel episcopum, vel alterum presbyterum præfuisse; non possum hæc aliter sacerdotes Essenorum interpretari; & cum horum fuerit ecclesiarum thesauros custodire; nisi curatores, ac dispensatores eorundem dicantur diaconi fuisse, quibus mensæ iam erant commissæ, & reliqua dispensatio concedita; illos quoque istorum nomine censeo intelligendos. Horum autem eorundem proprium

Euseb. E. H. lib. 2. cap. 1. Niceph. lib. E. H. 2. c. 16. Epiph. Nazor. hæc. 29.

prium fuisse iudicium, & exterminationem è cōmunionem, & coetu; nec non & receptionem, & primam initiationem, deniq; penes hos primariū fuisse imperium: tametsi arbitros, & assessores more prisco, & ponderis ergò admitterent; mihi penitus persuadeo. Certè apertius Philo cū de monachis posteriore libro potissimum, & penè tantum loquatur: quendam *μεσοβύτας* refert præfuisse, quē etiam *μεσοβου, ἑξαρχου, & ἀρχιμύνα* vocat; addit ei necessarios diaconos, et *ἐπιμυρυστάς*, quorum illo Eusebius episcopatum, his cæteros ordines, & maximè diaconos putat comprehensos, quem sequitur Nicephorus. Et videtur quidem ille velle de ecclesiis singulis, fortassis à monasteriis etiam diuersis illa dicta; ideoq; episcopatus meminit: verum (pace eruditissimi viri liceat dicere) si retineamus distinctionem operis, & proprium scopū libri

Ex Philone.

E.H. lib. 2.

cap. 17.

E.H. lib. 2.

cap. 16.

libri alterius de vita in contemplatione posita inscripti, vndè etiam pleraq; excerpta citat illic Eusebius cū Nicephoro; necessum fuerit confiteri; illa non pertinere ad alias, quàm monasticas ecclesias, & earum gubernatores, siue illi interdum episcopi etiam extiterint; siue presbyteri tantum, siue etiam laici, ac mysteriis therapeuticis solum modò ornati; ita tamen, vt presbyter alius cū ministris nusquam defuisse cōcedatur. Nā ecclesiam suam nomen tueri non posse, vbi neq; episcopus adsit, neq; presbyter cum diaconis; pulchrè docet Aërio Epiphanius: & exempla cuiusq; triū istorum generis sunt in Lausiaca Palladij, & religiosa Theodoretij historia; iuuat quoque nonnihil necessitatem presbyterij epistola illa Epiphanio auctori, & Hieronymo interpreti hætenus tributa, & ad Ioan. Ierosolymitanum scripta.

*Hæres. 57.
Aerianorum.*

T Hisce

Hiscē autem omnibus lucem, & fidē ad-
tulerit non mediocrem in monasticorū
mysteriorum expositione ab Areopagi-
ta solius sacerdotis diserta habita mētio;
& initio theoriæ, seu mysteriorū inter-
pretationis obseruata adsertio: mona-
chum non pontificali, sed sacerdotali
duntaxat inuocatione consecrari. Nam
cum etiam nunc suum cuiq; cœnobio a-
lioquin laico esse videamus presbyterū,
qui mysteria obeat, & priuatam curam
initiatorum ijs gerat: profectō Diony-
sium de proprio huiusmodi sacerdote in-
telligemus rectē, & alios ad eundem mo-
dum interpretabimur. Præsertim si B.
Maximum in græcanicis ad Ecc. Hier.
Areopagitæ scholijs suis (ita nanq; eum
nominat constanter Cardinalis Bessa-
rion) meminerimus adserere monastica
mysteria non ab Episcopo, sed solo sacer-
dote ex traditionis apostolicæ præscri-
pto

pto, & Dionysij sentētia perfici. Quan-
quā sacrarū virginū initiationem, & ve-
lationem tanquā gloriosiore post ali-
cubi sibi vendicauisse cernamus episco-
pos. Verū de his pro tempore hoc satis.
Nā sunt quidem reliqua nonnulla, quæ
etiā maiore egeāt ad stipulatione huius-
modi: sed opportunius iis à nobis subue-
nietur; cū ex professo de iis differetur; et
quæstionum series nos eō deduxerit.

*Carth. can. 11.
Burch. lib. 8.
c. 23. & Ro-
tomag. cō. cano.
9. Burch. lib.
8. cap. 33.*

DESCRIPTIO, ATQVE ELO-
GIVM NONNVLVM SA-
cro sanctæ Monastices.

CAP. VII.

Æterum licet iam non in-
tempestiuè queamus videri
hic canturi receptui, qui vt-
cūq; professioni tituli huius
cōmentationis fecerimus satis; ac demō-
strauimus apostolicā monastices origi-
nem: attamē quid in reliquis, quæ restāt
T ij insu-

insuper quæstionibus nonnulla obseruasse nobis videtur, quæ quosdam latent, & non paucis haud temerè occurrant; idcirco graue non erit, & alias aliquot ex magis necessariis prætereà attingere quæstiones. Et primum quidem quia admodum procul iam à regia (quod dicitur) via sumus digressi; volentes in primis constitutam præstantissimæ huius rei cum institutionem, tum nobilitatem: idcirco ante omnia ad monastices contemplandam indolem, & natiuam pulchritudinem nos oportebit deuenire. Etsi nanque tam proluxa grauisimorum scriptorum, & lectissimorum monastices præconū citatio, et diuinæ institutionis, et cohonestationis demonstratio non potuerit non vtrunq; dare effectum, hoc est, et præcellentiam illustrare, et antiquitatem conuincere; eodemque non vnum ex secuturis fit factu-

facturum caput, quando de finibus, & rebus effectis, atque alijs quibusdam erit differendum: hoc tamen etiam loco videntur sparsim dicta, & dicenda velut in tabellam redigenda; vt & facilè, & citò etiam tardiores, & alioquin haud animaduersuri pulcherrimam monastices formam contueantur, & laudare vsq; cogantur. Itaq; si antiquitas commendationem addit rebus: quid comparari valebit cum diuina, apostolicaq; monastice. Si auctorū, institutorum, promulgatorum, & laudatorum deniq; rerum, vel multitudo, vel maiestas, ac numen extollere putatur singulariter eas: de sanctorum patrum turba eloquentissima, et sanctissima dicam nihil; nihil de palmarijs illis, quos supra aduocauimus, replicabo vindicibus, & Monastices patronis: de Apostolis solis non tacebo; de Christo vno testificabor. Iam enim ab Apo-

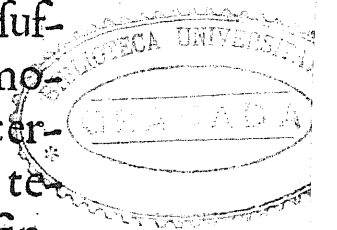
T iij stolis

stolis monasticen orbi commendatam,
 & ubiq; gentium satam, ac plantatam:
 stipes est, qui supinus adhuc ambigat.
 Atqui qui Apostolos ignoret omnia sua
 à Spiritu sancto habuisse suggesta, qui il-
 los debebat omnem docere veritatem:
 euāgelicas ne audisse quidem vnquam
 appareat promissiones. Quapropter vt
 verba illorum verba erant Dei, non hu-
 mana Paulo alicubi teste: ita promulga-
 tiones, atque instituta diuina erant, ac
 sunt, non mortalia. Quapropter hoc
 genus philosophiæ, quo nihil certius ef-
 se ipsorum constat: consequitur Chri-
 sti esse mandatum, non hominis cu-
 iuspiam inuentum. Omitto Areopa-
 gitam supra tradidisse *ἱερὰν δεσμοθεσίαν* con-
 tulisse *τελειώσω* seu consummandi homi-
 nis facultate præditam gratiam mo-
 nasticæ, & simul efficacem ad con-
 secrandum suum candidatum inuoca-
 tio-

1. Theff. 2. c.

E. H. cap. 6.
 3. parte.

tionem. Et de duobus alijs quidem v-
 berius suo tempore: quid *δεσμοθεσία* sit
 hoc loco est discutiendum. Ne autem
 longior de vocis vsu, atque ambiguita-
 te nobis enascatur contentio: non dis-
 simulabo Epiphanium meum passim ad *Her. 57.*
 traditionem vocem istam referre. Cui *Aer. & Cha-*
ract. E. Cath.
 Eusebius Cæsariensis libro primo capi-
 te octauo demonstrat. Euangelicæ suf-
 fragatur; itaque si traditio diuinitus mo-
 nasticæ tributam gratiam, quam ad cer-
 tam conferat alumniis suis formam te-
 stetur: quid monastice generosius fin-
 gemus, cui Deus ipse, & Optimus, &
 Maximus stirps prima, Apostolica
 promulgatio proxima esse credatur?
 Quapropter non opinor nobis hic ver-
 bosè, & anxie laborandum esse: vt
 vocem Dionysij *τὴν ἱερὰν δεσμοθεσίαν* de lo-
 co aliquo testamenti noui, aut e-
 tiam veteris, aut denique vtriusque
 intelli-

intelligendā conuincamus; cum Diony-
sio auctore, & arbitra orthodoxia viuæ
vocis oracula veluti per manus ad poste-
ros transmissa etiam parentis similia,
& stēmatis sui minus videantur oblita.
Iam de honestate, ac pulchritudine non
nisi superuacaneè ponatur à quoquam
quæstio. Nam proximè superiore capi-
te, qua parte monasticè cum laicis com-
misimus ordinibus: hanc eius laudē non
omninò præteruecti sumus oratione no-
stra. Illud addiderim hoc loco Macariū
Areopagitam (hoc enim prænomen e-
ius fuisse vult noster Hildiuius) nō cō-
tentum laudibus propè singularibus mo-
nastices in prothesi, & prima parte capi-
tis sexti expositis, in Theoria, seu tertia
eiusdem capituli parte iterum, atq; iterū
repetere monasticen non esse medium
ordinem, ac laicum, sed sublimiorem
ἐμορφώσθαι, ac comitem cleri, ad eius tanquā
maxi-

Lib. de E. H.

maximè cognati, & omnium proximi
sibi debere eniti perfectionem, & vltro;
libenterq; conari adscēdere. Tribuit sin-
gularem non priorum sibi modò, ve-
rum etiam communium sacrorū, ac my-
steriorum cōtemplationem, notionem,
& communionem. Nam monasticen
haud aliter iuuare suos cultores in repor-
tandis fructibus vberioribus ex Eucha-
ristia, alijsq; sacramentis, quā laici queāt
capere etiam eadem præditi religione,
ac pietate; atque ordines sacros suos can-
didatos, diuinus ille theologus adseue-
rat. De vtilitate reliqua, quam ex ea ca-
piancti alumni, posterius paulo re-
ctius prosequemur: de natiuis eius orna-
mentis paululum hīc apponamus. Pri-
mūm (vti iā monui) τὰ ἱερά seu sacra que-
dam, & ἱεράς τελετὰς, id est, sacra initiamen-
ta illis semel, atq; iterum attribuit, quæ
mysteria interim vocat monastica, seu

τὰ ἱερά
Monastica Sa-
cramenta non
secus, quā alia
iuiāt ijs præ-
ditos in maio-
ris gratiæ per-
ceptione.

V

τελετὰς

τελειώσεως μοναχικῆς, id est, perfectionis seu initiationis monachicæ, Philosophiã quoque perfectissimam nuncupat; adfirmat ritè initiatos euehi ad illã *τελειωτάτῳ τελείωσι*, seu perfectissimam perfectionem cum in alijs; tum in diuinarum rerum intelligentia, ac scientia positam, quam perfectionem ibidem summam cum Deo similitudinem, ad eamq; perducì monachos suis adiutos sacris adserit. Adde quod idem scriptor hoc sacratissimũ monasticum institutum, & id complexos laudatissimo nomine *ἱεράς διακοσμήσεως*, hoc est, sacri, præclariq; ordinis, & ab exornando nomen hoc sortiti insigniat; quo aliàs beatissimas illas mentes duntaxat, & earum sanctitudinis æmulos clericos dignatur. Quid dicam omnem eundem puritatem monasticæ adscribere: & eã perfectissima (quod caput est) suarum

rũ actionum sanctitate, id est, *παντελεῖ τῶν δικέων ὑπεργειῶν ἀγνόητι* cōparatam. Mitto igitur crucis impressum monacho in consecratione signum interprete Areopagita velle: eum ab omni concupiscentia vacuum debere existere *σφραγῖς (αἰτ) τοῦ σαυροειδῆς τύπου διηλοῖ τὴν πικρῶν ὁμῶν τῶν σαρκικῶν ὁρεῖ ξέων ἀνεργησίαν*: quibus verbis quid significantius fingi queat, viderint hæreticæ impuritatis adsertores, & menstruarum pãniculorum iactatores, & commentatores. Ad postremum (quia hæc eadem alibi erunt replicanda) quanta est bone Deus mysterij monastici cum septem illis mysterijs seu sacramentis, labris illis capacissimis, & p erennibus fontis viuificæ crucis similitudo, atque affinitas. Non enim tantum commune cum ijs habet nomen tã mysterij, & sacre *τελετῆς*, quã sacrorũ siue *ἱερῶν*: verũ etiã alia quã plurima. Nã

Areopagita, & ἀφιερωτικὴ ἐπίκλησις, hoc est, inuocationem singularem, quam formam consecrationis vocat latinum vulgus, Deū ait instituisse, & ei adsignasse; & gratiam, quam valeret conferre, efficacitate perficiendi initiandum præditā; & deniq; beatissimæ trinitatis nomē acclamatum (vt in aliorū sacramentorum formis catholicus mos vt fiat, habet) crucis accessisse postremò signum testatur. Quid quæras amplius? Quis dubitet iam his ita constitutis adfirmare; placuisse diuinæ benignitati: vt monastice, seu illius initiamentum tam propè ad efficaciam septem illorum præstantissimorum sacramentorum Ecclesiæ catholicæ accederet; quàm ipsa propinqua esset, ordinibus sacris, & Monachi veri veris clericis? Tria nanque illa, quæ præcipua censemus post diuinam institutionem, quam communem quoq; esse iam docui-

docuimus Sacramētis septem, & initia-mento monastico: tametsi non eadem, tametsi non æquè efficacia; vtrobiq; tamē reperiri diuinitus instituta, & hic efficaciora, quàm in quibuslibet benedictionibus, aut cōsecrationibus aliis, Dionysius ex apostolica doctrina tradit. Verum quia nō dubito quin hæc oratio mea sit expertura calumniatores ex infinitis, & summis instituti Christi zoilis, qui quasi veritas cum veritate, & gloria summorum cum mediocrium laude pugnaret in catholica ecclesia, sacramentorum venerationesūt ab usuri ad sacrosanctæ monastices contumeliam, & iniuriā; & peruersissimo hoc zelo impulsis pessimis modis accepturi apostolicū virū, et si fieri possit, exhibilaturiaur ea illius monumēta: idcirco ex coæuis illis historicis, & diuinæ huius philosophiæ causidicis (si liceat ita loqui) nō nihil suffragij,

V iij ac

ac defensionis est nobis mutuādū . Itaq;
 Philo executus primū illū instinctum,
 quo Therapia monastica suos traheret;
 renuntiationem, rerumq; omniū totius
 mundi desertionem, vilitatē deniq; pri-
 uatarum eorum domuncularū, & nihil-
 ominus latissimē diffusam habitationē
 hodie habent
 ἐκείτω quasi
 ad monachum
 quemq; sit re-
 ferendum. Ve-
 rum Io. Chri-
 stophorsonus
 admodum de-
 prauatam esse
 Parisiensem ed-
 tionem osten-
 dit pridē : Et
 Euseb. se fœ-
 minine legisse,
 et ad ἡρώδην
 retulisse, hoc
 est, regionem
 palā declarat.

ἡ ἐκείτω δὲ ἐστὶν (ait) δίκτυμα ἱερῶν, ὃ καλεῖται σεμνῖον, καὶ μονα-
 στήριον, ἡν ὡς μονάμηναι τὰ τοῦ σεμνοῦ βίου μυστήρια τελοῦνται,
 hoc est, & correctore, & interprete Eu-
 sebio: in quaq; regione est sacrum domi-
 cilium, quod vocatur Semnion, & mo-
 nasterium, in quo soli secum manentes
 venerandæ illius vitæ mysterijs seu Sa-
 cramētis iniantur seu perficiuntur. Li-
 cet autem Eusebius videri possit intelli-
 gere ea de ecclesijs singularibus, in quas
 Christiana plebs promiscua tunc conue-
 nerit: attamē præter ea, quibus aliud vel-
 le Philonem alibi sumus argumentati;
 nunc hoc quoq; addimus duplex nomē
 non temere propositū Semnion, & mo-
 naste-

nasterium; sed vel vt monastica orato-
 ria intelligeremus notata; vel semniis
 singulis monasteria contigua fuisse, quæ
 ita non malè vtrunque nomen habue-
 rint vti passim etiam nunc in antiquis
 cernimus cœnobiis cōtigua ædificia; &
 rusticā, paganāq; plebē eodē confluere.
 Quod si ita sit mysteria venerandæ, san-
 ctæq; vitæ nō erūt priuata cuiusq; studia,
 quæ ἀσκήσεις, & φιλοσοφίαν nominat, & his ex-
 positis notabili transitu factō recēset po-
 steà: sed initiamenta monastica, sacrifi-
 cia, & cōmunia ceteris quoq; christianis
 sacramēta, & maximè cōmunio; homi-
 lia, psalmodia sacra, et alię Dei laudes ma-
 tutinæ, vespertinæ, ac nocturnæ. Nā de
 his oībus differit sigillatim. Quin etsi ab
 Eusebij intelligentia libeat discedere, &
 meditationes, ac cōmentationes thera-
 peuticas noīe mysteriorū illorū accipi-
 endas cōtendas: solas eas, & non simul
 saltem

Ex Iosepho.

saltē in initiamēta, et cōsecrationes primas tyronum illis verbis esse designatas nūquam obtinueris; & perquam significantium dictionum obstabit præiudicium. Nam collationem cum clariore historia Arcopagitæ nunc prætermittimus: quia iam cū hostibus eius nos agere putamus. Ad hæc si ad Iosephi calculum fauorabilem, & candidissimum quoque sit deueniendum: veniant lectori nostro in mentem primum vnus ille locus, peculiare domiciliū, & cœnaculum, ad quod loti omnes lineis vestibus induti coiuerint Esseni, consecratio panum, ad quorum subministrationem sacerdotes dicantur constituti, atque electi, ac mensæ, denique silentium accumbentium, & vox (horrendum mysterium) quod appareat iis, qui foris versentur. Deinde reuocari debent quoque in memoriã probationis candidatorum anni aliquot, aquæ

aquæ illæ lustrales post annū primū cōcessæ, negatū nescio quod, si nō tremēdorū mysteriorū, ac cœnæ dominicæ alimentū. Ad postremū cū Iosephus canepeius, & angue iuramentum omne eos narret execratos; & simplex quodlibet dictum voluisse haberi pro sacramento; denique eū iā perfidiæ conuictū iis visum; cui iniurato vnquam abrogaretur fides: nihilominus vt cōstet omnibus de renūtiatione, & professione agi, quæ duo Philopotissimum mysteriorum venerandę vitę cōplexus est, Dionysius apertis illis verbis, aut certè suis his græcis idem valentibus, ac sonantibus ἀποταγή καὶ ὁμολογία; disertè monet antequā ad cōmune illud alimentum, & intimum congressum tyrones admitterētur; oportuisse eos horrore plenis iuramentis iurare ea, quæ prolixè ibidem enumerat, & suprā conuersa retulimus, religiosissimè obseruatos.

turos. Scilicet in execrantium omne ius iurandum sectam, ac collegium cooptari nō debebant: nisi per horrenda iuramenta à candidatis extorta; nisi figurata, quę diximus, accipiamus potius sacramēta. Verum his inter se ab incorrupto, & nullo errore, atq; affectionis vitio & impotentia anticipato iudicio collatis non dubito factum iri dictis nostris fidem: quare hoc tantum adiecerim dictis obseruādum quoque esse Iosephum testari: admodum diu competitores Essenici instituti ad cōstantiam, & perseverantiam fuisse exercitatos; deinde initiatos vitio suo post repudiatos constrictos his votis, iuramentis uē maluisse emori, quā vel in necessitate extrema gustatu interdictorum ciborum fidem datam violare; deniq; eos, qui semel degustauerint sapiētiam Essenorum ad eō dulcedine illecebrosi instituti inescari;

vt

vt ne effugere quidem, quo teneantur, suauissimum hamum in animum queant inducere. Nam his votorum sacrosanctum vinculum, quod etiam tunc vulgo non nesciebatur adumbrari existimo; vt & illo, quod Philo eos, qui se ad therapiam conferrent aiat *ἀμετασπεντα*; absque reductus defectionisq; spe, ac proposito suis omnibus rebus, & necessariis dixisse vale, atque æternum renuntiauisse. Verum hæc alio etiam pertinent: quam ob rem si monasticen, & laudatissimam philosophiam hanc velimus orthodoxè breuiter ad dialecticam rationem, & non multò infra eius dignitatem complecti definitione: erit

Monasticæ definitio.

sacramentum seu initiamentum diuinitus institutum, quo ad certam, efficacemque verborum quorundam formam, & sacrosanctæ Trinitatis inuocationem perficiendi vtriusque sexus

X ij ho-

*Monachi item
definitio.*

hominem vi prædita gratia, & secundum à clero cōstituendi infunditur idoneo candidato. Monachus autem Christianus fuerit post clerum proximus dignitate, omni reliqua plebe præstantior: illo diuino munere ritè condecoratus. Sed hæc magis scholasticè de philosophia verissima videbimur fortè philosophari: quæ conueniat cuiuslibet, & maxime profecturi lectoris captui.

DE INSTITVTORVM VARIETATE, ET REGVLIS
(quæ dicuntur) nonnihil.

CAP. VIII.

I Taq; licet monastice natura, & (si per Grammaticos liceat nobis hoc verbo cū Iuris cōsultis veteribus uti) veluti natiuitate sua sit, ac fuerit vna, sola, ac

ac simplex: attamen hoc tempore ipsa locorum, ac regionum varietate existit magis partita, & multiplex. Nam non solum singulæ nationes videntur quædam instituta habere, quæ eadem nusquã alibi reperiantur, imò ne similia eorum quidem: verum etiam in eiusdem generis ordinibus alicubi tãta est externa modò diuersitas; vt vix agnoscantur ab aduenis. Cæterum quam multiplices sint in vna catholica religione monastici ordines vtriusq; sexus; conati sunt quidam scripto prodere: qui quid præstiterint viderint alij, ego me fateor admodum ambigere; tametsi statuere de rei infinitate non possim. Porrò quantacunque tandè illa sit, & quotcunq; religionum (vt quidam loquuntur) sint formæ; in confesso est, difficile esse numerum aliquem certum inire, & in dies crescere, & in caeremonijs, atq; obseruationib. extrinsecis,

X iij atq;

atq; accidētibus partibus quasi naturali-
 bus (de quibus capite proximo erit disse-
 rendum) esse diuersissimas. De quo pro-
 ptereà nobis est aliquid dicendum: quod
 cæci, & rerum omnium imperitissimi hæ-
 retici in his quasi præcipitijs, & augēdo-
 rum errorum suorum occasionibus fœ-
 dissimè hallucinentur, & fortassis eorum
 nōnulli veritatem non incognitam de-
 prauent, & mendacijs obscurent, dentq;
 operam; vt nemo secum veram rationē
 negotij istius perspiciat; itaq; fascinati ob-
 errēt, & erroneos alios faciant. Cū enim
 si seriò hoc quicquid est rei peruidere, ac
 religiosè considerare voluissent; debuif-
 sent potius admirari diuinam prouiden-
 tiam, benignitatem, & sapientiam; & sin-
 gularibus hoc eius in ecclesiam officium
 non minimum gratijs prosequi: abutun-
 tur eo ad calumniam, & cumulum suæ
 damnationis non mediocrem. Etenim
 cum

cum fatiscens Lutheranismus fatali iam
 diu vesanus delirio passim in cadmæa dif-
 cerpatur germina; & nostrum haud pau-
 ci de certissima hac hæreseos nota illis
 præscribant: ipsi quia inficiari nequeant
 in horas intestinis tumultibus, & seditio-
 nibus gliscentibus, contenti sunt regere
 crimen istud; & inter catholicos quo-
 que dissidia neque pauca, neque leuia es-
 se dictitare; præsertim in ista ordinum
 monasticorum dissimilitudine. Quapro-
 pter licet ex primitiua illa vetustate præ-
 fidij non nihil hîc suppetat; nisi nobis bre-
 uibus esse liberet; neque diffitear interim
 non esse certissimas coniecturas, quæ du-
 cuntur ex Essenis, & Iessæis duorum il-
 lorum Hebræorum: attamen non pœ-
 nitenda argumenta, neq; obscura linea-
 menta veritatis orthodoxæ ex eorū vm-
 bris attentata collatio eorum cum inter se,
 tum cū traditione Areopag. suppeditet;
 quæ

quæ vt nihil efficiant supersunt rationes
 duæ , quibus cauillatoribus istis fiat sa-
 tis, & os obthuretur. Quod si cui ergò
 (vt gratum solet esse antiquitatis exem-
 plum) adlubescant vestigia quædam non
 dissimilis variationis rerum leuium, &
 obseruationum, quibus vota tria prin-
 cipalia quasi custodiuntur, & honoran-
 tur: obseruet cum ex capite sexto supra
 citato Areopagitæ, tum ex 8. epistola e-
 iusdem ad Therapeuten seu monachum
 Demophilum num occurrat quicquam,
 quod secessus, & inter se cõuictus vllam
 det significationem. Deinde ex Essenis
 Iosephi cohabitationem facillimè nota-
 bit. Ex Philone verò Marci discipulos,
 quod id Euangelista probasset; videbis
 solos adamasse agros, & simul suas seor-
 sum habuisse collectas, & (vt cum illo in
 sanctissimo loquar argumento) conuen-
 ticula. Iam vitam mores, & politiam v-
 niuer-

*ὅτι μοναχῶν
 videtur hic
 quoque ad mo-
 nachorum no-
 men alludere.*

niuersam quis non deprehēdat aliam a-
 pud Essenos, quàm Iessæos; tametsi re, et
 veritate eosdem. Quapropter non nihil
 in vitæ actionibus, & exercitationibus,
 hoc est, quam Mm. Nn. græci vocabāt;
 ascesibus discriminis est inuenire inter
 Therapeutas Alexandrinos, Iudæos, &
 Græcos. Nam de his præcipuè locutum
 esse, ac scripsisse Dionysium: quis dubi-
 tet. Philonē autē de Alexandrinis scri-
 psisse: ne ipse quidē tacuit, & eius inter-
 pretes aliàs nominati, ac producti adse-
 uerāt. Atqui si de suis non egisse dicatur
 hebræis: nescio quo colore dicendus fue-
 rit, & in antiq. & in Romanæ vastationis
 historia eos pro Iudaica numerasse secta;
 quam ob rem semel, atq; iterum Iudæos,
 & Iudæorum esse optimos adfirmasse.
 Verum hæc quidem studiosorum porrò
 committimus diligentiori inquisitioni,
 & catholicæ eruditorum trutinæ: quæ
 Y autem

*Ratio diuersi-
tatis instituto-
rum plurimum
catholicae mo-
nastice.*

autem restant libet magis perfequi; & modum aperire, quo potuerit tanta mutatio, atque in accidentibus minutijs discrepantia provenire. Primum igitur necesse est meminerimus; si veram, & non inuilem causam velimus inuestigare; humanæ inconstantia; & penè fieri non posse; vt vel sacratissimæ res ita obseruentur, administrentur, retineantur; vt nihil interueniat alicubi diuersitatis. Nam si quis alicuius nominis in multitudine huiusmodi vel consilio, vel ignorantia quicquam mutet (vt in prisca illa innocentia res ea erat tutior) id ferè continuò priori antiquato obtinet vsum, & ad posteros omnes peruadit. Consilijs autem talibus regionum, coeli, aëris, hominum, rerum necessariarum, & similium diuersitas, copia, atq; inopia solent esse, ac præbere occasiones. Quin & tempus omnium rerum edax,
&

& affectionum diuersitas, disciplinae seueritas, & collapsio maxima adferunt momenta in breui etiam spatio ad nouationes priorum constitutionum. Ne quid dicam de necessaria omnium rerum in peius prolapsione; & bonorum omnium decessione, & quodam quasi senio. His enim ex causis penè cunctis in rebus mutatio existit mirabilis etiã diuinis, & salutaribus. vnde minus mirari oportet simile quoddam euenire in indifferētibus. & non ita necessarijs alioquin statutis, & consuetudinibus. Nã volēs nosse quanta in cleri moribus, cultu, institutione, sacris etiam ornamentis, ritibus, ieiunijs, & id genus legibus seuerissimè olim obseruatis episcoporum oscitantia, & dissimulatio ad vitia censorum mutationem, ac discrepantiam inuexerit: cogitet solum quid olim creditum fuerit ieiunare quadragesimam, quid de genuculatione pētecostali, & dominicana, de
Y ij qua-

quatuor temporum ieiunio, & Sabbathi
no, quæ vestes canonibus permiffæ, ac
præscriptæ, & alia non nulla; & simile
quid obrepere potuisse extrinsecis mo-
nastices cæremonijs (sat scio) mirari est
desiturus. Verum hæc via etiam hæreti-
cis cuiquam fortassis fenestram videbitur
aperire: ad Philistæas suas discordias, &
pugnas excusandum, aut certè extenu-
andum. Quapropter malo alteram a-
pertiozem proferre rationem, quàm
prolixius inter domesticas hostium
nostrorum dissensiones, & conflictus,
& huiusmodi varium ornatum potius
domus Dei, quam næuos distinguere.
quarè animum hic solum modò aduer-
tamus ad perpetuam Christiani gregis
degenerationem: & singulare diuinæ
mifericordiæ, & prouidentix benefi-
cium hac in re latere comperiemus. Cum
enim aliter, & aliter adfecti, atque æ-
gri

gri diuersis egeant remedijs; neque iis-
dem sint à perito, & prudente curandi
medico: diuina sapientia iugi illi nostro
defluxui pro seculorum sibi succedentiũ
discrimine remedia, atq; antidota discre-
ta, et noua adhibuisse semper, atq; adhuc
hodie admouere cernitur. Quocircà (vt
non altius, quia necesse non est; rem re-
petam) cum secessus therapeuticus diu
mundo salutaris extitisset, & electos plu-
rimos lucrificisset: tandem is fũctus suo
curationis munere à Basilio est coire ius-
sus. Rursum dissolutior alicubi temporis
successu factus is conuentus, Italia, & Eu-
ropa ferè tota adhuc ferente à Benedi-
cto ad rigorem est reductus; atq; is non
exiguo profuit tẽpore. At post domi-
nante barbarie, & clero non nisi contrà,
quàm oporteret viuere, ac docere exem-
plo vitæ docto: Dominicus suos sub-
sidio ecclesię misit prædicatores. His cur-
Y iij su,

su, & feruore primo defunctis; mundo luxu, & ambitione corrupto: humilis subuenit, & mendicus beatiss. Franciscus. Longum esset ire per ætates singulas: summa est, quæ hinc satis elucet. Singulorum institutorum principia rebus prope desperatis ætate sua medicinam saluberrimam attulisse Christi dignatione, & benignitate: & post quidem in vigore suo permanisse, multos seruasse, & seruare usque; plus tamē in ortu profuisse; ut vicissitudinem rerum omnium agnoscere mus, & facilius intelligerēt omnes Christi beneficium, quo nouis ægritudinibus nunquam cessat nouas facere, ac procurare medicinas. Nam peculiaribus Dei donis præstitisse legationis suæ primordio quanque religionem: atque etiam nunc excellere conspiciamus non modo cæteros ordines quoslibet, verum etiam posteros suos; tametsi semper Ecclesie

clesiæ permaneant vtilis, & multis interim salutem studio suo concilient. Ipsos autem principes, & istos ordinum ductores instinctu diuino, & summa prudentia ea suis symmystis præscripsisse, quæ expedire maximè iudicarent suo seculo: nulli dubium; eaque semel recepta religiosè retineri est æquum. Vnde varietatem necesse quidem existere consequens fuit: vtilem tamen, ne dicam necessariam aliquando ecclesiæ. Quam qui nunc ingratis, & blasphemis maledictis vexat, ac proscindit: oblitus antiquorum Dei beneficiorum, iniuriosus est in eius multiplicem bonitatem; ingratus quoque, & simul iniurius in pios maiorum suorum seruatores, & duces ad salutem, qui labores, & pietatem eorum tam improbè, & hostiliter remuneretur.

Patet

Patet igitur omnem dissimilitudinem partim temporis varietati acceptam ferendam, qua aliud, & aliud placet, & vsitatum est: partim morborum conditioni, & qualitati, quę singularia, atq; inusitata flagitabant pharmaca, & cataplasmata. His autem ad istū constitutis modum; nulla de regularum discrimine, aut nouatione q̄stio est residua. Quid enim mirum eos, qui distinctos collimēt propriē scopos: diuersa apparare instrumēta, optatis finibus magis cōgruentia? Cū enim Dominicus cognitionem Christianam potissimum videatur cōmunicare voluisse rudibus mortalibus; D. autem Franciscus humilitatem, & opum contemptum persuadere verbo & exemplo superbis, & opulentia tumidis: quis difsiteatur hunc huc facientia maximè; illum illuc consilia debuisse capere, ac suis capienda præscribere? Quocirca (vt in
re

re plana non perdam verba plura, quàm oportet) salutaris extitit olim patribus nostris illa nouitas, laudanda sanctissimorum illorum medicorum peritia, & prudentia: sed & variationis testimonia, atq; argumenta perquàm fructuosa nobis sunt existimanda; si non ob aliud (quod verum non est, sunt enim causæ plurimæ) saltem, quod nos reddant memores beneficiorum à diuis his viris in maiores collatorum; quo si grati esse nolimus; petulanter ingrati, & impij in ecclesiæ principes, & Dei charissimos seruos, institutorum, & regularum diuersarum auctores non simus.

DE TRIBVS PRÆCIPVIS
VITÆ MONASTICÆ PARTIBVS,

seu votis; cum ex scripturis; tum ex aucto-
ribus illis Apostolicis, & fide
dignissimis;

CAPVT IX.

Z

Cæte-

Æterum quia de licita, tuta,
ac sancta votorum piorum
nuncupatione, & necessa-
ria nuncupatorum solutio-
ne videatur satis nobiscum primariis ad-
uersarijs, & potissimum Caluino, qui de-
liram Lutheri posteritatem suo paula-
tim dominatu quocūque libitum est ab-
ducit, conuenire: propterea non puta-
mus hic nobis necesse; vt vota vniuersa
de scripturis adseramus; priusquam tres
species, quæ ad institutum nostrum vi-
dentur propius pertinere vindicemus ab
hæreticis tenebris, & cauillationibus; sed
de his solis castimonia (inquam) pauper-
tate, seu rerum suarum abdicatione; & ar-
bitrij sui renuntiatione, seu obedientia
recipienda factò voto differendum. Quia
autem hæc pars & à veteribus plurimis
non indiligenter est tractata; & à Theo-
logis Scholasticis minutissimè, & ad cu-
riosi

riositatem vsque non illaudabilem ex-
cussa; & denique nostra memoria præci-
puè à vindicibus catholicis, adserta: idcir-
cò nos contenti erimus antiquitatem,
quam vnicè profitemur hoc tempore
ostēdisse partim de scripturis noui testa-
menti; partim ex formulis suprà produ-
ctorū, auditorumq; testiam. Et quidem
de virginitatis, castitatis, cœlibatus, vi-
duitatis, & deniq; cōtinentiæ qualiscūq;
voto differemus loco priore: quod hęc
(continentiam dico) fundamēti vicem
in therapeutica habuisse structura nō se-
mel ex Philone sit dictum. Ergò totum
hoc genus, quod figillatim iam exposui;
continentiæ: non arbitror quenquam
istorum euāgelicorum vitilitigatorum
audere damnare; nisi fortè prætex-
tu superstitionis, qua videlicet Deum
se virtute illa sua quis confidat colere; vel
nomine periculi, quod is accersat sibi,
Z ij qui

qui nullo oraculo monitus, ac certior factus de facultate exoluendi voti, audeat nihilominus vouere. Nam illud prodigiosum quorundam cōmentum, & planissimum nugamentum, quo volunt videri Dei instituto inferre iniuriam, & matrimonio facere contumeliam eos, qui posthabitis, ac contemptis nuptiis bonis quidem illis, sed minus gloriosis, atque vtilibus; virginitati, castimoniam se mancipient: non differt à Valentinianis cauillis, & recuruis scorpiorum illorum ictibus, quibus vt perfidia, & Christi eieratio commendaretur; fidelibus martyrij temeritas, & crudelitas exaggerabatur. Si namque continuo rebus inferioribus, & minus præstantibus virtutibus officiat; qui heroicis studet, & ornari auet: cōfessionis profectò manifestam irrogabant iniuriam Mm. Nn. quibus martyrio nihil prius

prius ducebatur, nihil cupidius expetebatur. Nam plerosq; videas persecutionem non tam passos: quàm Tyrannos, ac persecutores ipsos; vt potirentur cœlesti corona; fuisse persecutos. Eadem autem iniuria hæc nō penetrabat modò ad eos, quibus latere, & optabile erat, & facile contingebat diuina gratia: verumetiam tantò premebat grauius, quantò confessoribus existebant meritò inferiores. Iam verò videri istis superstitiosa effici vota; si quis præmij maioris, aut Deo amplius placendi studio ea nuncupare proponat: alibi diligenter à nobis discussum reperiet hic lector; & Valesijs penè totis disputat B. Epiphanius. Quapropter à *Haerf. 58.* temeritate modò vindicemus eos, qui nullo freti oraculo, nullo euidenti signo certiores facti doni singularis virginitatis, aut continentiam; imò non raro nihil à se humanum alienum adhuc experien

Z iij tes.

tes: nihilominus confisi, aut nixi diuinæ gratiæ promptitudine, ac facilitate aduoendum non dubitant procedere. Quid enim ijs obstat? Omnia enim (inquit ille) possum in eo, qui me confortat. Bellè aiat aduersarius: siquidem Christus non omnes capere dictum illud: nō expedire vxorem ducere, seu nubere; sed quib. datum sit, adfirmat. Quarè Christo contradicūt, qui posse capere omnes aiunt: & cūctis datū iri adseuerant. Sic enim ferè catholica ecclesiastica expositio scholæ Geneuensis ad hunc locum commentatur. Nos de utroq; dispiciamus accuratè. Christus igitur eo capite concluderat nulla de causa ita repudiandam esse pijs, ac suis Vxoem ductam; vt aliam liceret ducere Mosaicæ permissionis modo; tamen si non decerneret nefas discedere ab adultera, & thoro renuntiare: id Apostoli intelligentes non impiè, non crassè, nō delicatè,

Phil. 4.

Matth. 19.

delicatè, non deniq; illaudabiliter (quicquid contrà blaterant hæretici sanctorum omnium contemptores) quod si ita se res cōiugalis habeat (inquiūt) tantaq; necessitudo sit inter coniuges; non expedit cōtrahere matrimoniū seu (vt noster habet) nubere. Quibus mox Seruator, vt qui maximè probaret: at nō omnes capiunt (ait) verbum hoc, hoc (inquā) verbū non expedire nubere propter vinculi indissolubilem æternitatem, qualiscūq; obtingat coniux: non omnes capiunt, inquit. Ratiocinatio quidē, & deductio aperta est, & perspicua, quā exposuimus: at de verborū sententia litē mouēt nobis nouatores. Volūt enim quosdā esse adferi hoc dicto: qui nullo pacto valeāt prestare cōtinentiā; & periclitari fidē veritatis cœlestis: nisi id sic esse fateamur. Que

Sic tamen docet catholica Ecclesiastica expositio Geneuensis.

Matth. 23.

non

non capit prophetam perire extra Ierusalem: & illud: non capit sermo meus in vobis? Cauillatoriam artem hinc abominemur: tantum respondeant velim aduersarij; num simpliciter fieri haud quaquam potuerit; vt vel propheta alibi interimeretur, quam Ierosolymis; vel Iudæorum audientium tum Christum quisquam dictis eius adhiberet veram fidem? Christum sanè prophetarum dominum extra Ierusalem seu portam passum Paulus prædicat; & vt & ipsi opprobrium ipsius ferentes eum extra castra cõsequamur, hortatur. De Petro, Paulo, Andrea, & plerisque omnibus Apostolis alijs vno Iacobo excepto: quid dicemus? De fide autem auditorum illorum: non dubito potuisse, aduersarios responsuros cum gratiæ stipulatione. Quod si ita sit: quid vltra disceptamus? Neminè quippè absque gratia continere valere; imò solo gratiæ lumine

lumine scire quenquam se aliter nequire continere: Sapiencia diuina expressissimè docet. Quod si ergo Christus Iudæos negauit verbum suum capere; quod essent gratia destituti; adiutos autem eadem potuisse fateamur: cessent hic pugnae; & intelligant aduersarij nos idem hac parte dicere, ac velle. Id quod mox magis ad huc liquebit. Ergò dictum hoc Christi testatur inimicis suis: eos & merito suo præsidio gratiæ destitutos, & absque eius commendatione nunquam nec ad fidem esse peruenturos, nedum salutem. Quarè ad modum eundem hic negat quosdam capere hoc suum, seu Apostolorum dictum: partim quod gratia indigeant; partim grauentur eam ambire precibus, alijsque illicibus votis, & rationibus. Interim non dissimulanter ad petendum, quærendumque illam à se adhortatur. Phrasis enim scripturæ dum
a vim

vim, potestatemue negat: tantum animum deesse significat, & simul requirit. Quid enim ipsiusmet illa quæstio filijs Zebedæi posita: potestisne calicem bibere, quem ego bibiturus sum; & baptismo, quo ego baptizandus sum, baptizari? sibi vult aliud, quàm vt propositum suum edant: perinde enim est ac si dixisset: quid vobis sit de hisce rebus animi; mihi edicite. Sed apertius Iosue Hebræis adseuerantibus sese cæteris dijs omnibus præferre Deum suum, & velle ei vique seruire: non potestis (inquit) domino seruire; cum eos animatos vellet; & ad fortius, constantiusque paciscendum optaret impulsos. Vt ergò hoc loco absurdissimè quis opinetur Ducem, & Vatem illum vel negasse simpliciter eos nõ posse præstare Dei cultum; vel deterre- re à proposito, & vera religione voluisse: ita profectò non minus ineptè, atque indoctè

*Matth. 20.
Marc. 10.*

*Iosue ultim.
c. 24.*

indoctè nostri sapientes hodiè dictum illud Christi clamant negare potentiam, & de veritate periclitari; si plerosque omnes posse, qui modo velint adseramus. Nam capere, ac posse idem prorsus valent in hac re; eademque vsurpentur sententia. Nisi quod ijs, qui capere negentur; oblata innuatur diuinitus facultas, & præbita efficacitas: quæ copia ijs, qui non posse dicuntur; non ita suppetere edici videtur; licet hæc distinctio non semper, & vbiq; retinenda, vrgendaq; à nobis putetur. Verum quam ob rem igitur (inquiunt) additum esse dicetis; sed quibus datum est? Nonne hoc apertè singulare aliquod Dei esse donum continentiam ostēdit? minimè sanè gentium. Primum enim Mm. Nn. constāter adserunt datum esse, auxilium diuinæ gratiæ significare. In his Chrysof. Theophyl.

cæteros nostrorum plurimi magno enumerant, citantque catalogo. Deinde si datum esse denotet singulare quodpiam munus, & quidem quod sub certum cadat habetis sensum: quid ad Pauli somniabimus dictum, qui tam de coniugibus, quàm virginibus, & coelibibus loquens: vnusquisque autem suum donum habet (inquit) vnus quidem sic, alius verò sic. Hic donum seu charisma dici etiam matrimonium (vt res est) Theodoretus, cum tribus græcis alijs interpretibus annotauit. Nunquid ergo adeo ineptiendum nobis arbitrabimur: vt similem gratiam, atque æquè etiam ante nuptias certam, atque exploratam operiri quenque oportere censeamus. Quid famulo minus auditum est vnquam. Interea illic donum seu charisma est; hic datum tantum. Quæ quantum differant: vel mediocriter in lectione scripturarum versatis:

fatis non est ignotum. Datum Dei (inquit sapiens) est mulier sensata: cum ne-
Eccles. 26.
 minem lateat, quantū humanæ prudentiæ ea in re sit tribuendum. Sic apologiæ Christianæ, quas Paulus mediatum se scribit Philippensibus: vocantur data à B. Marco, vel potius Christo ipso. Sic Marc. 3. b. Philip. 1. a.
 vel præfectura, vel quo præditus erat Pilatus, & ornatus à Cæsare, imperiū, de-
quomodo vos habeant in defensione, et cōfirmatione Euangelij etc. Io. 19. B.
 super ei datum ab eodem Christo adseritur: dum permissio, & nutus eius tantū modo significetur, quando de singulis agitur hominib⁹ Chrysofomo auctore in caput 13. epistolæ ad Romanos, qua parte adseritur non esse potestas, nisi à Deo. Quapropter reueratantum modo gratiæ necessarium auxilium, quod ex sententia catholica traditum adserimus constantissimè contra Pelagianam ingratisimam arrogantiam: datum illud significat, & desyderari in coelibibus
 a iij ostendit.

ostendit. Quod probat & conclusio, quæ sic hortatur: qui potest capere, capiat. Nimirum quomodo B. B. Ioannes, & Iacobus posse, ut rogati erant; se respondebant; & sapiens quoque potuisse se gratia fretum, quod ante eius præsidium negat à se fieri potuisse; disertè confitetur. *Sap. 8.* Non igitur expectandum est, aut unquam fuit diuinum responsum, aut certa experientia præsumenda, nec iam somniana; nomine huius capacitatis, aut potentiæ: sed studium, generosus animus, masculum pectus, fiducia de Dei benignitate, & castitatis amore religiosa, atque humilis; denique sententia ad quiduis perpetiendum sub Dei præsidio, fortiterque de sanctorum consilio certandum affirmata est intelligenda. Id quod & scripturæ probant, & certissimæ totius æui historię confirmant. Cum enim apostolos omnes continuisse, & se castrasse

se

se propter regnum Dei (si testem Epiphanium audiamus) nouerimus; & ante *Valesij Her. 58. extr.* non nullos eorum habuisse uxores, & ex ijs liberos sustulisse constat: qualia in ijs oracula, & signa præcesserint obtrudendæ castitatis nemo non intelligit. Iam cum cleri sacratoris, & sacerdotalis (ut cum Epiphanio loquar) *Charactere E.C.* votus cœlibatus sit, ut minimum, Apostolicus propter honorem sacerdotij Christiani (hoc eodem teste) *Catharis Hæres. 59.* itaque à primis Episcopis, presbyteris, ac Diaconis sit exactus iuxta apostoli *Can. 26.* cum canonem vel ab Epiphanio in *Hæres. 59.* Catharis comprobatum (ut infra copiosius adseretur suo loco) quis non videt quibus indicijs, ac miraculis contenti fuerint in voti istius postulatione instituenda apostoli? Timotheum ob virginitatis gloriam extollit beatissimus I *Epist. ad Ph. ladelphien. ses. 6.* gnatus; Episcopum fuisse quis nescit.

Reum

Reum igitur votæ puritatis illius audeant nostri demonstrationibus oraculorum gratiæ singulari modo concessæ ad virginalem sanctimoniam vouendū adfirmare impulsū : dum modò audiant Paulum iterum, iterumq; eundem iam episcopum inter mille negotia, & aquæ potorem vsque ad ægritudinem, quæ præceptorem etiam hunc angeret, monentem; vt castè ageret, castitatem custodiret, cum omni castitate foeminis loqueretur. De Nicolao Antiocheno prodigiosæ libidinis doctore ab ordinatione sua, ac diaconia; nihil memoraturus sum; de stimulo carnis Paulinæ à quibusdam exposito nihil itē adiciam: at quod iuniores quasdā viduas queratur post Satanā abiisse, & auersas esse; quod quasdā in Christo luxuriatas nubere voluisse, & damnationē habuisse significet; ideoq; Timotheo vetare necesse habue-

1. Tim. 4. c.
& 5. a. & D.

1. Tim. 5. D.

Act. 6.
Apoc. 2. B.

2. Cor. 12.

habuerit; ne vllas in viduarum deinde ordinē coöptaret ex iunioribus (Chrysofomo, & suis auctoribus nixis satis perspicua litera) non possum dissimulare; licet hoc idem ex beati Aurelij Augustini confessionum lib., & non nullis aliis sub extremum dederimus adstructum clarius. Si nanq; professæ vidualem castimoniam viduæ iuuenes adeò fefellerint sapientissimos Apostolos, & mentis numinis maximè gnaros; vt eas Paulus repellendas scribat Timotheo; doleat adhæsisse per rediuiuas libidines diabolo: nunquis adeò vel pertinax, vel stolidus inuenietur (obsecro) qui cōtentos & illos fuisse sit inficiaturus egregia alacritate, quam præ se ferrent vouentes fiducia sancta, animosa volūtate, deniq; adfirmatione se velle omnem dare operam, paratas quiduis tentare; vt fidem liberarent, & continentia coronam re-

b por-

portarent? Si nanq; indicia præcedere
 necessum fuisset, quæ fallere nequiuif-
 sent vel nuncupantes, vel excipientes
 vota: neque illæ votifragæ vnquam fu-
 issent deprehensæ; neque hi falsi confi-
 lia forent mutare subinde coacti, quæ
 iudicauissent, & fortassis experti quo-
 que essent in aliis salutaria. Taceo beatũ
 Chrysostrum cum sectatoribus pru-
 denter, & opportunè admonuisse ad
 hunc locum scribentem commentari-
 um; Paulum nihil tale de virginibus
 cauisse; tametsi illæ teneriores etiam
 non minus arduum certamen per vo-
 tum simile adiissent: idque quod ex iis
 nullæ coëgissent eum mutare suas con-
 stitutiones incontinentia; quodque ex
 alio, ac generosiori pectore id votũ con-
 cipiatur, & nomen detur rebus maiori-
 bus. Vt Paulum intelligamus optauisse
 cuiq; præmia amplissima: ideoq; inuitũ
 ad-

admodum ad hanc deuenisse senten-
 tiæ mutationem. Verum hæc ex Epi-
 phanians Valesiis relinquimus pio le- *Heres. 58.*
 ctori copiosius haurienda: nos præ-
 terea sanctam virtutem hanc non so-
 lum cadere sub Christianum, & an-
 tiquissimum votum demonstrabimus
 breuiter de scriptura duplici; verum
 etiam votis solennibus, ac therapeuti-
 cis, seu monasticis votam esse, & cele-
 bratam apostolico seculo confirmabi-
 mus. Nam cum dominus Matthæi 19.
 illo capite docuisset ea, quæ dudum ad-
 struximus expedire quidem non du-
 cere vxorem, aut nubere; sed non om-
 nibus hoc esse persuasum, & plerosq;
 omnes succumbere carnis cæstro: qui-
 busdam interpositis de eunuchis du-
 plicibus, quorum priores natura, al-
 teros conditio, & humana violentia

b ij tales

tales effecisset; tandem vt ne putaretur deterruisse suos discipulos, ac nos omnes à pulcherrimo illo virginitatis, cœlibatusque cuiuslibet brabeo per mille pericula, & nullos non sudores appetendo, & reportando; animat etiam eos, qui semel ingressi sint curriculum omnium laudatissimum; vt pactis votorum præcaueant; ne laborum exantlandorum sensus aliquando eos queat retrò agere, & ad defectionem turpissimam gloriosissimorū cœptorum detorquere, aut vlllo modo sollicitare. Sunt enim

Matth. 19.

» (inquit) eunuchi, qui se castrauerunt propter regnum Dei. Illi (ait) eunuchi, de quibus modo egi vel castrati nascuntur, vel inuiti corporis eam vim, iniuriamq; pueri ferè (vt testatur diuus Epiphanius) perpetiuntur; vt seruiant deliciis barbaricis: at ego eos commendo qui se

Epiphan. Valesius id testatur, hæref. 58.

fese ipsi faciunt Eunuchos, idque spe obtinendi palmam optatissimam, & præcipuam regni cœlorum. Nam pro (castrauerunt) græcis est est *ἐνὸς χιτοῦ*, hoc est, eunuchizauerunt seu eunuchos fecerunt, quemadmodum Syri id verbi transtulerunt; ne dicam Matthæus ipse primum scripsit. Eunuchus autem is non est censendus, qui animi proposito membris genitalibus nō vtitur ad finē eum, ad quem alioquin creata sunt; & perinde agit, ac si ijs despoliatus foret: sed necesse est, vt etiam si maximè vellet illis vti, aut abuti nequiret; vtpote iā exectus, & planè ijs despoliatus; si nomen eunuchi rectè, ac propriè ei tributum velimus. Ex quo consequens est tertij quoq; generis Eunuchos, hoc est, Christianos non solum proposito libero, & constante etiam fortassis vsque ad coronam reportatā præditos esse oportere: verum necessitate quadam e-

tiam adstrictos; qua fiat; ut si post igna-
ua ducti pœnitentia, & graui victi tæ-
dio cogitarēt de cessione ex arena, ac de
fertione; nō possent fidei datę Deo mani-
cis, ac retinaculis alligati, atq; victi. Qua-
rē obscure quidē quid expediret incon-
statię nostrę Christus insinuauit his ver-
bis; qui subinde capessimus quidem du-
rum continentię iter; sed nisi quid exti-
mulet nos assidue non infrequenter laba-
scimus, atq; aliud leuissimi malumus, ac
paulò post recurrere eodem, vndē nō ita
pridem defugerimus, nō vereamur; præ-
cipere tamen in re tam ancipite, & diffi-
cili nihil voluit: at apostoli mentem eius
edocti, perspicuam ipsius reddiderūt sen-
tentiam; neq; tamen ipsi quenquam co-
gere ad hanc arduitatē voluerunt; sed
cum ex legislatore cognouissent sacer-
dotium nouę legis vel virginali purita-
te, vel saltem æmula huius castitate exor-
nandum;

nandum; neminem eò, & ad eius proxi-
ma ministeria diaconiam, & hypodia-
coniam admiserunt, admittendumque
suis constitutionibus editis decreuerunt
(quicquid licentia quorundam Episco-
porum inopia cleri, & continere volen-
tium pressa alicubi permiserit, atque au-
sa fuerit) qui non reciperet Deo ange-
licam illam (si foret virgo) incorru-
ptionem vouere, vel saltem continen-
tiam etiam si coniux foret, & vxor in
ordinationem cōsentire videretur, quin
etiam (quod nostrę est nunc disputa-
tionis) nec ad monasticę sacramen-
tum receperunt quenquam, qui non i-
dem, & quædam alia insuper (de qui-
bus mox) sanctē promitteret se omni
studio, ac religione præstaturum. V-
trunque autem ab illis constitutum, ac
factitatum Numinis consilio, ac vo-
lunta-

*Epiph. Catha-
ris Her. 59.
Epiph. Cha-
ract. E.C.
Can. apost. 26*

Epiph. Catharis

lūrate: nemo tam impius viuit, qui sit negaturus; fecisse verò deinceps amplius restat nobis ostendendum. Hoc tamen loco prius monitum velim lectorem seriò dispiciat, ac secum expendat: quam longè ab omni violentiæ, coactusue specie constitutio Apostolica distet, & vehementer quoq; abhorreat, quod hæretici mentiuntur; cum nemo modò compellatur, aut (vt olim non rarò veniebat vsu) pertrahatur, vel inuitus ad sacramenta istæc; sed vtrò nos offeramus, & sæpissimè nos violèter ingeramus, & nihil meritissima repulsa simus laturi grauius, atque impatiētius. Si nanq; raperetur quis hodiè, & inuitus obthurato ore, & à clero constrictus, ac tentus ordinaretur; & nihilominus exigeretur ab eo castimonia, quàm sacramēti susceptio re ipsa pollicetur, & quidem (quod dicitur) solenniter: aliquid isti quirirarentur; siquidem
&

& olim contestatis diaconis se continere non posse in violenta illa consecratione vsus coniugij alicubi permiffus fuit, etiam ordinationem secuturus; at nunc cum nihil huiusmodi fiat hodiè; & ambiosi cleri, ac monastices candidati verius faciant, quàm patientur vim vllam; nec ignoret quisquam sibi cōtinendum post ordinationem, & professionem, vel propter hæreticos istos tumultus; patet Ecclesiæ leges, ac mores non innoxios tantum esse, verum etiam laudatissimos, vtpotè diuinitus latos, ac dictatos; & omne vitium, ac crimen in perfidia, ac libidine desertorum, & eorum (vt verbo Tertulliani vtar) commiferonum hæreticorum, ac schismaticorum hære. Verum iam tribus verbis (quod modò receperamus) vsus huiusmodi votorum, eorumque monasticorum, seu Therapeuti-
corum ætate apostolica non fuisse igno-
c tum

1. *Tim.* 5. tum ostendamus. Itaque cum Diuus Paulus multa de cura viduarum, & ad extremum de etate earum, alijsque ornamentis tulisset præcepta: iuniores autem viduas (inquit) deuita. Causam autem non tacuit; sed mox subiecit his verbis: Cum enim luxuritate fuerint in Christo; nube re volunt, habentes damnationem; quia primam fidem irritam fecerunt, &c. quæ quidem & ipsa causas adferunt; sed quæ huc non pertinent. Primum autem omitterimus hic eorum replicationem, quæ modo alia occasione ex Chrysofomo, ac suis adduximus discipulis: nempe Paulum aliud maluisse, & solitum suadere, ac facere; ista autem coactum perfidia, ac libidinosa quarundam inconstantia scribere. Nam dum eas quoque deuitari vult, hoc est, *παρτείδαι* seu reijci, repelli, haud admitti ad vouendū (vt & Syriaca vox *ܠܡܘܢ* certissimè significat) declarat

clarat satis id fieri ante solitum; & Timotheum facturum fuisse; nisi monitus foret; si quæ ex iunioribus sese obtulissent, & vouere fuissent paratæ. Sed iam satis liquidum esse confidimus fidem illam, quæcunque tandem fuerit; dedisse Christo, non solum sexagenarias anus, & vetulas vnus defuncti mariti viduas; verum etiam iuuenulas, atque adolescentulas viduas. Quare quænam illa fuerit fides: singulis vocibus haud negligenter expensis, quæ sequuntur in causæ redditione, disquiramus. Cum enim luxuriatæ fuerint in Christo ait, hoc est, otio, & delicijs dissolutæ: fidem Christo datam non erubescunt frangere, & libidinibus sese dedere. Nam pro vocibus (luxuriatæ fuerint in Christo) Græcis est: *κατασπλιώσασαι τοῦ χριστοῦ*, in quarum illa metaphora c ij est

est sumpta à iumentis præ saturitate lasciu-
uis, & habenas abrumpentibus. Nam E-
tymologi perinde volunt *σπλωσάτω, ἢ σπλωσάτω* so-
nare, ac si dicatur *σπρωτὸν τὰς ἰνίας* exuo, excu-
tio, amolior habenas. Præpositio autem
κατὰ cū suo genitiuo aduersus Christū so-
nat, quia pactum illius, & cum eius iniu-
ria rescinditur. Quæ omnia approbant
Syri, nā habent *מפריץ על משיחא* abrumpūt,
discindunt aduersus Christum (fidei da-
tæ scilicet vinculum) Lucæ nanque quin-
to, idem verbum ad retis apostolici per-
tinet scissuram. Indicat ergo apostolus
hac voce à professione viduali veluti
quibusdam habenis Christo sponso al-
ligatas esse viduas: & de illis dirumpen-
dis delicijs corruptas agitare consilia;
dum cogitatione de nouis nuptijs con-
tra votum iam nuncupatum se conta-
minent; & fidem violent. Atque hoc
est, quod sequentia verba sibi volunt:
nubere

nubere volunt; habentes damnationem;
quia primam fidem fecerunt irritam. Etiam
quidem reuera prima illa in perfidiam con-
fensione; magis tamen, & merito iudi-
cij, hoc est, phrasi hebræa, damnationis
grauioris primam fidem irritam reddi-
derunt; postquam corpus alteri prostitu-
erint, & alteras attentarint nuptias. Fide
nanque hic votum, seu pactum continen-
tiæ vidualis inter Christum, & viduam
professam quondam significare: Mm. Nn.
commentarij, & alia monumenta con-
firmant. Chrysostomus quidem cum
Oecumenio, & Theophylacto: primum
admonet hinc liquefcere inter viduas, &
Christum esse sponsalitiā quandam fi-
dem; & haud secus, quam virgines; illas
quoque Christo esse desponsatas. Deinde
fidem *διαθήκη*, & pluraliter *διαθήκαι*, id est,
foedera, & pacta interpretatur; irritam
facere *παράβαινον*, hoc est, transgredi. Dicit
c iij eaf-

easde viduas Deo esse *ἰουκαδέες* id est, noīa-
 tas, & nominatim dedicatas; & ita si post
 nuptiarū reminiscātur rescindere *ἰουκαδέες*,
 & fœdera illa nimirum votiua. Theodo-
 retus in interprete suo, quem græcè ne-
 quiui hæctenus nancisci; ad hæc eadem
 verba: Cum enim Christo professæ sint
 (ait) in viduitate castè viuere; secunda ma-
 trimonia contrahunt. Omnium apertis-
 simè Primasius post Ambrosium, & au-
 ctorem scholiorum in Paulum, quæ hæ-
 ctenus ferè Hieronymo fuerunt adscri-
 pta. Cum enim deuitare nolle ordinare;
 ne malum pro bono exemplum fieret;
 vel nō eligere ad ministerium, vel deni-
 que familiaritatem fugere (quod maxi-
 mè probat) foret interpretatus: ad hæc
 postrema mox verba; quia (inquit) fece-
 runt sibi illicitum, quod licebat; vouen-
 do castitatem, Et addit. Hæc verò regu-
 la non solum in viduis: sed etiam in vir-
 ginibus

ginibus, continentibusque seruanda est.
 De Epiphanio quid dicam? citauimus *Hæres. 61.*
 alibi eius auctoritatem ex Apostolicis,
 qua hæresi hæc verba enarrat. In Mon-
 tano quoq; eadem attingit: ostendens
 orationem Pauli sibi cōstare. Nam quæ
 vouerūt (ait) & fidem fecerunt irritam, *ἰραγμαὶ
 μὲναι.*
 habent iudicium: quæ verò non voue- *Hæres. 48.*
 runt; sed propter infirmitatē coniunctæ
 fuere, iudicium nō habent. Sed & alibi, *Apostolicis
 61. Hæres.*
 postquā permissionē Paulinā de virgine
 elocanda attigisset: mox istos Hyme-
 næos amolians; at ne aliqui (ait) contra
 ex istis dilutis opinentur nos velle do-
 cere Apostolum hic præcipere non de
 virgine adhuc soluta; sed ea, quæ semel
 decreuerit, atq; addixerit virginitatem *ἰρίσασαυ*
 suam Deo; quasi hanc è suo voluerit ab- *ἰπὰξ τὰ
 βενύσασ*
 strahere cursu; aio eum nō de hac, sed il- *ἰβῆ.*
 la differere eo loco. Eodē aut̄ loco quo-
 ties *ἰποταφίαν, & ἰνυκράτῆαν, & τὰ φηίαν,* & ver-
 ba

ba horum coniugata, quibus vota harū virtutū intelligit, iterat idē Epiphanius: *Heref. 58.* De Valesiis, vbi Matthæi locum de eunuchis optimè enarrat; de Catharis, & *Heref. 59.* caractere ecclesiæ; nisi præuaricator institutę originationis, et breuitatis promissæ videri cupiã; nihil possū adicere. Hæc aut apostolica dicta; tū propius ad nostrū pertinere intelligemus institutū: si meminerimus Philonē semel, atq; iterū inter therapeuticos cādidos enumerare viduos, & viduas, & fortalsè coniuges quoq; inter se de cōtinentia pactos. Nā refert eos filiis, et filiabus, aut cognatis omnem dereliquisse substantiam suã: et rursus inter necessarios derelictos ponit liberos, & pignora ante monasticę sectatiōnē legitimè suscepta. Cui nō pœnitendū suffragiū videtur subministrare historiæ apostolicæ D. Lucæ caput 5. in interitus Ananię, & Sapphirę narratiōne.

ne: Cū enim cōiuges essent, volebant tñ et ipsi videri ad therapeuticam adspirare perfectionem agri vēditi oblato pretio. Neq; origo hæreseos Nicolaitarū ex 3. Stromate D. Clemētis Alexādrini cōfirmato ab Eusebio lib. E. H. 3. cap. 29. et Niceph. lib. 3. cap. 15. fideliter cognita refragetur. Ceterum viduas apostolicas debuisse quoq; ab ecclesia sustentari: eodem loco Paulus ipse declarat; quū adicit quenq; fideiū oportere alere suas viduas; ne grauetur ecclesia; vtq; veris non desit quicq; viduis. Pepēdisse quoq; ab episcopi voluntate, & morigeras existere debuisse, quis est qui nesciat? Nam Chryostomus inter præcipua episcopo *Lib. 3. ca. 15. de sacerdotio.* rū onera viduarū, ac virginū sacrarū curam ponit; nec dissimulat variis locis Ignatius; nequid de hoc eodem quinto *Ignat. epist. 4. & 5. & 9. dicit eas se Deo consecrariisse.* capite Pauli insuper cōmemorem. Sed continentia earum votum, & confes-
d cratio-

crationem, & gratiæ collationem, (vt planè agnoscas Therapeutridas) nihil æquè confirmat, ac probat, quàm **15.** Chalcedonens. canon; officium ecclesiasticum Epiphanius noster exponit Collyridianis; & cōmune fuisse ijs cum diaconissis perpetuis virginibus, ac continentibus alijs character Ecclesiæ catholicæ apud eundem probat. Licet prius aliud etiam fuisse aëtorum apostolicorum caput sextum innuat cotidianum nempe ministerium, & rerum Therapeuticarum dispensationem post septem diaconis commissam Græcis ægrè ferentibus plus Hebræis, quàm suis videri licere. Verum iam hæc de castimonia vota (licet ea sit maximè ab istis oppugnata) de scripturis disputata suffecerint: de actemofynæ (quam eleganter Theologi Græci appellant) hoc est, peculij omnis alienatione

Hæres. 79.

De voto paupertatis seu actemofynes.

tionem à sese; quid attinet vel verbum facere? Quis enim negare valet Christum tantopere virtutem hanc probauisse, cum ei consultum vellet, qui se legem cunctam impleuisse affirmasset: vt vitam perfectam nuncupauerit. Si nanque perfectus esse cupis (ait) vade, vende ea, quæ possides, & da pauperibus, & habebis thesaurum in cœlis. Hæc nanque istum ad modum, & de professionibus monachicis esse propriè dicta à Christo: non in Apostolicis modò, vbi præcipuè hæc res disquiritur, adserit Epiphanius; verum etiam in Messalianorum extrema omnium heræsi, seu octogesima, qua illos hoc quoque damnat nomine, quod cum monachi videri vellent; peculium tamen reseruent, quod ipse cum hac scriptura pugnare, de vacuitate monachorum præcipiente ipsius sententia docet. **Quin &**
d ij apo-

Heres. 61. apostoli ibidem se reliquisse omnia profitentur : quos ea de causa Epiphanius Apostolicis ἀπὸ τῶν μοναχῶν vacuos à possessionibus propriis appellat; & mundo, iisq; quæ possedissent renuntiauisse, hoc est, ἀποτάξασθαι commemorat. Mitto eundem hunc scriptorem Messalianis etiam D. Paulum exactissimè renuntiauisse mundo, & proprietati cuiuslibet adseuerare. *Cap. 14.* Quin & seruatorem in eundem deducit ordinem quod nihil in terra peculij se habere non semel profiteatur; & à mulieribus piis cum suis sustentantur. Accedit quod apud Lucam renuntiare, id est, ἀποτάξασθαι possessis rebus quenque ex germanis suis, & egregiis sectatoribus velit Christus. Vbi Syri קבצו seu derelinquere habent : sicuti & Epiphanius eadem esse ostendit; dum Apostolos suis loquens verbis dicat ἀποτάξασθαι; qui se dereliquisse, aut simpli-

simpliciter reliquisse sua omnia tantum adseuerant. Iam ἀπταξω hanc (vt Dionys. *E.H. cap. 2.* appellat) seu ἀπταξίαν (ceu non semel Epiphanius) pertinere ad monasticen: receptæ voces hæ, & earum cognata vocabula, & coniugata in monachicis professionibus, ac sacramentis declarant euidentissimè. Sed de eo ex ordine mox : prius est autem vt quod ad scripturarum tractationem adhuc attinet, persequamur. Ergò quod attinet ad hanc laudatissimam inopiam, & voluntariam pauperiè; cum (vt alibi differemus pluribus) res sit præstantissima citra controuersiam, & Deo gratissima: quid est, quam ob rem vllus mortalium Deo eam nolit voueri? Vota sancta esse, & tuta, vt concessum sumpsimus, neque immeritò aliàs; dummodò res, quæ sub ea cadunt salutare, & excellentes sint: & quid est, obsecro, cur non liceret hanc heroicam magnitudinem
d iij nimi-

De obedientia voto. nimitatem & vouere, & soluere? Sed de peculio præstituimus nobis & alterū quēdam dicendi locum: itaq; de voti ratione suffecerint nunc (vt opinor) ista. Porro tertium votorum genus, quod obedientiam vulgò dicimus: quis calumniari valet speciosè? Vult nos Christus sequi, qui Patri obediuit vsq; ad mortē; iubet gnauos suos discipulos tollere crucem suam, venire post ipsum; & (quod maximū est) se ipsos abnegare. Præter autē quā, quod prouidentia nostræ incertæ sint, & cogitationes timidæ, & cæcutiamus, vt plurimum in nostris iudicijs, non item in causis alienis: doctissimi, ac sanctissimi multi viri, de quorum spiritu sanus nemo ambigat vnquā; præceptiones plurimas post reliquerunt scriptas, ex quib. delectu sincero habito, & ingenio quisq; suo considerato tutissimè omnem vitæ motum, et actiones singulas tráfigere valeat; & propter

pter naturæ nostræ in arduis, & laudabilibus ceptis inconstantia consultissimè voueat se vsq; ad earū præscriptū, fidiq; interpretis arbitriū perpetuo victurū. Quapropter nihil apparet causæ: quare singularis hæc prudentia, ac modestia non sit primū arripienda, atq; excolenda ab omnibus; deinde propter retractationis periculū vouēda; vota q; summa religione, & fide optima Deo exoluenda. Verū quia de posterioribus his non ita tumultuantur aduersarij, quorum cauillationibus post opportunius, & vberius erit satisfaciendum: idcirco contenti hisce de eo, quod dudum fecimus prius; non nihil his ex prima, & certissimè Apostolica traditione præterea adijciemus; quæ tametsi supra sint proposita vniuersa; non tamen fortassis animaduersa ab omnibus. Quia autem Iosephus cæteris magis perspicuus est hac in parte: libet ab illo incipe-

*Ex Iosepho de
3. Votorum
monastic. ve-
stigijs Apost.*

De Essen. continetia.

incipere; & ordine nunc obseruato suffragia illius perstringere. Essæorum ergò perpetuam partim virginitatem, partim castimoniam: quis nuper ex Iosephi verbis non addidit, ac notauit? Nonne triennium totum requirit tyrociniij: & vt continentia suæ specimen edant contentes? Cuinam, quæso, potuerunt excidere horrenda illa sacramenta, seu iuramenta: quibus se istos Essæos deuouisse ait; antequam ad cõmune admitterentur alimentum, & familiarem, intimumque congressum? Quis dubitet illa denotare votorum professionem, & renuntiationem? Cum enim deierare esset necesse (Iosepho auctore) quenque obseruatorum ea, quæ sibi in ea disciplina traderentur, & mandarentur; & non modo continetia; verum etiam peculij omnis à sese alienatio, & obedientia præstatio inter illa continerentur: patet fanè Iosephum non

non modò familiares istas virtutes fuisse therapeutis tradere; sed etiã grauissimis, & fidissimis fuisse votis promissas Deo. Nã licet loco posteriore adiungat alterũ Essenorũ genus, quod castis operam aliquam dederit nuptijs: attamen quomodo illa essent accipienda lectorem nostrum non suimus multò ante latere. Coniuges nanque istos laicos esse Christianos diximus: reliquos Therapeutas, & monachos. Cæterum ἀκτνωσὶν, & inopiæ votum: paulò minus euidenter, quam cætera historicus idem probat. Disertè tamen solenne fuisse illis adserit, ac pro lege obseruatum; vt quicumque se ad hoc vitæ institutum conferrent; prius facultates suas conferrent in commune; atque exijs, & cæterorum admixtis bonis veluti vnica fratrum quorundam fieret substantia; itaque neque opulentis prius, vel plus suppeteret, vel tumoris vli-

e lius

De Essenorũ vacuitate à peculio.

lius superesset occasio ; neque ijs, qui tenuioris ante extitissent fortunę quicquã deesset, vllaũe nota, aut contemptus esset molestus. Nam communia fuisse illis omnia ; & studiosissimos eos fuisse huius cõmunicationis Iosephus commemorat. Nam vult eos non tantum inter se commutauisse quælibet, & vbicunq; versari contingeret liberrimè necessaria à collegio symmystarũ petiuisse, ac tulisse : verum etiam cuiq; liberum fuisse ex communibus bonis indigentib. tribuere quãtum vellent, atq; adeò donare quibus expedire viderent solis propinquis exceptis ; in quorum subuentione, quia suspecta erat naturæ affectio ; curatorum requirebatur permissio . Mitto eosdem cum passim in ciuitatibus haberent collegia, ad quæ liberrimè diuerterent, & necessaria cuncta sumerent quasi domi suæ fuissent : non secus quàm etiam nunc

veros

veros religiosos, ac monachos inanes prorsus instituisse peregrinationes solis armis instructos aduersus incurfiones latronum. Ergò hæc arguūt satis ἀκρημοσύνῃ, & peculij alienationem Essenicam: propositum autem perpetuum, & quidem cum voto coniunctum fuisse, iuramenta illa horribilia, triennale tyrocinium, verbum, quo publicationem, & in commune bonorum vniuscuiusque collationem Iosephus extulit (δυνάμει) exterminatio, & exterminatorum miserabilis interitus, vel rarissima in gratiam receptio conuincere mihi videntur . Nam δυνάμει non re tantum ipsa publicare significat : sed formam quoque conceptam verborum certorum, quæ id assolet fieri, videtur comprehendere : quandoquidem nõ rarò euulgare quoq; , & in notitiam plebis deducere verbis, aut scriptis

e ij deno-

*De obedientia
voto.*

denotare certum sit. De obedientia voto nihil videtur mihi planius, ac certius ijs, quæ Iosephus de Essenis memorat. Nam primum adeò eluxisse in ijs testatur obedientiam, & animi promissam submissionem: vt habitus, atque incessus puerorum suum pædagogum metuentium, & vnà cum eò versantium præ se ferrent verecundiam, & parendi studiū. Qua testificatione quid dici maius, ac significantius quiuerit: equidem non video. Deinde obedientiam, & gestum senioribus morem positum ab ijs in primis virtutibus adfirmat. Ad hæc cum Areopagita noster Therapeutas Apostolicos aiat nō episcopis modo, & presbyteris oportuisse parere; verum etiam diaconorum debuisse capeffere imperia; & horum fuerit dispensatio rerum ad victum, & vestitum necessariorum: Iosephi curatores (vt alibi indicatum est)

Ast. 6.

est) existimo intelligendos esse diaconos, de quorum nutu ita refert perpendiffe Essenos reliquos; vt præter familiarem commutationem, stipem, & donationem aliis, quàm propinquis factū nihil absq; consensu horum tentare, aut facere ijs licuisse contendat. Quid de iudiciorum dicam firmitate, atq; auctoritate. Quid de mutua inter se veneratione, & reuerentia. De honore sacerdotibus suis delato admonuimus non nihil alibi. Certè non secus ab iisdem illis curionibus dimissos ad opificia sua narrat Iosephus: quam si eorum tanquam præceptorum fuissent discipuli, vel eorundē instar parentum filij, vel denique veluti pædagogorum pueri (vt Iosephus ipse comparauit) extitissent. Atq; hæc de Iosephi monumentis sublegisse suffecerit: transeamus ad Philonem. Qui primum quidem generatim vota tria hæc com-

*Ex Philone.
De castitatis
voto.*

plexus (vti dictum est ante) dicit Therapeutas mysterijs venerandæ vitæ perfici, atq; initiari. Nam si cui totius historiæ ductus non persuadeat hæc istum ad modum certissimè sese habere: ei fiet ab alijs duobus, qui voti naturam apertius explicant fides. Quod ergò ad virginitatem, & vniuersum continentię genus attinet: narrat Philo inter Therapeutas omnis sexus, & ætatis fuisse homines; florentes ætate adolentes, nonnullos à prima ætate (quod pulcherrimum & maximè diuinum pronuntiat) & ephebos contemplatiuæ isti Philosophiæ sese consecrauisse; non defuisse foeminei sexus, quarum plurimæ fuerint virgines anus: vnde facile istorum intelligitur vanissima persuasio, qui vnquam à votis resilire impunitè licuisse (quod optant) mentiuntur. Nam Therapeuticas has amore sapientiæ, & virtutis liberos mortales contempnissse

tempnissse memorat: & immortalem duntaxat posteritatem quæsiuisse, quæ piæ menti à sese suppeditat Deo quasi patre radios intelligentiæ infundente, & velut semen diuinum ingenerante. Hoc nanque propositum nequit cum reditus ad vomitum spe consistere. Adde aliarum virtutum castimoniam profundamento quodam putatam: ideoque labefactari nequiuisse absque virtutis omnis nefaria iactura. Postremò statim in limine historiæ therapeuticæ antequam adhuc de primo instinctu differuerit quicquam; vbi Philo gentes probasset multis modis cœcas: at verò (addit mox) genus therapeuticum, quod edoctum est cernere eius, quod est contemplationē desyderet, & eū, qui sub sensum cadit solem supergrediatur; neq; vnquam hunc ordinem, qui ad perfectam adducit beatitudinem, deserat.

Iam

*De voto pau-
peritatis.*

Iam renuntiandi peculio votum eadem hac ratione euincitur clarissimè. Nam cui non planè decretum esset immori cōtemplationi; metumq; haberet reliquum fore; vt aliquando rediret ad ea, cum quibus nō conueniret ei: is nequaquam vnquam à se fortunas omnes alienaret; distribueret partim liberis, fratribus, sororibus, propinquis, & deniq; amicis; partim pauperibus, & indigentibus; non putaret (vt Philo fieri vult, & factū ab illis suis docet) se à Deo lumine donatum, cæteros qui in mundo versarentur, neq; amplecterentur cōtemplationem vnāsecum, esse cæcos adhuc amore rerum temporariarū. Quid dicam Philonem non ignorauisse eos persuasos fuisse: se dum renuntiarent rebus transitoriis, mori, ac defungi vita huius seculi. Id quod etiam castitatis voti arguit perpetuitatem. Accedit eum & illud tradere: illos

illos ἀμετασπῆστι absq; vlla re diti opinionione suis parentibus, liberis, fratribus, aliisq; propinquis, & necessariis valedicere. Quæ omnia, qui putet æternum, atque immobile nihil significare: equidem helleboro arbitrer non paulò indigere. Porrò voti obsequij obscuriora fateor hic apparent vestigia. Nam tantū discimus tunc etiam obseruatum, quod & Iosephus dudum retulit, & etiam nūc vbi que obseruari videmus in catholicis cœnobiis: vt priores instituti amplexatione et seniores, et honoratiores ducerentur. Deinde quosdam fuisse diurnos ministros, seu ἐφημερεύοντες, siue illi diaconi clerici, siue exortes cleri dispensatores, ac curatores Iosephi sint accipiendi. Certè maximum quendam natu, & dogmatum peritissimum, & sacrorum ducem, & scripturæ sacræ interpretem, ἡγούμενα, ἑξ-αρχου, & denique præsidem, seu πρῶτον ἀρχοῦ appellat.

*De voto obedi-
entiae ex
Philone;*

pellat. Quo nomine episcopum vult intelligi Eusebius cum Nicephoro: sed fortassis de presbytero verius intelligetur, vtpote proprio mysteriorum monasticorum administro, & qui vnà cum illis semper versaretur, & quidem ipse sacramentis ijsdem initiatus. Sed quis cunctas persequatur minutias? Ista ergo putamus fore satis: reliqua ex libro sat noto, & supra adductis studiosis relinquimus petenda; & ad nostrum contendimus iam Areopagitam. Hic (vt paucis plurima complectar) tria in votorum Therapeuticorum nuncupatione tradit, quæ diligenter hoc loco sunt obseruanda. Primum nanque testatur sacerdotem ei, qui initiari optet; perfectissimam enarrare, ac proponere vitam. In qua oratione, dum perfectissimam appellat vitam illam: palam alludit ad Christi responsum datum diuiti iuueni: si vis perfectus

E.H. libro 2.
ca. 17. § 16.

Ex Areopagita de 3. votis monasticis.

Matth. 19.

ctus esse, vade, vende, quæ possides &c. Deinde ponit ἀποταγήν, quam beatus Epiphanius mauult ἀποταξίαν nuncupare, nos latini renuntiationem. Cæterum hæc renuntiatio duplex est eidem ibidem; vna, qua rebus ipsis pugnantibus cum instituto ipso remittimus nuntiū; altera, qua non iis tantum, verumetiam earum concupiscentiæ, & imaginationibus æternum dicimus vale. Postremo ἑμολογίαν, quam nostri ferè professionem, & quidem aptissimè conuertunt, ponit, qua omnia ea candidatus vouet, quæ forma perfectæ illius vitæ complectitur. Et quidem Dionysius ipse non indicat, quæ eo pertineant, quidūe cum perfectione illa pugnare sit credendum: at beatus Maximus eius dignissimus scholiastes, & eodem, quo auctor præditus spiritu, tria ista nominat: promittere Deo primum dicit ca-

f ij stita-

stitatem, & renuntiare matrimonio; deinde vouere inopiam, & omnis peculij fugam; abominari autem mercaturam, qua nouum peculium compararetur: postremò obedientiam addicere Deo, & nuntium æternum remittere militiæ, cui sua erat prærogatiua, & mira licentia olim; ita vt milites penè ab omni eximerentur imperio, & iurisdictione. Nam renuntiatio, & professio idè planè significant: nisi quod vna vnum aduersorum duorum; altera respiciat alterum; illa vitiosum, hæc verò laudabile. Illud vnum præterire in gratiam castissimi illius Lutheri, & leges ciuiles æquantis euangelio non possum; tametsi huc nō pertineat: codicem, & nouellas vehementer suffragari eius cum sacra Cæterina sua tædis. Nam libro primo cod. 3. Const. 5. Si quis (ait imperator) sacram virginem vxorem ducere tantummodò

tummodò tentarit, capitali pœna feritur. Et constit. decimatertia tit. primo nouell. Quæ diaconissæ (inquit) ordinantur, admonentor ac sciunto, quod si contracto matrimonio aliaue vitæ ratione suscepta dedecorare ordinationem ausæ fuerint: ree mortis fient, & facultates suæ monasterijs, aut Ecclesijs suis applicabuntur. Qui verò ducere eas, aut constuprare aut si fuerint: gladio obnoxij erunt, eorumque substantiam fiscus capiet. Quantillū autem hanc pœnam mitigauerint Basilica, & quam honorificè de huiusmodi sacro semine codex sentiat; quo uè haberi loco velit; quidq; sacrosancti canones de iisdem monstris constituerint ex nono titulo Nomocanoni cap. vigesimo nono cuiq; promptum est cognoscere: nos istud apposuisse contenti; ne clam quoquā desertore esset, quàm sibi ius Imperiale blandiatur, ad quod solent cæci prouoca-

re, atq; appellare; reuertemur ad originū solarum adsertionem. De hisce nāq; iam plus quān constitueramus, solam hactenus persecuti antiquitatem, & originis vere lineamenta; iam differuimus: & nostri quicumq; ante nos quicquam sibi elaborandū hac in causa putarunt; hic ferè sunt diligentissimi, & copiosissimi; quare his iam misis, ad reliqua progrediamur porrò.

DE IDONEIS MONASTICES CANDIDATIS; ET FORMA EIVS

diuina, seu benedictione, qua monachi inuoluntur.

CAPVT X.

Aius Plinius libr. 5. cap. 17. Naturalis Historiæ, vbi de Essenis Iudæis ad Engaddā in palmetis non procul à litibus Asphaltiticis degentibus. scribit, quos non satis probè norat: adfirmat illos fortunæ agitados fluctu, & vita lassos, & impulsos deniq; vitæ poenitentia ad mores eos

eos sese conferre. Verum homo, & infidelis, & magis studiosus, auidusq; lectionis variæ, ac plurimæ, quā lectorū ponderator, & disquisitor: hæc vel non intellexit, quæ legerat apud fideles historicos fortassis, meliusq; rem habentes comper tam; vel certè temerè audita videtur pro suis opinionibus aliò detorsisse. Nam locus iste, quem assignat omninò de Christianis eum loqui arguit; anachoretis (inquam) & solitaria cœnobia habitantibus. Nam Iosephus suos per singulas ciuitates voluit habere sua collegia; neq; vllā in prolixissima illa narratione secessus deserti habet mentionem. Quæ res obseruata & eos reuincat, qui nostræ sententiæ, qua Essenos Iosephi cum Therapeutis eosdem adseueramus; nolint fortè subscribere. Quapropter cum Plinius audisset alicubi, aut legisset (quid enim ille non peruoluit?) fortè etiam vitæ

vitæ poenitentia ductos confluere ad Ef-
 senos: poenitentiam vitæ videtur intelle-
 xisse viuendi tædium, quo fit; vt casu, at-
 que infortunio ad afflictum mori, quàm viue-
 re magis optent; ad eundem modum de
 paupertate, & alienatione peculij, ite de
 mortis inusitato quodam genere occa-
 sione quapiam non nihil adsecutus; lassos
 vita, & fortunæ fluctibus adactos eò de-
 latos, & quasi adactos perperam, ac falso
 adseruit. Quid enim non infidelitate so-
 la, verum etiam cupiditate, ac præiudicijs
 mūdānis anticipatus, ac captus: de rebus
 his nouis, atq; alibi inauditis aliud, quàm
 futilia, vana, atq; aliena potuit commini-
 sci. Etenim licet olim nō ignorem inter-
 dum his occasionibus factum; vt quidam
 mundo dicerent æternum vale: attamen
 harum causarum tantum meminisse; ita-
 que pro primis, ac præcipuis videri habe-
 re, nequaquam decebat. Philo nanque
 rectè,

rectè ac verissimè monet: præstantissi-
 mum, & cum primis diuinum esse iudi-
 candum; si ij, qui necdū, aut vix ex ephe-
 bis excesserint; se philosophiæ huic gene-
 ri dent, quod in laudatissima positum sit
 contemplatione. Nam quātum arbitrij,
 tantum & laudis; quantum necessitatis
 in voti aditione apparet; tantum à vir-
 tute decessionis necesse est fieri opine-
 mur. Melius ergo, ac verius, quia & ipse
 veritatis certior, ac fidelior Philo; de mo-
 nasticis priscis candidatis, & causis, quæ
 eos mouerint, libro iam nimis sæpè pro-
 ducto apostolica tradidit tempestate. Pri-
 mum nanq; negat eos ex more se ad The-
 rapiam cōsueſse recipere; ne quis patriæ,
 & iudaicæ fuisse superstitionis tantū, aut
 sectæ cuiuspiam opinetur; deinde neque
 exhortatione, aut obsecratione cuiusquā
 fieri solitum tunc adseuerat; tametsi no-
 stra socordia vix vllis stimulis precū, ad-
 g moni-

*Ex Philone de
 candidatis mo-
 nasticis.*

monitionumq; nunc ad salutarem portū hunc capeffendum posse videatur compelli: sed cœlesti raptos esse amore, & haud secus quā Bacchantes, & Corybanticō furore agitados, Numinis instinctu vsq; dum contemplatione rei sibi optatissimæ perfruerentur; fuisse & illos incitados. Cuius sacri impulsus in plurimis etiā hac nostra tempestate, qui ritè ad monasticen accederent, & eam forent exornaturi suis moribus vidimus insignia exempla. Nam quosdam nouimus, qui subito veluti è somno excitati, cū omnium admiratione delicijs, opibus, honorib. spre-tis, musis quoq; amœnioribus, & (si fas sit hic mundi vti vocabulis) humanioribus dicto vale; prius Christi circumgestasse iugum comperti fuerunt, quàm necessariorum quisquam vel suspicari potuisset. Frequentissimè autem enthusiasmus iste apostolicus existit, ac conspicitur in nostri

stri temporis Iessæis, seu Iesæis tanquam germanis veterum Therapeutarum, & Iessæorum hæredibus, & certissimis nepotibus, quos vulgus nunc Iesuitas ma- uult nouo appellare nomine, & multis Diaboli obnoxio (quæ tamen irridendæ sunt potius, quàm curandæ) calumnijs, & suorum maledicentissimis blasphemijs. Sed & in alijs plerisque omnibus institutis diuina hæc vis adeò necdum desijt: quin in catholicis locis, & potissimum benè institutis Academijs cotidiana penè edantur specimina. Etenim Louanij Therapeutida quandam nouimus viri senatorij, atque optimi filiam charissimam, & familia sua minimè indignam, ac iam nubilem; quæ cum fortè ædem apostolorum Coryphæo Beato Petro sacram, ac commissam transfiret paternis ædibus vicinam: itaque licet

g ij aliò

*Iesuite gemi-
num, & gene-
rosissimū apo-
stolicorū The-
raputarū seu
Iessæorum se-
men, et reditu-
sa stirps.*

aliò tēderet, commoditate tamen illa v-
 sitata vtendum sibi putaret, & fortè con-
 spiceret ibi nō deesse, qui etiam tunc, hoc
 est, in capite ieiunij, quod nostra barba-
 ries, & impietas Bacchanalia, seu Satur-
 nalia audet appellare; more maiorum se-
 se expiarent sacerdotali absolute, &
 compararent ad qualescunque sacratissi-
 mę quadragesimę exercitationes seu as-
 ceses, & ad hoc opera sacerdotum insti-
 tuti, quod reliquias germanas priscorum
 dixi retinere Iesæorum, vt eretur: subito
 tali correpta fuit Numine, & Therapeu-
 tici amoris incendio; vt procis quibus-
 libet, ac nuptijs, imò parentibus, toti que
 mundo nuntio remisso sese Deo ita addi-
 ceret, vt nullis periculis, moris, tentatio-
 nibus frangi, aut aliò abripi à familiarib.
 hoc agentibus quiuerit; & tandem sese
 discipulam beatissimę professa sit Clarę.
 Similia, nec minus illustria vidimus in
 eadem

eadem celeberrima vniuersitate, no-
 stra parente semper omni iure nobis ve-
 neranda, exempla candidatorum Fran-
 ciscanę disciplinę: quę iuuaret quidem
 cōmemorare; sed longū esset, & ab insti-
 tuto nostro alienū. Quarè suffecerit illud
 duntaxat hoc loco constitutum habere;
 huiusmodi cœlestem, ac diuinum instin-
 ctum esse antiquissimum, & monastices
 proprium: & ne nunc quidem rebus
 Christianis admodum attritis defecisse;
 sed conspicuum permanere in legitimis
 monastices catholicę alumnis. Nam vt
 hi pleriq; cum veteribus etiam certare
 nō immeritò videntur posse, qui à Deo
 istum ad modum fuerint tracti: ita quos
 caro, & sanguis, ambitio, pigritia, volu-
 ptates, ignauum otium, & id genus ni-
 mis quàm nota vitia, vel sua, vel certè pa-
 rentum ad monasticen adigunt; tantum
 ferè abest; vt meliores euadant; Sacra-

Li.E.H.c.7. mentum venerabile ipsum non secus, quàm cætera, quæ maiora nuncupat Areopagita noster, & maximè fastigium omnium Eucharistia; sese vlciscitur de prophanis, atque impuris mystis; itaque in grauissima, & mundo notissima scelera dilabuntur; occultas hæreses, & omne intemperantiæ genus, si maneant; impietates, periuria, votifragam perfidiam, desertionem, & ad postremum incestas ter, quaterq; coagmentationes, quas tamen ipsi nuptias dictitant; & hæreseon venditationes. Sed valeant impurissimi mortalium isti, & faceffant toto cælo ab hac castissima disputatione: ac progrediamur in affectibus priscorum Therapeutarum exponendis catholico lectori. Quocircà si quid aliud pugnat in primis cum vera monasticè ambitio, auaritia, voluptatum sectatio, & carnis, ventrisue cura. Nam idoneum Therapeutam futurum

turum memorat Philo persuasum se moriturum sacramenti eius factione, ac susceptione; imò tum mortuum antè esse debere solo proposito. Non enim alio aïo, quàm hoc dereliquisse omnes suas facultates eos testatur: nimirù quod tunc veluti suis heredibus testamento, quibus liberet, sua legarent; & penitus curis talium rerum, ac mundi totius defuncti existere deinceps deberent. Etenim licet iuuare legatis bonis suis quasi hæredes quosdam optarent: tamen miserabantur eosdem potius; qui cupiditatibus talium curarum adhuc capti; potiora, ac vera bona pariter haud expeterent, neq; adeò nouisse satis viderentur. Defuncti igitur istum ad modum remoris, & impedimentis contemplationis, nō modò ciuitates, ac turbas fugiebāt, & sola loca, & solis eiusdem studij sectatoribus frequentia

quentia capeſſebant; ne quis in reſſu
 putet decus ſummum poſitum: verum
 non minus, ſed omnium etiam maximè
 remittebant familiaritati ciuium, atque
 oppidanorum promiſcuorum nuntium
 ob tumultus de rebus momenti nullius,
 & quæ cernere neceſſū fuiſſet pernicio-
 ſa exempla. Quin & liberis ex ſe natis;
 parentibus, fratribus, ac ſororibus; ne dū
 cognatis aliis, & amicis æternum dice-
 bant vale; & naturali illi œſtro frænum
 iniiciebāt: quandoquidem & huiuſmo-
 di affectiones, tametiſi naturales, vehe-
 menter animi tranquillitatem, ac con-
 templandi diuina facultatem remoren-
 tur. Ex quo liquet, quàm ſint apti ad the-
 rapiæ profeſſionem, qui maximè arduã
 hanc philoſophiã ideò aggredi non mo-
 rantur: vt ſuos iuuent, ditent, beent, &
 antiquo adſerant ſua potentia, ac profu-
 ſione cõmunium bonorum ſtemmati.

De

Deiis, qui ſpurios ſuos ipſi patres nō tam
 Abbates, q̄ nouæ proliſ genitores ſtu-
 dent, atq; audent creare: nihil eſt dicen-
 dū hoc tēpore, quo non collapſam diſci-
 plinã inter catholicos; ſed obſcuratã no-
 bilitatē aduerſus hæreticos defendendã
 nobis ſumpſimus. Magnū ergò eſt hoc
 pacto ſinere mortuos ſepelire mortuos *Luc. 9. 5.*
 ſuos; & ſequi conſtanter vnicum Chri-
 ſtum: attamen difficilius eſt præſtatu ſe
 ipſum abnegare; & caro, & ſanguis cū
 ſis incorporeas æmulari nihilo ſegnius
 mentes. Nam indignū cenſuiſſe apoſto-
 licos illos diſcipulos refert Philo carnem
 luce, atque interdium neceſſario alioquin
 reficere alimento: & hoc neceſſarium
 quidem negotium, indignum tamen lu-
 mine ſolis, in noctem (vt minimum) cu-
 iuſq; diei tanquam opus tenebrarum di-
 ſtuliffe. Hyſſopum ſalibus, & pani adie-
 ctum adſcribit delicatis, & voluptariis;

h nec

nec non & aquam calidam: frigidam, & panem sale modò conditū victum notæ cuiusquã expertem fuisse ab ijs habitum adseuerat. Quid multis: nemo non videt ea, quæ Christus à strenuis requisivit suis imitatoribus, cum diceret; qui vult venire post me abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me: Philonem demonstrare rebus ipsis antiquos monachos præstitisse. Neque aliud sanè uoluit noster Areopagita, quam eorundem obseruationē: dum regulæ Apostolicæ (ut ita vocem) capita recensens dicit mystagogum sacerdotem mystæ edicere perfectissimam ei agendam esse vitam, quippe quæ postulet non modò, vt huius vite, ac seculi sese abdicet negotijs, ac distractionibus; verum etiam, vt aduigilet; ne de id genus occupationibus, & curis vel in mentem vnquam veniat. Hæc namque complectuntur exactissimam illam cuiusq;

Luce. 9. cap.

Ex Dionys. Areopag. E. H. 6. 6. ext.

cuiusque sui abnegationem. Verum de his rursum, vbi de finibus apostolicis sermonem series, ac locus postulabunt; sumus fusius disserturi. Iosephus equidē in suis Essenis præter specimen cōtinentiæ triennali spacio editū, & fidem de tolerantia, ac perseuerantia æquali dilatione, atq; expectatione factam morigera inter eā primi illius tēporis præscriptorū officiorū executione nihil singulare videtur requisuisse. Nā cætera nobis videtur ad ipsam pertinere initiationē, seu votorū nuncupationē. Cæterū vt expofite materie sua iā accedat quoq; forma, & de ea nō nihil præter ea, quæ dudū sūt obiter perstricta, adiiciamus: latini Areopagite interpretes pessimè oscitantia sua (non enim dicam inscitia) de monastice sunt meriti; dū illius præcipuū ferè decus trāslationis vitio obscuratū per ineptias enarrationis penitus sepelierunt.

Ex Fl. Iosepho

καταργίας.

De forma mystica consecrationis monachica.

h ij Cum

Cū enim Dionysius scripserit de sacerdote monachum initiante: *ὁ μὲν ἱερεὺς ἔσκειν ἐπίπροθε τοῦ θεοῦ θυσιαστηρὶς τὴν μοναχικὴν ἀνὴκλῆσιν ἱερολογῶν*: postrema verba mira varietate sunt à græco conuersa; Scotus monachicam inuocationem psallens; reddidit, quod Ricelus: psalmos decantans, qui magis pertinere videtur ad actū cōsecrationis illius enarrat. In eandē ferè sententiā *παρὰ φράσιν* Vercellensis Anton. cū cantu Deū inuocās pro monachorū benedictione. Saracenus ad sensum verum proximè: monachicam (ait) inuocationem decantās; nisi quod inuocatio huiusmodi parū nota sit latinis auribus huius temporis. Nam priscis illis latinis non fuit omninò incognita in sacramētis maioribus baptismo, eucharistia, & cæteris quinque, eiusdē dignitatis. Porro Ambrosius orator supremus, atq; vltimus omnium translator adeò obscurè reddidit his vocibus;

mona-

monasticam psallens imprecationem: vt & Iod. Clithouæum in absurdum abduxerit commentum. Nam ista interpretatur hisce suis in cōmentario verbis: Psal-morum cantica huic rei accommodata psallens. Cum hunc errorem diluere, & cauere eos docere potuerint verba, quæ paulo mox à Dionysio ipso subijciuntur, quibusq; diuinæ beatitatis trinam personam adserit à sacerdote, qui monachum consecraret, esse inuocatam. Siquidem & in baptismatis sacramento: prorsus iisdem dictionibus de forma mystica locutum esse Dionysium facilè sit animaduertere. *ἐπίκλῆσιν* autem consecrationis formā cum rerum aliarum; tum sacramētorum septem significare: est alibi à nobis fusissimè demonstratum; & exemplum est in 2. capite E. H. ipsius Dionysij, qua parte *Parte 2. in mysterio.* de fontis seu lauacri regenerationis benedictione antiqua differit. Nam aquæ con-

h ij secre-

Parte 2. in
myst. sacra-
torum ordinum.

secrationem sacris inuocationibus fieri docet: & 5. cap. per singulos ordines sacros singulas nominat *ἐπικλήσεις* seu inuocationes, quib. Episcopi ordinauerint presbyteros, & Diaconos. Quin & ordini episcopali adsignat suam peculiarē *ἐπίκλησιον* seu formam consecratoriam, hoc est, qua sacramentum conferatur, ac perficiatur. Quapropter nimis supina & translatorū, & ipsorum etiam græcè nescientium commentatorum oscitantia, atq; imperitia est hic nescio quem cantum, & Psalmos, aut cantica, aut pro benedictione petitiones confingētū: & formam mysticam etiam colophone beatissimæ trinitatis inuocatae condecoratam, haud aliter, quàm ceterorum maiorum sacramentorum tenebris, & omnium piorū inuoluentiū ignorantia. Non enim minor est honor sacratissimæ monastices, eam à Deo huiusmodi esse forma, persimili (inquam) magnorum

gnorum illorum 7. salutiferorum riuorū crucis Christi esse ornatam: quàm eandē eximium administrum non monachum tantum, nō clericum aliquem ex infimis ordinibus, non ex sacratoribus quempiam modò Hypodiaconum, Diaconum, sed Sacerdotē, cui etiā tremenda sunt propriè cōmissa mysteria; fortitā. Ne quid dicam de Episc. qui olim admodū hunc honorem, sacerdotali peculio ademptum alicubi uidentur sibi communem facere uoluisse. Nam & Carthaginēsis II. canō virginem Sanctimoniam ad consecrationem suo offert Episcopo; & Rotomagensis Synodi caput. 9. disertè neque uidas, neq; uirgines uult à presbyteris uelari; quorum prius D. Burchardus in libro octauo Decretorum suorum caput uigesimum tertium; posterius in 33. eiusdem 8 lib. cap. sibi referendum est arbitratus: cuius. 17. quoq; cap. citat 13. Eutyechiani
Decre-

Decretorum caput, quo tanquam stulti-
 tiæ plenus, & Ecclesiasticæ contrarius
 auctoritati damnatur abusus tunc (vt ait)
 inolitus, per quem abbatissæ quædam nō
 verebantur tam virgines, quàm viduas
 sacro imposito velamine veluti consecra-
 re. Quæ dere non nihil, & aliàs attigimus:
 quæ capiti huic suffecerint obiter ita re-
 petita. Cum igitur *ἡ μοναχικὴ ἐπίκλησις* conse-
 cratoriam certissimè denotet formam di-
 uinitus huic mysterio attributam: *ἱερολογῶν*
 non est transferendum per cantum, de-
 cantationem, aut psalmorum modulatio-
 nem, sed (quod compositio poscit, ac so-
 nat) sacrâ, ac minimè vulgarem otiosam,
 inefficacem formæ pronuntiationem;
 quemadmodum nos suo nuper loco con-
 uertisse meminimus. Cuiusmodi autem
 formula verborum fuerit ab apostolis tra-
 dita Areopagita presit silentio, qui nul-
 las omnino sibi formas putauit adscriben-
 das

das propter infideles; ne sacra nostravelu-
 ti prophanarentur; & ludibrio fortè le-
 cturorū casu aliquo exponerentur. Quā
 religionem ijsdem in rebus, & alios vete-
 res adhibuisse epistolæ ad Decētium ca.
 8. P. M. Innocentij primi in fidei nostræ
 latissimè patentibus pomœrijs, & aliorū
 scripta adhuc recentiorum arguāt. Nos
 autem eandem putamus cum ea, quam
 catholica cœnobia omnia vsurpant: si-
 cuti de formis aliorum sacramentorum
 ab illo quoq; præteritis solemus tradere.
 Qualis verò etiam hæc sit non est confi-
 lium propter hereticorum ista nō lectu-
 rorum modò, verum etiam allaturorū
 fortè rabiè adijcere. Nam catholici qui-
 bus vsus fuerit, aut piè cognoscere place-
 bit ex beati Benedicti, & aliorum regu-
 lis non grauabuntur petere. Quare iam
 ad fines apostolicos, & præcipuos venia-
 mus breuiter perstringendos.

ORIG. MONAST.
DE MONACHORVM OF-
FICIIS, ET APOSTOLICIS
FINIBVS.

CAPVT XI.

Taq; principio hîc obseruã-
dum est, quod tamen iam a-
libi admonuimus, & Diony-
sius apostolico in ipsa confe-
cratione adfirmat ritu, ac symbolo statio-
nis adumbratum: nimirum monachum
de se vno esse oportere sollicitum, neque
illi, vt clero incumbere procurationem
salutis aliorum. Si nanq; ipse se Deo ap-
probet, & vniat quã proximè: functus
est officio monachi; tametsi non minus
ei, quàm Christianis priuatis omnibus
putandum fit à Deo mandatum de pro-
ximis, ac præsertim symmystis; quatenus
charitas, & correptio fraterna hoc ipsum
duntaxat exigit; non quod rationem il-
lam seueram, quæ à præpositis, & curio-
nibus

nibus clericis repetetur; sint olim reddi-
turi. Quanquam ex Iosephi traditione
retinendum putemus firmiter: Thera-
peutas solere iam inde à primo ortu alie-
nos liberos quasi adoptatos suis imbue-
re disciplinis, quibus præstitisse eos excel-
lenter idem ibidem commemorauit. Nã
ferè vsque ad nostram peruersissimam
tempestatem, & indignissimum diui-
næ monastices odium: tales in catholi-
cis monasterijs vbique gentium extite-
runt scholæ; vt ijs acceptos ferre oport-
teat Heroàs vniuersos, quos Germania,
Gallia, & reliquus penè occidens vni-
uersus pro apostolis, & præcipuis habet
in cœlo patronis. Nam & Philo cele-
brat priuata studia, & commentationes
varias physicas, poëticas, & exegeti-
cas: & præfectum enarrantem, scriptu-
ras inducit, quem etiam peritissimum
i ij dogma-

dogmatū appellāt. Quapropter qui in-
 scitiam omnis generis maximè tamen
 sacrarum literarum putant decere mo-
 nachos veros toto (quod dicitur) errant
 cœlo. Nam cum theoretæ seu theoreti-
 ci iidem sint cum therapeutis, & vbiq̃
 contemplatio à Philone pro fine præci-
 puo monachorum præstituatur, & medi-
 tatio tam in naturę disciplina, quàm in le-
 ge: palam est cum externarum, tum sacra-
 rum literarum vel peritiam, vel certè dili-
 gens studium cum primis monachis esse
 necessarium, & non tantum conducibi-
 le. Intolerabiliores autem illi, qui cū mo-
 nachi optimè sint meriti de omni studio
 Christianorum genere tum libris,
 tum institutionibus voce viua: nihilomi-
 nus quasi auctores inscitix, ac barbariei
 omnis non desinunt incessere. Verum
 & de his post dicetur opportunius: nunc
 cęremonias Areopag. & notationes per-
 currem⁹ ante, q̃ properemus ad præsidia

alia; quod symbola mirè iuuent memori-
 am; et præcipuas, & maximè cōducibiles
 fines ponant lectori attento ob oculos.
 Ac primum quidem cum therapia legi-
 timum dei cultum designet: huc studia
 omnia monachi tendere debere memi-
 nerimus. Iam ne fortè is cultus cuiquam
 sufficere videri queat, qui positus sit in
 supplicatione alterutrius partis, aut etiã
 vtriusq̃; (vnde etiam habuere nomen
 Philoni) absq̃; animę sanitate, & iustitia:
 primum eiusdem vocabuli ambiguitas
 suffragatur, quod medelam quoq̃; vale-
 re diximus; deinde monachi epithetum
 non solum auocationem à rebus à Deo
 alienis, & cum amore eius pugnantibus;
 verum etiam intimam cum Deo vnionē
 postulat. Nam ab vnitate hominis cum
 Deo, & in Deo constituta istud nomen
 tractum: dictum est nuper, & rursus
 alibi non longè post adstruetur. Quid
 i iij

*Monachi Areopagita ἐπι-
ἀγοί.
Sæpè cap. 6.
lib. E.H. par-
te 3.*

*Initio theoriæ
6. cap.*

dicam eosdē monachos ἐπιἀγοίς, & ad vni-
onem aptos, vnibilesq; (vt sic loquar) ab
eodem Areopagita non vno vocari lo-
co. Verū de his ante actum est pluribus:
iam de typis cæremoniariū porrò dis-
feramus, præstat. Principiò igitur statio
illa initiandi ponè quidem suum mysta-
gogū sacerdotē, proxima tñ eidem: si-
gnificat fide dignissimo Areopagita au-
ctore; Therapeutas veluti comites ire
clero, & vltro, libēterq; procurrere iux-
ta eos ad sacrorū, quæ ipsis quidē cōmu-
nicentur, sciētiam. Nam semel, atq; ite-
rum monet monasticū ordinem nō esse
redigendū ad humilitatē plebeculæ: sed
mediū quidē existere inter clerū, & po-
pulum; magis tñ accedere ad cleri digni-
tatem, & eminentiā, quàm ad plebis de-
iectionē, & vilitatem. Vndè colligit nō
pauca licere merè laicis, quæ nequaquā
permissa sint therapeutis. Hinc ἀποταγήν
(quam

(quam ipse mauult appellare) indicare
ait perfectissimam monachorū vitam,
& (vt ipse appellat) philosophiam, quæ
mandatorum eos vnire cum Deo valen-
tium notitia, atq; intelligentia cōstet, ac
perficiatur. ἐντολαὶ autem ἐναποιαὶ (has enim
dictiones modò interpretatus sum) sunt,
quæ vulgò catholici partim opera su-
pererogationis, partim euangelica dici-
mus consilia: heroica nempè illa facino-
ra, quæq; magis ardua censuit legislatō-
ris humanitas, quàm vt promiscuè fragi-
litate humanæ vellet esse præcepta; gene-
rosiorib. tñ pectorib. præstituta cuperet,
ac suaderet; vt ad præstationē eorū cō-
tenderent; quo permultos sanè oibus se-
culis pertigisse cū sūma gloria sua, & bea-
titudinis prægrādi, ac rarò præmio vide-
m⁹. Quā etiā obrē mox adseuerat debe-
re monachos in cleri sacratiss. pro viri-
li cōscēdere, ac trāsformari perfectionē,
vniri

vniri Deo, & cum eo in vnitatem sacrã
 coire. Nam vota eadem nuncupata, &
 consilia per similia vtrosq; ; dũ ab iis præ-
 stentur; vnos cũ Deo reddere intelligit
 proculdubio noster Areopagita. Crucis
 autẽ signaculũ momento ordinationis
 initiando impressum figurat eodẽ hoc
 interprete omnium omninò carnalium
 cupiditatum vacuitatem, seu (quod ipse
 habet) *ἀνεπισυναγία*, qua dictione nihil effe-
 ctu hodie videtur difficilius, & (si verbo
 eo vtendum mihi putent) magis impos-
 sibile. Etymum nanq; , & compositio-
 nis sonus requirere videtur: vt adeò alie-
 nus à prauis cupiditatibus existat perfe-
 ctus monachus: vt ne sentire quidẽ earũ
 molestiã debeat; & integras earum ex-
 periatur, agatq; ferias. Adhęc detonsum
 capillum vult monachis innuere: men-
 tem ipsis nõ esse externis coloribus, aut
 ornamentis fucandam (non enim dix-
 rim

rim comendam) sed pulchritudine, ac
 decore vi vniẽdi prædito, & monachico
 eã ad similitudinẽ Dei formã esse excolen-
 dã, & exornandã. Porro detractiõnẽ ve-
 stis laicæ, atq; alterius sumptionẽ inter-
 pretatur ibidem Dionysius à vita media
 ad perfectiorem conatũ. Osculũ autẽ mu-
 tuũ adserit arguere omniũ piorum, & ad
 imitationem Dei mores instituentium
 cùm charitatem, & cõcordiam; tum de
 cõmunicatione huiusmodi bonorũ di-
 uinam congratulationem, & veram læ-
 titiam. Ex quo intelligendũ est, quanta
 animorũ consensio, & in sancta, atq; ho-
 nesta omnia studia conspiratio debeat
 perpetuò existere inter symmystas, &
 quasi quosdam contubernales eiusdem
 cœnobij: & q̃ deforme sit vulgò etiam
 iactari non absq; adagij specie nusquam
 magis, q̃ in monasteriis regnare simul-
 tates, atq; inuidias. Nam Dionysius
 k Areo-

Areopagita idem tota ferè 8. epistola, quæ ad Demophilum monachũ, & Therapeuten extat: hominis perturbationes cum alias, tum iram, & temerarium zelum maximè damnat, atque exagitat; & docet eum, nullum ei suppetere in alium quenquam imperium, quàm in suas perturbationes, & præcipuè iam adsignatas. Id quod ei vehementer cõmendat: contestans in hanc partem hominẽ monachum in primis vigilare, & toto nisu oportere incumbere. Ad postremum (licet id huc non pertineat; tamen vt rituum omnium vna opera; quia cœpimus, absoluamus interpretationem, communicationis tremendorum mysteriorum continenter initiationem monachicam consequentis docet esse mentem, & significationem: ritè sacratos monasticis initiamenti propria eorum facultate, atque efficacia adiutos non modò ad
con-

contempládum sacra illa sua idoneos, & aliorum sacramentorum plebis instar participationem euadere; verum etiã ad plus fructus reportandũ ex Eucharistiæ perceptione, quàm à plebe queat capi; etiã si fortè alijs in reb. necessarijs, atq; aptis nihilo sit Therapeutis ipsis inferior. Atque hæc equidem monastices facultas, & gratia esset nobis explanãda fusius: nisi aliò pertinere eam disputationẽ putaremus, ideoq; etiam destinaremus; quapropter hæc delibauisse ex Areopagiticis traditis suffecturũ cõfidimus nostro lectori; ijsq; paululũ ex coæuis ei testib. adijciemus. Nam hæc eadẽ ex ipsis sigillatim demonstrare, ac confirmare: neq; necesse puto dictis eorũ vniuersis iam præscriptis; neq; graue fore lectori speciem illam inculcationis eorũdem dubito. Ergò illa duntaxat attigemus nũc iterũ: quæ Areop. cõtingit præterire, vel obscuri, ac generatim
k ij modò

modò notare. Ex quibus non postremū illud esse censeo, quod Philo cōtemplationem, ac philosophiam ita præstituat therapeuticis suis scopum: vt. eam duobus finibus determinet; vno vt doctrina, ac sapientia augeatur studij illius assiduitate; altero vt pietas, ac religio eruditione non augeatur modò, sed & perficiatur. A quo Iosephus posteriore loco non abludit: dum non dubitat quidē profectum Essenorū suorū cōmittere, imò præferre cunctis græcorum vigiliis, & conatibus cum in iustitiæ laude, tū etiam doctrinæ, & ingenij, mentisq; cultu; interim medicinæ vtriusque hominis, ac theologiæ maiorem ab iis rationem habitam profitetur. Hanc namque curam præcipuam iis fuisse (vt ferè piis semper fuit, atque esse quoque debet) palam, neque id semel adfirmat. His & illud peropportunè accedat: videri

videri posse Iosephum tradere priscos monachos laborauisse cūctos manibus; cum Philo contra videatur in suauelle historia vniuersos soli deditos fuisse cōtēplationi. Verum Iosephum admiscere Christianos laicos historiæ Therapeuticæ neq; obscurū est, neq; ante semel admonitum: qui vt hoc loco de solis laicis non loquatur, quos conuenire ad statas preces, & à presbyteris cum precibus, ac benedictionibus solere dimitti ad sua, frequentissimè mensas coniungere, & vnà capere cibum etiam extra tempus Dominicorum conuiuiorum notissimum est ex vindicæ fidei nostre Apologeticis defensionibus consueuisse; tamen ex ipso, & ex Philone facilè est aduertenti animum argumentari non simplex discrimen extitisse etiam inter monachos. Nam Iosephus non modò tyrones agnoscit triennes, qui victu, alijsq; ritibus

tibus differebant à iam initiatis: verum-
etiam hos ipsos partitur in tres classes,
quæ temporis quidem ratione potissi-
mum, rebus tamen alijs quibusdam eti-
am inter se fuerint distinctæ. Nam quod
ne contactum quidem posteriorum tu-
lisse aiat priores; & lustratione sibi opus
esse duxisse: id vel Essenicum seu Pytha-
goricum, vel Hebioniticum, vel deniq;
temerè de vulgi fabulis confictum, &
nudæ veritati assutum oportet putare.
Iosephus ergò dum agriculturæ Essenos
alicubi vacare adfirmat, & sarculum ad-
signat; & nihilominus ciuitates habita-
re tradit; potissimum eruendis gemmis,
& ethicis scriptis, nominibus angelicis,
animorum immortalitati, eorumq; præ-
mijs æternis, ac supplicijs & id genus
theologiæ cognoscendis operam dedif-
se; & quenque ad suas artes dimissum à
curionibus siue diaconis, siue presbyte-
ris,

ris, siue denique alijs Therapeutis præ-
fectis, & procuratoribus commemorat:
profectò quosdam liberalioribus arti-
bus, ac studijs, hoc est, Theologicæ con-
templationi sese dedisse; alios his velu-
ti necessaria subministrasse, agros com-
munes coluisse, & cætera, quæ ad vi-
ctum pertinent, comportauisse, atque
administraffe; & mutuam ab illis con-
solationē hos retulisse, informationēq;
docet. Quanquam præsidibus id Phi-
lo adscribere vnis videatur: qui tamen
collationem inter eos mutuam extitisse
non dissimulat; si quid ab illo dictum
alicuius fugisset captum dissidētibus pro-
ximè satis perspectum. Quin & cha-
ritas illa prisca inter se monachorum ple-
ranque à clero alienorum: non secus,
quàm humanum corpus (cuius D. Pau-
lus meminit non rarò) sūma charitate, ac
cōcordia inter se obsequijs mutuis certa
uerit; adeò ut ab hac laude potissimū lau-
Rom. 12. 8. 9.
Co. 12. 6. Eph.
4. B.

dandū sibi hoc institutū priore loco puta-
 uerit Iosephus ipse. Gaudebāt igitur mā-
 cipati agriculturæ se angelis illis, & theo-
 reticis symmystis manibus, ac sudoribus
 suis seruire; itaq; in participationem me-
 ritorum eorum pertingere. Quod de mi-
 nistris mensalibus (quicumque tandem il-
 li fuerint) manifestè tradit Philo. Nam
 etiam nunc laici, ac conuersi (qui dicun-
 tur) monachi (quales principio erant ple-
 riq; omnes) amplexatis contemplatio-
 nem, hoc est, clero destinatis, aut ad eum
 iam admissis (sicuti nunc penè omnes sa-
 cerdotio insigniuntur, & populi quoque
 informationi non pauci præficiuntur) le-
 tissimi subministrant necessaria cuncta,
 & obsequiorum assiduitate, atq; alacrita-
 te certant inter se illis studia sua approba-
 re, quo vicissim fructus aliquid ad ipsos
 partim ex institutione priuata, partim
 ex sacrificijs, partim deniq; ex heroicis
 alijs

alijs virtutibus, & precibus redeat. Quā-
 uis ergò bona conferrentur in medium,
 ac commune à tyronibus: attamen cul-
 toribus opus erat; & qui lucrum etiam fa-
 cerent honestū mercenario labore; cum
 pauperibus aditus pateret, & frequentio-
 res accederent; & diuites quoq; Philone
 teste (vti & nunc moris est, vbi non vo-
 uetur mendicitas) non rarò propinquis,
 aut alijs, quibus vellent sua veluti testa-
 mento legarent. Ex quo promptum est
 ostendere & Philonē hanc ipsam distin-
 ctionem (vt minimum) duplicem agno-
 scere: qui candidatos post renuntiationē
 rebus omnibus à Deo alijs factam, adeo-
 que mortem oppetitam nudos asserit ad
 Therapeutas se contulisse, neq; in idem
 defuisse vnde alerentur, ac vestirentur ni-
 tidè. Nam & propinquis, & amicis æter-
 num eos dixisse vale narrat: ne quis hinc
 suppetiuisse illis libros, & cætera mona-
 l
 chicæ

Hæres. 80.

chicæ illi necessaria vitæ in illo contemplationis perpetuo otio, & latitandi consuetudine suspicetur. Quam ob rem non nullos eodem sua contulisse, & quosdam pro illis esse operatos manib. (quod Mesalians Epiphanius apostolicæ institutionis, & primæ germanitatis esse censet in monachis maximè solitarijs) necessũ est confiteri sensisse Philonem. Huc pertinet & cellarum, & vestimentorum, & vitus à Philone notata vilitas, prædicata frugalitas, simplicitas, & vitæ austeritas plusquàm Laconica, in rebus omnib. ab ijs quæsitæ; & à Iosepho quoq; cultus corporis neglectus; & modestiæ eius vota adeò humilitas. Nam inter alia sacramenta, quæ nuper ex Iosepho petita adscripsimus prolixè, vnum est, quo sanctissimè promittitur à singulis: nullo habitus nitore, aut cultu singulari se ab alijs velle differre, ac videri cupere excellere;

sed

sed prorsus indistincto velle vti genere vestimètorum. Quod & de curatoribus: fuisse nimirum indiscretos externo habitu; speciatim monet idem. Taceo iisdem illos contentos fuisse vestibus, ac soleis: donec vel vsus consumeret, vel casus cõscinderet, & inutiles redderet. Quapropter hinc licet discere monacho humilitate, animi submissione, externi luxus fuga, atq; execratione: deniq; simplicitate nihil prius esse oportere. De audientia dicto, & obseruantia magistratum quorumlibet, non suorum modò, sed & externorum; dictum est alibi. Restat igitur precatio, psalmodia, & pernox quoque oratio inter antiqua monachorum officia præter assiduitatem studij, & diuinæ rei frequentationem. Nam de hac obscurissimè tam Areopagita, quàm duo isti loquuntur; quorum ille tantum peculiarem vim sese accommodandi, & ca-

I ij ptum

ptum supra plebis tarditatem sacramen-
torum attribuit therapeutis; & locū post
clerum proximum: hi duo tum anteluca-
narum, tum aliarum precum, & hymno-
rū nomine (quibus vocibus & in scriptu-
ris venit non rarò, vti alibi vbertim dis-
feruimus) comprehenderunt. Iosephus
tamen sacerdotum meminit disertè: ta-
met si eos ad apparatus cibi deputet; sed
(ni fallar) alium, quàm vel ipse, vel certè
gētes norāt, quibus scribebat. Siquidem
& Philo post præfecti hymnum absolu-
tum, & à singulis clausulam subiectam
ceteroquin cum silentio auscultantibus,
& deniq; viritim hymnum decantatum:
mensam illatam cum sacratissimo omni-
um cibo à Diaconis seu ministris diurnis
refert. Quorum illa de re diuina intelligi
debere Iust. martyris 2. Apol. & 3. E. H.
cap. Areopagitæ nostri, vbi formæ, atq;
eucharistię amen consuetū succini à sin-
gulis

gulis traditur: attentis, atq; æquis arbitris
lat scio persuadebunt. Hymnos singulo-
rum cum de alijs psalmis, tum de sacrifi-
calibus, qui plurimi fuerunt principio (te-
ste Laodicensi canon. 17.) Apostolica li-
turgia probauerit intelligendos diligen-
ter examinantibus, & cum tertio cap. E.
H. Dionysij parte 3. conferētibus. Quin
& enarrationem scripturæ, quam Philo
adsignat ducibus, & moderatoribus; esse
homiliam sacrificium antegressam ferè:
eiusdem dudum indicata apologia decla-
rabit. Iustini nanq; scriptum illud: meri-
tò commentariū ad historiam istam Phi-
lonis dixerimus. Quod si verò huic intel-
ligentiæ quisquam putet obstare vesper-
tinum à Philone indicatum conuiuij tē-
pus: is meminerit in Ægypto vicina A-
lexandriæ (qua de Philo scribit) morem
fuisse ad modum priuæ institutionis sub
vesperum sacris operandi, & sacrum con-

*Niceph. li. 2.
cap. 39.*

uiuium miscendi cum alimento corpora
 li. Sed de ea re nos in adfertione missæ
 quodā loco disputauimus accuratius. Cæ
 terum hæc istum ad modum ex Philone
 intellecta planissima faciunt Essenica a-
 pud Iosephum placita; & de rebus ijsdem
 intelligenda, de quibus iam diximus, cer-
 tissimè arguunt. Peruigilia aut Philonis
 nostræ sunt vigiliæ solennes, propriè ta-
 men de paschalib. loqui eum testis est Eu-
 sebius, & res ipsa: cuiusmodi nihilominus
 certis alijs temporibus semper vsurpata
 notius est; quā vt admoneri debeat. An-
 telucanæ verò Iosephi preces, qui
 non vt Philo de 40. solum, aut maximè
 agit: matutinæ catholicæ sunt, quas hym-
 nis, concentibus, antiphonis, metris va-
 rijs, & omnis generis carminibus consti-
 tisse ostendit Philo idem. Qui licet tam
 à singulis alijs, quàm à præfectis hymnos
 illos componi solere referat (quod & Pau-
 lus

lus alicubi attestatur): attamen cum & ^{1. Cor. 14.}
 à veteribus poetis (vt loquitur de pro-
 phetis) mutuatos eos etiam fateatur;
 liquet de psalmodijs, & canonicis, sta-
 tisque precibus Ecclesiæ catholicæ hi-
 sce nostris esse re vera interpretandos.
 Quod Beatus Hieronymus cum pri-
 mis in Philone suo rectè vidit. Nam
 de Philonis historia loquutus, & re-
 bus ab eo recensitis; testatusque sibi i-
 deo apparere talem primum Christo
 credentium fuisse Ecclesiam, quales
 tunc monachi esse niterentur, & cupe-
 rent: orationi (ait post quædam alia)
 vacatur, & psalmis, doctrinæ quoque, &
 continentia. Porrò quod duplicem mo-
 do collectam, aut ad summum ternam
 (Iosephus nanque meridianum conuen-
 tum adijcit) videatur agnoscere Philo
 cum Iosepho, ipsoq; Tertull. non septu-
 plicem

plicem vti canonica psalmodia est à nostris olim discreta, ac partita: hactenus equidem duplici suspicor factum causa; vel quod dominatus, ac persecutio infidelium non pateretur crebritatē illam cotionum, & per diem cantionum (vnde et antelucem fieri metus tyrannicus videtur coegisse, & rursum in serum, ac noctē prorogasse) vel quod clerus, & contemplatores secum illa priuatim persoluerēt; nec cogeretur reliqua turba; nisi ad 2. aut tres alicubi, certis que diebus adesse. Vnde & hodie cernimus ecclesiam duplici conuentu plebis festis, ac dominicis esse contentam: & nihilominus clerum, & monachos seorsum reliquas partes septē plicis psalmodiē exoluere, & pro tota plebe Deo Opt. Max. reddere. Habemus ergo monachicam psalmodiam ex apostolica traditione confirmatam, & equis omnibus approbatam: de ieiunijs autem lon-

lōgissimis, & priscis superpositionib. (sic enim latini veteres nuncupabant græcorum *ἱεροπλοεες*) superuacaneum puto quicquam monere; cum nusquā adeò sit collapsa disciplina apostolica; quin ieiuniorum rigoris primitiui saltem euidens species, & supra plebis obseruationem religio magna superfit. Sed iam de cæremonijs, ijsq; maximè hac tempestate impetitit tempus est breuiter differendi.

*Burch. lib. 18.
et 19. passim.
Epiop. charact.
Ecccl. cath.*

DE ANTIQVIS CÆREMONIIS CVM ALIIS, TVM MVTA-
tione habitus, & tonsura. Vbi non nihil de
Præmonstratensis ordinis
dignitate.

CAPVT XII.

Vanquam nunc de cæremonijs apostolic. quod satis est, differuerimus; neq; ita attineat de recentibus, atq; hodiernis laborare appēdicibus aliquibus:
m atta-

attamen de quibusdam non nihil in super
videtur adijciendum, quæ ab aduersarijs,
& malè feriatâ plebe ferocius, atq; im-
probius oppugnantur, vel certè repre-
henduntur, ac temerè irridentur. Nã licet
non nihil varietatis alicubi appareat, ac-
cesserit quoq; non parum illis antiquissi-
mis, de quibus diximus, ritibus: quia ta-
men quicquid est recētius absq; piaculo,
ac damno sacrosanctę monasticę potest
aboleri, ac mutari; & temporarię vtilita-
tis gratia sint accessiones huiusmodi ad-
missæ; idcirco misis illis de tonsura, ac ve-
stitu aliqd præterea sumus adiecturi. Hęc
enim 2. maiore hæc tēpore fuere grauata in-
uidia: licet nihil ijs sit antiqui⁹, & certius
apostolicū. Nã vt de tonsura priore aga-
mus loco; & mittamus Dionysiu cū Phi-
lone, & Iosepho; quod illius quidē iam no-
ta sit sentētia, ac traditio; hi tacuerit hoc
de capite: idem ex æquè vetustis, & Areo
pagitæ

*De tonsura mo-
nast.*

pagitæ coæuis licet confirmare. Nã Ab-
dias Babylonius Matthæo refert Iphige-
niam ab hoc apostolo velatam, cum vir-
ginem Therapeutida crearet. Atqui B.
Hieronimus velaminis istius impositi a-
licubi prodēs causas: dicit in Ægypto fie-
ri, & Syria ob capillum tonsum; ne con-
trâ apostolicum præceptum capiti mulie-
bri desit tegmen subiectionis argumen-
tum. Quanquã tonsionē illã conijciat fie-
ri cœpisse ob vermium metū, quod neq;
lauacro, neq; vnguēto vterētur Thera-
peutides, seu virgines sacræ: adserat au-
tem illic sola præfecta, ac virgine, quæ vo-
ueret, conscia demptam comam, & ad-
feruatam ab ipsis iam sacratis pro monu-
mento dedicatæ virginitatis. His acce-
dit D. Isidorum referente Aquisgranēsi
Synodo Imperio Ludouici Pij habita do-
cere monasticam, ac latam illam tonsu-
rã figuratã olí tiara sacerdotali: eò quod

*Li. 2. epistole
Cass. epist. 3.
ad Sabm. Dia-
con.*

1. Cor. 11.

Can. 1.

m ij nos

1. Pet. 2. B. nos Christiani, & maximè istiusmodi
 Therapeutæ, ac Iesæi sint regale sacerdo-
 tium. Deniq; S. Germanus in Ecclesiasti-
 ca historia, seu theoria liturgiæ prædeces-
 soris sui Chrystostomi duplicem agnoscit
 tonsuram, monasticam vnam, alteram
Her. 78. clericam, quarum illam latiore à Iaco-
 bo Iusto, quem Naziræum fuisse in Anti-
 dicomarianitis prædicat Epiphanius; o-
 riginem ducere tradit, & Naziræorum
 Hebræorum figurata tonsione fuisse o-
 lim adumbratam. Taceo Epiphanium
Her. 80. eundem Messalianis gravissimè damna-
 re, & censere non minus contra scriptu-
 ras, quàm traditionem agere Mesopota-
 mianos quosdam monachos; quod capil-
 lum nollèt ponere, sed potius nutrent.
 His possent infinita adijci ex cōcilijs, de-
 cretis pontificijs, & Ecclesiasticis histo-
 rijs: nisi hæc satis arguere primitivam il-
 lam opinaremur originem, de qua nos
 hic

hic vnicè sumus solliciti; quarè iam ad ve-
 stitum transeamus. Primum igitur ex e-
 narratione Areopagitæ dempti mona-
 cho capilli licet colligere: monasticas ve-
 stes rudes, simplices, & absq; omni orna-
 tu, ac cultu, quem gestanti addūt, esse de-
 bere; vt respondeant sacramento, & rei
 ab apostolis intentæ, ac insinuatæ ritu il-
 lo dudum exposito. Quod non solum va-
 lebit cognitū à disciplinæ fulciendas rui-
 nas, & humanos, quos interim pij expe-
 riuntur, scrupulos: verum etiam ad amo-
 liendum impiorum calumnias, qui ma-
 gnum crimen opinantur homines mo-
 nachos discrepare vestitu à plebe; & di-
 scriminis istius momento confidunt se,
 & religiosos turbaturos, & furorem po-
 pelli inflammaturos. Contra autem pio-
 rum est meminisse apostolicī instituti, &
 dare operam; vt habitus externus, ac ge-
 stus affectionibus occultis animi per om-
 nia

De vestibus
monasticis.

nia confonet; & uterq; monachus nusquam à diuinis abscedat placitis. De formæ igitur simplicitate satis exactè Areo pagita: coloris autem nullius apertè meminit, nisi quod & in eo vilitatis monasticæ quoq; rationem habendam (nam color per se multum facit ad vestium splendore, cum purpura solos deceat Reges) res ipsa satis innuat. Nam & Philo in omni vitæ parte Therapeutas *σκληράγωγίαν*, & *ὀκλίαν*, hoc est, duritiem viuendi, & frugalitatem, simplicitatemq; amplexatos fuisse significat. Ipse interim *λευχομονῆνας* eos, & *φαιδρῆς* non absq; auxeseos (qua continenter toto libro utitur) condimento describit. Cum enim candor olim fuerit admodum honorificus, & splendidus: simplicitatem illam Therapeutarum eo utentem *λευχομονῆνας* adfirmat, hoc est, candidis gausam vestimentis; at dum mox addit & *φαιδρῆς* hilares seu lætos extitisse; subindicat can-

candoris quidem illius qualitatem fuisse cōtemptibilem; nihilominus submissos illos monachos propè modū eo sibi placuisse fingit. Nā Iosephus lineas fuisse vestes testatur, quas interī sacras illis fuisse, sumptas tempore prandij, & rursum statim à prandio fuisse positas cōmemorat. Quapropter ijs & alias suppetiuisse necesse est, in quibus versarentur circa cotidiana officia, atq; occupationes, de quib. fortassis intelligēdū est solis, quod alibi relatū est; nō prius cōmutauisse eos soleas, & vestes, q̄ vsus, aut casus consumpsisset, aut discidisset. Cæterū figurā ipsam nō satis liq̄dè habemus (quod equidē meminisse possum) depictā. Cinctorij seu *περικώματα* meminit non semel Iosephus; Philo *χιτωνῆσκα*; seu tuniculas adhibuit ministris, & quidē discinctas: quas dū uult amolitas oēm speciē seruitutis illis maximè inuisæ; videtur insinuare & reliquis, à quib. ministri nō differrēt (ut Iosephus planius ostēdit,

qui in nullo omninò, ne in curatoribus quidem, alijsq; rectoribus vult vllam toleratam discrepantiam) easdem vestes fuisse in vsu. Etenim (quod quia penè effugisset adscribam ad verbum translatum) & ante locutus de temperantia eorum: quin & vestitus (ait) est item vilissimus, qui ijs aduersus algorem simul, & æstum seruiat; læna quidem crassa pro hirsuta pelle hyeme: exomis verò æstate, vel amiculum lineum. Prorsus enim exercent animi submissionem non ignari inflationis causam esse falsitatem; submissionis verò animi veritatem; vtrunq; autem fontis instar habendum. Nam è falsitate profluunt variæ malorum species; è veritate autem abundãtia cum humanorum, tum diuinorum bonorũ. Læna autem (quæ & penula à quibusdam dicta est) externus est amictus toga crassa, & pallium etiam militare, quo cõtra cœ-

li

li iniuriam se quis armat. ἑξώμης verò est χιτῶνισκος (vt dudum eum etiam diximus vocasse) adstricta tunica, & interius indumentum, ac breue citra humeros desinens, vnde & nomen habet. Nam sonat vox humerorum exemptione. Porro quod amictum lineum reddidimus est ὀθόνη. Licet autem quidam etiam laneum intelligi vestimentũ velint, & Pollux hoc propriè: tamen quia in nouo testamento pro syndone, & linteo video ab Hebræis scriptoribus vsurpari; Iosephus mentionem disertam lini habeat; Iacobus apostolus ab eo celebretur, quem monachicis ritibus vsu etiam tonsura amplior docere queat (vt est alibi etiam relatum) distinguat ab exomide, & æstati attribuat; idcirco nõ dubitavi de linea tunica interiore interpretari; & obiter lectorem huius obseruationis (si quis fortè aliud mallet) reddere memorem. Atq; ista quidẽ sunt

n

quæ

que hac de re ex primæua institutione habemus hactenus comperta: à quibus tanquam mutabilibus temporis successu, & occasionib. iustis, atq; vtilibus ætates nõ raro; neq; in paucis distulerunt pro scopi ratione, quem cuiusq; instituti auctor colimasse videretur. Quia enim alius humilitatẽ magis spectabat (vt B. Franciscus) rectè ac meritò vilem non pannum tantum; verum etiam colorem deformẽ, ac naturalem elegit tanquam congruentiorem. Sic alij eodem cõsilio quisq; suo proposito sumpsit, ac suis vsurpandas tradidit consentaneas vestes, & colores, de quib. præsentis negotij non est minutè, ac sigillatim differere. Quapropter sicubi fulci coloris quasi monachorũ propriij meminerit cum 6. Synodo, & reliqua antiquitate Hieronym. intelligendus est de ijs, qui acturi pœnitentiam solitudinem, vel etiã fortè monasticen capebãt. Nam id coloris

Vide Conc. 6. Gener. can. 42. & 43. et rursum 45. Vbi niger color assignatur et monastice informatrix pœnitentiæ nisi supatur.

loris genus mœstis conuenire: nemo est qui ignoret. Porrò qui vestigijs hisce nõ contentus figuram posteriorũ seculorũ, et numerũ in super partim solitariorũ, partim verorũ monachorũ, ac cœnobarũ discere cõcupiscet: eũ nos ad Niceph. li. 9. c. 14. & Ioa. Cas. li. 1. de institutis monachicis totũ, vbi diligẽter per singula capite, & ex ordine enumerãtur, & exponũtur oĩa vestimẽta, atq; insignia illius ætatis. Vnũ hoc loco nequeo præterire cõtra 6. Syn. can. 45., & ea vetustioris conuētus Carthag. c. 11. nunc passim denuò virgines in laicis adduci ad altare vestib. ijsq; post exutis monachicas sumi, sæpe haud absq; pudore, & metu parũ decëtis mutationis; & priore loco habitus memorari benedictionẽ, quam os or religionis Satan nũc vnicè execratur. Cui & aliud momenti non exigui, quod subiungam modò occurrit: canones posteriores in

n ij Thera-

Burch. libr. 8. cap. 23.

Therapeutridum consecratione frequēti
us periphrasi veli, sacriūe velaminis (Hie
ronymus & flammeum vocat, in Paula)
impositione vti (præsertim vbi de virgi
nibus est sermo) & licet proprium sacer
dotum ex prima institutione fuerit mu
nus monachica administrare sacramen
ta, & eorum absq; discrimine capaces fue
rint viduæ haud secus, quàm virgines: ta
men Rotomageñ. canon 9. ab vtrisque
his presbyteros excludit cōsecrandis; &
negat vel episcopis fas velare viduam.

*Burch. libr. 8.
cap. 33.*

*Burch. libr. 8.
cap. 34.*

*Burch. libr. 8.
cap. 36.*

Quod Gelasij Decretorum cap. 21. de be
nedictione adiuncta enarrat; & sextus ca
non Moguntinus de sacro velo (cuiusmo
di virginibus imponatur) amplius decla
rat; qui tamē seuerissimè pontifices ipsos
ab initiatione arcet viduarum, quasi fa
cto tam scripturis, quàm canonib. dissen
taneo. Certè Aurelianus canon 3. viduis
sacrae conuersationis velamen, & sub ve
lo

lo consecrationem sui Deo attribuit. Ce
terum ex ijs, quæ modò apostolica tradi
tio subministravit nobis: facile cuiq; est
perspicere hac quoq; in parte ad originē
suam accedere Præmonstrateñ., quibus
nihil ornamentis, indumētis adest, quod
eos non animi candoris, simplicitatis, ac
puritatis admoneat; nisi quod frigus Ger
manicum, vnde progressi fuere primum
(auctor nanque huius ordinis perhibetur
nobilis, & literatus Lotharingus); non
passum sit nudum lini vsum; eumq; suase
rit S. Norberto cū lana permutare. Nā
quod quidam lineas vestes superinducāt
laneis interioribus: affectatius, quam ger
manius esse videtur. Nam pallia, seu to
gas extimas, ipsasq; exomidas fuisse la
neas, & harum vicem in æstibus illis o
rientalibus non nunquam æstare supple
uisse: Philonis verba postremo loco ad
scripta palam arguunt. Sanè pleriq; alij
n iij cum

*Burch. libr. 8.
cap. 35.
Cognatio Præ
monstraten. in
stituti cum pri
ma mona
stice.*

cum suos ad luctum pœnitentiæ vellent
extimulatos, candidis laneis interiorib.
superinduere supremas pullas, aut fuscas
voluerunt. Verum de his catholicorum
non est factiosè contendere, quod maxi-
mè aduersariorū iritare apparet animos;
cum alijs, & alijs propositis alius color, a-
liāq; figura etiam magis seruire compe-
riatur: quare cum in obiectionibus re-
felliendis necessum sit; vt rursus aliquid
his adijciamus; impresentiarum dictis eri-
mus contenti, & cætera in illum delaturi
sumus locum.

DE MONASTICES FRV-
CTIBVS, ET MERITIS IN
CATHOLICAM ECCLESIAM

collatis, aduersus eius
calumniatores.

Nisi

CAPVT XIII.

ISI decretum hîc nobis fo-
ret solum apostolica deliba-
re suffragia, itaq; titularis lex
quodammodo cogeret nos
veluti ad clepsydram scribere, neq; vsquã
pateretur hæc necessitas nos excurrere
in diuerticula omnis historiæ, vniuerso-
rum momentorum, & cuiuslibet generis
exempla: profectò huc progresso, & de
monastices dicturo fructibus, & benè me-
ritis in fideles iam ab Apostolica ætate
ab ea collatis non solum prolixissimum
caput foret exarandum; verumetiam vo-
lumen integrum, ac iustum esset nobis
conficiendum. Quid enim istoc argumē-
to mihi vel optatius, vel ad differendum
queat obtingere fœcundius? sed nunc
vestigia antiqua modo indagaturi com-
pendia quidē persequemur: attamē ne sic
quidē vberima materia exiguū datura
est

est lectori operæ pretium. Nam si vel id solum expendamus, quod inimici huius virtutis impudentissimè, atq; improbissimè solēt deprauare, atq; exaggerare; neminè (puto) valere præstare ea, quæ monastice poscat à suis sectatoribus, & in primis castimoniam, quã non minus, quam perpetuam in ediam, & omnis alimenti recusationem, aut (quod malle videntur) corporalium sordium excretionis detractionem, & pertinacem fugam perniciosam, & modis omnibus negatam contendunt: profectò ignorare nequibimus singularem monachicorum sacramentorum efficaciam, & utilitatē. Nam Areopagita noster, vt initio theoriæ sexti capituli E. H. abrenuntiationem, seu ἀπαραισιμονίαν monachicam docet interprete B. Maximo (quod alibi demonstratum meminit lector) interdicare coniugio monacho: ita in prologo, & extrema capituli sexti parte

parte, & post illam ipsam interpretationem, atq; alibi ostendit non modò monastica sacra hominem efficere ad contemplandum magis idoneum, quæ quidem suæ sint speculationis, atq; officij; & communicandum, vtendumq; sacramētis maiore cum fructu, quàm contingat ex ortibus eorundem mysteriorum: verum etiam imbuere, atq; exornare vi, qua confiant ea, quæ vouerit, & caueantur omnia, quibus nuntium remiserit. Nam hanc ob causam χάρις seu gratiam peculia rem à Deo ad tributam adserit initiationi Therapeuticæ, quippe quæ per illam candidatis donetur: haud dubiè, qua vota queant perfici, & fugienda, execrataq; vitari. Addit ibidem & ἐπίκλησιον propriam seu formam consecratoriam instar prærogatiuæ, & excellentiæ ergò ei lata lege concessam. Quid quærimus amplius? Quoties sub hæc dicta inculcat clerum faculta

o te

te cōsecrādi p̄ditū ista Therapeutis infūdere: Quę cū ita sint, & sacramēta monastica innumerabiles penē fines, & officia (de quibus supra vberius disputatum est) efficiant nobis non modo possibilia (vt verbo vtar Quintiliani) verum etiam facilia, & delectabilia: quis adhuc (obsecro) nisi capitis moti dubitet de illorum commoditate, & admiranda virtute? Eant igitur nunc effoeminati, & libidinosi isti hirci; & cum perspicuum sit eos vix vnquam sese totos permisisse curandos Therapię (quod Dionysius cum primis tamen stipulatus est) vociferentur nō omnes capere, verbū hoc; sed eos modò, quibus sit datum dummodò nobis orthodoxis fixa maneat, & inconcussa fides: et clero per sua cuique sacramenta, & monachis per sua item initiamēta diuinitus dari continentię munus, ac vim, qua si se se prębere ei dignētur, & p̄ceptis eius inducant in animum dicto esse audien-

*E. H. cap. 6.
parte 3. extr.
in expositione
communions
sequentis ini-
tiationem.*

tes valeant & castimoniam omnis generis, & virginale decus fartum custodire vsq; , & tectū. Etenim incestorum desertorum istorum caput multo ante, quam mundo flammam suas patefaceret, & miscere vbiq; germanię incendia pararet; execrabilibus, & bis, terq; nefarijs conspurcatis fuisse stupris, & mille alijs libidinibus: ante bellos hymenæos prognatus, aut certè diu conceptus paruulus Antichristus (vt ille in epithalamio tunc canebat) arguebat satis; & furiosa doctrina secuta de continentię (verbo monstri ipsius dicam) impossibilitate cōvincebat. Quid repetam hic ex Fl. Iosepho elogia, quibus & genti suę non temerè sperauit se Gręcos conciliaturum, & Romanos; & illam mirificè condecoraturum: Quid Philonem adsciscam? Perfectum is nūcupat bonum: & de copia facta, & permessa nationibus alijs participatione eius non
o ij obscu-

*Dn. Hierony:
Emserus. Per
vos generabi-
tur ille perni-
cious mundi cer-
tissimus An-
tichristus.*

obscurè reposcit gratiam à gentibus cum
 etis. Iam cum contemplatio ubiq; terra-
 rum, & semper pro summo habita fuerit
 bono, & eam cum Dionysio idem præci-
 puum non rarò designet monasticæ sco-
 pum, imò monasticen; & (quod summū
 est) ipsos monachos Alexandrinos pro
 idea contemplatoris absoluta, atque effi-
 gie perfectissima sibi præfixerit: quis nō
 intelligit quantum emolumentū ad mor-
 tales omnes iam inde ab ortu suo redie-
 rit ex monastice. His adde Philonem &
 illud quoq; cōmemorauisse: optimū quē
 que istorum fulgore, & exemplo perstri-
 ctum, imò & extimulatum vndiq; velu-
 ti in patriam Therapeutarum ad Alexan-
 drinos se contulisse agros, vel si magis
 propriè loquendum sit eo abreptum, di-
 uino percitum instinctu, & veluti œstro
 quodam cœlitus incitatū. Iam quod du-
 dum præteritum est suo loco prætereatur
 omni-

omninò: Iosephum memorię prodidisse
 hos eosdem (id nanq; iam sumimus) hac
 cōtinentiē melle, & vigore summo (quo
 non nisi vstis, & incōtinentibus putat &
 Augustinus adhærescēdum nuptijs) præ-
 ter virtutem, & doctrinam proprios nul-
 los optauisse liberos (quod & Philo pro-
 bat) & alienos adoptauisse, & suis imbuif-
 se disciplinis tanquam cognatos, neq; se-
 cus ubiq; quam ex se genitos tractauisse.
 Nam si scholastici isti, & vanissimi scho-
 larum erigēdarum iactatores ex animo
 loquantur, & sibi persuadeāt, quod alijs
 persuasissimum cupiūt; hoc officio nihil
 esse prius: non poterunt non commen-
 dare vetusta hæc Essæorum cœpta; nisi
 quatenus præclarum istorum suffragium
 remoretur, qua pueritiam complebant il-
 li, superstitio. Omitto quod ibidem refer-
 tur nihil amplius contulisse ad magistra-
 tum honorem vindicandum, ac defen-
 dendum.

*Aug. de Bo-
 no coniug. cap.
 9. et 10.*

dēdum Essenorum istorum votis: quod studium & Evangelici adultores in cœlum efferre solent laudibus. Ad hæc cum Philo primos Therapeutas illos testetur, non modò res naturales diligentissimè perscrutatos esse; Verum etiam sacra carmina omnis generis, & sacrarum veteris instrumenti literarum enarrationes plurimas conscripsisse: nemo (vt opinor) iuerit inficias; plurimum posterioris saltem operis ad nos pertigisse. Nam cum hypotyposes, & stromata Alex. Clement, (vt huius operis præfatio etiam nunc profitetur) apostolicorum virorum enarrationes, ipsorumq; apostolorum traditiones viua acceptas ab eo voce promittât: quis tam iniquus, qui neget eo Therapeuticorum inuentorum plurimum redactum superesse? Equidem Iustini Martyris Tryphonem hunc redolere thymum existimo; nec alium respicere fontem Eusebij

sebij Pamphili laudatissimam demonstrationem euangelicam cum cæteris eiusdē generis commentarijs eiusdem contenderim. Quin & in Origenianos lacus plurimū meliorum laticum therapeuticę venę iure suspicor deriuatum. Quid multis? cum traditio in omni re plurimū valeat: quicquid in veterum Græcorum, maximè vnde sua primi latini suxerunt, monumentis apparet deductum, & perpetuoriuo fluxum (qualia eorum ferè omnia) quicquid constanter, concorditer, mirè reperitur traditum, omnes deniq; interpretandi scripturas catholicè regulas, & decreta ex schola Marci, alijsq; monasterijs iudico primū esse profecta. Certè si quid boni in tot cōmētarijs Phil. in legē, si veræ sint vllæ allegoriæ, aut tropologie, quas tam multas in Mosish historijs interpretandis reliquit scriptas, & in nostram quoq; lectionem transmisit; quod quis

E. H. li. 2. ca. 17. & 16.

quis diffiteatur: equidem totum euange-
listæ Marci scholæ Alexandrinæ feren-
dum censeo acceptum. Etenim non mo-
dò Eusebius, & Nicephorus intra se illā
eum tradunt: sed Epiphanius Nazoræis
magnam cepisse vtilitatem quoq; ex cō-
gressu adfirmat. Adde quod cū ipse Phi-
lo referat solitos Therapeutas allegori-
cos eruere sensus ex legis vmbriis, & histo-
riam legalem instar animantis sese habe-
re, cuius voces corporis sensa arcana ani-
mi vicem haberent; neq; ipse aliud specta-
uisse videatur in suis eloquentissimis, &
acuratissimis commentationibus, quàm
quod illos adserit factitasse: nemo proba-
biliter inficias queat ire illum Therapeu-
tas vel imitatum; vel etiam quàm plu-
rima inde esse mutuatum, quæ scriptis
suis mandata ad posteros voluerit per-
tingere. Auget coniecturam, quod vehe-
menter mirari soleo: eum vbiq; non tan-
tum

tum 70. translationem citare; verum eti-
am eius dictiones pro diuinis ponderare,
& enucleare. Ad postremū si (quod ad-
modum probabile est) ex scholis huius-
modi lectissimi quiq; cōtemplatores ab-
repti fuerint non rarò ad episcopatus ad-
ministrandos, vti ecclesiasticæ historiæ
frequētissimè etiā solitarijs accidisse me-
morāt: habem⁹ profectò bonorū omniū
summā (quatenus tamē homini ea cōpe-
rit) diuinis hisce therapeutis esse adscribē-
dam. De posteris eorum non patitur in-
stitutum nos quicquā narrare: alioquin
quàm strenui, & hi, & anachoretæ quoq;
fuerint cum in fide propaganda, tum ad-
ferenda verbo simul, & scripto; per singu-
las ætates facillimum foret demonstrare.
Taceo præstantissimos quosq; Theolo-
gos ex horum prodijisse gymnasijs, si nō
& initiatos iisdem sacris; at certè discipli-
nis, & moribus ornatissimos constare.

*Niceph. libro
11. cap. 25.
& lib. 16.
cap. 33.*

Vix enim vnquam olim committebantur ecclesię cuiquam, vbi clerici minus viderentur idonei: q̄ alterius generis monachis, veris (inquam) & initiatis, vel solitarijs. Quod & de heroibus nostratib. & plerisque Europejs apostolis liceat: silocus, & tempus ferrent, facere conspicuum. Nam (vt nō altius rem repetam) Seuerus Sulpitius Turonensem gloriam B. Martinum condidisse adserit monasterium, vnde veluti ex equo Troiano in omnem partē eximij duces, ac pastores gregis Christi non tam exirent, quā ab omnibus sint expetiti. Quis enim (inquit) aliunde quā ex schola optimi magistri sibi deligendum putet Ecclesiasticū doctorem? Certē bonæ Belgij partis Apostolum agnoscimus clementem Vvilibrordum monachum, & à Scotis monachis instructum, & ad postremū aliorum plurimorum in Epternacensi cœnobio

nobis eruditorem, & p̄dotribam, ne dicam archididascalum, cui prouinciæ ad postremum & immori elegit. Beatum quoq; Vdalricum Sueuię, & Rhetię singulare præsidium, ac columnen Abbatiam S. Galli talem effecisse episcopum, & monachum creaturam fuisse, si oracula eum non reuocassent aliò: non nisi ingratisimis euangelicis est ignotum. Sed ne multa; ipsimet adseuerare non desunt germanica etiam monasteria olim non fuisse nisi scholas; hisce exemplis, atq; historiarum narrationibus inducti: tātum abest, vt ferri debeat (quod iidem tamē obiectant) omnem barbariē, ac superstitionem monachis ferre oportere acceptā. Cæterū quā operā nauauerit D. Norbertus ab hīc plus minus 500. annis Germaniæ tantū nō sepultæ cleri inscitia cū sua insigni eruditione, & pietate; tū suorū discipulorū Præmōstratēsiū:

tot ab illis optimè administrate, ac parte
 in hodiernū testatur parochiæ. De Frā-
 ciscanis, Dominicanis, Carmelitis, &
 Augustinianis medicatib. (qui dicuntur)
 hoc tantum dixerim: nihil æquè neces-
 sarium fuisse ecclesiæ barbarie dominan-
 te; neq; iis quicquā magis salutare à Deo
 optari potuisse testari Bonaventuras,
 Scotos, Albertos, Thomas, Ariminen-
 ses, & eiusdem ordinis minus quidem di-
 fertos vitio seculi, omnium tamen citra
 cōtrouersiam eruditissimos theologos.
 Nā non solū in umbra hos, aliosq; sym-
 mystas subtilitatibus inter sese cōfixisse
 (vt gaudent aduersarij calumniari) ve-
 rum etiam populo Dei saluberrima sub-
 ministrauisse pabula innumerabiles ho-
 miliæ à diuersis ex ordine ætatum con-
 scriptæ arguūt. Quin & politiæ veteris
 ecclesiæ laudatissimarū cæremoniarū,
 & orthodoxi cultus, atq; vniuersi diuini
 of-

officij non quidem auctores, sed instauratores, & ministros patribus nostris extitisse: euidentissimè probant ecclesiastici passim libri cū sacramentorū, & missales; tū de quibus catur, ac psallitur more prisco, & ritu Rom. ecclesiæ. Cū enim hic ritus inuenire sit Præmonstratren; catus, & cæremoniæ in Misnia vniuersa Dñicana instituta redoleant; alibi Franciscana, Benedictina, Augustiniana scita, atq; alibi deniq; aliorū ordinū cōsuetudines, mores, & solennitates sit obseruare: si nolimus iis religionibus cōuersionem, ac primā harū nationū institutionē tribuere, saltē exactiorē informationē, cœptorū perfectionem, conseruationē, ad colophonis decorem perductionē, & expolitionē, deniq; fidelis, ac gnauis sudoris plurimū agnosce-re grati, & deferre summo iure debemus. Verū ne præuaricationis iam infi-

mulet nos vel hostis, vel delassatus prolixitate hac lector: his ne verbo amplius adiecto ad loci cōsiderationem progrediemur.

DE ILLO HIERONYMI DICTO, QVOD INDOCTVM VVLGVS,

& male sanum iactat contra monachorum in ciuitatibus, aut multitudine conuictum: quid agis in turba monachus?

CAPVT XIII.

Vanquam ergo ea, quæ omnium primo huius commentationis capite exposita sunt, abundè queant & præsentibus, & quibuslibet aliis cauillis aduersariorum facere satis: attamen quia tunc de vocabulis nobis maior fuit cura, quàm de loco, aut rebus aliis; & interea non nihil prætereà nobis venit in mētem; idcirco hoc rursum loco visum est id, quod præscriptum est, discutere.

Diuus

Diuus igitur Hieronymus cum charissimum sodalem suum Heliodorum in patriam reuersum, & deserta solitudine non obscure episcopatum ibidem expectantē conaretur ad se reuocare, quo nullo voto, aut iniuncto tenebatur redire proposito priore voluntate posteriore mutato: inter alia argutè magis quàm solidè, ingeniosius quàm verius, captiosius deniq; quàm simplicius, ac nervosius (qualia permulta sunt in ea epistola planè declamatoria, & iuuenili ipsomet sene ad Nepotianū cōfidente) quid agis (inquit) in turba monachus? Quibus verbis obiectioni de clericis in ciuitatibus versantibus occurrit: & Heliodori hominis monachi vult dissimilem esse causam, et clericorum, qui nunquam vel proposuerint, vel cœperint solitudinem habitare. Hæc enim duo cum eremitam faciant, ac solitarium, non votarium, aut

initia-

Epistola ad Heliodorū de vita solitaria.

initiatum, ac verum monachum: attamen per catachresin vsu propè receptam vulgò vocem monachi ad anachoretam inuitante multa similitudine in super detorsit. Nam cum eodem ferè tenderent, vota eadem obseruarent; tametsi non solennia, sed priuata solitarij duntaxat; nisi si qui fortè ex cœnobijs (vt nō in frequēter vsu veniebat) dimitterentur maioris, ac durioris exercitationis gratia: cœpit monachi, ac Therapeutæ vocabulum etiam anachoretis adtribui. Quo etiam ille respexit: qui id esse monachum pronuntiauit extra cellam: quod piscem extra aquas. Nam licet non modò Therapeutis, ac veris monachis verum etiam Christianis cūctis turba sit noxia, & quies priuata, ac sola magis sit conducibilis: attamen non de his, sed anachoretis, & qui in deserta secessissent loca semel vale dicto tumultibus mundi, beatus ille vir est intelligen-

*Vide can. 41
Conci. 6. Gen.*

*Vide can. 6.
conc. Gen. 46.*

ligendus. Quauis enim Philo non nullam secessionem, & ciuitatum fugam Alexandrinis Therapeutis adscribat: tamē Epiphanius eos penè in ipsa Alexandria deducit suburbia; et si Areopagita diligenter expendatur cum c. ca. E. H. tum epistola ad Demophilum, & cæteros ad quos scripsit literas, monachos, seu therapeutas; facilè intelligetur primæuam apostolorum institutionem nō habuisse secessionem vllam, neq; etiam cohabitationem, vitamue cœnobicā. Nam Philo vicinas vrbibus describit cellas, & eas inter sese non paruo interstitio discretas: ita vt neq; cœnobium, neq; solitudo Alexandria à Marco videatur instituta; sed quid ex vtroq; mixtum, quod sibi liberum erat per apostolos relictum, & visum est commodius arduis illis conatibus perficiendis. Nihil .n. conducibilius est rebus arduis; quàm
q ma-

*Nazoreis
suprà.*

maximè secura vbiq; complecti, ac probare. Atqui Areopagita noster nusquam (quod equidem meminisse queo) vllius meminit secessionis. Siquidem nec in vocabuli etymo (vt diximus initio) solitudinem agnoscit: sed singularitatem modò, vnitatemue institutionis, moderationisue; ita videlicet vt sese vnum seruare debeat monachus ex officio, nō item vt clerus alios quoq; ; idq; non minus ei liceat, & licitum fuisse intelligatur vbiuis locorum siue in turbis, siue extra turbas, tam in vrbibus, medijsque Ecclesijs, quàm in altissimis eremis. Nam propterea Dionysius monachos subinde *ἐνταῖς* per synonymiam appellat, & contendere vult ad monadem seu vnitatem; reuocat à rebus à Deo disiunctis, & retrahentibus, nusquam multitudinis vel minimam dat significationem, vel suspitioni eius significationis cedit locum vllū.

Omitto

Monachi etiā ἐνταῖς Areopagita.

Omitto epistolas eius, & præcipuè prolixissimā ad Demophilū Therapeutam, seu monachum; sed & 6. cap. E. H. non minimū adtestari: primā institutionem habuisse; vt monachi, seu therapeutę nō secus in frequentissimis viuerent locis, q̄ plebs, aut sacratus clerus ecclesiarum. Quorsum enim toties (obsecro) monet, atq; adserit monachicū ordinem discretū, ac distinctū esse à plebe, excellere, ac præcedere ordines plebeios; si nō modò initiamentorum peculiariū differentia; verū etiam secessu habitaculi, & deserta mansione distitissent? Adde principio videri eū nō aliis, q̄ diaconis Therapeutas subiicere: neq; sui ordinis vllos agnoscere præfectos; quos tñ à Marco constitutos Philonem percensere in confesso est; licet eos Nicephorū post Eusebium de clero interpretari retulerimus, quibus Iosephi quoque traditio fauet non parū.

q ij Ve-

Dion. epist. 8. Verum utcumq; hoc fit: sunt & alia non pauca in Demophiliana epistola, quæ eū, & symmystas suos insinuēt in medijs versatos vrbibus haudsecus, quàm virgines haud velatas, quas olim, atq; etiam nunc virginitatem suam Deo votam conferuare, & suo victitare, & reliquæ plebeculæ misceri cernimus. Nam epistola ea ferè media describens totum Ecclesiasticum coetum Episcopis altare, vicina loca sacerdotibus, diaconis ianuas chori adtribuit Areopagita, pro quibus extra chorū collocat demum monachos, ac tum deniq; suus plebi reliquæ locus ab eo adsignatur. Ex qua distributione quis non videt ea tempestate conuenisse monachos ad collectas cū reliquo populo; haudsecus quàm hodie, quas dixi virgines, conuenire soleant. Quod cum ita sit; non nisi inscitiam suam patefaciunt, qui hoc dicto, vel similibus abutuntur ad perstringendos Therapeu-

rapeutas fortè in ciuitate conspectos, aut etiam commorantes. Non enim intelligere, quod dictum est, cōuincuntur: & quod anachoretis congruat, & monachis per abusum dictis detorquere ad Therapeutas, quibus cum solitudine nihil est propriè, ex apostolica institutione necessitudinis. Quapropter B. Epiphanius interdum quidem catachresin hanc sequitur, & eremitam dicit monachum: at frequentius *μονάζουσα*; & solitariam vitam, non monasticen, aut Therapian, aut quid huiusmodi; sed *μονότητα*. Quibus equidè nouis vocibus innuere diuersitatem rerum istarum: eruditissimum patrem hunc existimo. Ex èpla reperiens caractere ecclesie catholice, & apostolicis, atq; alibi non raro. Verum iam hæc primi capituli quædam quasi appendix in iustam excreuisse videbitur magnitudinem.

*Eremitæ Epiphanius frequenter quam monachi & eorū vitæ genus sepius *μονότης* quam monastice dicitur.*

Hæres. 61. vide & conc. 6. Gener. can. 40. et aliquot sequentibus de his nominib.

ORIG. MONAST.
DE ÆTATE MONACHO-
RVM. ET RELIQVIS TEMPO-
RIS QVÆSTIO-
nibus.

CAPVT XV.

Æterum de ætate Therapeu-
tarum, & certis initiationis
momentis perparum nobis
ex scripturis suppeditat: nec
ferè quicquam amplius ex antiquissima
illa, & certè apostolica traditione. Nam
1. Tim. 5. nisi iuniores quædam viduę Paulo, & suis
discipulis facessiuissent negotium libidi-
nosa sua perfidia, quas queritur post Sata-
nam iam conuersas, & luxurias in Chri-
sto nubere velle (quem ad modum ali-
bi fusius, & accuratius ista tractauimus)
non secus de viduali tacuisset annorum
1. Tim. 5. numero, quàm de virginali siluisse de-
prehenditur. Paulus igitur hac occasio-

ne

ne Therapeutridibus viduis annorum
sexaginta exactorum spatium præsti-
tuit: virgines suæ libertati; quod in e-
is nihil tale notaretur, sed potius nihil
non laudabile conspiceretur; permisit,
& heroicæ fortitudini omnem patefecit
aditum. Verum cum vsque in no-
stram tempestatem, quæ virtutibus, re-
ligioni, & fidei attulit non modo impe-
dimentum, verum etiam propè modum
exitium; castimoniæ laus, & certamen
inter catholicos vehementer creuerit:
mutatis conditionibus, & aucta con-
stantia non dubitarunt totos viginti an-
nos Paulinæ illi cautelæ, & dispensa-
tioni temporariæ, & non primitiuæ in-
stitutioni (quod alibi ostensum est) de-
mere patres sextæ vniuersalis Synodi.
Nam quadraginta annorum tempus de-
finierunt sufficere castimoniæ, fidei, &
pietati sui seculi. Dionys. autem Areo-
pagi-

pagita sui præceptoris optimè quoq; intel-
ligens hanc œconomiam, & nullam re-
spiciens temporariam occasionem, per-
missionem, aut necessitatem; sed tantum
rem in se secundū primæuam considerās
originem: neq; sexui vlli, neq; conditio-
ni, continentiaēve generi, neq; ætatis de-
nique teneritudini discrimen vllum tem-
poris præfinit. Nam quia non putabat
remoram iniiciendam præclaris conati-
bus ætatis præiudicio; sed potius cum ser-
uatore dicendum: qui possent capere ca-
perent, & laxandas habenas generosiori-
bus pullis: idcirco de certitudine annorū
in partem neutram statuere quicquā vo-
luit. Atq; hæc equidem suffectura nobis
crederem in hac primæ antiquitatis deli-
batione nostra: nisi mira astutia hæresis
ætatis quorundam teneritudine abutere-
tur ad votorum ipsorum obscurandā san-
ctitatem. Quapropter non est quidem
confi-

Matth. 19.

consilium longius discedere ab instituto
compēdio inuestigandarum originum:
attamen vt calumnijs istorum eatur ob-
uiam, & cauillis præcludatur accessus; pau-
lulum ex 2. alijs apostolicis testibus de-
cerpemus prius; deinde ex postera quoq;
traditione mutuabimur, quod sat erit or-
thodoxia, & sacris ecclesie catholice de-
cretis à maledictis aduersariorum vindi-
candis. Itaq; Philo illud nulla obliuione,
aut temporis iniuria obruendum ex apo-
stolica sententia acceptum literis tradi-
dit: parti philosophia, quam Therapeu-
tæ profiterentur, nimirum in contempla-
tione posite, à prima se etate; dum ad huc
in ephelis, & flore pubertatis quis verse-
tur; addicere, & pulcherrimū esse, & ma-
ximè diuinum. Addit ibidem admodum
pueros reputatos senes; & posthabitos in
accubitu adolescentibus etate adhuc flo-
rentibus: qui serius ad institutum hoc sese
r con-

contulissent; & nō vitæ ab ortu, sed vitæ
 melioris, ac sanctę ab amplexatiōe The
 rapeuticę disciplinę, ac professionis fuis
 se habitam rationem. Quid referā anus
 semper virgines cōmemoratas inter A
 lexādrinos Therapeutas: itaq; à teneris
 certum esse virginitatem suam Numini
 dedicasse: Nam virgines bonam ætatis
 partem maximè cū proposito virgini
 tatis perpetuæ iactari voluisse in salo, at
 que estu illius lasciuę tempestatis: nequa
 quam est verisimile. Id quod ex Potitia
 no, & ipso Aurelio Augustino post alibi
 faciemus magis perspicuū. Certè Iosep.
 nuper allatis locis, atq; interpretatis. Ef
 fenos solere pueros alienos adoptare, &
 teneros adhuc, et dociles suis informare,
 atq; imbuere disciplinis adfirmat. Mitto
 eundē narrare circa 16. ætatis annū eis
 dē se dedisse in disciplinā: cui tamē narra
 tioni, & Pliniano confesso errori, de vi
 tæ

*Ios. li. 2. de B.
 l. cap. 12. gr.*

*Li. de vita sua
 Plin. N. H. li.
 3. cap. 17.*

tæ ductis pœnitētia, & vita lassatis, quā
 tum sit habēdū fidei; est alibi à nobis nō
 dissimulatū. Huc adde 3. an. periculi de
 continētia, tolerantia, ac constātia faciē
 di ab eodē Iosepho præscriptos referri.
 Nā licet post ferè vnicus sufficere puta
 tus sit annus: attamē cōstitutiones B. Pa
 chomio ab Angelo exhibitę cū alia pluri
 ma Therapeutica reuocarunt in vsum iā
 alicubi antiquata; tum triēnalē hanc *δοκι
 μασίας*, seu probationē non minimū cōmē
 darūt, quā etiā in peregrinis mystis pro
 bauit Toletani cōuentus cap. 5. Atq; ad
 hūc sanè modum diutissimè retrò se res
 monasticę habuerūt; & vsq; habiturę fuis
 seni: nisi frigus nouissimę horę (vt Ioan.
 loqtur) abusus multos, et artes pefsimas
 excogitauisset, quib. quantū quidē in eo
 fuit sacratissimū vitę genus traduceret.
 Nā q̄a cœperūt tandē multa perfidia, &
 vanissimis prętextibus nō nulli sacramē

*Niceph. lib. 8.
 E. H. cap. 39.
 Vide & conc.
 Gener. 6. can.
 41. Vbi etiā
 triennij sit men
 tio.*

*Burch. libr. 8.
 cap. 20.*

*Primo Iohann.
 2. 60.*

ta facta eludere; & vbi mortalibus quo-
 quo modo imposuissent verius, quàm fe-
 cissent satis, fidem rescindere: coacta est
 Ecclesia parens sapientissima dolis hu-
 iusmodi in tempore occurrere. Quin &
 Therapeutæ ipsi deprehenduntur alicu-
 bi secuti fatiscientis charitatis ruinam: &
 auaritia impulsu incautos opulentorum,
 potentumq; filios ad se blanditijs pelle-
 xerunt ad sua quicq; instituta, ac cœnobia.
 Ad postremum & ipsi parêtes ambitio-
 si, & cupidi quosdam ditandi, quos ex li-
 beris suis magis diligerēt, & euehendi ad
 maiora, nec non vt ditiones ad vnū, atq;
 alterum transmitterent heredem; itaque
 non ad nihilum tandem reciderent titu-
 li: nefariè, atq; impiè abusi fuère non in-
 frequēter religionis monachicę colore,
 & inuitos eò detruserunt liberos, qui post
 impatiētes iniuriæ, & per ætatē audacio-
 res effecti penè semper irritā ausi sunt fa-
 cere

cere fidē Christo datam; aut saltem vsti
 sunt, ac perusti turpissimè. Quapropter
 à conciliis non paucis, & Pontificibus
 Maximis aliquoties legimus cautum: ne
 (vt ipsi loquuntur de initiatione) velum
 etiam virginibus imponeretur ante 25.
 ætatis annum. Fertur in decretis Pij Pa-
 pæ huc faciens caput; & 26. caput Mi-
 leuitanum adhuc antiquius decretū cu-
 iuspiam Synodi agnoscit, quo numerus
 ille sit præscriptus; Gelasij quoq; (ni fal-
 lar) primi 12. canon definitionem ean-
 dem vehementer approbasse cernitur.

Verum cum hæc prohibitio longissima
 maceraret dilatione, ac mora casta, &
 erecta pectora: multę exceptiones per-
 missæ fuerunt, quibus generosiores ani-
 mi soluerētur ab hoc diuturnitatis rigo-
 re, & citius in cœlestis thalami admitte-
 rētur voluptatem. Quarē Pius ille peri-
 clitātī pudicitia virginali, & mortis vr-

*Burch. lib. 8.
 cap. 18.
 Burch. lib. 8.
 ca. 16.*

*Burch. lib. 8.
 cap. 15.*

*Sic conc. sexti
 generatis cap.
 40. extr. cęset.*

genti articulo: temporis prædicti indul-
 fit anticipationē. Quorū illud Mileuita-
 ni patres quoq; iudicarūt expedire: hoc
 cum ijs, & Gelasius confirmavit. Cense-
 bant nanq; pientissimi Mm. Nn. magnā
 deperire coronā homini, cui hinc exor-
 ti adhuc mysteriorū monachicorū foret
 emigrandū. Non enim, quam passim ab
 illis vetustissimis quoq; scriptorib. collau-
 datam prædicant gratiam; duxerunt vi-
 lem habendam: aut exiguum allaturam
 suis cōpetitorib. augmentū coelestis præ-
 mij. Ceterum Mileuitanū modò indica-
 tum decretū plures insuper rationes, &
 causas dispensationis enumerat, quas gra-
 ue nō fuerit ipsis verbis adscribere: Item
 » placuit (inquiūt patres) vt quicūq; episco-
 » porum necessitate periclitātis pudicitiae
 » virginalis, quū vel petitor potēs, vel ra-
 » ptor aliq; formidatur, vel si etiā mortis
 » periculoso scrupulo compuncta fuerit;
 ne

Leon. decret.
 7. Burch. lib.
 8. ca. 2. Chalc.
 conc. can. 15.

ne non velata moriatur, aut exigentibus »
 parentibus, aut his, ad quorum curam »
 pertinet, velauerit virginem, seu velauit » *Fortē vela*
 intra 25. annum ætatis; non ei obsit cō- » *uerit.*
 cilium, quod de isto numero annorum » *Fortē in*
 constitutum est. Hactenus Mileuitana » *quo.*
 Synodus. Videmus igitur singularem
 gratiam factam, & prærogatiuam initiō
 piis parentibus, ac tutoribus, aliisq; cu-
 ratoribus in solutione cautionis illius; si
 quando virginē peterēt ante tempus in-
 signiri sacrato velo. Verū quia horū vel
 impietas, vel ambitio, vel auaritia vim
 frequentem faciebat liberis, vel sibi com-
 missis clientibus, aut pupillis; interdum
 etiam non vereretur repugnare spiritus
 instinctui, quo de ex Philone alias plu-
 ra: idcirco & virginibus est posteriori-
 bus decretis prospectum, ac consultum;
 & illorū licētiae retractādi cōcepta pro-
 posita est iniectum necessarium frænū.

Ne

*Burch. lib. 8.
cap. 1.*

Ne enim inuitos liberos, aut fidei suæ cōmissos ad subeundū cogent, à quo fortè abhorrerent, monachicū institutū: canone 2. Synodi Toletanæ 6. ante 12. annum vetitum est iis, illos vel tonsuræ, vel monachico habitui consecrare. Contra autem ne nimio (vt fieri etiam nunc videmus) imperio religioni, & diuino illi inflatui, & entusiasmo monachico obfisterent illi: iidē patres sibi permittendum liberis religionis amore succensis post annum 12. etiam inuitis illis se Christo dedicare censuerunt. Quin & illud in didem cōstitutum inuenias; etiam in minore ætate, & ante 12. annū, vel utroque, vel altero parente liberos offerente Deo, vel oblatos illis vel inuitis, vel nescientibus, post tñ re comperta tacentibus annum, ac diem; nefas esse iam tonsura exornatos, vel sacra veste cōdecoratos retrahere, & in seculi compellere vor-

*Vide lib. 8.
cap. 3. Burch.
ex Mogunt.
64. 20.*

voragines. Leo nāq; Magnus nō semel *Leon. ca. 17.
Burch. lib. 8.
cap. 2. & cap.
26: Leonis
ibidem cap. 8.
Burch.* damnabile censet etiam ante consecrationis gratiā à meliori deficere proposito, & graui puniēdū decernit satisfactione. Toletanæ autē definitioni illi subscribit Triburieñ. quoq; cōstitutio; tametsi *Tribur. can.
10. lib. Burch.
8. ca. 10; at
ca. 17. disertè
de parentibus
decernit. Bur-
char. lib. 8.
cap. 98.* de tutoribus, et curatorib. tantū loqui videatur. Nā ad horū intercessionem vult remitti virgines, quæ sibi ante 12. annū velum curarint imponi; dummodò antè anni, ac diei vnus spatiū instituatur: alioquin post tanti temporis dissimulationem, & tacitum cōsensum nullo vult pacto, ad reuocādum admitti. Quin etsi intra præstitutum interuallum displicere sibi testentur, & pia cœpta impedire conētur: permittit canon vt cum illis agatur; quo si fieri queat ad cōsentiendū adducantur. Quod si fiat; permanere vsq; in præclaro conatu oportere decernit. Rectè nanq; Toletani patres quodam s loco:

Tolet. cōc. ca. 49. » loco: monachum autem (aiunt) aut pa-
Burch. lib. 8. cap. 6. præcessit ibidem. 1. ca. ex. 2. » terna deuotio; aut propria professio fa-
Tolet. Cōcil. quare ex eodē & hic canon sit. » cit. Quicquid horū fuerit, alligatū tene-
 bit. Proinde his ad mundū reuerti reclu-
Burch. lib. 8. ca. 3. in clau- stro S. Albani dicit habitum Ricolpho Archiepiscopo præside. » dimus aditū, & oēs ad seculum interdici-
 mus regressus. A qua pietate Germanos
 illos priscos minimè abhorruisse; vnus
 canon Cōc. Moguntini, præsentia Ca-
 roli Imperatoris Magni illi⁹ (vt opinor)
 cōdecorati 20. testificetur quo definitū
 est vel inuitos in clerum cooptatos, vel
 monachicis initiatos sacramētis; nisi du-
 dū designato tēporis interstitio fidē vel
 episcopi sui, vel Misi Dominici (fictū
 legatum Pontificium receptum erat vo-
 care) vel principis implorarent fidem,
 et vim sibi factam contestarentur; debe-
 re ad liberandum fidem, & nuncupata
 vota exoluēdum cōpelli. Cuius rigoris
 & 25. cap. eiusdem Synodi apud D.
 Burchard. lib. 8. cap. 93. reperire est.

Siquidem

Siquidem & auarorum monachorum
 illecebris illectos, alijsūe machinationi-
 bus inductos ad ponendum comam: de-
 cernit res donatas quidem esse hæredi-
 bus reddendas; ipsos aut ad cœpta perfi-
 cienda cōpellendos; impostores verò ca-
 nonicis subijciendos castigationibus. In
 hac autē seueritate, & religione quoquo
 modo emissa vota reddendi nihil esse,
 quod euangelica turba arrodat: cap. Nu-
 merorū Mosis 30. quo de ratis, & irritis
 votis vxorum, & puellarum differitur,
 ostendit. Si nanq; ibi vnus diei silenti-
 um patris, vel mariti voti ream coniu-
 gem, vel filiam constituat; oportuisseq;
 pronuntiet Deus statim contradicere e-
 os, si irrita vota à sexu fœmineo nun-
 cupata voluissent: æquum esse fatea-
 mur necesse est, totius anni, ac diei ta-
 citurnitatem meritò pro tacito reputa-
 tari consensu in id, quod fortè inuitis

s ij vio-

violētia, aut pudor, aut metus principio extorfisse videatur. Cæterū hæc incōmoda, ac pericula, quæ minimè omniū nesciebat; nihil moratus Basilius Magnus: 17. ætatis annū voluit in sacris suis canonibus (vtor sextæ vniuersalis Synodi verbis) terminum esse candidatis sacratissimæ monastices. Atqui chorus ille venerandus cōuentus modò nominati licet præfectis Therapeuticis, si videatur interdum persona, aut circumstantiæ aliæ poscere; liberum velit, vt aliquid insuper moræ præstituant tyrūculis, & plenū rationis vsum, cognitionem, & iudicium requirat in firmo monachico sacramento: attamen vsque ad 10. vitæ annum progreditur; & cauet solummodò; ne porrò ad pueritiam fiat descensus. *ἔσω (inquit) τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ μακαρίου ὑπὲρ ἐχέεις ζυγὸν ὄντα ἡσυχίᾳ δεκαετίας.* Quocircà etiā ea etate diuino hoc testimonio edocemur

Cont. general.
6. ca. 40.

cemur perfectam rationem, iudicium, ac cognitionem necessariam in adolescentulis, ac pueris hisce (quod proprium est) existere, & suppetere: & aduersarios nō minus insulsè, quàm indoctè hic solere de rationis in voturis necessitate quiritari. Cæterum huius capituli epilogum admodum congruentem visum iri pijs omnibus spero: designationem, ac recessionem festorum dierum, quibus extra mortis periculum (quod & sacramenta illa magna baptismum, & confirmationem nullo nō tempore administrare cogebat olim summam maiorum nostrorum statutorum temporum obseruantia) nuncupari, ac fieri duntaxat vota monastica solebant. Itaque re & nomine Pius Pontifex Romanus negat consecrandas virgines etiam raptus periculo; tempore alio, quam in epiphania, albis paschalibus, & Apostolorū natalitijs. Cui

De diebus quibus sancti PP. voluerunt tantum extra periculum mortis sacramenta veli imponi.

Burch. libr. 8.
cap. 8.

*Burch. libr. 8.
cap. 15.
Deuotæ virgi
nes.*

Legofine

decreto S. Gelasius per omnia subscribit
cap. 12. suarum constitutionū : deuotis
quoq; virginibus (ait) nisi aut in Epiphania,
aut in albis paschalib. aut in Apostolorum
natalitijs, sacrum minimè velamē
imponatur: & non ante 25. annos; nisi
fortè (sicut de baptisate est dictū) graui
languore correptis; ne si hoc munere
de seculo exeāt, implorantibus non negetur.
Quale quid & Philo videbitur sub
indicasse; dum in semnijs initiari Therapeutas
suis narrat mysterijs: si meminermus raritatis
collectarum ab eodem literis proditæ; & priuatæ
illius singulorum per hebdomadas totas meditationis,
atq; excubationis. Ex his igitur liquet quàm
prudēter in omnem partem à S. Sancto ecclesie
Paracleto, & moderatore sacrosanctæ monastices
sectatorib. sit iam olim prospectum; si nō deforent,
qui consilijs, & placitis eius obtemperarent: &
contra

contra quàm impudenter, atq; importunè sese momi, ac zoili isti ingerant censores
hac tempestate; cum ista & ignorent (vt bona,
& sana omnia) & nihil excusum habeant, neq;
adinuenire valeant. Ad extremum liquere confido
æquis lectoribus cunctis, & non nimis pertinacibus
(quod alibi dictum est) reuera Mm. Nn. vt monachos
clero secūdos; ita monachica sacramenta secundum
septem illos crucis Christi incomparabiles, & inexhaustos
gurgites primo honore, ac reuerentia semper profecutos.
Verum istis iam mediocriter discussis paulum etiam
de proprijs, ac peculijs recētiore quibusdam locis
adseruatione (quanuis id domesticæ videatur
correptionis, non externæ, atq; hostilis dimicationis)
adijciamus; quandoquidem id ad disputationem
de primæ originis incorruptione
appa-

appareat etiam esse referendum; itaque suscepta prouincia à nobis insuper poscere.

DE MONACHORVM PECV-
VLIO, ET HÆREDI-
TATE.

CAPVT XVI.

ITaq; si hîc primū libeat nobiscū pauca, neq; satis eminentia in scripturis huius argumenti vestigia perlustrare: quid de capite hoc sit statuendum pijs, quid uē antiquæ illi generositati maxime existat congruens; licebit haud obscure deprehendere. Primum enim Paulus cum uelit fidelium quenq; suas alere; ne quid desit uiduis ueris; ne uē grauetur ecclesia: satis indicat illas ipsas nihil seruasse, aut habuisse reliquum; sed cum renuntiauissent suis omnibus pependisse

ab

ab ecclesia, & eleemosynis, atq; oblationibus publicis; uel stipe suorum priuata fuisse sustentatas. Quod & luxuriandi uerbo ibidem uidetur indicasse. Etenim Diaconissas, ac uiduas istas, Therapeutidas, ac monachas extitisse: credimus occasione alia nuper satis adsertū. Iam Barnabas Cyprius, dum actorum quarto extr. agrum refertur uendidisse, quem habebat; pretiumque ad apostolicos deposuisse pedes: cui non uniuersas facultates suas contulisse in commune uideatur? Nam communia fuisse illis omnia, neque quenquam suum quicquam dixisse, singulisque impertitum, quantum eis opus foret: paulò ante retulerat Lucas eodem extremo capite. Certè si hæc uirtus fuisset simpliciter communis omnium: sacerhistoricus non insinuasset se pro singulari illius Iosephi narrare præconio.

t

Nam

Nam simulatque de communicatione
 „ illa differuisset, statim: Ioseph autem (a-
 „ it) qui cognominatus est Barnabas ab
 „ apostolis (quod est interpretatum fili-
 „ us consolationis) Leuites, Cyprius ge-
 „ nere, cum haberet agrum, vendidit e-
 „ um : & attulit pretium, & posuit ante
 „ pedes apostolorum. Nec aliud sibi vel-
 le intelligetur historia, quæ continen-
 ter initio quinti capitis sequitur Ana-
 niæ, & Sapphiræ extinctorum; imò
 multò apertius, quod aimus, adserere:
 si diligenter singula expendantur. Pri-
 mum enim iam confessum existima-
 mus inter primos Therapeutas nume-
 ratos fuisse coniuges, qui consensu mu-
 tuo duntaxat coniugalibus condona-
 tis debitis bellum Therapeuticum car-
 ni indixissent. Deindè de pretio dicit
 esse defraudatum. Quæ autem fraus
 si

si nulla promissio? Quantum nanque
 cuique libet semper licuit; & licebit of-
 ferre. Ergò professi instar aliorum ἀκτι-
 μούων, ac proprij abdicationem, & pos-
 sessionum suarum distractarum in com-
 mune collationem; post victi auaritia,
 & postera solitudine reseruare quip-
 piam cogitauerunt. Nam simplex de
 maiore, quàm res vera ferret, oblatio-
 ne iactantia: non videtur commeritu-
 ra fuisse tam subitum, ac formidabile
 exitium. Adde & familiarem Sap-
 phiræ ad Petrum introitum idem, hoc
 est, ab ijs institutam Therapiam ar-
 guere. Quid verbis opus est? Et Eu-
 sebius Cæsariensis, quo nihil vixit e-
 ruditius, nihil limatius; & Hermias
 Sozomenus, & Diuus Hieronymus
 Philone, & locis duobus Xanthopu-
 lus Nicephorus contendunt commu-
 E.H.lib. 2. ca-
 pite 17.
 Sozom. lib. E.
 H. primi c. 12
 Niceph. lib. 2.
 cap. 16. & li-
 8. cap. 39.

nicationem istam historiæ apostolicæ
 haud alienam à monachica fuisse pecu-
 lij repudiatione. Loca sunt alibi & indi-
 cata, & citata, & à nobis tractata. Taceo
 de euangelicis ipsis quantumcunq; cœ-
 cis, quantumcunque aduersis omni veri-
 tati, quantumcunque infensis veterum
 sententijs cōcordibus: nihilominus hoc
 loco communicationem non prorsus
 omnium fuisse adseuerantibus. His au-
 tem ita constitutis: quam formidabile sit
 quempiam vlllo prætextu quicquam si-
 bi in seculo facere reliquum, quo nita-
 tur, quo diuidatur, in quo defigatur, &
 quo denique pro idolo abutatur: nemo
 non videt. Apostoli nanque alibi se o-
 mnia reliquisse testantur, & secutos esse
 Christum, cui nihil erat, vbi vel caput re-
 clinaret: & ipsemet negat idoneum esse
 discipulum, qui non renuntiet omnib.
 que possideat, hoc est, Syriacā trāslatiōe
 in-

*In Catho. Eccl.
 Expositione
 Genensifi.*

*Matth. 19.
 Luca 18.
 Luca 9. cap.*

Luca 4.

interprete, relinquat vniuersa. Quapro-
 pter & Areopagita tradit non sat esse di-
 uisis nuntium remittere vitis, ac vale di-
 cere rebus, ac curis temporariis, quæ nos
 distingere, ac diuidere queant à Dei con-
 templatione, & fortassis etiam amore:
 sed & animi figurationibus, & talium so-
 licitudinum phantasiis oportere Thera-
 peutam sibi interdicerè penitus; nullāq;
 rimā iis patefacere ab initiatione statim
 contendit. Atqui inter vitas illas, quæ se-
 iungunt à Numine hominē: aliās osten-
 dimus vel in primis numerari peculium;
 siquidē necesse sit ibi cor hominis ver-
 sari, vbi thesaurum eius positum esse cō-
 tingat. Cæterum Philonem memorare
 Therapeutas edoctos, ac persuasos fuis-
 se: diuitias, ac possessiones non modò
 remorari cōtemplationem, quam vnicè
 adamabant, ac deperibant; reliquisse suis
 omne patrimonium suum tanquam ad-
 t iij hue

*Ex Dion. Are-
 opag. de pecul.
 & hered. mo-
 nach.*

Matth. 6. 6.

*Ex Philon. de
 pecul.*

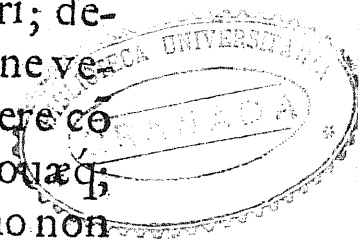
huc cœcis, & peruerso de rebus tentis iudicio, à quo se vitio lætarentur diuina liberatos illuminatione; verumetiam se demortuos fuisse ratos omnibus studijs, negotijs, atque adfectibus à veritatis, diuinæq; notionis inuestigatione alienis; & (vt semel finiam) omni carni, & sanguini æternum semel dixisse vale: supra est sedulo, neque id semel demonstratum. Quid igitur hic peculijs valuit esse reliquum? Quis hoc in statu locus sperandi legata, aut obuenturas hæreditates? Quis neget omnes huiusmodi vanæ spei cruciatus dissecare mortales: nec sinere ea, quæ propria sunt veri hominis quenquam meditari? Etenim tam ægrè philosophia, & intelligentiæ cultus cū distractionibus huiusmodi consistit: quàm certū est haudquaquã pati religionē integrā, & sincerā alteras curas. Porro si Iosephus quoque reuocandus sit ad suffra-

Ex Ioseph. de ead. re

suffragij partes: cū communione mera, & perfectissima nihil Effæis docet fuisse prius, atq; antiquius habitū; cū aliis quidem non indignis, atq; egentibus arbitrato suo potuisse ex rebus cōmunibus, solis propinquis exceptis, impertiri; deniq; eius extitisse demissionis; vt ne vestes, imò ne soleas quidē ante sumere cōsueuerint, q̄ datæ cōtritæ essent, nouæq; à curatoribus porrigerentur; nemo non videt nullam peculijs vel suspicionem illic hære potuisse. Omitto nunc mirabile illud obsequendi, & cūcta ex imperio, & cum obedientiæ fructu agēdi eorum studium. Possē his flosculos aliquot ex aliis appingere sanctorum patrum monumentis: nisi longum futurum metuerem, & digredi nollem ab originationis institutæ semitis. Eius generis fuerit Beatum Epiphanium in Mes-salianis tanquam Manichæum & hoc damnare:

Appendix ex patribus posterioribus.

Ex B. Epiph. Hæres. vii. quæ est 80.

damnare: quod præter apostolicã, quã monachi videri cuperent, quibus cũctis vale dicendum fuisse penitus sumit veluti confessum; nolent manibus victum sibi comparare, quod omnis peculij abdicatio flagitaret; sed pendere ab opulentorum stipe sustinerēt; aut adulationibus parasiticis mensas alienas affectari cogerentur. Hisce nanq; rationibus monendi libertatem, & cætera verorum monachorum officia impediri adfirmat. Adde Hieronymum & Dormitantium suum erroris eius agere reum: quod dõceret præstare non omnia à se alienare semel; & partem seruare in posterum, vndè etiam indigētibus quid tribui posset; quàm ex Christi consilio, & apostolico exemplo simul cuncta derelinquere. Quem errorem, & Gennadius ingeniosè, & pulchrè confutat: sed non licet eò excurrere. Quarè neq; Prosperi

Ex B. Hiero.

Ex Gemadio.
Citatur ab Aquinate ad
Matth. 19.
ex lib. de Eccl.
dogmat.

Aqui-

Aquitanici adducam testimonium, qui etiam clerum vult vel sua relinquere, & viuere de ecclies bonis cõmunibus; vel saltem his indigentibus permisis solo patrimonio suo sustentari. Nã ea, quæ dudũ hoc capite disputata sunt satis, superq; nouitios istos abusus, & sacre auaritiæ, quã simoniã dicitur vulgus, prætextus recentes redarguunt. Primũ eorũ, qui nomine monachi cõtenti, & titulo abdicati peculij: nihil nisi peculiũ norunt, aut certè moratur. Deindè qui paciscuntur quantũcunq; sint opulenti cũ tyronibus vel maximè idoneis, atq; ipsis optabilibus de certis sũmis, donationibus, legatis, sũptibus: cõtra sanctiss. Urbani quinti Pontificis Maximi eius nominis interdictũ; nec cõtenti sunt gratuitis, & liberalibus oblationibus ex præscripto Moguntini canonis 25. Hinc qui haud secus, q̃ si aliud vitę genus inuehere pararet; dũ viuunt

Ex Prospero
Aquitani. li. 2.
de vita contemplatiua ca. 9.
et 3. sequētib.

In extranag.
sanè ne in uinea.

Burch. lib. 8.
cap. 93.

v adhuc

adhuc de parentum morte, testamento, atq; hæreditate anxij sunt; quàm improbi, ac prodigi filij: & vbi mortem (vtinã non ab ipsis optatam) obierint, cum pupillis, & orphanis fratribus, & sororibus coguntur litigare, & summam perpetrare impietatem. Mitto eos, qui toto, quo degunt in cœnobijs locupletibus spatio: perinde agunt, ac si parentes emungere, atq; exhaurire constituisent; ita ab illis exigere necessaria sua edocentur. Illud minutum inter hæc videbitur forte cui-piam, quod tamen benè morata, atq; instituta monasteria damnant: quosdã vel donata, vel honestis alijs rationib. parta sibi clam præfectis suis vendicare, ac retinere constitutionibus regularum discretè reclamãtib. Quauis enim hisce in rebus solenne penè consilium sit statuta, non vt sonant; sed vt obseruari cernantur, obligare quenque, & esse custodienda

stodienda absque scrupulis; & verissimũ hic sit; optimum legum interpretem esse consuetudinem: attamen si (vt Benedictina decreta) improbent, atque adeò execrentur regulæ capita clandestinas huiusmodi adseruationes haud consciis præpositis, & morum censoribus; equidem auctor sanis omnibus sim quicquid ipsis suppetat offerendi, aut deferendi ad illos; vt reformationes passim cœperunt in vsum reuocare; quod qui detrectent facere; nisi saltem animo exhibendi, & libenter permittendi, ac tradendi superiorum arbitrio, si contingeret eos petere; retineant apud se; nolim à legum suarum violatione excusare. Hoc enim, quod dixi, propositum, vbi hæc res abiit in desuetudinem, & negligitur à rectoribus: videtur à diris, ac periculis conscientiaæ vtcunque eo præditum liberare.

Verum istis parergis in opportunius dilatis tempus : ad aliud transeamus caput.

CVM VNIVERSÆ MONASTICES, TVM PRÆMONSTRANTENSIS INSTITVTI EPISTOLICVM QVALECVMQ; PRÆCONIVM.

tennis instituti epistolium qualecunq; præconium.

CAPVT XVII.

ITsi igitur suspicer me tam fidei catholicæ, quàm sacro sanctæ monastices hostibus moturum risum, vel certè daturum ansam calumniandi piũ hoc institutum meũ per subiunctionem puerilis, atque ineptæ (vt iis fortassè videbitur) epistolæ : attamen præterquàm quod initio libri me receperim esse facturum; iustis quoque aliis de causis factum, promissumque necdum mutare possum. Primum enim id ratio benè, diligenterq; differendi præcipit, quæ rerũ naturis

naturis iam sic satis explanatis iubet eas ad extremũ cum alijs tam aduersis, quã cognatis comparari. Quod scriptũ hoc qualecunq; dabit mediocriter (nisi fallar vehementer) effectum. Nam licet forsitan decuerit me illud corrigere, ac refingere; & tantum ornatus adijcere, quantum desyderatum fuit in eo, quum primum scriberetur, aut saltē quantum iudicij, ac doctrinæ intra octennium proximè exactum nobis minimè sanè otiosis vsq; intereà accessisse valuerit : mihi tamen id parum visum est candidum, ac syncerum; cum præsertim hic magis fidem spectemus, quàm stylum; & simplicem, nudamque veritatem inquiremus potius, quàm eruditionē, aut res abstrusas, ac reconditas putemus nobis ostendãdas. Etenim cõfido fore lectione qualiscunq; orationis: vt æquus perspiciat lector reuerà mecum monastices cre-

v iij uisse

viffe hætenus venerationem; & studiũ
hoc meum alienissimũ esse ab omni cor-
rupto affectu, qui nullo implicatus, imò
à Deo dignatus sacramẽto monachico,
nulliũe gratificari cupiens, aut etiam va-
lens meis ciuium meorum adhortatio-
nibus ad nuncupanda vota; nisi Christo,
atq; ipsis; appaream tamen amore eius
semper flagrasse, & in studium illud eo
pacto consulendi alijs incubuisse. Quod
eò à me nunc dictum, testatumq; velim
credi: vt ne locus sit maleuolis aduersa-
rijs confingendi, quæ nusquam sit tamẽ,
adulandi cuiquam, verbaũe dandi inten-
tionem. Cum nanq; doctrinam repre-
hendere catholicam nequeant; neq; suã
pessimam satis approbare causam: solẽt
preposterii actores instar momorũ assu-
ta sandalia, hoc est, excogitatas venatio-
nes humanæ gratiæ, aut si quid aliud cõ-
menti fuerint impurissimẽ emẽtiri, atq;
crimi-

criminari. Certè quicquid istis videbi-
tur: confido orthodoxis etiam literatis
& elegantibus, & minimẽ superstitionis
adhortationem secuturam non displici-
turã; aut saltem Premonstratensib. meis
(ita vnicum amoris ius mihi licitũ facit
loqui) arrisuram, quibus in ijs, quorũ no-
mine exarata fuit olim excitandis ad he-
roica cœpta seruiuit non minimũ. Nam
cum duobus esset dictata, ceu præ se fert
ipsa sermonis inscriptio: prior cũ abhor-
reret principio vehementer etiã à clero,
& periclitatus esset ab hæreseos instilla-
tione inter elementa prima addiscendũ;
post tamen etiã sacerdotiũ capessiuit; al-
ter, cum eum pium, & religiosum ante
offēdisset, & his insuper monitis extimu-
lasset; etiã inuitis parentibus, quod suase-
ram perfecit; & etiam nunc laudatissimẽ
viuit in Abbatia Mittelburgēsi, cum a-
liorum amicorum omnium, tum meam
in

in primis expectationem summam sustinens, quæ eum minimè falsum mihi persuadeo, atque adeò hoc tempore de patria benè cœpisse mereri, & optatis nostris pulchrè existimo respondere. Quapropter vel hac sola de causa, ut discipulius, ac civis mei nomen (Guilielmi inquam Bauij) hac opportunitate vindicarem ab obliuione; & posteris nostratibus redderem commendabile: non iniuria videri poteram antiquã quidem illam, sed non inutilem tamen epistolam disputationi huic admiscuisse. Quanquam (ut quod sentio dicam) nõ desperẽ eandem & alijs proficere, & eos animaturam cum ad alia monastices instituta, tum Præmonstratense complectendum: si nõ alibi saltem in mea Valachria; quo equidẽ operæ, & facti pretio nullum prius, antiquiusque possum hætenus ducere. Verũ iam ipsarum literarũ verba subiiciamus.

Epi-

EPISTOLA CONSCRIPTA

pro typo oratiõis generis suaforij, qua Matthæus Galenus optime spei adolescentes Ioannem Cornelium Capitonem, & Guilielmum Bauium hortatur: ut monasticen velint sectari, & Abbati Mittelburgensi nomen dare.

TYpum & exemplar volenti mihi dare vobis deliberatiuæ orationis Ioan. Corneli, & G. Bauij: nullum opportunius in mentem venit argumentum; quàm si eius laboris, quem vobis erudiendis hætenus impendi, & porrò subire; nisi parum gratos, & benignos vos sentiam; paratus sum; mercedem aliquam, & (quod vocant) minervalà vobis postulare. Quid autem suspicamini hinc quæso: num sordidum lucellum, & sordes terræ (ut quidam loquitur) pecunias me putatis à vobis petere. Equidem tãtum absum ab hac auaritia (cei decet sacerdotem, & Theologum) ut, etiam si opulenti essetis; tamen ne teruntium quidem vel ab ob-

x truden-

trudentibus dignaturus sim vnquam accipere. Quanquam non dubitem; quin id honestè fieri queat: & defendi tam sacris testimonijs, & exemplis; quàm philosophicis valeat. Quam igitur ego remunerationem, aut stipendium doctrinæ meæ desydero: Dicam breuiter; vnū illud dignum operæ meæ pretium fore existimo: si & multum proficiatis, seu diligenter studeatis cum philosophiæ, & literis bonis; tum literis sacris, & linguis; & deinde de patria communi Valachria quam optimè mereri cupiatis. Vide te nostram æquitatem; & in exigendo debitum moderationem; ne dicam liberalitatem. Sed quoniam hoc sine accessione tertij doni fieri nequeat; & prodesse patriæ haud valeatis, nisi Mittelburgensium monachorū albo vos adscribi patiamini, ac curetis: fit vt istud præterea, & solum à vestra gratitudine poscam. Id quod

quod tñ hac tātū cōditione vos facere, & cōcedere mihi opto: si prius nihil studia vestra decere magis; nihil esse pulchrius, sanctius nihil; nihil tot, tamq; ingentibus affluere cōmodis, nihil veriore, & diuturniore animos vestros affecturū voluptate; q̄ hoc, ad quod vos hortor, vitæ institutū, probauero. Nā (vt propositū interim liceat immutare ordinē, & postremū primo exequamur loco) quid beata illa animi tranquillitate, et corporis gratissima reque, solitudine, silētio altissimo, vacuitate strepitus, et turbæ; deniq; vita ea, quæ in rerū cōtemplatione versatur; iucūdius optari, cogitari uè à quoq̄ valeat: His enim rebus, hoc est, recessu solitudinis, et q̄ete expurgatos fuisse pastores illos, q̄ dignissimi fuere quōdā, q̄bus diuinū beneplacitū natū Seruatorē Christū per Angelū suū adnūtiaret; oīs theologiæ lumē Dionysius Areopagita cōtēdit.

Luc. libr. 2. b.

Lib. de Hier. cœl. cap ..

Hæc autem omnia istam monasticen-
tam indiuiduo sequuntur comitatu : vt
ei esse propria, & nusquam adeò copio-
sè inueniri videãtur. Etenim siue mona-
sterium, & quasi sanctimonix, & erudi-
tionis omnis palæstram habitare contin-
gat; siue excubare foris pro Christi oui-
bus iubearis: illis frui delicijs, & bonis spi-
ritualibus, imò & corporalibus affatim
liceat. Nam quid securius, quid angore
animi magis vacuum, quid minus triste
eo: qui curis mundi, & ridiculis sollicitu-
dinib. procul ablegatis; partim patrie, seu
religioni, videlicet sacrificijs peragendis,
laudib. Deo canendis, precib. offerendis,
& eiusdè generis laudatissimis cæremo-
nijs det operã obeūdis; partim diuinarũ
literarũ sanctis occupetur studijs, & quo
ad eius fieri queat, pijs meditationib. ter-
rã relinquere, & conscendere coelũ, &
cum Numine satagat colloqui? Certè
quic-

quicquid ab indoctis, & impijs plerisque
hodie fiat: ista decent vitam monasticã;
& illic liberè studiosus, & pius animus
exercere ea, si tãtum velit, posset. Qua-
rè & reliqua illa consequantur fuerit ne-
cesse. Nam qui illum ad modũ Deo ser-
uiat, & pompam rideat, & contemnat
fortiter mundanam : cuius eloquentia
enarrare valeat ; quanta is beatitudine,
& gaudio vsq; abũdaret? Nam ea maio-
ribus nostris hominibus sapientissimis
lætissima vita est habita, & re vera est :
cuius preces studia, & studia vicissim
preces exciperēt. Sic nanq; demũ fit ; vt
turpitudinis, & peccati omnis fons labo-
rũ tædiũ, atq; otium nunquam venena
sua miscere queat : hac maximè arte ef-
ficitur ; vt nunquam non lectio, aut me-
ditatio sit volupe ; & item, vt precatio
nullum vnquam sentiat fastidiũ. Etenim
quæcunq; corpori necessaria sunt : can-
didus,

didus, honestus, & ad spectu ipso delectabilis vestitus, homine pio, & studioso, & dignissimus, & conuenientissimus victus, nummus insuper, qui satis sit ad quæuis pietati, aut studijs apta instrumenta sibi cōparāda suppetūt. Quid obsecro Theologicus animus, et Christo duce non indignus miles requirat. Iā si prouincia gregem pascendi dominicum mandetur: aut par, aut maior cum corporis; tum animi sequetur voluptas. Nam cuius pectus maiore præditum lætitia potest esse, quā eius: qui iam vel agat ea, quæ suo domino sciat esse acceptissima; vel diu egerit, et cum Paulo dissolui cupiat, et esse cum Christo. Optimè nanq; ille poëta roganti, quænam summa esset boni respondit: mentem esse sibi consciam recti. Neque enim philosophi aliud voluptatem esse definiunt, quā in bono, quod consecutus sis, quietē animi, et oblectationē.

Eo

*1. Phil. e.
Ausonius.*

Eò accedūt cetera, quæ nemo ignorat. Nā quāta quies, otium silentium nostratibus sup peditet pastoribus. tā in ciuitatibus, quā pagis; satis notum est. Quin re diuina semel cotidie peracta (quod sacerdotale debet prestare munus) reliquum diei tempus Deo, & studiis, ac operibus bonis, ut explorationi gregis, consultationibus, indigentium subuentioni, moerstorum consolationi, infirmorum exhortationi, et sanationi, & id genus aliis planè diuinis officiis, & Christiana dulcedine plenis licet, ac decet insumere. Mitto vitæ cōtemplatiuæ suauitatem, & cōdimentum: quæ his non tantum permittitur; sed & maximè cōuenit. Verum quantum mel, quā solidum gaudium, qualis beatitudo (quæpe vix vna cœlesti minor) pio, & docto pastori ex illis (quæ modò enumeravi) officiis ebulliat: ne cōprehēdi quidem animo, aut cogitatione; nedum verbis efferri queat. Si igitur voluptate vlla in rebus expetendis moueri cōsueuimus; si magni

res iocundas æstimare soleamus; si nihil ad res ambiendū, persequendumq; fortius impellere mortales omnes queat, ac debeat: profectò liquet nos vitam istā, & merā voluptatē iustissimas ob causas amplecti, & exosculari oportere. Præsertim cum iocunditas ista non tantum magnitudine, & honestate ceteras, quas vulgus vocat voluptates vincat: verum etiam sterilis minimè sit, & sola, & multiplicibus veniat ornata cōmoditatibus. Nam sunt pleræque res non iniucundæ quidem; vt musica, ciborum, potus, & similiū rerum cupediæ: sed præterquam quod secum nullam adferant vtilitatem; peræpè etiam sunt perniciosæ. Atqui vita ista tanta commendatur fructuum vbertate: vt nihil possit suprâ. Etenim siue aurum, & argentum quæras (quod beatissimus ille vir se possidere negabat) siue honores, siue quicquid aliud plebe-

cula cæca in vtilibus numerat; siue verā, & Christianam vtilitatem spectes: nihil non reliquorum institutorum vitæ, longè post se deprehendetur relinquere. Nam quis nescit: quanto in honore sectatores huius instituti sint; cum vbiq; tū apud Valachros nostros: Dñi nō monachi, aut religiosi nuncupantur; neque verò titulo tenus vocantur; sed re, & veritate existūt. Nā potētia eorū apud Selandos omnes, & auctoritas summa. Si quidem Abbas ipse Selandiæ primas est, & veluti quidam dictator: sodales verò non Selandiam penè totam solum; sed magnā Hollandiæ quoq; partem obnoxia, & subditā sibi habent. Quoniam ex ipso hoc veluti equo Troiano illuc non tantū dñi, seu magistri gregis (vt ille loquitur) sed etiam ministri, & cōmilitones (quos sacellanos, seu cappellanos nostrates appellāt) petūtur, & emittuntur.

y Quo

Quo fit, vt tanta gratia apud omnes valeant: vt non ita pridem vir clarissimus, et nobilissimus, et stemmatis Burgundiaci haud degener alumnus Maximilianus à Burgundia huic collegio accenseri suæ familiæ, & Cæsarianæ cognationi indecorum non censuerit. Opes certè tantæ, ac tales sunt: vt magis dissuasuræ prolatae, quàm suasuræ mihi videantur. Quippe siue præfecti ipsius spectès, redditus, & gazas, siue lucrum maximum cellariorum, præpositorum, idque genus domi agentium, & officia publica monasterij exequètiū; siue parochias amplissimas administrantium prouentum, & stipendia magnificentissima (vt de muneribus incredilibus taceam, quæ nostrates etiam in improbos doctores, imò & indoctos, merosq; asinos, nedum in eruditos, pios, & ciues, aut cõteraneos effundunt) omnia regia, & splendidi-

didissima esse reperies. Ij porrò, qui priuati sunt, & iuuenes, & maximè indocti, & quicumque deniq; degunt in monasterio: sibi quidem pauperes, & miseri videntur respicientes aliorum sodaliū luxum, & diuitias; plus tamen me herculè habent, quàm ad benè, beateq; viuendum sufficiat. Siquidem necessaria omnia victus, & amictus, isq; liberalissimus (vt et superius commemorari) vsq; ad vitium, & luxuriam suppetunt: non desunt, nescio quæ stipendia, quibus alij quidem ad pompam abutantur; pius verò & studiosus iuuenis illis vel suos queat alere (siquidem id antiquo, ac recepto more licitum habeatur) & subuenire egètib; vel insignem instruere etiam possit bibliothecam. Sed id iam quid necesse? cum Abbas ipse Philadelphi regis videatur famã velle superare:

& nullis nō sūptibus immensam librorū multitudinē, & copiā vndiq; nō desinat sibi cōparare. Quæ res sola studiosi hoīs animū eò pellicere meritò debere videtur. Nā qñ fieri nequeat; vt citra multā, & variā lectionē, ac proinde librorū copiam, eorumq; variorum idiomatū quis nomen docti adsequi, aut sperare valeat; & paucissimorum sit, vel eos, qui latine scienti tantum theologo necessarij sint emere: eos, qui singulari cupiditate doctrinæ alicuius incensi sunt; & tenuitatis suæ nequaquā oblitī; illuc se cōsultissimè recepturos, & quasi præstructis se exatiaturos epulis, non diu, & semper latrantia portaturos (quemadmodum quidam ait) ilia, efficitur necessariò. *De commodis spiritualibus.* Iam si mereri quoque pius animus, & non nihil gratiæ, & familiaritatis sibi apud Numen parare sanctimonia, & virtute sua concupiscat: qua (precor) via,

via, qua methodo id commodius, certius, facilius præstabit. Nam quum cognatorum præcipua nobis habenda sit ratio, & eorum sedulò succurrendum sit egestati, adeò vt infideli deterior pronuntietur à Paulo prioris Timotheo 5, qui suorum, & maximè domesticorum obliuiscatur; & ipsa monastices inaccessa sit perfectio candidatis quibuslibet, quibus alendi sint parentes in seculo: qui pauper ipse sit, & tenuibus vndiq; valletur propinquis; ni planè desipiat, istud vitæ genus meminerit amplecti. Etenim & cœnobitica illa munia, & externi pastore tantā exhibent pio, & liberali Oecono Ecclesiasticarum diuitiarum materiam: vt suos (si res ita ferret) ab inopia, & nuditate omnes facilè tueri, & honestè alere posse videatur. Atqui diues sit aliquis: tamen eleemosynarum mirabilis laus, & prædicatissima in scripturis

virtus; quē nō erigat, & ad se pertrahat: Nam licet propinquos, quibus des, non habeas fortè; vel quia terræ quidā filius, & ignotissimus sis; vel quod illi non indigeant, & ditissimi sint: nihilo minus meritū largis in pauperes, & mēdicos quosuis repositum; profectò quemuis sui amore, & studio inflammet. Sed nihili pendatur eleemosyna; contemnatur in suos pietas: quia tamen locupletes ecclesiæ, & prouinciæ, & dignitates domesticæ munificentia sint parentes; consilium nostrum valeat necesse est. Nam licet ingenita mihi quietis, & vacuitatis ab omnibus terrenis negotijs appetitio opes cunctas despiciere, abhorrereq; docuerit: interim spes emolumentum summi modò rectè vtētibus proposita; quiduis perpeti, & inuita minerua, atq; ingenio deuorare me cogat. Etenim cum benè mereri de multis, & quidem ciuibus, aut con-

cōterraneis sit optimū; & illud hac præcipuè ratione queat confici; si multi theologi, & docti clerici nostræ patriæ quasi cōscribantur, & præparētur: fit vt & ipse à thesauris minus sim alienus, & auersus; & alios vel lucro in idē destinato studentes nō possim nō laudare. Quod quia per opes istorū Prēmōstratensium siue domi, siue foris (vt sæpè dixi) Christo militatiū fieri queat facillimè: sanè me (fateor) permultū res ea vite illi conciliat, & tantum non consecrat. Equidē nanq; sic animū meū induco, et sētio; quod si mihi cerne re vnq; cōtingeret 4. aut 5. Theologos Valachrię nostrę præfici à me eo promotos, et euectos: propè esset, vt exclamarē cum gentium doctore: superest mihi corona iustitiæ, quā mihi reddet iudex iustus in illo die; et, quis me liberabit de corpore mortis huius? aut cū Dauide: heu mihi quia incolat^r meus prolōgat^r est. Cer-
2: Tim. 4. b.
Rom. 7. d.
Psal. 119. d.
 tē Vestcapellens. Flisingēf. Tserostcer

censem, & plurimos alios ex isto monasterio pastores; si frugaliter, & ita ut sacerdotes Christianos decet, & oportet uiuat: iurare aufim vno, & eodem tempore singulos quatuor, aut quinque; Louanij, nedum alibi studiosos honestè educare, & necessarijs iuuare posse. Ergò tantum emolumētum, tam immortale lucrum, & incomparabile commodum: quemnam (quæso) piū, & qui sit alicuius saltem charitatis ergà solum natale sibi cōsciū; non commoueat, incitet, ad se rapiat. Vtinam mihi, & ô vtinam cum ijs, qui tantum istud in vita præstiterint, tribunali seuerissimo Christi fisci daretur olim. Et quidem non sine summo voto, & desyderio flagrantissimo propheta videns animo, ac spiritu Israelis beatitudinem quondam aiebat; moriatur anima mea morte iustorum, & fiant nouissima mea horum similia: ego verò si cum nutritijs

Num. 23. B.

tricijs piorum aliquot cōcionatorum, & pastorum iudicari merear; multis in cœlo versantibus animabus, & beatis hominibus inferiorem locum haud occupatum me sperarem. At nunc votum tantum me consolatur, quod non omnino clementissimum dominum nihili facturum confido: neque spes mihi vlla datur amplior, quàm diu, quibus obstringor beneficiorum vinculis, ab istius sectatione vitæ impediatur. Verum illos, si quidem docti sint, & pij, maxima illa, & planè Apostolica, prætereà manet gloria, & merces. Nam quicumque alicuius sunt probitatis, & doctrinæ tolerabilis: statim docendo, regendoque populo præficiuntur; cuius muneris quàm magna sint præmia, quàm multum id nos Christo commendet, quàm pretiosa beet hominem tandè corona; facilius cogitari, quàm sermone comprehendi posse crediderim. O ter, qua-

terq; beatos, quib. functis dignè sanctissi-
mo isto officio tandè vltima adest hora; ô
foelicissimos illos quâdocunq; euocante
Imperatore suo; vt recipiât virtutum me-
rita; in coelũ euolant. O omni deniq; elo-
gio, & bono superiores, vbicunq; vi-
uunt, & agunt; quia beatitudinis certissi-
ma; eos spes non desinit omni cumulare
gaudio, & exultatione conscientia. Iam
qui consideret prodigalitatẽ, & Syba-
riticum penè luxum nostræ non Vala-
chriæ; sed & totius Selandiæ: is tanquam
ad tutissimum pietatis conseruandæ
portum monasterium istud confugiet.
Nam Erasmus Rotterodamus homo
emunctissimæ naris nostrati luxui de-
putare non dubitat alibi in edito de imi-
tatione Ciceroniana libro: quod pauci
docti, nulli eloquentes hæctenus in no-
stra patria extiterint. Equidem dum su-
periore anno aliquando hærerem illic,
&

& obseruarem singula paulo attentius:
deprehēdebam, & diuitias omnes crapu-
la, & ebrietate, aliaq; profusione dilapi-
dari; & vitia illa adeò familiaria esse fa-
cta; vt tantum non virtutes habeantur.
Ad hæc is, quem non lateat, quot mala
pariat licentia, & viuendi vt lubitum fue-
rit animo libertas, nullius timore, & im-
perio coërcitum otium: multo beatio-
rem monastices istius professionẽ iudi-
cabit. Obserua nanq; cleri nostratis mo-
res, scelera, & impietates; & luxuriam
quoque omnium ordinum, & ætatum,
in qua versari eos necesse est medios, at-
tende; & tanto magis, quanto aut e-
ruditiones habeantur, aut probiores
appareant; illuc sollicitari: & saluberrima
esse monita, & consilia nostra pa-
tebit. Etenim frequenter homines non
indocti, & (quod magis mirêris,) ad-
modum discendi cupidi, donati rude illa
z ij Seland-

Selandico clero propria, & eo, quod graeci *αὐτοκρατορ* eleganter appellant, id est, omnis iugi excussione, metusq; vacuitate corrupti, in medijs deniq; Baccho, Cerere, & Venere assidue degentes: citissimè, nulloq; fatanę negotio in turpitudinũ, & scelerum baratrũ precipitati sunt; & (quod miserrimũ est) haud vnquã post emerge re inde valuerũt. Quanquã aut̃ & illi, qui sacre illi militię sint adscripti; interdũ exorbitarint, & à recto tramite cursum probitatis deflexerint; & olim aberrare fortasse queat: attamẽ nisi illicò se colligat; & in viã redeant vltro; prefectorũ metu, & muneris dãno, aut continentur in officio, aut deterrentur saltẽ à coeptis turpibus percolẽdis; aut vi postremo comprimuntur, si desperatissimè ægrotent. Sane quantũ efficiat etiã in probissimis eorũ, qui auctoritate, & imperio sint predicti, respectus, & offensa cogitata; dici nõ potest.

test. Nã quiuis vsu discat, frequẽter, vbi cætera transfilerimus septa, Dei amorẽ, & timorẽ proiecerimus, propinquorũ, familiarium, subditorũ damnum, quod exemplum nostrum daturum sit, contempserimus: ad solum hoc retinaculũ, quod nos impediatur; reliquũ retineri, & extremo à malo prohiberi. At verò clerus Selandicus reliquus, quicũq; nempe sacramento se Premonstrateñsi nõ obligauit Imperatori: plebis nostratis reuerentia, & obseruantia sui in tanta etiã nunc improbitate, & indignitate fretus, atq; animatus; quiduis impunẽ, & audacissimẽ tentat, perpetrat, & gloriabũdus audet. Nullus enim timor, qui obsistat inclinato furori vsquam est; & parẽtes, aut amici alij dignitatis sacerdotalis honore cõmoti corripere, vel non audent; vel sceleribus quoq; more Corinthiorũ à Paulo reprehensorum blandiũtur. Quocir-

ca eum, qui minimo salutis suæ teneatur penso, & cura; qui vel suis, vel sibi consultissimum esse capiat: liquet consilium nostrum oportere sequi. Et sequimur crebrò illa, & persequimur inflammati utilitatis solius momento; ubi tamen honestas clarissima, & miserabili voce nos inde reuocare perspicitur. Hac autem re; quid sanctius, quid pulchrius, quid Deo gratius existat: non est cuiusuis dijudicare. Nam licet religio ipsa (vt vulgo nunc loquimur) & monastice Mittelburgensis minus præclara haberetur: attamen, quod ea vnica sit via ad rem longè omnium præstantissimam, patriæ conseruationem, defensionem, propugnationem, et cohonestationem verissimam, id est, ad pastoralementem virtutem; pij omnes me herculè eò deberent meritò accurrere. Etenim si laudatissimi quique principes exploraturi

raturi hostium consilia, vires, munitiones, itinera; frequētissimè indignas prorsus libero homine personas, & habitus haud grauentur induere, ac gerere, quod plures ex hostibus pereant, hoc est, Christi sanguine pretiosissimo redemptis; aut certè, vt plus iis nocere queant; & boni omnes ad coelū ob huiusmodi strategemata, & calliditates, ne dicam temeritatem, illos extollant: quanto maiorem omnium iudicio laudem is mereri videbitur, qui, quo perituras, ac perditas ex bona parte Christi conseruatoris nostri (vt ipse mauult nuncupare) oues liberet, tueatur, seruet, ex orci faucibus eripiat; id solum in se suscipiat, quod immeritò, & pessimis quibusque tantum displiceat. Equidem Comitum Buranum cum duobus aliis nobilissimis viris, quo anno nam Gallorum, & animos cognoscerent aliquando non dedignatos ornatū
cir-

circumforaneorum mercatorculorum
 adsumere, scrutis, & laceris pannis gene-
 rosa membra vix texisse, os, barbam, fa-
 ciem, totumq; corpus; ne deprehende-
 rentur deformasse, fasciculis sulphurata-
 rum facularū, idq; genus vilissimis mer-
 cibus se onerasse: me frequenter audis-
 se memini. Quin & clarissimus vir foeli-
 cis memoriæ Hadrianus Croyus comes
 Rhodius cucullo Franciscano (vt propi-
 us exempla conferamus) tectus in hostis
 Galli, & sibi ob crebras victorias, acce-
 ptasq; clades infensissimi penetralia irre-
 pisse, & Ducem Burbonium Cæsarianę
 gloriæ columen illinc abduxisse fertur.
 Cum igitur videamus tantos principes,
 tam indigna se, quo Imperatori suo sese
 probarent, ac commendarent subiisse;
 idq; cum periculo capitis adeò, nedum
 fortunarum: num ij, quibus in votis est,
 summo illi Imperatori Deo gratificari,
 &

& placere, quibus vel vlla misericordiæ,
 & fraternæ charitatis infideat scintilla re-
 liqua; rem solis improbis haud probatã,
 & vleo nomine maximè laudandã; vt
 se, suosq; saluti, et regno cœlesti, cui desti-
 nati, & ad quod nati, regeneratiq; sint,
 asserāt; præstare grauari, recusare vte po-
 terūt. Certè Paulus procul ab ista nostra
 inhumanitate aberat; vt qui se ipse præ-
 dicet omnia omnibus factum; quo cun-
 ctos lucrifaceret Christo, & saluos face-
 ret. Illis (inquit) qui erant sine lege, fa-
 ctus sum quasi fuisssem sine lege; cum ta-
 men non essem talis; sed lege Christi te-
 nerer; Iudæis factus sum Iudæus, vt Iu-
 dæos conuerterem; perinde ac si gen-
 tilis fuisssem, gessi me apud gentes, quo
 gentes commodius fierent saluæ. Quid
 multis. Omnia se factum (vt dixi) affir-
 mat, quo nullis non salutem adferret.
 Qui Ierosolymis quoq; purificari se, tō-
 Aa deri,

1. Cor. 9. d.

Act. 21.

deri, radiq; sustinuit: quo impijssimæ suæ
genti salutis ianua non præcluderetur.
Eumne ergò quisquam adhuc putat; si
nunc viuat, & hanc miseriam Ecclesiæ in-
tueretur: non vel celliticum institutū; vel
si quid aliud nostræ inclemētię, & impie-
tati magis ridiculum, aut deforme appa-
reat; lubentissimè amplexurum fore; si
vel minima spes tollendi, leniendiūe ma-
li reipublicæ Christianæ affulgeat. Quo
fit, vt nos pudere meritò nostræ debe-
at improbitatis, & sæuitiæ; qui inuita-
ti ad genus vitæ ex omni parte beatum,
& laudabile detrectare non veremur.
Nam licet monastice nihil re vera di-
uinius sit, nihil angelicæ beatitudini ma-
gis consentaneum, & conforme; solis-
que perditis hominibus ea non arrideat:
tamen, etiam si illa penitus audiret malè;
istud institutum præclarè se haberet, &
criminis omnis foret expers. Nam domi-
ni,

ni, non monachi & sunt, & vocantur:
& Abbas ipse solo nomine, & ordine à
prisco aliquo videtur differre episcopo.
Etenim & Augustinus, & Basilius, &
Martinus, & Villibrordus, & cæteri
antiqui Pontifices huiusmodi clericorū
cœnobia, & collegia domi suæ alebant,
vnde & episcopi, & pastores in parochi-
as, ciuitates, pagos, & castella mitteban-
tur, atq; eligebantur. Quod cum hîc fi-
at, & monasterium aut sit, aut esse debe-
ret, vt olim fuit pietatis, & eruditionis
seminariū; & totis regionibus de dignis
prouideat pastoribus, quorū officium, et
necessitas nulli vnquā patuit, aut patebit
denti: quis nō videat aliā esse causam, et
dignitatem huius instituti, aliā vniuersi
monastici ordinis? Quanquā id decus,
ea laus, tanta sublimitas huius virtutis, et
(vt veteres theologi vocitant) philoso-
phię existat apud pios, eruditosq; oēs: vt
Aa ij res

res nulla, nullum vitæ genus in comparationem venire cum ea posse videatur. Id quod non minus prolixis, & eruditis, quàm disertis voluminib⁹ plurimi ecclesiæ doctores tam græci, quàm latini demonstrarunt: in iis sunt B. Chryso-
 stomus, Basilus, Hieronymus. Philo autem diui Petri familiaris, & post eum Eusebius, Hermias Sozomenus, & Nicephorus vel ab ipsis apostolorum rem deducunt temporibus, & placitis. Quo-
 rum elegantissima scripta græco idiomate elaborata etiam nunc ab eruditis omnibus teruntur. Quarè meritò Eras-
 mū, & sciolos aliquot alios crassæ ignorantia suæ pudere debet: qui vel à Basilio, vel Hieronymo, & Augustino rem vetustissimam excogitatam primum, cultamque non veriti sunt opinari, ac publicè docere. Siquidem beatissimus ille, & facundissimus Ioan. Chryso-
 stomus,

mus, neq; id solus; ostēdit monastices calumniatoribus, contra quos scribit: eam non ab apostolis primum, ac tantum coepisse (ita videlicet vt ante imago eius nulla extiterit) sed prophetas infuper olim vitam illam coluisse. Quin & disertissimus ille hebræorum (quod & D. videtur Hieronymo) Alexandrinus Philo apud Iudæos non multo post Christum semina quædam monachicorum mysteriorū apparuisse adfirmat. Sed hæc aliò pertinet, licet antiquitas ipsa dignitatis, & gratiæ haud parum quoq; soleat rebus addere. Verum nos in tanto (si mihi ita loqui liceat) monastices stemmate, & nobilitate ab annorum multitudine nullum petemus præsidium: & solo merito, ac virtute sua existimari eam percupimus. Cum enim id sit monastice, quod supra Christi præcepta ea, quæ nullum non exequi oporteat; illa præterea addat, q̄ ijs solis

Aa iij Chri-

Vide Hiero. in exordio encomij eremitæ Pauli. Nã de monachis solitarijs est hic sermo.

Christus proposuit, non iniunxit, aut imposuit, qui perfectionis teneantur amore, & cupiditate; atque idcirco alumnos, cultoresq; suos maximè, & solum perficiat: quis (obsecro) vel cacodæmonem malignior ipsam suggillare, & impia, virulentaq; audebit vnquã lingua proscindere? Tria autem illa præcipua sunt, quæ monasticæ studiose præstanda mandantur, voluntaria pauperies, obedientia, castitas: quibus quàm ampla Christus assignarit præmia nulli puto ignotum; & maiores nostri, commendationibus illis, & exhortationibus ipsum monasticen nostram, & hanc, quam etiam nunc sectantur plurimi, & nos modo laudamus extulisse, instituisse, & ad eam suos prouocasse contendunt. Quid igitur illo vitæ genere, quod Seruator ipse noster induxit, prædicauit, maximis exornauit stipendijs, ac coronis; quod solum, aut maximè

mè suos sectatores donat perfectione: videri nobis potest præclarius, sanctius, diuinius; Si vis perfectus esse (ait Christus ei, qui decalogum præstiterat ab ineunte ætate) vende omnia, quæ habes & da pauperibus, & veni, & sequereme. Et alibi: sunt (inquit) Eunuchi, qui castrauerunt se propter regnum Dei. Denique commendans votum monasticæ tertium; qui vult venire post me (inquit) abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me: quibus dictis (vt modò etiam asserui) Theologi vetustissimi, & doctissimi omnes monachorum vota, & sacramenta militiæ Christianæ duntaxat laudatissimæ tradere Ducem nostrum Iesum asseuerant. Sanè maximus ille Dionysius, & theologorum facilè princeps Apostolos huic rei monasticæ nomen indidisse, quod vnum faciat singulariter cultorem

Matth. 19.

Ibidem.

Luc. 9. E.

Matth. 16. D.

torem suum cum Deo; & propter summam puritatem, & excellētiam non vulgari sacramento, & spiritali dono, atq; institutione mysteriorū ornasse Deum ipsum asseuerat. Quam ob rem idem ibidem sua ætate, & quam diu Therapeute, seu monachi ordinis sacerdotalis expertes erant: semper primos secundum clericum ab apostolis habitos esse, & longè reliquam quātumuis sanctam plebem monastici immunem sacramenti excelluisse, & in rebus diuinis, ac mysterijs vsque prælatos cæteris omnibus affirmat. Sed multa, & prolixa congerere huc testimonia: huius non est temporis, & foret tædiosum fortassis, & importunum. Tantum illud non tacebo vix vllum olim ad sacerdotium, Episcopatum, pontificatū solitum, adlegi, & promoueri; qui nō prius monasticis exercitatus foret quoquo modo disciplinis. Hinc monachi græcis

ἀσκηταί

ἀσκηταί, & institutum ipsum ἀσκησις vocantur; illud exercitatores, hoc exercitatio transferatur non malè. Nam Chrysostomus se, Basiliumque suum insigniter ante sacerdotium excoluisse philosophiam hanc in libro de dignitate sacerdotali primo non tacet. Basilus quoq; magnus, & Gregorius Theologus meaelux, & deliciæ: exercitatisimi eadē hac virtute fuerunt; adeò vt hic in epistolis suis narret quanto labore in petra prærupta fabricati sint latibulum aliquod, quod incolerent; ille hunc ad episcopatum raptum eloquentissima simul, & sanctissima non dubitarit in solitudinem ad se epistola reuocare. Sic innumerabiles alij græci, & latini philosophati sunt: & Gregorius Magnus ex monacho factus est Romanus pontifex. Adeò magnificè, quandiu religio viguit, & pietas in Christianis reperiatur: semper de mo-

Bb nachis

nachis iudicatum est. Sed angustia chartæ, & vestræ capacitatis, atque instituti mei ratio me in arctum compellunt: quarè his qualibuscunque ipsius huius rei, ad quam vos exhortor, laudibus contentus non mutuabor quicquam stimuli, aut calcar vllum à pietate, & amore in patriam, conterraneos, ciues, amicos, propinquos; non explicabo quantum honoris, gloriæ, laudis studium benemerendi, nedum ipsa beneficentia mereatur; quanti iudex omnium nostrum Christus prouinciam paciscendi suum gregem faciat; non dicam hoc vno facto ipsum declarari velle, & existimare nostram ergà se charitatem, & gratitudinem (si nanque amas me Petre, inquit, pasce meas oues) non proferam etiam gentilia, aut secularia exempla, quibus nostram crudelitatem, & merum fratrum, hoc est, Christiano-

*Ioan. 21.
Vide Nicep.
li. 11. 66. 25.*

rum

rum quorumuis, nedum ciuium, & cognatorum, aut etiam parentum contemptum coarguam, & castigem; non ero denique molestus maleuolorum, impiorumque hominum refutandis, reprehendèdisq; blasphemijs, aut etiam ijs omnino tergiuersationibus, imposturisque diluendis, quas vobis, ac pietati vestræ, aut diabolus, aut mundus, aut caro ipsa dictat, ac suggerit. Nam vel obiter in priore oratione omnia ista expediuimus; vel certè tanta, tot bonorum spes, & pondus; vt pro nihilo ducantur, & despiciantur, nullumque dent vobis damnum, efficient.

Quocircà perorabo, & ad vos Ioannes Corneli, & Guilielme Bauiredeo, oroq; atq; obtestor spem, & indolem pietatis vestræ: vt si rem hanc non fructibus modò æternis, sed temporarijs quoque affluètem ipsi arripere nolitis; si instituti

Bb ij genus

genus, quo non est aliud, aut sanctius, aut honestius grauemini vltro persequi, & amplecti; si voluptatem (vt semel finiam) & verissimam, & maximam perpetuam fugiatis: at mihi pro mercede id (obsecro) concedite; pro hac, qua vos prosequor charitate, & beneuolentia reddite (quæso) aut si nihil meritis, meriturus ue videar de vobis; tantillum nos beneficij, & muneris (precor) finite exorare. Quod cum summa poscat æquitas, flagitet pietas, exigat gratus animus: quî tam suppliciter deprecanti denegare tantillum queatis; equidem non possum intelligere. Quod superest Domini nostri Iesu Christi humanitatem, & misericordiam oro: vt, quod sibi honori sit, sponsæ suæ Ecclesiæ emolumento; vobis vtrunque adferat, & pariat; dignetur vobis inspirare, & persuadere, cui cum Deo patre, & S. factio honor, gloria &c.

in

in secula seculorum amen. Louanij ex Collegio Theologico Idib. Augusti. M. D. LV.

EPILOGVS CVM TRANSITIONE AD CONFVTATIONEM

nonnullarum calumniarum, & cauillationū aduersariorum Monasticæ.

CAP. XVIII.

HÆC habui Pater, ac Dñe Reuerēde, quibus meam tū in Monasticen vniuersam; tum in Præmōstratense institutū facerem testatam pietatem; quibusq; sperarem originalia eius lineamenta, atq; ornamenta temporis inuidia oblitterata in notitiam catholicam posse iri reuocatum. Nam licet dissimulandum non sit rationem de rebus ex arte differendi poscere; vt hoc loco occurratur

Bb iij aduer-

aduersariorum calumnijs, & intolerabili-
 bus maledictis, quibus sacramenta hæc
 præ cæteris orthodoxiæ partibus graua-
 ta sunt iam inde prope ab ortu suo: attamen
 eo sum ingenio, & adeò abhorruì
 semper ab omni rixandi specie, & vicif-
 sim maledicendi petulantia (quod ferè
 prouincia respondendi stultis secundum
 stultitiam suam flagitat) vt peroraturus
 iam omnino fuerim, & renūtiaturus piæ
 inclytæ originis horum mysteriorum in-
 uestigationi, ac demōstrationi; nisi quip-
 piam ex antiquis meis in eadem illa me-
 ritis suppetisset, quo quicquid reliquum
 putari queat, abūde suppletum iri forem
 confisus. Nam hac etiam de causa in ex-
 trema epistola iam supra posita hanc ser-
 monis alioquin non otiosam partē quon-
 dam prætermisi. Semper nanq; conten-
 tus esse constitui veritatis adsertione; &
 cauillorum, merorumque falsitatis erro-
 rum

rum reprehensione constanter superse-
 dere. Nam licet fortassis temporì serui-
 ant solidæ, & eruditæ confutationes hæ-
 reticarum obiectionum: tamen ipsæ
 vsu intereunt; & statim à prima deflo-
 rescunt editione; neque vnquam æta-
 tem ferunt. Verum illustratio veritatis,
 eiusque accurata, ac docta adsertio: vt
 seculis omnibus est utilis, atque adeò ne-
 cessaria; ita ferè posteritati arridet, ac
 conducit amplius. Commendauit olim
 hanc prudentiam suo Polycarpo, ac So-
 sipatro noster Areopagita Dionysius: *Epist. 5 & 6.*
 & adseruit veritate confirmata vanita-
 tem omnem illius hostium, & detegi,
 & sua sponte euanescere. Cæterum
 quo minus hoc cōsilio nunc vtar; & cur
 refutationem adiiciendam putauerim:
 fecit, quam expositurus sum mox, cau-
 sa, & officij necessitas. Nam cum ante
 biennium familiariter vterer (hūc enim
 prin-

principio testatus sum morem, & monachorum perpetuum amorem meum) Benedictinis duobus diuersorum quidem cœnobiorum, inter se tamen amicissimis; quorum alter, & variis iactatus foret hæreticorum direptionibus, & persecutionibus; & versutissimis blanditiis, & incantationibus tentatus, atque oppugnationibus fidei suæ exercitatus; neque id alterum fineret latere cum alia scripta, tum epistolam multo veneno completas ad se hæreticorum proferens, quibus ad desertionem esset sollicitatus; neque ille ipse mihi auderet rem illam patefacere: tandem per hunc utriusque charissimum pericula sua, in quibus aliquando foret versatus, mihi scriptis ipsis oblatis fecit contestata, & modestè, ut responderem inanibus eorum fumis, obsecrabat. Quod cum neque amicitiam negare, neque pudori non tribuere; neque fidei causa detrectare,

re, neque denique monasticæ dilectissimæ nomine facere grauari mihi viderer posse: ipsa tamen hæresiarchæ (erat enim superintendens non illiteratus ut apparebat) insolentia, & ad rescribendum adolescentis prouocatio, denique arrogantissima de æquitate causæ persuasio, vel certè eius simulatio tacere me non passa sunt; & potissimum me permouerunt; ut ne in mille aliis occupationibus, & quidem æger, defugerem refellendi cuncta prouinciã. Primum igitur scriptum ipsum, quod inuectiuam in monasticen rectissime dixerim, breuibus annotatiunculis iugulaui, ac confodi; quod margines capaces auctor reliquisset, & in his minio quæcunque pestilentiora iudicabat insigniui: deinde cum hoc officium non videretur fecisse satis ei, cui opera ea erat nauata; continuata oratione instar apologiæ confeci responsionem, quam per-

Cc missam

missam amico; ut quicquid de ea vellet, fieret; descriptam post intellexi aduersario porrectam cum antapologia flagitatione non vna, neque vno tempore facta. Nam primum causabatur euangelicas suas occupationes; aliàs ad collegas missiculationem, & fidei auctorum citatorum explorationem (quos sibi ad manum esse negabat) postremò nihil expectandum edicebat ante, quàm de Theseo sibi probè constaret, quo amicus ille noster haud obscurè vsus videbatur, neque is aliud præ sese ferebat; itaque ab internūtiis quibus libebat hæreticam diuexare me in scio, atque haud quaquam libente superbiam credebatur potius mecum acturus, quam cum eo, cuius nomen præfixum gesserat refutatio. Quapropter cum istæ causificationes hominis loquacis, neque prorsus indis-

ti

indiserti biennale silentium viderentur amicis arguere defensionis ei oblatae haud scio quomodo mutatae, aut deformatae à scribis vim, & efficaciam; & iudicarem ea calumnias ipsius multas fortiter, & exquisitè depulsas: tandem ne timiditas videretur tranquillitatis amor, & de veritate causæ diffidentia: utque prætextum reliquum hunc quoque detraherem tergiuersatori inimico (ut prudentibus suspicari libet hominibus) volui apologiam nostram adsertioni isti pro qualicunque subiungere confutatione; quam spero non paucis commodaturam, quibus absque cæcorum, ac pertinacium adfectuum præiudicio videbitur cognoscenda; & non illius tantum infirmata exhibere; verum etiam inexpugnabili antiquitate, ac compendio orthodoxiam ipsam nunc adiicere comprobata.

Cc ij Quan-

Quauis autem facile fuisset characteri antegressæ inuestigationis, ac demonstrationis eam accomodare mutato epistolicæ confutationis ductu, ac colore: tamen nolui quicquam demere, aut addere præterea ex criminationibus aliorum; quod hæ ipsæ mihi viderentur nimix, ea, quam exposui, occasione extortæ. Porro si cui hæc veluti assumpta antiqua displicitura fuerint in recente tela: is meminerit quid beatissimus Epiphanius, præstantissimus agminis domini exercituum contra hæreticorum ineptias, ac næcias dux, & Imperator cum mille locis aliis, tum Antidicomarianitis, & Marcione sibi faciendum duxerit, quem nos præ cæteris omnibus libentissimè in conflictionibus cum hæreticis magistrum sequimur. Posteriore nanq; loco pauimentu quoddam aduersus Marcionem ante
per

*Hæres. 78. &
hæres. 4. 2. ubi
pauimentum
contra Marc.
ponit.*

per occasionem aliam conscriptum reprehensionem illius inserit: priore epistolam longè ante missam ad Arabas solam loco plenæ, exactæq; refutationis attexit, eaq; vna contentus adscripta totam illam vesaniam se satis retudisse existimauit. Ipsam igitur illam epistolicam apologiam adscripsimus cum præscriptione prorsus eadem nominum; cum eius, qui hæretico exhibuit; tum ipsius, cui respondimus: nisi quod initiales literas nominu tantummodò adscripsimus; partim ne hunc lacescere videremur cuiquam voluisse; partim quod mea scripta talia sint, vt eruditum, & pium illum amicum nostrum putem non laborare de celebratione sui nominis nostra, vel nominatione, vel prædicatione. Videbit interim catholicus lector ex apologiæ qualiscunq; parte extrema; me vel iam tum, nunc explanatum argumentum præmeditatum habuisse

lentium, & nimia hæc responsionis dilatio; & catholicam pacem, ac constantiam magis decere taciturnitate perpetua dissimulare, quicquid aduersus orthodoxiam ab vlllo mortalium adferatur; huiusque laudis opinionem iam fortassis tuam sim meritis suspicione: attamen vbi Dilingareuocato, & à disciplinæ illius, & assidua distentionis laudatissimis impedimentis vacuo plus suppetere videtur otij; libuit antiquum tuum scriptum modis omnibus prædamnatum (Deo ut spero propitio, atq; hoc facto inoffenso) postremò in manus sumere; non quod tam diligenter instituto, atq; in fide catholica illic corroborato vllus supersit dubitationis scrupulus, qui me ne ante quidem vnquam miseratione Christi ceperit; sed vt re ipsa experirer quid philosophia errorum, atque hærese non mors mihi cõtulisset; quidq; cum sacris cõcionibus, ac

cate-

catechesibus; tum frequentatione theologiarum disputationum, & theologorum nostrorum familiari, priuatoq; congressu; & non nulla denique mea scriptorum catholicorum lectione, atq; ætate profecissem. Periclitatio autem illa adeò malè non successit: quin plurima, quæ ante non satis intellecta, fidei solius præiudicio abominatus essem; multis nominibus damnanda, reprehendendaque comperirem. Nam non solum animaduvertebam multa detorta, deprauataque quasi magni momenti abs te vrgeri, iactarique argumenta: verum etiam (quod candidè abs te interpretari, vt dicitur, velim) orationem tuam veluti hominis aliud agentis, & hinc inde corrogatum, & ideò etiam malè coagmentandum assuentis pannum nusquam cohærere; & quod caput est; non minus tecum, ac cum tuis, quàm cum ortho-

Dd xa

xa ecclesia te ipsum pugnare. Quocirca primum mihi, ac musis (quod dicitur) libuit conscribere reprehensionem; ut hac ratione magis, magisque inflammarem animum orthodoxum ad persecuendum quidem sacramentum factum à me, hoc est, monasticum; detestandum autem acrius, ac constantius, quæcunque illius hostes hac tempestate, aut vnquam alias obgannierunt. Ut enim cæteræ res, atque instituta præclara semper oppugnata grauissimè cernuntur: ita & monastice plurimos semper calumniatores experta est; sed non pauciores, imò plures cultores, atque adsertores hactenus reperit. Verum cum factus ille in ipso quasi partu, & etiam ab eo recens (ut fit, & fortassis in postrice philautia) nobis ab blandiretur, & (quod apud poetam est) veluti risu parentem cognosce-

ret

ret: placuit etiam tibi legendum offerre; & mox (ut ominor) discerpendum, ac iugulandum. Hoc autem factum licet cum impietatis periculo existat coniunctum, quæ parentum in prolem suam est duntaxat: tamen ut cognoscās quid nobis sit animi; quos animi huius habeamus auctores post Deum, & hortatores; mittitur ad te nostra infantia, & recens commentatio. Non enim tam sum arrogans; ut in Paulina desperatione de proprio condemnatis iudicio: auferam apud te quicquam me istis ineptijs effecturum confidere. Cæterum cum distinctè, & nescio quo ordine velis tibi à me in peroratione scripti tui responderi; & non dubites persuasionè, fidemq; mihi tuis ratiunculis factam tibi polliceri: ego Aristotelis methodum secutus, in quo, quam Cicerone, aut Quintiliano plus operæ à

3. Tit. 6.

Dd ij me

me intelligendo haecenus positum est; breuiter ad obiectiones, & cauillationes tuas respondebo priore loco; deinde non nihil pro causa nostra sum adiecturus: hac autem in re (orthodoxiae inquam adsertione) si succinctior videbor, quam illius veritati, & aequitatiq; conueniat; partim ne actum agam tot olim, & nostra memoria quoq; pro hac catholicae fidei parte editis libris fieri putabis; partim ruditati sacramentorum theologorum meae adscribes; in refellendo copiosior faciet dialectica socia, & copia eorum, quae improbanda scriptum tuum continet, & nobis prolixè ingerit. Verum iam Christo omnis veritatis auctore, atq; adsertore; freti auspice, & SS. duce rem ipsam aggrediamur.

» Itaq; principio; tenenda est, inquis, ca-
 » stitas: at non votis, non iureiurando; sed sa-
 » crarum literarum usu, meditationibus, pijs
 pre-

precibus, atq; legitimo coniugij usu. Nus-
 quã .n. sacre literæ docet morbos animi
 vel voto; vel iuramento solui posse &c. »
 Hic de vi sacrae lectionis, precum, medi-
 tationum, & caeterorum instituto nostro
 consentaneorum non est reliqua questio,
 ut video; castitatem suam esse matrimo-
 nio, nemo catholicus inficietur: at in
 usu illam positam esse, eoq; conseruari;
 qui diceret, audiui praeter te neminem.
 Nisi forte legitimum interpretaturus sis
 coniugij usum, non qui inter coniuges
 existat modo; sed qui prolis solius spe su-
 stineatur, idq; summo cum pudore, ac
 temperantia. Hic autem tantum abest,
 ut animi morbos curet: tanto amplius
 auget, quanto difficilius est in medijs non
 aduri flammis; quam si procul inde quis
 versetur; quantoq; expertum Venerem,
 quam in expertum Mm. Nn. iudicio gra-
 uius est continere. Vnde praclare usu
 Dd iij edo-

*Lib. de velan-
dis virginib⁹.*

edoctus Sept. Tertullianus virginitatem gratiæ; continentiam adfirmat virtutis esse, ac laboris. Sed fortassis omnis coniugum congressus quantumcunque frequens, quemcunque fiat ad finem; sanctus tibi erit; nullique obnoxius libidini. De quo vos videritis; nos Mm. Nn. malumus & hinc sequi placita; ipsaque adeo scripturas; sed de his modo nihil prætereà. Nos ergo castitatem matrimonialem consistere in abstinentia existimamus vsus etiam forsitan permisi: & tanto veriore, ac maiorem, quanto ad cœlibem, cōtinentemq; vitā accedat propius; eaq; æmulatione perfici, ac corroborari. Neque ab his dissentit Paphnutius, ac vobis est suffragatus (vt putatis nonnulli) tametsi tripartitæ historiæ verba ita sonare videantur, quæ citas alibi: cum Nicephorus sententiam eandem referens lib. octavo E.H.

*August. de bo-
no coniug.
cap. 6. & 7.
Lomb. lib. 4.
Sen. dist. 31.
§. F. & distin.
32. §. a. Greg.
33. 1. 4. §.
Vir cum pro-
pria. lib. Sent.
4. dist. 31. §.
H. I.*

E.H. capite decimonono adserat eum in hæc verba locutum: matrimonium veneratione dignum esse, neque castitate, & pudicitia sua carere. Verum neq; hoc meæ est speculationis; neq; nostræ disputationis videtur proprium. Illud verò quod propositi nostri erat quàm ineptè, ac pueriliter tractas: Sacræ literæ nusquam docent, &c. Primum enim meus Aristoteles, & veteres, solidiq; dialectici omnes ratiocinationes huiusmodi ductas ab auctoritate, ac negantes: vbiq; gentiū è scholis, & congressib. eruditorū exploserunt. Sed tu fortassis aliam didicisti dialecticam, & quia Vvilichius nescio quis, aut similis notæ alter quispiā patrociniij, ac refugij præstruēdi sibi causa, fauēte alicubi materię qualitate id præscripserit: debet neutris, ac nullis præoccupatis affectionib. multoq; subtiliorib. creare præiudiciū. Deinde vt fingamus, quo de tñpost dili-

diligentius sumus acturi, nusquam in scriptis haberi oraculis, quod negas: num tamen consequens id circò tibi videbitur; recipiendum illud nequaquam esse. Rident nostri vestram istam dialecticã subindè paulò immoderatus: ac quærunt ubi scriptum sit T. aliquem H.P. viuere, agere superintendentẽ, scribere, & quæcunq; eiusdem generis à vobis fiunt exercere euangelicæ professionis officia. At equidẽ quæram illud modò ex quolibet istiusmodi argutatore: quæ scriptura mandet; aut permittat, aut factũ esse, fieriq; debere innuat, quod plerique; oēs desertores orthodoxiæ nobiscum mordicus retinendum sibi putarunt; infantes baptisate esse lustrãdos. Certè illi iidẽ fatentur nusquam id editum esse scripto; & velint, nolint, compelluntur ad traditionem recurrere. Ad hæc catholicum tingendi ritum ferè vniuersi retinetis
(de

(de formæ, & adspersionis trinæ usurpatione potissimum loquor) at quis locus iubet; vt verba illa pronuntientur interea; dum sacramentum illud peragatur; vt aqua vlla adspargatur necessario, maxime dum verba sacratissima exprimantur; percipiam ex te cognoscere. Atq; hoc mihi semel aduersus vniuersam hæc dialecticam tuam esto præstructum. Illud vnum ad hunc locum pertinet insuper: Calvinum haud scio an tuum, in *Lib. 4. ca. 13. §. 5.* institutionum christianarum capite de votis hoc potissimum nomine commendare vota; quod animos inconstantes, ac fragiles à relapsione retrahant, atq; vnicè ægritudines mentibus nostris deducant. Id quod & tu mihi videris tui post oblitus concedere, atque admittere: dum licita, sancta, adeoque præcepta partim vis, partim vetas nuncupatis confirmari votis. Verum vt vi-
Ee deo

*S. Tertul. 4.
adversus Mar
cionem.*

deo longior Iliade mihi enascetur li-
ber; si isto (quod ille ait) gradu per-
gam occurrere singulis: quarè breuiter
» ad cætera. Quod Deum præscripsisse
» vis remedium incontinentibus coniu-
» gium: de liberis adhuc, nulliq; obstrictis
voto; & remedia alia eiusdem detre-

*Apostolicis hæ
resi. 61.*

ctantibus cum diuo Epiphanio tibi ad-
sentior. At quid illud in monastica hac
disceptatione? Non autem bonum es-

Gen. 2. d.

se, hominem solum degere: referen-
dum cum beato Damasceno ad præsci-
entiam, providentiamque lapsus cense-
mus, à quo si discrepes; licet caput 25.
oppugnes lib. 4. de orthodoxa fide de
virginitate inscriptum, & ex Nazan-
zeni carmine eadem de re congestum.
Porrò minus incommodare inuocatio-
ni, & vitæ animæ scortationes, & id ge-
nus nefarias actiones, quas libidinosa
cogitationes semper antecedant neces-
se

se est; quam solas cogitationes ab operis
patratione abhorrentes: videtur mereri
angulum aliquè genealogiæ F. Staphy-
li sua absurditate. Stigelius autè tuus ve-
nereè, non Christianè lusit: si Deum à
solis coniugibus quasi castis tantum cen-
suerit velle coli, aut vocari. Si quippe cō-
iugalis qualiscunque castitas grata est
Deo: quid de virginali dicendum: Pau-
lo ferente sententiam; virgines corpore,
& mente sanctas esse? Cæterum falleris
si (vt scribis) putas me solas, quas vos di-
ctitatis scripturas; opinari auctorida-
tem, ac rationis pondus obtinere. Du-
dum quippe planum à me factum est: ne-
cessariam esse traditionem scripturæ ex
partem in fidei nostræ adsertione, eam-
que (traditionem inquam) cum Areo-
pagita credimus esse alteram scripturæ *Libr. Eccles.
Hierarchie
cap. 1.*
partem, & paulo affinè magis fontis sui

E e ij sim-

simplicitati, & à materia vacuitati. Testimonia autem, quæ citas scripturæ partim aliud longè agunt, quàm vt ostendant nihil recipiendum, quod elementis non sit expressum; partim vtilem esse, scripturam docentibus, non ad omnia sufficere, neque solam congruere indicant. Illud Petri seruit atque indulget id incredulitati Iudæorum: Christi dictum, tantum se verum Messiam demonstrari in lege, ac prophetis adfirmat; idque iis dicitur, qui iactabant eam scripturam; & credere miraculis, aliisque rationibus detrectabant. Quid verò istud ad causam nunc susceptam? Num enim si articulus de Christo veteri testamento non pertinacibus queat demonstrari: idcirco erit consequens eodè illo, vel etiam nouo testamento ita cunctam orthodoxiam explanatã; vt nihil reci-

2. Pet. 1. d.

Ioan. 5. F.

recipiendum sit, quod ibi expressissimè non legatur. Enimuerò, quod mox subiecasti: vos in omnibus vestræ persuasionis capitibus habere veteris, ac synceriores Ecclesiæ consensum; & tibi non perdifficile fore demonstrare per singula: nescio quid scrupuli mentis ipsis dictionibus prodat. Dum quippe non perdifficile fore ais tibi homini versato in adserendis suis placitis: videris agnoscere difficultatem, quam equidem tantam esse fatiscio; vt non ego tantum; sed catholici omnes simus in vestram discessuri factionem, tunc tamen ecclesiam catholicam: si hoc hiatus quicquam dignum præstare valeres. Hoc enim est, quod iam inde ab ortu Lutheri; orthodoxia desertoribus contendimus: vt patrum sanctorum commentarijs, ac perpetuæ traditioni opiniones suas censendas submittant. Hoc etiam nunc Staphylus noster latinè, ac germanicè

manicè poscit, ac flagitat: hoc hæctenus negatū fuit; ac simul, atq; impetrabitur, finis aderit contentionum. Hoc metuentibus huc vsque patres facit homines, & mendaces homines: vos autem puros putos spiritus, Angelis ipsis scilicet minus fallaces. Atq; vtinam pro tota farragine tua obiectionū, captionumq; tuarū, & (quod iactas) istiusmodi verbo Dei tuo: qui uisses vel vnum orthodoxum scriptorem veterem proferre, qui castitatis, virginitatis uē, aut paupertatis, aut deniq; obedientiæ votum videretur tecum reprehendisse. Quid enim antiquissimi senserint postremò intelliges ex vno, atq; altero. Nam plures allegare operæ pretium non est: cum quod passim libri in manib. sint ex professo de hac re ab illis scripti; tum quod ne vos quidem latere ista, quicquid simuletis, arbitrer. Laudas deinde Gregorium Theologum, laudas Nonnā matrem

matrē: rectè, sed, obsecro te, quid ille carmine de virginitate super hac quæstione senserit; quid discipulus suus Hieronymus cum ferè in omnibus epistolis; tum libris aduersus Iouinianum patriarcham vestrum, qui coniugium præfertis votæ castitati; nedum cum illo æquetis ei, cognoscas. Cætera autem quæ de votorum cōmemoras varietate nihil attinet scholasticè examinare: illa duo, quæ istam tuam concludunt orationem; nempe impium esse persuadere sibi votis vel satisfieri Deo pro peccatis, vel Deo seruire, seu cultū exhiberi: necesse est accuratius expēdamus. Primū igitur demiror tuū istud confundendi, ambiguitateq; obscurandi studium; clara, ac distincta, ac proinde distinguenda, cum in primis omnem disputationem eruditam oporteat cunctam explodere ancipitē, dubiāq; vocū significationem; ne aientia, & negantia vera

vera esse eadem de re videantur; & veritas non elucescat; sed tenebris inuoluatur maioribus. Ergo cum Mm. Nn. scripturarū imitamur phrasin; dū vel votis, vel operibus alijs laboriosis, & grauibus Deo contendimus à nobis satis fieri: quā te ignorare non decebat, qui non veris adfirmare è patrum monumentis opiniones vestras te posse adserere supra scripturarum auctoritatem; nedum cognitam dissimulare: & intelligimus pœnitentiæ dignis operibus fieri; vt participatione crucis, vnde omnis expiatio pendet, ac promanat; nō simus indigni, maximeq; idonei existamus; non quod absque fidei concursu, absq; meritorū Christi efficacia opera illa per se à quolibet effecta putemus quicquā adiustificationis communionem valere; quod Pelagianæ est arrogantia. Hac igitur sententia loquimur ex formula diuinorum oraculo-

rum;

rum; dicimus peccata nostra redimi elemosynis; dicimus lapsis pœnitentiam agendam, & priora facienda opera; alioquin candelabrum à Deo aduēturo motum iri: dicimus cum B. Cypriano veram agentes pœnitentiam Deo patri admisericordiam, precibus, & operib. suis satisfacere; & cum huius præceptore Terulliano exomologesin dispositionem dicimus satisfactionis, videmus reliquos patres hac parte suffragari, græcos Epiphanium in Nouato, Theodoretum in diuinis decretis cap. de pœniten. Ambros. cum mille locis alijs; tū libri de pœnitentia 2. cap. 5. & 6. Hæc cum ita sint; & monastice semper exomologeseos habitafuerit species; monasteria pœnitentiæ officinæ: quid ni & his Deo satis fieri sententia dudū exposita dicamus. Si Cyprianū, & reliquos impietatis ausitis dānare: gaudebimus à vobis cum iisdē con-

Ff tume-

Dan. cap. 4.

Apocal. 2. b. 3. d.

Li. 3. epist. 14.

Libr. de pœnitentia.

Syn. 6. Vniuers. can. 43. Hierony. epist. ad Sabinianū Diaconum.

tumeliam veritatis, hoc est, Christi nomine sustinere: quod si refugiatis eam improbitatem; quicquid pro illis comminiscimini, nobis seruiet à calumnijs vindicandis. Iam quod cultum nolitis haberi, dicitur vota monastica: quam indoctè, & à scripturarum salua dissonè adseueratur. Quamquam (ut quod res est dicam) non satis adsequar, quid istic cultus accipiatis vocabulo. Si id, quo Deo seruiamus, ac placere studeamus intelligatis cultum (ut opinor) quando quidem vna animi informatione omnem metiamini iustificationem, ac iustitiam: audi scripturas nos loqui ita docentes. *B. Evangelista Lucas dicit prophetidem Annam precibus, & ieiunijs nocte, ac die in templo seruiuisse, id est, λατρεύσαι, seu latriam Deo suam exhibuisse. O impiam Annam, vestra duntaxat hæresi; re aut vera, ac fide nostra certissimum spiritus sancti templum: quæ*
illis

illis virtutibus potius, quam inani vestra phantasia ac recordatione seruiendum sibi assidue Deo putauerit. Beatus Augustinus omne bonum opus, ad eum relatum finem, quo beati esse possumus definit sacrificium; subscribunt omnes piorum scholæ, & Ecclesiæ; Paulus vult nos corpora Deo sistere hostiam, viuentem, sanctam, Deo placentem, rationalem seruitutem, seu λατρεία; idque virtute, ac religione nostra fidelium iam perfici. *Mm. Nn. docent commentarij; Petrus, ac Ioannes nos sacerdotes nuncupant ratione oblationis cum aliarum actionum; tum precum; denique beneficentia, & communicatione tanquam sacrificijs promereri à nobis contendit Deum Paulus; & impium (si Christo placet) isti noui scripturarum tractatores clamitabunt; Deum si coli votis monasticis operibus saltè bonis, & præcipue ad finem,*
Ff ij quo

Lib. 10. de civitate Dei capite 6.

Rom. 12. 4.

*1. Petr. 2. 6.
Apoc. 5. E.*

Hebr. 13.

quo beati esse queamus relatis pronun-
tiemus. Quis sacrificium neget esse cul-
tum? Quis nescit cultus speciem præci-
puam esse rem diuinam, seu sacrificiū?
sacrificium autem cum sit omne bonū
opus; & non dicatur tantum: num cul-
tum esse Dei, aut facere ad colendum
Deum inficiabimur? Quid multis? Sept.
Tertullianus, quem libenter tanquam
vetustissimum theologum citamus; li-
bro de carne Christi; vide, quàm isti no-
uitiæ sapientiæ refragetur. Nam & sa-
crificia (inquit) Deo grata, conflictatio-
nes dico (ait) animæ, ieiunia, & seras, &
aridas escas, & adpendices huius officij
sordes, caro de proprio suo incommo-
do instaurat. Virginitas quoque, & vi-
ginitas, & modesta in occulto matrimo-
nij dissimulatio, & vna notitia eius, de
bonis carnis Deo adolentur. En ieiu-
nia, ciborum delectus, illuuias, & simi-
lia

*Modestia
in occulto
matrimonij
dissimula-
tio; non illi-
us iactatus
usus de bo-
no carnis
Deo adole-
tur.*

lia sunt Tertulliano auctore sacrificia
Deo grata; nedum virginitas, & ve-
ra viduitas: & consilia euangelica, vo-
taq; monastica nefas fuerit vocare cul-
tum. Porrò quod vota fingas à Catholi-
cis æquari baptismi efficaciam, & studio
exaggerandi falsa multa comminiscaris:
non meretur responsum. Si qui nanque
id dicant calore commendationis (vt fit)
non decernit nobis fidei regulam; nos
quem ad modum mereri remissionem
peccatorum credamus vota, Deumque
colere; modò exposuimus. Hieronymi
dictum à te præteritum suo pondere in-
uictum: non eget nostro patrocinio.
Quod tamen ipsemet adfirmas, ac pro-
bas in fine; dum propter regnum Dei ca-
stratos laudare cogaris: vt multos (in-
quis) filios Christo gignant, quos vide-
licet vos mariti nequeatis, nisi fortè pau-
cissimos. Te aut inferioris esse gradus, et
Ff iij .cun-

» cunctos maritos vtriusq; sexus; nedū incestos istos, & periuros concubenarios dummodò collatio in solo status cardine versetur; & non committamus fatuā aliquam virginem, aut viduam cū fideliquopiam Abrahamo: damnatio probat furoris Iouiniani; quem si tu quoq; tuearis; remitto litem disertissimo, doctissimoq; Hieronymo. Angelicā autē vitam
Luc. 20. » rectè dici sanctā virginitatē docet Christus; dum angelos neque ducere, neque nubere adfirmat: & foeliciter resurrecturos hac ratione iis æquiparat; cætera caput Ioannis Damasceni suprā citatum
 » facilè tuebitur. Atqui quæ hoc loco à
 » causæ statu digrediens de legis mandati
 » coelibatus quiritaris; cum ineptum, atque alienum sit à nostro instituto, missum facio: ne si & hîc te subsequar; *μαρτυροῦμαι*, & importunarum digressionū à proposito culpā præstare debere cuiquā videar

videar. Deinde quæ tãto philosopharis spiritu, & raperis iterū extra præstitutā orbitā de merito salutiferę crucis: quæ nescit, aut negat. Quē ad modū autē coelibatū nostrū, & monasticen satisfacere, expiareq; nos credamus: dudum est expositum; nimirū quo modo vos phantasiā vestram id efficere opinamini, quā certā vocas fiduciā, & firmę fidei apprehensionē. Vt enim persuasum videri vultis esse vobis; Christi sanguinē illa via, ac ratione vobis communicari, & vos idoneos inanitate illa effici: ita verissimè (inquam) credimus fidelium actiones sanctas, vota, continētiam, preces, ieiunia, & cætera quasi viam sternere in fluxuro in animas nostras, quo sanctificemur, atque abluamur; sanguini Christi; nō quod ille egeat stratura (ceu infantū docet baptismus) sed quod in adultis sibi ita visū sit; vt Io. bap. docet prouicia, & suū illud *Matth. 3. & 4.*
 poeni-

poenitentia agite, appropinquavit enim regnum caelorum. Quapropter non erat cur tibi consentaneas opinionibus tuis subiectiones fingeres, quasi meas responsiones. Siquidem & ante satis expositum est a nobis, quo pacto, ac intentione vota a nobis fiant, & sperentur colere Deum, satisfacere pro peccatis, & iustificare. At vero quae de votis emissis ab iis, qui necdum sint rerum satis periti, ac cauti adfers: nihil attinet quoque ad hunc locum. Siquidem a maioribus nostris cautum est; ne ante legitimos annos quicquam fiat a parentibus: sed & consultum est liberis contra duos, irreligiososque parentes; nempe ut liceret iis minores duodecim annorum etate, anni, ac diei vnius spatio abducere a proposito; post non liceret; si feruor innocentis aetatis heroicum aliquid spiritus impulsu moliretur. Quid est igitur cur odiosum nobis Iudaicorum votorum

Vide supra ca. 15. de his plur.

votorum solutionem obiectes: quasi sacri canones iis quoque rebus non prospexissent. Quanquam de abusibus, quos confingis non sumus pugnaturi: si de votorum ipsorum rite nuncupatorum, praestatorumque laude inter nos conueniat. Porro quod primos monasticos professores nullis obstrictos aias vixisse religionibus: insignem arguit tuam inconsiderantiam: qui ista temere ex Erasmi friuolis coniecturis, & libentibus suspicionibus; aut alterius illius riuuli aequae supina asseueratione audes depromere, & instar oraculorum prodere; vel malitiam, & fallendi, imponendi que incautis studium; si veritatem ex antiquitate syncere cognoueris. Sed de illo videbimus postremo loco commodius; monasticen (inquam) nunquam suis caruisse sacramentis iam inde ab apostolorum aetate, & approbatione. Caeterum in secunda

Gg an-

antipophora, & obiectionis dilutione penè miseret me tui; qui veritus sis dele- re, cui proposito satisfacere te nulla ra- tione posse videres. Sed non vidisti for- tassis; itaq; faciam tribus verbis vt senti- scas. Paulò prius ea vota probabas cum
 » primis, quæ voluntati Dei existerent
 » consentanea adeò; vt Nazanzeni con-
 » secrationem, ac virginitatem à parenti-
 » bus ante natiuitatem votam nō dubita-
 res commendare; & quidē canone or-
 thodoxo rectè. Hic autē tui oblitus: etiā
 laudatissima illa vota argumentaris esse
 » stulta, ac fugienda. Si iussa (inquis) sunt;
 » cur voues? vouetne filius sese parentis
 » iussa executurum? Ergò futile tuo
 Gen. 28. iudicio votum Iacob, qui stipulatus vi-
 ctum, & amictum, & custodiam per
 iter vouebat dominum futurum De-
 um suum. Ridiculum Theologi abs te
 etiam commendati, qui in Parthenio
 peri-

periclitans pelago baptismi à se suscipien-
 di fecit votum, & se, cunctosque, qui se-
 cum erant, vectores discrimine eripuit;
 damnabilius tuo iudicio illud eiusdem,
 quod Ioannes Langus ita conuertit à
 græco.

Per uerbum iuro, per numen scilicet ingens,

Principij æterni, principiumq; patris,

Archetypi effigies, & par natura parenti,

Ad nos, qui regno uenit ab æthereo:

Iuro iterum, atque iterum, fidei pugnancia ueræ

Non errabundum dogmata praua sequi:

Nec me mente alia mentem mutare supremam;

Nec uerbo uerbum deteriore Dei.

Quid opus est verbis: omnia penè du-
 dum abs te probata, & sacris expressa hi-
 storijs tuo hoc mirifico explodentur di-
 lēmate. Næ hoc bellè est penteuangelii
 demonstrare scriptis oraculis. Sin iussa
 non sunt (ait altera dilemmatis præcla-
 ri pars) cur proprium Dei cultum exco-
 gitas, quo (contra eius reuelationem) te

Gg ij coram

» corā ipso credis gratū fore, & acceptū?
 Hic primum nobiscum videris agnosce-
 re, quod principiò reprehendebas legiti-
 ma vota Dei esse cultum; nisi forsitan, vt
 vota vniuersa, ita & cultum omnem ve-
 lis inconstans explosum: deinde vt vo-
 tis placere nos Deo confidamus satis, su-
 perq; inculcatum est ante. Hinc nun-
 quid omnia tu ita præcepta vis, aut pro-
 hibita; vt nihil mediū putes, quod Deo
 plerisq; mādati sit gratius? Deniq; quæ
 est ista reuelatio, quæ vetet quicquā in-
 iussum voueri? Nam reuelatio, seu pro-
 hibitio, quam tu obiectas; longè aliud
 sibi vult, atque ait: quàm vos præ vo-
 bis fertis. Non .n. si assui caueatur quicq;
 legi Dei: idcirco cōsilia euangelica, q̄ &
 tu negas mādata, nō cadent sub votum.
 Nō tamē propterea malè Nazanzenus
 noster tempore baptismi sui, quod Pau-
 lino sibi licebat exemplo, vouit se iura-
 turum

*Deuteron. 4.
 a. 12. D.
 Apocal. vlt.*

turum nunquam. Nisi forte & hic Mm.
 Nn. reclaims cum symmystis quibus-
 dam tuis; ac putes nullum iuramentum
 esse Christianis concessum, quantum-
 cunque graui causa. Quod vt adfirmes
 faciet tanti viri exemplum tertium ad
 prioris dilemmatis tui membri refuta-
 tionem. Seruiet & ad id, quod sequitur »
 proximè refellendum: nimirum quo vo-
 tis omnibus explosis videris velle vnica »
 baptismatis *ἁπολογία, & ἀρταγλω*, seu abrenun-
 tiationem sufficere. Cur enim vouerūt »
 vnquam vlli mortales alicuius certæ, ve-
 ræq; religionis sibi consciij; voluntatis di-
 uinæ haud nescij? Nisi dicamus (quod et
 Caluinum facile perduellium orthodo-
 xiæ principem dixi supra nobiscum sen-
 tire, & quasi suum docere) & res est, san-
 ctos consueuisse votis loco stimulorum
 quorundam vti, in nostra ad deteriora
 pronitate, & à melioribus fuga, & in bo-
 Gg iij no

*Rom. 1. a.
 Secund. Cori.
 1. d. Aug. lib.
 1. de serm. Do-
 mini in monte,
 & ad 1. cap.
 epist. ad Galas.*

no tarditate. Num duces contentos esse iubebis sacramento Christiano, nolesque exigere à quoquam præterea fidem? Num coëuangelicos tuos, adeoque collegas vetabis post hac in ludimagistris, parochis, & id genus vestris ministris, atque ministris vestrorum placitorum creandis requirere ullam religionem, aut ius iurandum? Post hæc castitatem quandam contendis præstandam coniugibus, eamque in ipsa positam consuetudine, quam Augustinus passim negat libidinis vitiosæ esse exortem, egeraque sacramenti matrimonij bonorum excusatione: sed de hoc capite nos pluribus initio differuimus. Quare & proximo loco te videmus prodere futilitatem tuam, & nihil expensum, nihil exploratum adferre; sed alieno qualicumque victitare succo; & præmāsum à symyrtis (cuiusmodicumque; tandē id ipsum reuerà

Sic iubent decreta Palatina de officijs ecclesiasticis.

Libr. de bono coniug. cap. 6. & 7.

Nicani. Cōcilij, & Paphnutij de lege continentia cleri germanæ sententiæ verissima expositio.

reuerà existat) modò cibum abs te nobis ingeri, atque obtrudi. Dū enim miser Epiphanium istum citas ex fide Sozomeni pendētem; dum producis testem collaudatum Paphnutium: quo pacto tua placita omnia queant ex Patrum monumentis confirmari ostendis; & simul palā fit te auctores hos, aliosque, quos eadē fide esses allegaturus, nūquā inspexisse. Vis ne enī scire quis, qualis uē tandē fuerit præclarus tuus iste cōfessor Paphnutius? Vis ne audire de eo iudiciū nō deprauati illiustui, incerti que Epiphaniij; sed magni illius Antistitis Salaminij Cyprij heresiarcharum oppressoris inuictissimi? Is heresi 68. Meletianis, docet eū odio Athanasij, atque Alex. Petri mart. successorū unitatis studiosissimorū schisma suū Meletianū Arianā præterea cōtaminasse cōmunionem, ne dicā cōtagiōem. Licet ergo præclare añ se gesserit; ut Melet. quoque schismatis

Qualisnam Paphnutius fuerit, quem se patronum habere nefarium copulari suarum iactat Evangelicis.

matis primus auctor, in persecutione; esto erutus illi fuerit oculus; esto filius fuerit martyr; denique à puero præclarissimi asceti, ac Anachoreti catholica hac nostra fuerit exercitatus: attamen cum prius schismate; deinde hæresi quoque maculauerit priorem gloriam; viderint euangelici laudatores; quid veri præconiij mereatur; orthodoxorū equidem iudicio constantis confessionis elogium nunquā feret. Iam ut talis sit, ac permanferit, qualē vos eum videri velitis, atque utinam foret, & sit vobis maximē tam iniquis legis coelibatus cleri censorib. quid illius iudicio ad coercendam calumniam di istam licētiam vestram opportunius? Quid oratione eius, ac sententiæ dictione in Nicæna synodo ad retundendum mendacium istud passim iactatum contra castitatem integram efficacius? Primum ab ipsa infantia asceticis, ac monasticis

*Paphnutius hic
quantū tribue
rit, ac reuerā,
patrocinetur le
gi coelibatus
slericalis.*

sticis nostris exercitationibus, quas vos impios vociferamini cultus; excultus erat: hinc virginitatem vsque retinuit, & cū Episcopus foret, & monachus fuisset; eam Deo vouerat; ut vel ex hoc ipso dicto suo patebit, quo vos non dubitatis toties abuti. Postremò licet Suidas in Paphnutio, Socrates libro primo E. H. capite II. clarius rem totam exponant: tamen quia Sozomenum nominas in corruptissimo tripartitę historię latinę hoc dūtaxat loco, riuulo; idcirco libet ipsissima Sozomeni verba ex Roberti Stephani Calviniani editione subijcere cum Io. Langi in Niceph. interpret. ut vel sic de finatis cū magno vestrę opinionis præiudicio istū mirabilē post hac iactare Paph.
κατὰ τὴν ἀρχαίαν (ait) τὴν ἐκκλησίαν παρὰ δ' οὐκ, εὖ μὲν ἀγάμους τὸ ἱερατικὸν τάγμα τῶ κοινῶν ἡσαντας, μηδὲ πγαμῆν. εὖ δὲ μετὰ γάμου, ὅν ἔχουσι γαμῆν μὴ χωρίζεσθαι. καὶ ταῦτα μὲν παφνούτιος, καί περ ἄπειρῶ ὡν γάμος εἰσηγήσατο. ἐπὶ ἡνείκε δὲ αἰσιν αὐτοῦ τὴν βελλῶ, καὶ ποδὶ τῶ τῶ εἰδὲν ἐνομοθετησεν. ἀλλὰ πῆ ἐκάστω γνώμῃ τὸ πρῶτον ἀκ' ἀνάγκη ἔθετο.

Hh Quæ

Quæ verba vtpote simplicissima, ac planissima licet suspicer te intelligere, qui nōsemel græca miscueris latinis, itaq; interpretatione nō indigere: tamē quod Nicephor. ad Socratis narrationē propius accedat; & si fortē fallerer in græca opinione tui; addā Lāgi conuersionē huius sententiæ ex lib. octauo E. H. ca. 19. Quapropter (inqt) pro eo, atq; antiquitus seruari solitum est, deinceps quoq; obtinere oportet; vt qui sacerdotalē susceperint dignitatē cœlibes; postea quoq; à cōiugio abstineāt; qui verò vxore ducta in ordinē sacrū cooptati sint, vt à cōiugibus non separentur. Hęc Paphnutio, qui vxorē nunquā duxisset, suadente, Synodus cōprobauit: atq; de hac re, quā arbitrio cuiuslibet reliqt, nihil sanxit. Vnde liquet Paphnutiū istū testari antiquā esse etiā tum Ecclesiæ traditionem, hoc est, *παρὰ τοῦ* (vt cū alijs etiā Sozomen. habet) vel

Paphnutius cœlitu ordinatus à nuptijs vsq; arceus.

vel (vt ea vox græcis quoq; significat frequēter) legē, & velle, decernereq; oportere eam vsq; obtinere, atq; obseruari; vt virgines, cōtinentes, cœlibes ūe in clerū cooptati (vt hodie cūcti) nequaquā vnquā post ducere vxores permittātur; suasisse tātū; vt qui cōiuges essent admissi in clerū nō separentur vi, sed arbitrio suo permitterētur. Quē igitur seueriorē, equiorēq; sibi vindicē optare queat virginitas, & clerica, monasticaq; castimonia; quā hūc ipsum Paphnutiū. Olī cū passim raperētur, & cogerētur à plebe, atq; episc. cœlibes ad clerū: vides leges Eccles. antiquissimas, & à Synodo, Paphnutioque probatas habuisse; vt æternū cōtinerēt: & nūc (proh vecordiā) arbitro isto eodē Paphnutio ijs, qui per mille impedimenta ruunt ad sacros ordines, & repulsi sæpe ab ostio legitimo, violētis tamen adscensib. irrūpunt aliūde; quib. prædicitur
Hh ij esse

Hem tibi procos, & lenones Evangelicos pulcherrimè suo iugulatos gladio.

esse continendū, clamant se posse, & velle; post solenne votum permittendum est; fas, sanctūq; videbitur nefarias usurpare coagmentationes, & bis, terq; incestas commixtiones; imò portentosa ista spurcities iudice illo eodem erit castitas, erit cū propria vxore legitimus cōcubitus. Quid diceret Paphnuti; si ista audires tuo adseuerari suffragio, ac titulo: qui vociferatus in medio prædicaris concilio; vbi paulo duriores intelligeres concipi deliberatione patrū legē in maritos ante ordinationē suā hypodiatonos, diaconos, presbyteros, et episcopos. Sed plus satis iā de Paphnutio. Similis autē calūniæ est, ac deprauationis catholicę sententię, quā nequeas ipsam infirmare, aut
 22 culpāre: quate nō pudet adfirmare nos;
 22 quē dānauimus, ac dānabim⁹ eternū; Pe
 22 lagiū secutos arbitrio nostro nixos cōfi
 22 dere, absq; gratiē adiuuētō posse & casti
 tatem

tatē præstare, & legē vniuersam implere. 22
 Nā ista nō secus, q̄ vos ipsos execramur, vestrasq; hæreses: & credim⁹, speramusque nos à gratia adiutos, & vota, & legē præstaturus; prout fragilitati nostrę hoc tempore iniunctum est. Hoc docet nos Christus: dum veluti egregius imperator nos ad sui imitationē auxilio: ac ductu suo fretos prouocat, ac dicit: qui po- *Matth. 19.*
 test capere capiat. Dum Paulus conten- *1. Cor. 7.*
 dit bonum esse mulierem non tangere; dum melius ait facere, qui virginem suā seruet: etiam si nullo singulari oraculo esset ei cōdictum peculiare donum; virgini suæ concessum præ cæteris; & illam ad continentiam vnicè natam. Ut enim alia aggredimur freti, ac pēdentes à facilitate diuinæ opis, non Pelagiana inflati iactantia; sed cum timore, ac tremore, spe interim erecti: ita & vota nūcupamus, & castitatem Deo promitti-
 Hh iij mus,

mus, & non frustrati spe, exemploq; maiorum nostrorum animati etiam prestamus. Neq; plus periculi vnquam est vel in presumptione de gratia obuia subleuatione, & omnipotentia (omnia enim, inquit ille, possum in eo, qui me confortat) quam in ignaua, & mendaci ista quorundam perfidia, ac vanissima de Dei bonitate diffidentia. Graue quidem est, & molestum citandis, adscribendisq; testimoniis chartam consumere; ac malim locis indicatis tantum caetera persequi: veruntamen, quod metuam Mm. Nn. libros vobis deesse, vosq; illos fugere, non secus, quam angues sapienter se incantaturos; ideo cogor hic quaedam ex confessionibus B. Augustini cum ea fierent, atq; eueniret ipsi libidinosi adhuc, & similis vobiscum persuasionis, delibare. Libri igitur 8. ca. 6. vbi narrasset quid secum differuisset Potitianus quidam Palatinus miles: ut nimirum

Aurea D. Augustini sententia de catholica fiducia, qua vota nuncupantur.

ad

ad Treuiros duo ex suis comilitonibus lecta B. Antonij vita, & lustrata monastica casa pactis iam sponsalibus se mox Deo dicauerint; & exemplo sponforum recepta etiam sponsae virginitatem suam Deo dicauerint non expectato caelesti euidentiore responso; & quanto opere eo sermone quantumuis adhuc lulentus commotus fuerit, erubueritq; suam de praestanda castitate, quam duplici, ac longo concubinato inquinauisset, desperationem: tandem eiusdem libri ca. 11. sic, ut mox relaturus sum; libidinem, & castitatem inter se refert in mente sua contendisse; quam orationem; si legeret concubinarium, incestiq; multi, aut omnes potius; sperem praedestinationis adiuuante gratia; non paucos iri sanatum; sed nouit dominus, qui sint sui, ex quibus nemo peribit; & audiamus de praestanda continentia infirmissimi etiam tum August. (ne dicam Dei) sententiam.

Cum

2. Tim. 2. 6.

Ioan. 17. b.

» Cum (inquit) diceret mihi consuetudo
 » mea violenta: putas ne sine istis poteris?
 » (concubinis, earumq; vsu, vel abusu po-
 » tius) sed iam tepidissimè hoc dicebat. A-
 » periebatur enim ab ea parte, qua inten-
 » derem faciem, & quo transire trepida-
 » bam, casta dignitas continentia, serena,
 » & non dissolutè hilaris, honestè blandi-
 » ens, vt venirem, neq; dubitarem, & ex-
 » tendens ad me suscipiendum, & ample-
 » ctendum pijs manus, plenas gregibus
 » bonorum exemplorum. Ibi tot pueri, &
 » puellæ, ibi iuuetus multa, & omnis ætas,
 » & graues viduæ, & virgines anus (in so-
 » litudine scilicet vt Potitianus retulerat)
 » & omnibus continentia nequaquam ste-
 » rilis; sed foecunda mater filiorum gau-
 » diorum de marito te domine. Et irride-
 » bat me irrisione exhortatoria, quasi di-
 » ceret tu nõ poteris, quod isti, & istæ? An
 » verò isti, & istæ in semetipsis possunt, ac
 non

*Puerorum,
 & puella-
 rum vota
 Augustino
 cõmẽdata,
 & à castita-
 te proposita
 ad imitan-
 dum.*

*En vt ora-
 culũ de do-
 no putet re-
 quirendũ.*

non in domino Deo suo? Dominus De- »
 us eorum me dedit eis. Quid in te stas, & »
 nõ stas? Proiice te in eum, noli metuere, »
 nõ se subtrahet, vt cadas. Proiice te secu- »
 rus; excipiet te, & sanabit te. Et erube- »
 scebam nimis (ait adhuc cõcubinarius, »
 & impurus, atq; intinctus Augustinus) »
 quia illarum nugarum (libidinum nota- »
 rum scilicet) murmur adhuc audiebam, »
 et cunctabundus pendebar. Et rursus illa, »
 quasi diceret : absurdesce aduersus im- »
 munda illa membra tua super terram, vt »
 mortificentur. Narrant tibi delectatio- »
 nes; sed non sicut lex Domini Dei tui. »
 Ista controuersia in corde meo, non nisi »
 de me ipso aduersus me ipsum. Haftenus »
 ibi lumen tandem orthodoxæ ecclesiæ,
 & castitatis omnis exemplum Augusti-
 nus. Habes sententiam catholicam igitur
 verbis columnæ ecclesiæ, imò casti-
 tatis ipsius expositã; habes laudatorem
 Li pue-

*Vota puerilia
ab Augustino
probata.*

puerorū, puellarūq; vouētū, habes casti-
tatis à castitate dictatā definitionē; ha-
bes fiduciam, qua ducti nihil morati re-
uelationes vanas, vota concipimus, faci-
mus, perficimus: habes, quod sequaris,
cum erronibus tuis, & potissimum tua
perfidia seductis; cum his pugna, hæc
euerte, hæc iugula; si potes, ac fodes; nos
hæc è certissimis scripturis eruta, & sta-
biliter perfequemur; vt tu vel Acheronta
moueas. Quàm porrò ridiculū illud tuū,
» quod his admisceas infcitus coquus. Filio
» Dei induti sumus; quid necesse habemus
» nouo, ac inusitato, et superstitioso vesti-
» tus genere superindui? Quid ergò, nūq;
metaphorica imitationis Christi indu-
tione vestiti sumus: idcirco nos cunctos
iubebis esse Adamianos? Num mulieres
suas vetabis habere, puellas suas, matro-
nas suas, & has omnes festiuas alias, co-
tidianas alias, & pro varietate locorum,
tem-

temporum, negotiorum alias item, atq;
alias? Dum autem nouum vestitum mo-
nasticum, ipsumq; institutum cauillaris
inscitiam prodis tuam & hoc loco. Nam
monasticas vestes, & potissimum Be-
nedictinas esse verè antiquissimas; ve-
stras autem recentes: docebit te Tertul-
lianus libro de Pallio, & suus scholia-
stes vester (vt vultis) B. Rhenanus; sed
& L. Baysius (haud scio num etiam ve-
ster) libro de re vestiaria. Vt autem illi
taceant, quis ignorat Benedictum ho-
minem Italum ante plus minus 900. an-
nos præscripsisse nobis vestimentorum
formas; & nusquā religiosius retenta esse
prisca, ac recepta, quam in monasterijs?
Certè ne tu quidem iueris (vt opinor) in-
ficias, magnam mutationem, ac de gene-
rationem ab antiqua Germanorum, at-
que Italarum simplicitate vestiendi fa-
ctam esse, & vitium hoc in dies gliscere.

*Argum. libr.
de pallio.*

Colorum varietas cum quibuslibet de vulgo permittatur; & cuique patrifamilias, vt decernat in sua familia: videlicet non licebit sanctissimis viris suis haud absque mysterio, & sæpe etiam Numine; discipulis quicquam huiusmodi præscribere; continuo erit superstitio; erit cultus impius. Notum est factum Rechabitarum Ieremiæ 35: qui Ionadab patris sui iussu à vino, ædificiis, ac semente abstinentes: nõ tantum ad informationem nostram laudati fuerunt à Deo; & immorigeris Iudæis ad æmulationem obiecti, ac propositi; verum sempiterni quoque sacerdotij prerogatiua fuerunt cohonestati. At nunc huiusmodi res, quasi alium colamus Deum; à viuis Dei templis institutæ, ac suis præscriptæ idololatria peiores sunt; idque ne ganes euangelici minus libenter heluentur. Vt autem breuiter expediam hunc locum

locum sequimur in hoc impio cultu, & superstitione auctores apost. & nominatim B. Marcum Apostolum, & Euangelistam teste Philone libr. de Therapeutis (de quo post plura) Alexadrino (inquã) illo Petri apostolorum coryphei familiari, interpretibus Eusebio, Epiphanio, Hieronymo, Nicephoro, & quibusdam alijs, qui docet Therapeutas Alexandrinos, seu monachos Marci discipulos vestros certa indumentorum figura, & colore candido, ita vt descriptio eloquentissimi scriptoris Carthusianos, ac Præmonstratenses nostros exprimere ad viuum iure videatur. Verum quod vota nostra de continentia præstanda peccata coneris ostendere, quasi ex fide non sint; quod nequeamus ex verbo Dei conscientias nostras pacare, statuereque; licitane sint, nec ne: quã bellè cohæret cum eo, quod paulo mox sequitur: Christum (vt tu ver-

» bo hoc vteris) consuluisse, non præcepis-
 » se? An enim tam vecors est quisquã, qui
 nesciat licitum, esse; & quidem maximè
 licitum, optimumque; quod Christus
 suadeat. Nũ tibi Optimus Max. perinde
 videtur facere, atq; Diabolus; quẽ Luthe-
 rus vester vult sibi persuasisse videri anti-
 quationẽ iugis, perpetuĩ; sacrificij, hoc
 est, illius quidem iudicio rei abominan-
 dæ; nostro autẽ, ac diuino sibi inuisissi-
 me? Sed priuata fortassis requiris oracu-
 la, quibus quisq; certior fiat: habeatnẽ do-
 num, quod vos fingitis, continentia. Nã
 dubium non est, quin cœlitus vobis ma-
 ritis sit denunciaturus vos eo carere; & cõdi-
 cta fide certius nuptialis castitas; & cõse-
 quitur eadem cautela adultis catechume-
 nis non esse cogitandũ de sacramentali
 illuminatione ante, quã diuinitus pecu-
 liari nũtio sit promissa specialis, atq; assi-
 dua contra relapsionẽ opitulatio. Nam
 grauius

grauius iri damnatũ olim mysterijs Chri-
 stianis initiatos, quã eorum expertes:
 cum alia infinita diuini verbi loca; tum
 in primis disertè secundæ epistolæ D. Pe-
 tri 2. cap. extr. ostendit. Verum quẽ nos
 animet fiducia, exposuit accuratè du-
 dum continentia ore beatissimi, & ca-
 stissimi tandem Augustini. Eodem re-
 legamus obiectiones tuas de difficulta-
 te, ne nimis prolixa euadat nobis respon-
 sio; item de raritate doni, & quicquid
 postea in eandem partem stomacha-
 ris. Siquidem perquã frequenter huc
 euagatus recurris. Certè tyranni alij
 non sunt tibi constituendi auctores, seu
 latores legis de cœlibatu, quã Apосто-
 li, quos rectè te nescire fateris; vel etiam
 Nicæni cõuentus tẽpore arbitro, ac te-
 ste mirabili illo vestro Paphnutio prisca
 Ecclesia. Nam apostolicã hãc esse legẽ
 testatur etiam nunc ipsorum canon 26.
 quem

Heres. 49. quem non Zonaras tantum agnoscit in
 commentario; verum etiam Epiphanius
 in Mótano; quē etiam illustrat idem
 Epiphanius titulo Ecclesiæ, & S. Sancti
Heres. 59. Catharis, & caractere catholicæ Eccle-
 siæ. Deinde quod clero destinatum
 occasione legis huius comminiscaris li-
 bidines foediore, ac crebriore; quis tibi
 concesserit? Et ut fingamus ita à perdi-
 tis, ac hæreticis occultis fieri à vobis de-
 mentatis: seruētur canones, & repudien-
 tur; nisi testimonium probitatis suæ attu-
 lerint, candidati. Quis etiam illos cogit?
 Ducant improbi vxores. Fiant Euange-
 lici buccinatores, & expleant omnem
 carnis libidinem; & persuadeāt sibi quic-
 quid libitum fuerit cōcupiscentiæ œstro
 facere de coniuge (si fas sit dicere) mari-
 talem esse castimoniam. Num tibi (que-
 so) æquum videtur; si ambitiosi parētes,
 aut auari inuitos impellāt liberos ad nun-
 cupan-

cupanda castitatis vota, & nuncupent
 pudore, ac metu compulsi; aut hi ipsi am-
 bitione, auaritiaque, non pietate moti
 sese ingerant: antiquissimam matris Ec-
 clesiæ legem refingi, antiquari, & vi-
 tijs illorum cedere, & non contra illos
 potius exutis vitijs, & prauis affectibus
 voluntati, decretisque optimis totius
 catholicæ Ecclesiæ conari satisfacere?
 Quocirca, quæ de fornicibus, & lustris
 fabularis; item quæ vel feceris, ac pas-
 sus ipse sis; vel ab alijs perpetrari vide-
 ris: nihil attinet refellere. Nihil enim
 aduersantur ista legi sanctissimæ; sed pœ-
 nas commerent: & non prostituit, aut
 prostitui iubet Ecclesia; sed multa to-
 lerat in ciuili magistratu, qui & ipse per-
 mittere verius, quàm aduocare vide-
 tur. Et si vbi Euangelium nouum pe-
 nitus receptum cuncta occupauit de-
 essent meretrices; non audirentur eti-
 am

am columnarum euangelicarum nefaria, & violenta etiam adulteria: esset color aliquis, quo negligentiae catholici accusaremur; nondum dico inuiolabilis lex de coelibatu merito impetere tur. Nam ut obstacula cuncta assidue remota non impediunt; sed fluminum cursus incitant: ita neque permessa Venus; nedum votifraga; minimè autem omnium hæretica, schismatica, & bis incesta copula minuit concupiscentiae iritamenta; sed auget: etiam si parentes fingamus conceptorum carnifices, & maritos vxorum suarum grauidarum (ut ille ait) assiduos adulteros. Sed nostra causa neque; fornices permixtae initio sunt; neque nisi votifragorum, & aliorum nefariorum, atque à continentiae votis abhorrentium causa etiam nunc permittuntur: utque quam citissime ubique gentium tollantur; iterum atque iterum

Hieron. cōtra Iovin. ex Sixto Pythagorico, et Ioseph. li. 2. de B. I. ca. 12. extr. de Essentis.

iterum dico licere per nos. Post hæc quæ de nominis datione garris, & ex Paulo adfers de inani philosophia, hominum constitutione, elementis mundi, & decretis: arguunt te æquè, ne dicam multo minus: in lectione solida Pauli versatum esse, atque in Ecclesiasticarum antiquitatum accurata cognitione. Quis enim vno te, ac tuis fortassis symmictis exceptis tam est malè in Paulo ad maiorum nostrorum, & potentissimum Græcorum, & Beati Augustini commentarios à Beda doctissime vndique congestos exigendo exercitatus, qui nesciat ista disputari contra Iudaismi professores, & vestrum patriarcham tunc tumultuantem cum Magia, tum hæresibus? Huius inanis erat philosophia, qua fideles deprædari conabatur; ut Irenæus, Epiphanius, & Theodoretus optimè docent; huius erant

Coloss. 2.3.

Coloss. 2.6.

Hæres. 1. que est Simonis Magi primi hæresiarche

*Epi. Cerinth.
heres. 28.*

erant constitutiones humanæ ; cætera sunt (vt dixi) Iudaizantium Cerinthianorum , & Merinthianorum Paulo infensissimorum capitum . Sed tu horum , vt in gratiam tuam libet in animum inducere ; nihil vnquam obseruasti ; ac proinde mirum non est ; si erres , atque errare cogas . Et audes (vt inscitia arrogans est) his efferri , de his minari beatissimo Gregorio , maledictis appetere tam Benedictum , quàm disciplinam ipsius à Pontifice illo adsertam . Nam quod furiosi instar sumas Euangelio aduersam , & nihil probes ; vt neque potes : supplicium , non infirmationem admittat . Si autem adeò zelotypus sit tibi Christus ; vt nullum , quem imitemur pædagogum , aut præceptorem nobis permittat : quid sibi vult ille , qui toties clamat : estote imitatores mei fratres , sicut ego sum Christi .
An

*2. Cor. 4. &
11. & Phil.
cap. 3.*

An non hic se palam medium intericit inter Christum , & discipulos . An non aliàs dicit fideles habere formam suam . Nonne gloriatur sese (Paulus inquam) à Tito , vt exemplar expressum . Nonne filium suum eundem , & Timotheum hac de causa nuncupat , & suam dicit habere insculptam hypotyposin . Sed & mox videbis Marcum euangelistam examina vtriusque sexus hoc modo à Christo (si fas sit fingere in irrisione hæreseos) abducta sibi vendicasse ; ita Martinum Turonensem , Ambrosium Mediolanensem , Basilium Cæsariensem , Villibrordum Traiectensem , Augustinum Hipponensem , & innumerabiles alios vtriusque generis antistites factitasse , hoc est , greges monachorum disciplina sua congregatos moderasse , atque instituisse , & ecclesiæ vsui cum in precando , tum plebem subiectam do-

Phil. 3. ca.

2. Cor. 12. f.

2. Tim. 1. do.

*Seuerus Sul-
picius in vita
Martini.
Aug. lib. 8.
confess. ca. 6.*

cendo aluisse. Et his ita constitutis no-
 ui, recentesque nouatores omnium i-
 storum ignari, velut in alio versati
 mundo: cum pueri sint ignoratione
 catholicæ vetustatis, quæ non intelli-
 gunt blasphemant; & fidissimum Chri-
 sti seruum Benedictum vociferantur
 Christo interuertere, quos ipsi perdant,
 & perditos optent; audent vel mutire
 hæc vota, & studia sanctissimorum pa-
 trum obscurare baptismi sacramentum,
 & in Christum fidem, & perinde, atque
 hac rebellè perorata canere intolerabi-
 lem triumphum. Hinc aggredieris ca-
 put aliud, & minio non contentus mar-
 ginem insigniuisse etiam impia in con-
 textu dicta hæc subductis notantur li-
 neis itidem miniaceis: ac castitatem
 quidem concedis semper laudatam, at-
 que honoratam fuisse; sed pro tempo-
 re, sed in paucis, atque in ijs solum, qui per-

perspicuo, ac singulari Dei munere ad
 cœlibatum idonei fuerint, in quibus nu-
 meras euangelistam Ioannem, & ad-
 dis: vt præteream alios, quibus hoc gra-
 tiæ datum est; vt vacent à coniugij mu-
 nere, quo magis vacet copiosiore
 Christo prolem gignere, quos Chri-
 stus ipse beatos pronuntiauit, cum illi
 ob regnum Dei sese castrarent. *Matth. 19.*
 Quodnam istud gratiæ tam perspicuum nar-
 ras munus? oraculumue singulare, ac
 disertum? *1. Corinth. 7.* Quid dicturus es Venera-
 bili Bedæ, & Simeoni Metaphrastæ
 tradentibus Ioannem vxorem duxis-
 se in Cana, & Christum è medijs e-
 um ad se reuocauisse nuptijs adhuc vir-
 ginem? Quando tandem hoc perspi-
 cuum, & hæctenus inauditum signum
 editum? Vocatio illa Christi (inqui-
 es fortassis) at apparatus nuptialis non-
 né testatur carnem, & sanguinẽ? Vxor
 iam

*In vita Ioan.
 Evangelistæ,
 & Homil. de
 Ioan.*

iam ducta, & spiritu, conspectuque iam cognita (vt ille ait) nonne nihil singulare coarguunt in Ioannis natura reledisse; sed idem, quod cæteri experimur, expertum, & fretum gratia carnem rebellem edomuisse? Ad hæc si castrauit sese (vt Epiphanius Valesis hæresi 58. sentit, & idem de fratre eius Iacobo Helia, Paulo, & denique innumerabilibus monachis per totam ecclesiam catholicam pronuntiat) masculum quippiam, ac molestum castrauerit necesse est. Effœminatum quippe quid est; cur castris? Castratus est autem à Christi uocatione: ergo etiam tum aliquid legi Dei, ac castitati infestum reperiatur in Ioanne. At verò quos Christus illo nunc pacto vocat? Num aliter hoc munere donat modò, quàm per voluntatis adspirationem, piorum monita, exempla, exhortationes? Quarè etiam si rarò non

non omnino morigera sentiatur spiritui (quod Pelagianorum fuerit expectare futurum in hac nostra fragilitate; & Messalianorum) vbi heroicus animus suppetat, vbi contemptus voluptatum, vbi fraudandi genium (quod dicitur) propositum, vbi denique mens angustam calcandi viam, & portam intrandi strictam, atque arduam: sat euident, atque efficax; cuique videri debet suppetere fauentis castitatis indicium. Sed illud lepidum; castitatem rem, ac virtutem, quam ne tu quidem audeas negare laudabilem, ad tempus laudabilem esse, & in aliquibus modò, & propter finem vtilem duntaxat. Quasi videlicet virtutes tempore marcescant, ac corrumpantur; vt corpora, & fugaces fructus. Sed ô demens, si continere vno die laudabile sit: hebdomada, mense, anno, seculo vitiosum erit? Num ti

Ll bi

bi vni tēporis accessio : etiam probri, ac vitiositatis existit accessio? At (inques fortè) castitas quidem cum temporis accessione, & laudis promeretur incrementum : at non ita votum. Scilicet si veteres Naziræi totam vitam abstinerē voluissent, proposuissentque, ac fecissent; laude sua fuissent omni continuo spoliati. Si Pharisei, quorum nonnulli decennium continere ex voto, & professione solebant; id vsque fecissent lege de semine propagando nihil (vt ita fingamus) decernente : illud scilicet laudatum foret; hoc vituperatum. Deinde quæ sunt istæ personæ, quibus liberat, quibus animus sit, quibus labor castitationis non displiceat; sed propter regnum Dei cuncta leuia videantur : & continere te iudice non liceat? Sed recurre iterum ad singulares, & Suencfeldianas prophetias, ac priuata oracula:

*Num. 6.
Epiph. Nazor.
hæres. 29. &
Antidicomar.
78. hæ.
Epiph. hæres.
16. Pharif.*

*Dent. 25.
Gen. 38.*

la: alioquin quas non flammæ sustinuerunt viri castissimi? Franciscus ille vobis quidem inuisissimus; nobis venerandus, & sanctissimus; vix incendium carnis valuit hyeme, ac niuis frigore restinguere: noster Benedictus à Gregorio Magno refertur idem horribilibus in spineto volutationibus consecutus. De beatissimo, castissimoque Hieronymo quid dicam? Cutis vix hærebat; & adhuc rebellis caro vnde flammæ suas foueret, habebat. Augustino ad baptismum vsque nihil impurius, aut libidinosius (vt dudum auditum est) & cætera cum posse sibi videretur; hoc vnum (continere inquam) adeò desperabat; vt salutis ei maximum crearet periculum: quid tamen eodē illo postremò castius? Ergo rectè maiores nostri; qui potest capere, id est, qui vult, qui conatur, precibus,

*Hier. epist. li.
2. Camif. epi-
stola 16. ad
Rustic. mon.*

LI ij ieiu-

ieiuniis, & id genus virtutibus à Deo
 opem implorat; interpretati sunt. Sed
 hæc omnia dudum sunt fusius discussa.
 Postremò vt & ad illud commentum
 respõdeatur; quo vis castitatem laudem
 suam ob vtilem duntaxat finem mereri:
 quid omni mētis sanitati, ac philosophiæ
 magis contrarium? quid virtus? quid
 bonum honestum? quid castitas; si vir-
 tus non sit? nonne honestum id omnes
 esse sciunt; quod omni dempta utilita-
 te sit per se expetendum, ac laudandum?
 Deinde quibus opus erat discursibus be-
 atæ Virgini? quibus Ioanni baptistæ in
 sua eremo? At esto tamē interim; fac ita
 se se habere (quod vanissimè somnias) si
 cōgruat castitas, expediēsque sit ecclesia-
 sticis ministeriis: quid nī rectè iam indè
 ab apostolica ætate cœlibibus præcepta,
 imposita que fuerit clericis? Quod iterum
 Ioui-

Iouinianissimum tuum prodas: Hierony-
 mus te satis superque (ne quid de tota di-
 cam antiquitate) refellet. Hoc tamen
 laudo, ac te quid valeat, ac sit expende-
 re diligentius velim; quod fatearis non
 paucos propter regnum Dei se castra-
 re, & tales à Christo beatos prædicari;
 & eos copiosorem Christo prolem ge-
 nuisse. Nam siquid ego videam (vt &
 ante testatus sum) idem dicis, quod du-
 dum in Hieronymo damnabas: affir-
 mante virginitatem cœlum replere, nu-
 ptias terram. Nam quid alioquin vetat,
 & non castratos æquè copiosam pro-
 lem Christo gignere? Cæterū cum ea,
 in quibus Paulus, & sancti oraculorum
 scriptores gloriātur, nequeas damnare:
 (si Christo placet) concedis nō esse inu-
 tilia prorsus; si moderatè fiant, & ex fi-
 de; quasi quisquā hereticorum, aut Tur-
 carum sibi vigilandum, precandum, ie-

iuandum putet; & (vt putet) quicquam
omnia profere ei opinemur. Facimus
aut ex fide; sequimur Pauli exempla, &
consilia in hisce. Nam vigilias suas con-
tra proavos vestros pseudapostolos cele-
brat; celebrat sua multa ieiunia; alibi nos
semper in Psalmis, hymnis, & canticis spi-
ritualib. vult gratias semper pro omnib.
agere; quoties semper iubet orare. Et
David nō tam suas prædicans virtutes;
quā Christianorū vaticinās, ac mādās:
nunc mane, vespere, & meridie; nūc se-
pties in die laudem se Deo dicere cōme-
morat: aude hoc factum in simulare su-
perstitionis. Quid importunius autem,
atq; irreligiosius tuo hoc moderamine?
Scilicet grande periculum; ne Eucharæ
fiant Euangelici: qui sua oratione domi-
nica semel pronuntiata labris; egre-
giè se functos officio Euāgelico, & Chri-
sto satis fecisse putant. Verum Pauli di-
ctum

2. Cor. 11. F.
1. Cor. 6. 4. &
11. F.

Ephes. 5.
Colos. 3.

Psal. 54. 6.
Psal. 118. 3.

1. Tim. 4.

ctum de corporali exercitatione, id est,
gymnasia, quā indoctè iterum ad virtu-
tes istas detorques: quod doctissimi Pa-
tres ad gymnasiorum, ac studiorū vete-
rum exercitationes, & cursus pertinere
docuere. Quid indignius vobis istis in-
doctis commentis veritatem lacesēti-
bus, ac virtutē oppugnantibus. Cætera,
quæ nugaris dudū sæpè accuratè sunt re-
futata: dū que tu iteras; nō grauamur cre-
bro diluere. Quod autē paucos fingas, q̄
bene, vtiliterq; armis votorum vtatur; q̄
hoīm narres, nō virtutis vitia; vt negare q̄
tibi nequeā. Quotus enim quisq; Chri- q̄
stianorū facit officiū, & respōdet fide- q̄
liter sacramento suo? Quid ergo, num fi-
des, num religio, num sacramenta no-
stra abs te dānabuntur. Ad hæc illud vri q̄
Apostolicū peruertis more tuo, & de pe- q̄
riculis cōfictis castitatis enarras: cū de la- q̄
psu, de incōtinentia, de libidinis admisis q̄
debue-

1. Cor. 7. 8.

» debueris cum maioribus nostris intelli-
 » gere, & bona fide interpretari. Cætera
 autē, quæ abste denuo replicantur præ-
 tereo; vt & illud quod ex capite secundo
 Coloffens. producis de specie sapien-
 tia, ac pietatis, & humilitate corporis,
 &c. quæ dudum Simonem Magum cō-
 fodere, atque explodere ex orthodoxa
 » veritate docuimus. Quod autem con-
 » ditores legis de cleri continentia tempo-
 » re Nicæni conuentus antiquæ, & ab eo
 » agnitæ pro lege Ecclesiæ, & compro-
 » bate à Paphnutio, velis à Paulo notatos;
 dum per ss. prædicit fore, vt existant,
 qui nubere vetent; agis, quod impieta-
 te, & hæretica petulantia dignum est.
 Num enim prohibet nubere is, qui ido-
 neum neget sacris ministerijs inconti-
 nentem, quiq; vel non posse se aiat, aut
 nolle verius, in hac copia fidelium id præ-
 staturorum? an is non potius iubet tales
 nubere?

nubere? Quod si auari, ventris micipia,
 ambitionis serui, iactent se velle, & pos-
 se, & post nolint: an iniuria ille ad sacra-
 mentum faciendum compellit? Verba
 ergo illa propriè de Saturnino, & impu-
 rissimo Marcione dicta sunt, de Encrati-
 tis, Nouatianis, de Tatianis, de Apostoli-
 cis, & Valesijs; quorum illi negabant sa-
 lutem coniugibus; & mentiebantur vir-
 ginitatem; cum occultis diffluerent libi-
 dinibus; hi etiã hospites per vim, ac vio-
 lentiam castrabant, quibus vestra Va-
 lentiniana, & Hebionitica lasciuia car-
 nificibus, & tortoribus est dignissima
 Hæc beatissimi, & doctissimi Epiphaniij
 sententia; hæc interpretatio verè à Deo
 Ecclesiæ catholicæ donati Theodore-
 ti in hæreticorum mythologijs. Quare
 id mihi in vniuersum esto semel dictum
 de vestris coniugijs, virginitatis, ieu-
 niorum, & ceterorū depreffione vestra:
 Mm aliud

*Vide Epipha.
hæres. 58. Va-
lesijs.*

*Theodor. lib.
de hæres.*

aliud nihil vos, quàm Gnosticã spurcitiam, & Barborianã superbiam alio prætextu in orbem reuocare. Verum dum singula minutè discutio, ac refello: video me æquo diutius immorari huic parti; et fortassis non minus tædiosa tibi euadet meæ sedulitatis prolixitas; quã mihi extitit molesta, & mortis, & nausæ plena futilitas tua. Partitũ aut̃ istam inæqualitatẽ magis vitiosam ducere; si à confirmatione mea sperẽ fructũ aliquẽ ad lecturũ rediturũ. At nũc quid opus verbositate dicenti, loquenti; apud hostem irrisurũ? Breuiter tamen aliquid subijciam, quod sanabilibus sufficiat: catholicis semper visum est irrefragabile. Vota ergo nostra Mm. Nn. testibus, non nostra libidine neoterica interprete traduntur à Christo: obedientiæ quidem; dum Christus ait: qui animam suã saluam cupit, abneget semetipsum, & sequatur me; & alio in

*Luc. 9. e.
Matth. 16. d.*

in loco: si quis vult post me venire abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Voluntariæ paupertatis aut̃; dum idem dicit: relinque omnia quę *Mat. 18. c. c.* habes, seu vende, quę possides, da pauperibus, & sequere me. Castitatis verò, vel te interprete: dũ sunt (ait) eunuchi, qui *ibidem Matth. 19. B.* se castrauerunt propter regnum Dei; nõ omnes capiũt verbũ hoc; qui potest capere capiat. Hoc votum etiam te auctore (nam virginẽ Deiparã etiã vis castratam propter regnũ Dei, in quã originalis labis omnis expertẽ nos cadere potuisse negamus castrationẽ) mater Dei professa est se nuncupasse; cũ Angelo virũ se cognoscere negaret; hoc Paulus cõtinetiæ *Luc. 1. e.* (inquã) vidualis testatur se, & Apostolos recepisse à iuniorib. quoq; viduis; dũ *1. Tim. 5. b.* quarũdam rediuuis libidinibus motus; vetat deinde tales admitti ad voti istius emissionẽ; & addit cõtra tuã perniciosã

Mm ij im-

impossibilitatis (vt tecum eo vtar verbo) excusationem : habere votifragas damnationem, quod primam fidem irritā faciant nubere volentes, vbi in Christo, & otio viduali lasciuire coeperint. Sic Epiphanius cum alibi; tum Apostolicis, hoc est, hæres. 41. libro secundo tomo primo. Si itaque (inquit) & ea, quæ post mundi experientiam vidua fuit (citat autem hunc Apostoli locum) atq; Deo dicata, & postea nupsit, iudicium, & condemnationem habebit, quod primam fidem reiecit : quanto magis ea, quæ citra mundi experientiam Deo dicata virgo fuit, & nupsit; si contra Christum lasciuat, & maiorem fidem reijciat; iudicium habebit, veluti quæ proprium propositum erga Deum relaxauit. Sic orthodoxi interpretes vetustissimi reliqui enarrant hunc ipsum locum. Mitto eundem Epiphanium ibidem testari apo-

apostolicā traditionem definiuisse huiusmodi perfidiam ἐν ἰσχυραγοῦ, id est, scelus esse. Quod vt certius constet; nihil fuerit consultius, quàm legere familiaris D. Petri Philonis disertissimi Hebræorum librum de Iessæis perfectioribus, hoc est, Christianis, quos interim vocat Therapeutas, seu cultores, & supplices, quosque ex vtroque sexu dicit sole- re (tum Marco euangelista duce, ac præceptore) tria nostra dudum expo- sita facere vota; delectum ciborum, ac vestium eorum depingit, & cætera, quæcunque etiam nunc in orthodoxis obseruantur monasteriis, vt ipse etiam vocat. Hæc autem ita se habere primum docet Eusebius ille Pamphili libro secundo Ecclesiast. Histor. cap. 17. edit. græc. Parisiën. Nicephorus libro item secundo Ecclesiast. Hist. cap. 16. & lib. octauo cap. 39. Hermias Sozomenus

Mm iij libro

libro item primo Ecclesiast. Hist. ca. 12. Epiphanius hæresi 29. in Nazoræis, Hieronymus in vita eiusdem : docent (inquam) hi Philonem referre eo libro, quæ in monasteriis à Marco euangelista institutis ad Alexandriam vidisset, & scripsisse propterea; quod cum multa religionis suæ cerneret vestigia; putauerit se gentem suam celebraturum. Pertinent eodem, quæ Fl. Iosephus cum in antiquitatum Iudaicarum libro 18. capite secundo; tum libro secundo de bello Iudaico capite duodecimo græca distinctione de duplicibus Essenis memoriæ eadem de causa prodidit. Id quod plenius intelligas; si Dionysij Areopagitæ caput sextum de Hierarchia Ecclesiastica loco scholij addideris; vbi suos duces testatur (quos cum veteribus etiã græcis interpretibus Apostolos accipimus) Monachos, & Therapeutas dixisse,

se, qui à vobis dicuntur modò superstitionosi, & impij : Monachos ob arctam cum Deo necessitudinem; Therapeutas ob eximium Dei ab ipsis exhibitum cultum; & tria nostra emisisse vota, tonsos, cæteraque eadem nobiscum *μνηστια μνησασθαι, καὶ τελετὰς τελέσασθαι*; vt & Philo cum Eusebio, ac Nicephoro locis indicatis loquitur. Hæc cum ita sint; & cum apostolicos discipulos, ac viros hæc tradere, ac laudare sciam, ac legam: quî possum vanissima, & ridicula tua peroratione, ac sumptione moueri. Nã Areopagitam esse Pauli discipulum; tametsi satis probatum sit hætenus cum à recentibus; tum à veteribus Damasceno, Pachymera, Michaeli Syngelo, Ioanne Sycopolitano, Theophylacto, Commentar. ad Luc. 13. ipsoque; vniuersali Concilio septimo canone secundo, & cõcilio sexto actione 11. ex Sophronio Ierosolymitano: tamẽ prope

prope diem idem euidentius fiet editione Visbij oculati martyrij illius testis, & Onesiphori Atheniensis chronographi adornata iam ad prelum ab amico quodam nostro. Certè Philonem virum esse apostolicum: est hactenus extra controuersiam. Hæc igitur breuiter aduersario calumniaturo, & cauillaturo sint responsa: si doceri cupias; plura suggeret martyr Roffensis, & Alfonsus Viruesius; & nos quoque fortassis ab illis intacta non nulla, eaque haud contemnenda subministraremus. Verum id optare possum; sperare necdū possum. Deus autem misericordiae fons, qui neminem vult perire: det tibi, & tuis neogamis, atque etiam paleogamis, imò & polygamis
 resipiscentiam,
 Amen.

PER-

PERORATIO HENDECA-
 SYLLABA TOTIVS COMMENTA-

rij ad veros Monachos vniuersos per totam Ecclesiam catholicam, qua auctor preces eorum, & satisfactionis aliquam communicationem sibi petit.

CAPVT XX. ET VL.
 TIMVM.

EN vestri capitis pium Galeni
 Hic fructum Monadis sacratæ alumni,
 Et veri Therapeutici nepotes;
 Et deniquater otium profelsis
 Succisum studiis habetis ecce
 Ieiuni; vt reor haud amoris in vos
 Vulgaris (nisi fallar) æuiternum
 Pignus, nec minimum monasticorum
 Sanè encomion ordinum, & sacrorum.

Nam nullo potius decens fuisset
 Momento adserere à malis tenebris,
 Quam quo principio disertus illa

Nn Lu-

Lustravit Mareoticis in agris,
 Descripsitq; Philo peculiari
 Libro, quôq; Patres ij solebant,
 Quos hic laudat, & æmulamini vos
 Exercere suam profefsionem,
 Et cultum eximium Dei, refert vt
 Hic idem eloquio, fideq; summus
 Scriptor. Nec valeat quid inueniri,
 Quod possit facere inclytam magis
 rem,

Diuina, & vetus, atque origo nota.

Nam si vina solum, poli q; tractus;
 Aurum si regio, & metalla venæ;
 Si terræ reliquas probent vbiq;
 Res; si deniq; lineis ab altis
 Deductum celebret, beetq; stemma
 Mortales aliud nihil merentes
 Præconi: quid ab optimo, simulq;
 Summo ducere originem parente
 Credemus decoris merere veri?

Iam

Iam mitto graduum celebritates
 Quorumque à capite ad nouissimum
 vsque

Haud ignobilium suo labore,
 Et partas studio; Dei tametsi,
 Primæuas sit imagines negatum
 Expressas penitus referre cunctis:
 Communes etenim datas cuiq;,
 Naturæq; monastices tributas,
 Et dotes proprias per omne tempus,
 Quas tractas obiter probamus ipso ab
 Ortu; non poterit putare quisquam
 Parui inter solidas, grauesq; laudes.

Quapropter quibus hic meus place-
 bit,

Et seruire labor, pia aut voluntas
 Quibit: sint memores (precor) subindē
 In sacris monachi suis Galeni
 Peccatoris, & ex penu benigno
 Præclarorū operum, precumq; summa

Nn ij Vi

ORIG. MONAST.

Vi quiddam tribuant ei, satis quo
Pro admisis faciat suis frequenter
Offenso nimis, & nimis severo
Censori haud operum modò improbo-
rum,

Quæ sensus veniunt ferè sub ipsos,
Sed virtutis item pigrè, & supinè
Neglectæ, mediis latentiumq;
Votorum in sinibus, medulla & ima.

T. 10.

ELEGIACVM SACRA-
MENTI MONACHICI, ET HA-
RVM ORIGINVM MONASTICARVM AV-
ctoris elogium pietatis ergò cùm in illud, tum
in hunc, vtpote præceptorem suum cha-
rissimum à M. Melchiore Zunt-
zero Schrattenbachio
confectum.

Igneus Oceani Phœbus properabat ad undas:
Fessum animum nuper dum recreare volo.
Herbida (quandoquidem fieret mihi copia) prata,
Dulcisona & volucrum voce sonora peto.
Leta igitur gressu calcanti gramina lento:
Cominus occurrit virgo pudica mihi.
Ater eam pammus, vilisq; tegebat amictus:
Vt rectè Monacham sis ratus esse piam:
Virgineus vultus, facies pudibunda, gratisq;
Incessus dubiam hanc non sinit esse fidem.
Illa ibi mox aptis ululatus athera complet:
Respondetq; Echo plangentibus vsq; probis.
Quo fugiam tantis (inquit) circumdata bellis?
Plenum nanque feris hostibus omne solum.
Gallia sanguineis armis invadit inermem:
Me miseram nimium Teutonibus odit humus.
Heresew in me petulans audacia surgit:
Noxius insultat vsq; & vbiq; furor.
Cuncta dolis variis, sunt omnia plena periculis:
Hostis abest nusquam, mox ero præda lupi.
Eheu quàm prodest mihi nil, non esse nocentem:
Insonis (prò Superi) commoda, & alma premo.
Quo pacto laqueos, & rot vitabo Charibidas:
Freta mea antiqua simplicitate modò?

N u dff

Antiochi quondam fatum lachrymasse cruentum;
Perpetuo annosum Nestora fama canit.
Vnius ob chari Euxandrum quoq; funera natæ
Aeternum luctum sustinuisse ferunt.
Et mihi vita licet dulcis sit: acerba necesse est
Fiat; quæ multos cerno perire mihi.
Hæc simul ac dixit nimio superata dolore:
Sternitur in viridis gramine prona soli.
Tunc ego ne sibi fortè necem conscisceret ipsa;
Et propria vrgeret tristia fata manu:
Accurro, venerorq; ipsam mox poplite flexo:
Quid sibi vult (inquam) plantis, et iste dolor?
Tota mades lachrymis, quam lamentabile nil hîc;
Desine. Nam nimius mæror obesse potest.
Tristitiam tollent omnem, quæ gaudia porto:
Vt clarum reddunt nubila pulsa diem:
Vix hæc fatus eram repetens suspiria muta
Suspici; et verbi præ nouitate stupet.
Me simul indignum blando sermone salutans:
Quæ dicam, querula voce referre parat.
Quod meus ingratus quondam mihi struxit alumnus
Quis valeat tantum tollere, quæ so, malum?
Hostis vt immeritus fieret; Venus, atq; Cupido
Fecerunt; matri (sors miseranda) suæ.
Hoc duce permulti delirauere clientes:
Hærescon quos huc vsq; vorago tenet.
Insani fugiunt rapidæ ceu fluminis vnda:
Et votum tanquam futile despicunt.
Heu quot adhuc charos blandis complector in vlnis
Quos vt deficiant dire Cupido mones?
Iste puer quot enim telis confixit acutis;
Eq; meo gremio suasit inire fugam?
Sed nec adhuc ravidus præda contentus iniquæ
Insidijs varijs abditæ claustra subit.
Et trahit ignitis transfixos inde sagittis:
Quos prohibet summo reddere vota Deo.
Ad cælum hæc inter stillantia lumina tollit;
Et palmis iunctis hæc iterata gemit.

Me

Me quibus aduersis Diui non casibus vrgerè;
Quam sub inhumano sydere versor ego.
Aspiciant tandem vultu me fata sereno:
Inq; meæ laudis sede priore locent.
Iustitiæ vindex Daniel demissus ab arte
Aetherea poterit constabilire vagam.
Sed fuerit fortasse nefas, vt sydera linquens;
Spiritus huc sælix, atq; beatus eat.
Dilingana virum tellus mihi gignat amicum;
Fimbis à nostris qui mala tanta fuget.
Sed quid opus nunc semen (ait) committere arenæ?
Quid iuuat in ventos fundere verba leues?
Quot seuum quondam Martem tentare vetustos
Heroas memini pacis amore meæ?
Quot sunt conati libris excindere doctis:
Fraudibus hærescon dogmata sparsa diu?
Lethifero præbent nostro medicamina morbo
Sunt fida Ausonio quotquot in orbe scholæ.
Attamen haud mihi parcit adhuc petulantia linguæ;
Improba sed rebus pergit obesse meis.
Inq; meam eadem conspirauere tyranni
Innumeri; vt tollar sæx malè sana cupis.
Vndiq; funestis ad me concurritur armis:
Nil superest misera de requiete spei.
Claustra suis lugent proprijs viduata colomis:
Plurima terribili diruta strage iacent.
Atq; meos census captat possessor iniquus:
Nec pudor in propriam sacra tulisse domum.
Sacrilegi raptus si causas fortè requiram:
Profertur ficta cum pietate color.
Hoc superis cultu nihil est inuisius (aiunt):
Est exosa pio fœda cuculla Deo.
Agnorumq; lupi latitant sub pelle; fugetur
Ne pauidum immanis perdat ouile fera.
Mendacesq; negant summo me Numine natam
Mortalisq; volunt de genitore satam.
Mox ego concessa fandi mihi pace, benignè
Consolans mœstam talia verba loquor.

Pelle

Pelle protul tristes veneranda monastica curas:
 Causam namq tuam ritè Galenus aget.
 Ipse tuos tandem casus miseratus acerbos:
 Nititur vnus opem vindice ferre manu.
 Fortis hic assertor fidei, & pietate verendus:
 Vult tibi sublatus restituatur honor.
 Iam satis es multos lachrymis confecta per annos:
 Iamq̄ satis varijs es lacerata modis.
 Nec tua terga dein postica ciconia pinset:
 Ceu huc vsq, quoad stirps tua nota minus.
 Iam satis es pelagi canas iactata per vndas:
 Naufragio & venit tuta carina tuo.
 Profero (ne verbis miseram lactasse putarer)
 Quem in manibus librum candide lector habes.
 Hunc etenim tecum tuleram lecturus in agros:
 Propositum fieri si valuisset opus.
 Vix data promendi fuerat mihi plena potestas:
 Inspiciendi vt mox copia fiat, auet.
 Poscenti exhibeo, moneo quoq, voluat ibidem:
 Hoc manibus dignum, vt saepe teratur opus.
 Codicis auctorem spectans in fronte Galenum:
 Lumine sublato, quæ memorabo, refert.
 Aegram me complet medicum dulcedine nomen:
 Ingratas morbo rumpe Galene moras.
 Non etenim cæca medici tibi sorte Galeni
 Obtigit hoc nomen: prouida fata dabant.
 Hic docuit varios medicamine pellere morbos:
 Tu mihi tot lachrymas arte repelle tua.
 Corpus hic ad tumuli latebras reuocabat iturum:
 Tu reuoca qui me deseruere domum.
 Tu mentes sacris tentes sanare medelis:
 Et retrahas quotquot tartara nigra petunt.
 Nec dubita libris fidei succurrere lapsæ:
 Restituasq̄ suo dogmata sacra loco.
 Hic ego vult (inquam) nec ei quoq, posse negatur:
 Si liceat, quod res est, sine fraude loqui.
 Optima dogmatices siquidem non pharmaca desunt:
 Eloquio, linguis, & pietate valet.

Cursu

Cursu namq suo quartus nunc labitur annus
 Vrbs tua quod fuerit Grudia grande decus.
 Qui nunc Dilingam magna cum laude vocatus:
 Ingenij hic spargit maxima dona sui.
 Truchsesi factus celeberrima fama Lycei:
 Id rigat haud pauco nectare Syderio.
 Cum data scripturas ipsi sit cura docendi:
 Hoc munus rara dexteritate facit.
 Quippe patres prisicos græcos, pariterq, latinos:
 Doctus habet docto semper in ore suo.
 Inde etiam prompsit thesauri diuitis instar:
 Dignum hunc, qui viuat secula multa, librum.
 Si quid habent sophiæ nodosa volumina docta:
 Ipsius ingenium cuncta reclusa videt.
 Si Latine, & Graiæ obrepant fastidia lingue:
 Hebræo, atq, Syro fonte iuuare queat,
 Sacra quoq, eloquij summa dulcedine tractat:
 Quando locum sandi, & tempus adesse videt.
 Sæpius hunc vidi (nec enim comperta tacebo)
 Argutis nimium fundere verba modis.
 Hoc testabuntur donandi luce labores:
 Eloquijq, sui quæ monumenta dedit.
 Dum tua lugubri plangebat funera questu
 Kleindijst diuorum Bartholomæe decus.
 Graia stylo transfert magna cum laude latino:
 Dogmaticæ Mansur ceu tua testis erit.
 Sed quia sunt maiore fide præsentia digna:
 Quæ dixi præsens cuncta probabit opus,
 Ipsius angelicæ mitto præconia vitæ:
 Hæc etenim paucis quis memorare queat?
 Nam Therapenta potest non falso nomine dici:
 Si modò de rebus nominis huius agas.
 Gaudia namq, velut præsens terrena venenum
 Despicit, & superos virginitate colit.
 Estq, semel curare die sudore minutas
 Contentus vires; seq, fouere cibo.
 Et quoniam molles fastidit gloria plumas:
 Est minima studium nocte leuasse satis.

00

Miscod

Grudij in cō
 mētarijs C.
 Cæs. putatur
 à quibuldā
 nunc Loua-
 nienfes.

Musaq; suo velut arcto carcere clausus
Aut studet, aut vigili mente superna petis.
Sed quia sol properat lucem demergere ponto:
Pergas; nam restant multa legenda tibi.
Si superi annuerint aliis; facilesq; Camæna:
Præceptor merita laude canendus erit.
Ipsa prius tacito miratur pectore dotes
Quas retuli: mea quam iussa paranda putes.
Hæc istas (inquit) spes me pertraxit ad oras:
Hæc est aduentus vnicæ causa mei.
Vt nossem schola, quæ partu producta nouello.
Hic floret, quantis sit æsorata viris.
Sed quæ sit a mihi sese prius obtulit vltro:
Tollatur morbus qua medicina meus.
Hæc Orho cura tua est, qui fulges luminis instar
Inter Romulidas, purpureosq; patres.
Hic tuus est labor, hi sumptus sume optimè pastor:
Augustana tibi credita cum sit oris.
Mystica dum fidi studij fundamina ponis,
En laus hoc factò surgit auita tuo.
Dum sacra qui magno doceant mysteria fructu
Accersis procul haud sumptibus exiguis.
Quid iuuentuti sophiæ sacraria pandant:
Dum tanta cogis sedulitate viros.
Hic scopus est huius disuini (dico) laboris:
Vt patriæ valeas ferre salutis opem.
Arissonæ pietatis apex nil ferre recusas:
Vt redeat nobis religionis honos.
His dictis iterum moneo, atq; his vocibus hortor:
Cæptum carpe legens incluta mater iter.
Hesperium quoniam sol iam declinat ad ævens:
Perlege, dum plena gratia lucis adest.
Perge prius; nos hinc fugiat quam phæbus; & vmbra
Accessu impediunt voluere plura suo.
Incipiens monitis aures aduertere pronas:
Hoc totum pressa voce volutat opus.
Interea cessat tristi suspiria vultu
Ducere; quin mæror iussus abire fugit.

Atq; perit veluti nix accedente calore
Quo prius occulto tenta dolore fuit.
Quæ querula tristes edebat voce querelas
Conditione noua carmina læta canit.
Gratiferas lævo fundit de pectore voces:
Auctoremq; libri concelebrare studet.
Pro tantis nequeo dignas tibi reddere grates
Officijs (inquit) doctæ Galene tuis.
Dij tibi Nestoræ concedant dona senectæ:
Et videas lætus plurima seclæ dies.
Fata dedere tibi secretum inquirere verumq;
Vni nota tibi gentis origo meæ est.
Sunt soli rejerata simul tibi seclæ prisca:
Hinc quæ non alius tu stabilire vales.
Credo, sed & penitus persuadent læctæ, libenter
Voluere te prisca nocte, dieq; patres.
Tu solus veri rectam contingere metans
Conspiceris, quæ tot clam fuit vsq; viris.
Per te noster honor tetra renouatur ab orco:
Nostra diu tumulo fama sepulta redit.
Grata quoq; agnosco multum debere labori,
Sumptibus & largis me S A L I C E T E tuis.
S T A I N G A D E N A diu per te tutissima stet res:
Ceu facis officium gnauiter vsq; tuum.
Qui prisca lapsis fidei quo rebus adesse
Cernaris; nimias fundere gliscis opes.
Effleis, vt magno cum fructu luce fruantur:
Quæ fortè obscura nocte premenda forent.
Hoc factò celeberrimum redderis in æuum:
Tale opus (haud dubites) seclæ sera canent.
Hac ratione facis tua laus vt floreat vsq;
Hac trita paucis ibis ad astra via.
Posthac ingratos cupiens renouare clientes:
Absentibus verbis talibus alloquitur.
Quo nam igitur ruitis; quis vos furor impulit (inquit)
Sistite, ne pressos ima Barathra vorent.
Mundus enim nactus si quos est forte sequaces
Illecebris nigri cæcis ad ora trahit.

Cultoresq; suos falsa sub imagine lufos:
 Perdit, & incantis ignea vincla parat.
 Immundum miserè seducti lingue mundum:
 Egressi pridem, queso redite domum.
 Haftenus in tenebris, & cæca nocte vagati:
 Adspicite hîc clarum, viuificumq; diem.
 Terrena & quotquot latuistis face sepulti:
 Defixi in fluidis delicijsq; modò.
 Huc redeas diuim quisquis consortia speres:
 Hîc mentem erroris pondera nulla prement.
 Erroremq; tuum quicumq; es cerne pudendum:
 Causa tua mendax est reserata fuga.
 Ne fuge, ne spernas: non sum de sanguine Pauli:
 Deliciae horribilis cuius eremus erat.
 Ne precor, ægratos imitatus sperne medelam,
 Qua vigor ille tuus restituendus erit.
 Vos etiam, sacri quos nondum limina voti
 Egressos mundi dira venena trahunt.
 Occultos (moneo) laqueos aduertite cauti:
 Et mala quæ mundi retia passa struant.
 Oblita ne bellè perimant vos labra videte:
 Miscet enim dulci toxica praua fauo.
 Mellâq; promittit, cum porrigat vsq; cicutam:
 Hunc mihi qui fugiat fidus aluumus erit.
 Gemmarum externo totus splendore refulget:
 Sub pulchra sordes veste lateve scias.
 Non tantum poterunt Syrtis, vel Scylla nocere:
 Quam mundus præ se commoda multa ferens.
 Ne veluti nautas Sirenum carmine captos:
 Hærescon falsos carmina blanda necent.
 Pergite non vlllo mortali pondere pressi:
 Scandentes humili sydera celsa prece.
 Pergite mundanas omnes contemnere curas:
 Vna beatifica hæc ducit ad astra via.
 Pergite mundanis spretis velut ignis in altum
 Tendere: præsentem & volute sæpe librum.
 Harcticus valeat, valeant commenta Lutheri:
 Præsentis quæ sunt arte relecta libri.

Mitte

Mittite me vanis posthac profcindere nugis:
 Mittite fallaci vota granare modo.
 Vnc ite, & monachos, monachorum & schema cachinnis
 Excipite: vt liceat, quod Deus ipse probat.
 Iæc sacra dum loquitur virgo caligine terram
 Inuoluens sequitur nox properata diem.
 Tempus adest (inquam) fiat mihi copia cundi:
 Hora vacans etenim me reuoluta vocat.
 Vox iterata (redi) comitum discedere cogit:
 Quos hinc mox habeo ponè necesse sequi.
 Ast ego (dicebat) non pergam tramite cæpto:
 Gaudia sunt hodie tanta ferenda domum.
 Tuq; meis verbis iubeas saluere Galenum:
 Secula visurus multa Galene vale.
 Vt dixi, hoc fiat: valeas, ait; ipsa valeto
 Et tu (inquam) celeri moxq; recedo pede.
 I felix (ait) atque mei memor omnia, quæ sum,
 Dic præceptori fausta precata tuo.

Oo iij

ERRATA IMPERITIORI
LECTORI OFFECTVRA.

Pagina 3. facie 1. versu 11. deleà. Pag. 4. f. 2. v. 19.) nisi.
Pag. 7. f. 1. in margine lege 16. pro 17. Pag. 10. f. 2. v. extremo
nomina. Pag. 36. f. 1. v. 16. crediderant. Pag. 41. f. 1. v. 6.
falsissimam. Pag. 45. f. 2. vers. vltimo. consumantur. Pag. 53.
f. 1. v. 7. cognoscatur. Pag. 56. f. 1. v. vlt. subindicat. Pag. 57.
f. 2. v. 10. vigesima. Pag. 61. f. 2. v. 12. potuerint. Pag. 63. f. 2.
v. 2. lege patet, pro itaq;. Pag. 64. f. 2. v. 17. ipsarum. Pag. 74.
f. 1. v. vlt. quia, pro quid. Pag. 86. f. 1. v. 13. quantam. Pag. 92.
f. 1. v. 19. dele in marg. Matth. 23. Pag. ead. f. 2. v. 1. in marg. pone
Luc. 13. Pag. 126. f. 1. v. 1. sit. & v. 2. curus. Pag. 132. f. 1.
v. 15. assidētibus. Pag. 139. f. 1. v. 6. lege addant. v. 10. ad pro à.
Pag. 142. f. 1. v. 9. capita. fa. 2. v. 4. impositionis. Pag. 149. f. 1.
v. 10. & 11. lege. competit. Pag. 163. f. 1. v. 15. obseruantiā.
Pag. 176. f. 1. v. 4. Quia. Pag. 180. f. 2. v. 3. & 4. viuant. Pag. 183.
f. 2. v. 3. cupiat. Pag. 190. f. 2. v. 4. post maximam interlere, &
Pag. 195. fa. 1. v. 13. iacellere. Pag. 219. f. 2. v. 16. & 17. consa-
quetur. Pag. 228. f. 1. v. 4. stadiorum.